

SPRÁVA

O POĽNOHOSPODÁRSTVE A POTRAVINÁRSTVE

V SLOVENSKEJ REPUBLIKE ZA ROK 2022

ZELENÁ SPRÁVA

Správu o poľnohospodárstve a potravinárstve v Slovenskej republike za rok 2022 vypracovalo
Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR - Sekcia stratégií, analýz a prierezových činností.

Správa o poľnohospodárstve a potravinárstve v Slovenskej republike za rok 2022

Vydalo: Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR v roku 2023

Použité fotografie: © Shutterstock.com, © Dreamstime.com, © Pixabay.com

Tlač: P.M.P. TLAČIAREŇ, spol. s r.o., www.pmp.sk

Náklad: 150 ks

**SPRÁVA
O POĽNOHOSPODÁRSTVE
A POTRAVINÁRSTVE
V SLOVENSKEJ REPUBLIKE
ZA ROK 2022**

ZELENÁ SPRÁVA

OBSAH

1.	Postavenie poľnohospodárstva a potravinárstva v hospodárstve SR.....	7
2.	Ekonomické výsledky.....	13
2.1.	Výsledky odvetvia podľa ekonomického poľnohospodárskeho účtu.....	13
2.2.	Výsledky hospodárenia v poľnohospodárskej prvovýrobe	14
2.3.	Výsledky hospodárenia v potravinárskom priemysle.....	33
3.	Výroba a agropotravinársky trh.....	39
3.1.	Hrubá poľnohospodárska produkcia.....	39
3.1.1.	Rastlinná výroba	39
3.1.2.	Živočíšna výroba	48
3.1.3.	Akvakultúra	53
3.2.	Cenový vývoj na poľnohospodárskom a potravinovom trhu	59
3.3.	Výroba potravín.....	61
3.4.	Spotreba potravín.....	65
3.5.	Bezpečnosť a kvalita potravín	70
4.	Zahraničný obchod s poľnohospodárskymi a potravinárskymi výrobkami	77
5.	Výrobné vstupy do poľnohospodárstva a potravinárstva	83
5.1.	Vstupy do poľnohospodárstva.....	83
5.2.	Investície do potravinárskeho priemyslu.....	94
6.	Štrukturálne zmeny a vlastnícke vzťahy.....	99
6.1.	Podnikateľská štruktúra	99
6.2.	Štruktúra poľnohospodárskej pôdy a trh s pôdou.....	103
6.3.	Usporiadúvanie pozemkového vlastníctva	105
6.4.	Pracovné sily.....	106
6.5.	Produkcia biomasy a obnoviteľných zdrojov energie	111
6.6.	Ekologická poľnohospodárska výroba	113
7.	Vplyv poľnohospodárstva na životné prostredie	119
7.1.	Čerpanie prírodných zdrojov v poľnohospodárstve	119
7.2.	Vplyv poľnohospodárstva na znečisťovanie ovzdušia a vôd	120
7.3.	Finančné ukazovatele súvisiace s ochranou životného prostredia.....	124
8.	Výdavky na poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka	127
8.1.	Organizácia trhu s agrárnymi komoditami	127
8.2.	Priame platby	129
8.3.	Rozvoj vidieka.....	132
8.4.	Operačný program Rybné hospodárstvo.....	135
8.5.	Štátna pomoc a národné podpory	136

8.6.	Celková podpora poľnohospodárstva a potravinárstva	140
9.	Veda, výskum, vzdelávanie a poradenstvo v poľnohospodárstve a potravinárstve....	143
9.1.	Veda a výskum.....	143
9.2.	Vzdelávanie	146
9.3.	Celoživotné vzdelávanie zabezpečené Inštitútom vzdelávania veterinárnych lekárov	155
10.	Zoznam právnych predpisov	159
11.	Poľnohospodárstvo a potravinárstvo krajín Európskej únie.....	163
12.	Závery a odporúčania	171
12.1.	Závery	171
12.2.	Odporúčania.....	174
13.	Zoznam použitých skratiek.....	179
14.	Prílohové tabuľky	185

Vážení čitatelia,

Správu o poľnohospodárstve a potravinárstve v Slovenskej republike (tzv. Zelenú správu) pripravuje rezort pôdohospodárstva a rozvoja vidieka každoročne už od roku 1993. Tento rok sa k Vám dostáva v poradí jej 31. vydanie v plnej verzii.

Zelená správa informuje o situácii v poľnohospodárstve a potravinárstve na Slovensku, o medziročnom vývoji, výrobe a trhu, ekonomicko-finančnej situácii podnikateľských subjektov, rozvoji vidieka, regionálnom rozvoji, ale aj o postavení poľnohospodárstva a potravinárstva v hospodárstve SR a tiež v rámci krajín EÚ.

V roku 2022 podiel pôdohospodárstva na makroekonomických ukazovateľoch hospodárstva SR pri väčšine hodnotených ukazovateľoch rástol. V porovnaní s rokom 2021 podiel klesol len pri medzispotrebe (o 0,05 p. b.).

Podľa predbežných údajov za rok 2022 hrubá poľnohospodárska produkcia vyjadrená v bežných cenách vzrástla o 21,9 % v dôsledku nárastu tak hrubej rastlinnej produkcie o 20,0 %, ako aj hrubej živočíšnej produkcie o 25,8 %.

Poľnohospodárska prvovýroba podľa predbežných údajov dosiahla kladný výsledok hospodárenia pred zdanením vo výške 346,5 mil. €. Medziročne sa jeho úroveň zvýšila 87,4 %. Potravinársky priemysel dosiahol podľa predbežných údajov ŠÚ SR kladný výsledok hospodárenia pred zdanením vo výške 294,3 mil. €, čo bolo o 23,5 % viac ako v predchádzajúcom roku.

Mzdový vývoj bol v poľnohospodárstve aj potravinárstve pozitívny, avšak mzdová disparita medzi oboma odvetviami a hospodárstvom SR pretrváva.

U agropotravinárskeho zahraničného obchodu napriek vyššej dynamike nárastu hodnoty vývozu v porovnaní s dovozom, viedla vyššia celková hodnota dovozu v porovnaní s vývozom k prehĺbeniu negatívnej obchodnej bilancie o 393 mil. €, t.j. o 22,9 % v porovnaní s rokom 2021 a celkové záporné saldo dosiahlo - 2 108 mil. €.

V rámci uplatňovania Spoločnej poľnohospodárskej politiky EÚ celkové výdavky na poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka v roku 2022 predstavovali 736,89 mil. € a medziročne klesli o 7,5 %. Najväčší podiel na celkových výdavkoch tvorili výdavky na

priame platby (37,6 %) a Program rozvoja vidieka SR 2014 – 2022 (24,3 %).

Poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka patria k rozhodujúcim faktorom kvality a rôznorodosti našej krajiny a jej životného prostredia. Bez podpory poľnohospodárstva a rozvoja vidieka by mnohé oblasti Slovenska čelili značným hospodárskym, sociálnym a ekologickým problémom.

V rámci Strategického plánu Spoločnej poľnohospodárskej politiky na roky 2023 – 2027 bolo implementovaných deväť spoločných strategických cieľov, tri ekonomické, tri environmentálne a tri sociálne ciele, ktoré Európska komisia uviedla v legislatívnom návrhu novej Spoločnej poľnohospodárskej politiky. Prijatím tohto kombinovaného a ambiciózneho prístupu spolu s využitím najnovšieho pokroku v oblasti znalostí a inovácií sa snaží Európska komisia dosiahnuť udržateľný systém poľnohospodárstva v EÚ a jeho zosúladenie s Európskou zelenou dohodou, ktorej cieľom je vytvoriť pre Európu inkluzívnu a konkurencieschopnú budúcnosť šetrnú k životnému prostrediu.

Európska komisia už schválila pre Slovensko aj prvú modifikáciu Strategického plánu Spoločnej poľnohospodárskej politiky na obdobie 2023-2027. Okrem zmeny definície aktívneho poľnohospodára sú súčasťou schválenej modifikácie aj ďalšie návrhy, ktoré vyplynuli z požiadaviek partnerov v rámci aplikačnej praxe. Ide o návrhy v rámci noriem dobrého poľnohospodárskeho a environmentálneho stavu, ekoschém, agrolesníckych systémov a sektorových intervencií.

Richard Takáč
minister pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR

1. Postavenie poľnohospodárstva a potravinárstva v hospodárstve SR

Hlavné charakteristiky vývoja a postavenie poľnohospodárstva a potravinárstva v hospodárstve SR

Vývoj hlavných ukazovateľov hospodárstva SR¹

Rok 2022 bol ďalším v rade, kedy skutočnosť bola podstatne odlišná od očakávaní. Na začiatku roka 2022 pretrvávala pandemická situácia a do 23.2.2022 platil núdzový stav s obmedzenou slobodou pohybu a pobytu obyvateľov. Do konca 1. polroka sa postupne prenos ochorenia utlmil a ekonomika SR sa začala zviechať z utlmenia.

Predpoklady rýchleho zotavenia našej ekonomiky z pandémie sa však vytratili v dôsledku vojny na Ukrajine. Problémy s nedostatkami komponentov počas pandémie sa vplyvom ruskej agresie na Ukrajinu ešte prehĺbili. Narušili sa ďalšie globálne dodávateľské reťazce, čo sa prejavilo aj v oslabení nášho exportu. Zároveň vplyvom neistoty vzrástli na svetových trhoch ceny komodít a prispeli tak k inflačným tlakom z prelomu rokov 2021/2022. Rýchlo rastúce ceny vstupov (elektrická energia, plyn, pohonné látky) sa okrem regulovaných cien premietli do všetkých zložiek spotrebného koša a vytiahli infláciu na historickú dvojcifernú úroveň.

Z pohľadu plánovania bol rok 2022 charakteristický vysokou mierou neistoty. Podnikatelia čelili otázke, či a za akú cenu budú vedieť zabezpečiť dodávky vstupov. Rovnako, aj keď v menšej miere, boli na tom domácnosti, ktoré prakticky do konca roka nevedeli, aké ceny budú platiť za energie.

Najrýchlejšie však rástli ceny potravín a prispievali tak významnou mierou k inflácii. Napriek čiastočnému poklesu cien potravinárskych komodít na svetových trhoch po dosiahnutí dohody o vývoze komodít z Ukrajiny, boli tlaky na rast cien potravín naďalej enormné kvôli vysokým cenám ostatných vstupov (napr. hnojivá, prípravky na ochranu rastlín, pohonné látky, energie). Na vývoj inflácie reagovali centrálné banky zvýšenými úrokovými sadzbami, čím sa znížila dostupnosť úverov.

Prijatie rôznych opatrení na zmiernenie dosahov vysokých cien energií zo strany EÚ ako aj zo strany slovenskej vlády pomohlo ekonomike vyhnúť sa výraznejšiemu prepadu. Do konca roka 2022 sa Európe podarilo vo veľkej miere nahradiť výpadky dovozu zemného plynu z Ruska a vybudovať terminály na splynovanie stlačeného zemného plynu. Spolu s teplou zimou a znížením spotreby to prispelo k signifikantnému zníženiu cien plynu a následne aj cien elektrickej energie. Rast ekonomiky na konci roka podporila najmä súkromná spotreba (a čiastočne aj oživené investície), nakoľko domácnosti zvyšovali svoje nákupy aj napriek vysokej inflácii.

Vývoj hlavných ukazovateľov hospodárstva SR

Výkonnosť ekonomiky SR meraná hrubým domácim produktom (HDP) si podľa údajov ŠÚ SR v roku 2022 udržala rast počas celého roka, v poslednom štvrtroku však bolo tempo rastu najpomalšie. Za rok 2022 dosiahol nominálny objem vytvoreného HDP 109,7 mld. €, medziročne vzrástol o 1,7 % v stálych cenách a o 9,3 % v bežných cenách.

¹ Kapitola vypracovaná s využitím publikácie Štatistická správa o hospodárstve SR vo 4. štvrtroku 2022, ŠÚ SR

Miera inflácie medziročne vzrástla o 9,6 p. b. na úroveň 12,8 %. Výrazný inflačný vývoj v rozhodujúcej miere ovplyvnili najmä ceny potravín (+ 19,3 % medziročne), ceny v reštauráciách a hoteloch (+ 16,1 %), ceny v doprave (+15,7 %) a náklady na bývanie vrátane energií (+15,5 % medziročne).

Saldo zahraničného obchodu za rok 2022 je podľa predbežných výsledkov pasívne v objeme - 4,3 mld. €. Zlepšenie situácie so súčiastkami v automobilovom priemysle potiahlo exportnú výkonnosť. Zmiernenie tlakov v dodávateľských reťazcoch pomohlo okrem výrobcov áut aj producentom strojov a elektroniky. Naopak, zhoršenie nastalo v energeticky náročnejších odvetviach, ako je výroba kovov a chemický priemysel. Firmy pôsobiace v týchto odvetviach výrobu pre vysoké ceny energií utlmovali.

Vývoz zo SR predstavoval tovar v hodnote 102,6 mld. € (+15,8% medziročne) a dovoz do SR predstavoval tovar v hodnote 106,9 mld. € (+23,3 % medziročne).

Tab. 1 Vývoj hlavných ukazovateľov hospodárstva SR

Ukazovateľ	2021	2022	rozdiel 2022-2021
HDP ¹ (bežné ceny) v mld. €	100,3	109,7	9,3
HDP ¹ (stále ceny) ² v mld. €	90,9	92,4	1,5
Tempo rastu HDP ¹ (bežné ceny) - medziročná zmena v %	7,4	9,3	
Tempo rastu HDP ¹ (stále ceny) ² - medziročná zmena v %	4,9	1,7	
Miera inflácie ³ v %	3,2	12,8	9,6
Saldo zahraničného obchodu ⁴ v mld. €	1,9	-4,3	-6,2
Počet pracujúcich podľa VZPS ⁵ - medziročná zmena v %	1,2	1,7	
Miera nezamestnanosti ⁶ podľa VZPS v %	6,8	6,1	-0,7
Zmena priem. mesačnej mzdy zamestnanca v hospodárstve (nominálna mzda) v %	6,9	7,7	
Zmena priem. mesačnej mzdy zamestnanca v hospodárstve (reálna mzda) v %	3,6	-4,5	
Bilancia bežného účtu k HDP ⁷ v %	-2,5	-8,2	-5,7
Tvorba hrubého fixného kapitálu SR (bežné ceny) - medziročná zmena v %	5,7	16,0	

Prameň: ŠÚ SR - Štatistická správa o hospodárstve SR vo 4. štvrtroku 2022; Revidované a predbežné ročné údaje HDP (datacube), NBS - Ekonomický a menový vývoj (zima 2022, jar 2023) / Aktuálny vývoj makroekonomických ukazovateľov

Vypracoval: MPRV SR

Poznámky:

1) metodika ESA 2010, údaje za rok 2021 sú polodefinítivne a údaje za rok 2022 sú predbežné

2) v stálych cenách vypočítaných reťazením objemov k referenčnému roku 2015

3) počítaná zo spotrebiteľských cien, od roku 2005 s ročnou aktualizáciou váh

4) bežné ceny, hodnoty typu FOB (zahŕňa transakčnú hodnotu tovaru a hodnotu služieb (napr. doprava, poistenie, prekládka, skladovanie tovaru a pod.) spojených s dodaním tovaru na hranicu vyvážajúcej krajiny); údaje za rok 2021 sú definitívne, údaje za rok 2022 sú predbežné

5) pracujúci v zmysle novej metodiky VZPS platnej v EÚ od roku 2021 (IESS) sú všetky osoby vo veku od 15 do 89 rokov, ktoré v sledovanom (referenčnom) týždni vykonávajú aspoň 1 hodinu prácu za mzdu, plat, odmenu alebo pracovnú činnosť za účelom dosiahnutia zisku, vrátane osôb vykonávajúcich prácu na základe dohôd, sezónnych pracovníkov, osôb na materskej alebo rodičovskej dovolenke, osôb pracujúcich v zahraničí menej ako 1 rok, osôb dochádzajúcich za prácou do zahraničia; respondenti sú zahrnutí do odvetví podľa ekonomickej činnosti miestnej jednotky nie celého podniku; na výpočet indexov za rok 2021 boli použité údaje za rok 2020 upravené spôsobom, ktorý v maximálne možnej miere zodpovedá novej metodike

6) podiel počtu nezamestnaných z ekonomicky aktívneho obyvateľstva vyjadrený v percentách

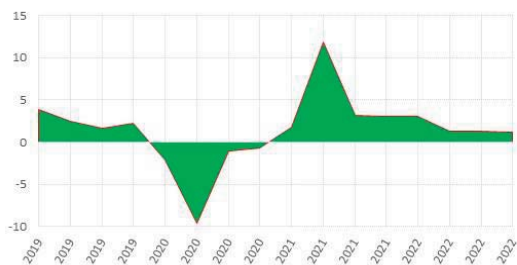
7) zdrojom dát je NBS (uvedené vyššie)

Objem investícií, ktorý sa premieta do tzv. **tvorby hrubého fixného kapitálu**, rástol počas druhého polroka 2022 výraznejšie. V bežných cenách dosiahol objem preinvestovaných prostriedkov rekordne najvyššiu zaznamenanú hodnotu, predpandemickú úroveň v roku 2019 prekonal o 7,3 %, ale v stálych cenách pretrvalo zaostávanie. Najviac finančných prostriedkov na nadobudnutie tvorby hrubého fixného kapitálu (24,0 %) sa investovalo v oblasti nehnuteľností. Druhý najvyšší objem investícií smeroval do priemyselnej výroby (20,4 %), v medziročnom porovnaní boli investície vyššie o 12,5 %.

Počet pracujúcich v hospodárstve SR (podľa VZPS) v priemere za rok 2022 dosiahol úroveň 2 603,9 tis. osôb, čo predstavuje v porovnaní s rokom 2021 nárast o 1,7 %. **Miera nezamestnanosti** v roku 2022 medziročne klesla (- 0,7 p. b.) a dosiahla úroveň 6,1 %. Pandémia výrazne zvýšila podiel dlhodobo nezamestnaných (t. j. osôb bez práce v trvaní 1 a viac rokov), na konci roka 2022 tvorila táto skupina ľudí bez práce 68 % zo 170,4 tis. nezamestnaných osôb.

Priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca v hospodárstve SR v súhrne za celý rok 2022 dosiahla 1 304 €, medziročne sa zvýšila o 7,7 %, pod vplyvom vysokej inflácie však reálna mzda klesla o 4,5 %.

Graf 1 Vývoj HDP v stálych cenách*

Graf 2 Vývoj počtu pracujúcich a nom. mzdy**

Poznámky: *vývoj HDP v stálych cenách vypočítaných reťazením objemov k referenčnému roku 2015

**medziročná zmena, t.j. porovnanie s rovnakým obdobím pred rokom

Prameň: ŠÚ SR; Vypracoval: MPRV SR

Vývoj hlavných ukazovateľov pôdohospodárstva² a potravinárstva³

Z údajov ŠÚ SR vyplýva, že hlavné ekonomické ukazovatele⁴ v **pôdohospodárstve SR** v roku 2022 v porovnaní s rokom 2021 prevažne vzrástli s výnimkou poklesu podielu na medzispotrebe v stálych cenách (čo ovplyvnila vysoká miera inflácie). V kontexte ekonomicky komplikovaných krízových rokov (kvôli problémom: Covid pandémie, energetická kríza, vojna na Ukrajine) je významný nárast podielu pôdohospodárstva na hrubej pridanej hodnote hospodárstva SR (+0,5 p.b.) a optimisticky vyznieva aj mierny nárast podielu na priemernej mzde (+0,34 p.b.). Pôdohospodárstvo sa na celkovej tvorbe hrubého fixného kapitálu podieľalo takmer rovnakou mierou ako v roku 2021.

² Zahŕňa pestovanie plodín, chov zvierat, poľovníctvo a služby s tým súvisiace; lesníctvo a ťažba dreva; rybolov a akvakultúra

³ Zahŕňa výrobu potravín, nápojov a tabakových výrobkov

⁴ Hodnotené ukazovatele: hrubá pridaná hodnota, medzispotreba, hrubá produkcia b.c., THFK, zamestnanosť, nominálna priemerná mesačná mzda

Za odvetvie **výroby potravín, nápojov a tabakových výrobkov SR** neboli za rok 2022 k dispozícii všetky sledované ukazovatele. V porovnaní s pôdohospodárstvom sa postavenie odvetvia výroby potravín, nápojov a tabakových výrobkov zhoršilo. Z dostupných ukazovateľov mierne klesol podiel tohto odvetvia na hrubej pridanej hodnote v bežných aj stálych cenách a o 0,3 p.b. klesol podiel na priemernej mzde. Mierny nárast bol zaznamenaný pri tvorbe hrubého fixného kapitálu.

Záporné saldo **zahraničného obchodu s poľnohospodársko-potravinárskymi výrobkami SR** za rok 2022 podľa predbežných údajov dosiahlo hodnotu - 2,1 mld. €, kým v roku 2021 to bolo -1,7 mld. €. Zvýšil sa však podiel obchodu s poľno-potravinárskymi výrobkami na celkovom dovoze i vývoze.

Tab. 2 Podiel pôdohospodárstva a potravinárstva na základných ukazovateľoch hospodárstva SR

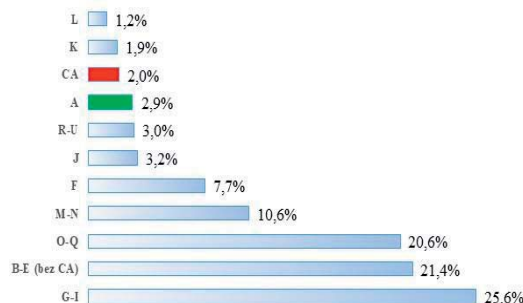
Ukazovateľ	Podiel v %			Rozdiel
	2020	2021	2022*	2022- 2021
Podiel pôdohospodárstva na:				
hrubej pridanej hodnote (b. c.)	1,93	1,99	2,49	0,50
hrubej pridanej hodnote (s. c.)	2,28	2,16	2,17	0,01
hrubej produkcie (b. c.)	2,01	2,05	2,32	0,27
medzispotrebe (b. c.)	2,07	2,08	2,22	0,14
medzispotrebe (s. c.)	2,29	2,29	2,24	-0,05
tvorbe hrubého fixného kapitálu (b. c.)	3,54	3,99	4,00	0,01
zamestnanosti	2,93	2,86	2,95	0,09
priemernej mzde	76,96	77,04	77,38	0,34
Podiel výroby potravín, nápojov a tabakových výrobkov na:				
hrubej pridanej hodnote (b. c.)	1,56	1,58	1,57	-0,01
hrubej pridanej hodnote (s. c.)	1,33	1,36	1,30	-0,06
hrubej produkcie (b. c.)	2,19	2,09	-	-
medzispotrebe (b. c.)	2,63	2,43	-	-
medzispotrebe (s. c.)	2,57	2,39	-	-
tvorbe hrubého fixného kapitálu (b. c.)	1,98	1,70	1,75	0,05
zamestnanosti	1,98	2,03	-	-
priemernej mzde	85,51	82,51	82,21	-0,30
Podiel zahraničného agropotravinárskeho obchodu na:				
vývoze	4,17	4,11	4,75	0,64
dovoze	6,57	6,17	6,53	0,36

Prameň: ŠÚ SR - Podiely vypočítané z údajov zo ŠÚ SR; Štatistická správa o hospodárstve SR vo 4. štvrtroku 2022; a vyžiadané údaje zo ŠÚ SR; členenie podľa štatistickej klasifikácie SK NACE

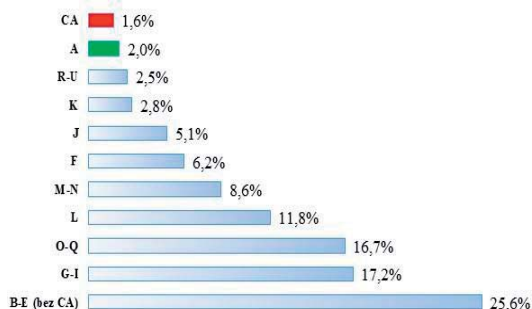
Vysvetlivky: *predbežné údaje za rok 2022;

Vypracoval: MPRV SR

Graf 3 *Podiely* na celkovej zamestnanosti v SR*

Graf 4 *Podiely* na hrubej pridanej hodnote hospodárstva SR*

*podielu jednotlivých odvetví na hospodárstve SR za rok 2021

Vysvetlivky:

A: Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov; B-E: Priemysel (z toho B: Ťažba a dobývanie; C: Priemyselná výroba v tom CA: Výroba potravín, nápojov a tabakových výrobkov; D: Dodávka elektriny, plynu a studeného vzduchu; E: Dodávka vody, čistenie a odvod odpadových vôd, odpady a služby odstraňovania odpadov); F: Stavebníctvo; G: Veľkoobchod a maloobchod, oprava motorových vozidiel a motocyklov; H: Doprava a skladovanie; I: Ubytovacie a stravovacie služby; J: Informácie a komunikácia; K: Finančné a poisťovacie činnosti; L: Činnosti v oblasti nehnuteľností; M: Odborné, vedecké a technické činnosti; N: Administratívne a podporné služby; O: Verejná správa a obrana, povinné sociálne zabezpečenie; P: Vzdelávanie; Q: Zdravotníctvo a sociálna pomoc; R: Umenie, zábava a rekreácia; S: Ostatné činnosti; T: Činnosti domácnosti ako zamestnávateľov; U: Činnosti extrateritoriálnych organizácií a združení

Prameň: ŠÚ SR;

Vypracoval: MPRV SR

2. Ekonomické výsledky

2.1. VÝSLEDKY ODVETVIA PODEĽA EKONOMICKÉHO POĽNOHOSPODÁRSKEHO ÚČTU

Výsledky druhého odhadu ekonomického poľnohospodárskeho účtu (EPÚ) naznačujú, že v roku 2022 nastal výrazný medziročný nárast ekonomickej výkonnosti odvetvia poľnohospodárstva, ktorá je kvantifikovaná tvorbou a použitím dôchodku odvetvia. Podnikanie v poľnohospodárstve bolo ziskové.

Tab. 3 *Vývoj tvorby a použitia dôchodku odvetvia poľnohospodárstva (v mil. €)*

Ukazovateľ	Priemer 2017 – 2021	2021 def. údaje	2022 druhý odhad	Index 2022/2021	Index 2022/Ø 2017-2021
HPP	2 108,38	2 242,94	2 733,33	121,86	129,64
SP	25,00	21,18	18,55	87,56	74,18
PNK	147,39	156,57	177,08	113,1	120,14
NNVČ	141,89	133,35	169,66	127,22	119,57
VOS (-)	62,28	69,248	86,91	125,51	139,52
CPP	2 360,37	2 484,80	3 011,72	121,21	127,59
Medzispotreba	1 748,73	1 782,23	2 127,65	119,38	121,67
HPH	611,64	702,57	884,07	125,83	144,54
SFK	237,06	270,45	274,11	101,36	115,62
ČPH	374,58	432,13	609,96	141,15	162,84
Účet tvorby dôchodkov					
Odmeny zamestnancom	592,42	593,93	602,05	101,37	101,63
Ostatné dane z produkcie	51,69	53,41	53,41	100,00	103,314
Ostatné subvencie na produkciu	558,80	544,62	466,18	85,60	83,43
ČPP, resp. ČDŠČ	289,26	329,41	420,67	127,70	145,428
Účet podnikateľského zisku					
Nájomné	85,56	91,67	93,66	102,18	109,47
Úroky	37,22	35,352	36,16	102,29	97,15
ČZP	166,48	202,39	290,85	143,71	174,70

Prameň : EPÚ SR 2017 – 2022

Význam skratiek : HPP – hrubá poľnohospodárska produkcia, SP – subvencie na produkty, PNK – práca na kontrakt, NNVČ – neoddeliteľné nepoľnohospodárske vedľajšie činnosti, VOS – vnútroodvetvová spotreba, CPP – celková poľnohospodárska produkcia, HPH – hrubá pridaná hodnota, SFK – spotreba fixného kapitálu, ČPH – čistá pridaná hodnota, ČPP (ČDŠČ) – čistý prevádzkový prebytok (čistý dôchodok zo samostatnej činnosti), ČZP – čistý zisk z podnikania

Vypracoval: MPRV SR

Odhadovaná tvorba dôchodku odvetvia v roku 2022 bola ovplyvnená vývojom základných zložiek EPÚ:

- celková poľnohospodárska produkcia v základných cenách sa zvýšila o 21,21% z dôvodu nárastu hrubej poľnohospodárskej produkcie o 21,86 %, nárastu práce na kontrakt o 13,10 %, nárastu hodnoty nepoľnohospodárskych vedľajších činností o 27,22 % a nárastu vnútroodvetvovej spotreby o 25,51%,
- celkový vývoj bol ovplyvnený enormným nárastom cenových hladín na strane vstupov aj výstupov, čo sa prejavilo na hodnote tak celkovej poľnohospodárskej produkcie, ako aj medzispotreby,
- dôvodom nárastu hrubej poľnohospodárskej produkcie bol nárast hodnoty rastlinnej produkcie o 19,72 % pri súčasnom náraste hodnoty živočíšnej produkcie až o 24,98 %,
- na nižšiu hrubú rastlinnú produkciu mal dopad najmä pokles objemu vyprodukovaných množstiev o 16,20 % pri cenovom náraste o 42,85 %, na hodnotu živočíšnej produkcie mal dopad najmä pokles objemovej produkcie o 2,67 % pri vyššej cenovej hladine o 28,41 %,
- výška dotácií na produkty sa udržala na relatívne stabilnej úrovni napriek miernemu poklesu,
- predpokladaný vzostup celkovej poľnohospodárskej produkcie o 21,21% pri nižšej dynamike nárastu medzispotreby o 19,38 % sa odrazil na medziročnom náraste hrubej pridanej hodnoty a následne aj čistej pridanej hodnoty o 41,15 % pri vyššej dynamike nárastu spotreby fixného kapitálu,
- na celkovej hodnote medzispotreby sa podieľali nižšie spotrebované množstvá vstupov o 5,13 % a zároveň podstatne vyššia cenová hladina o 25,83 %, pričom inflácia sa najviac dotkla cien energetických vstupov,
- na účet tvorby dôchodku mal výrazný vplyv nárast hodnoty čistého prevádzkového prebytku o 27,70 %, ktorý bol predovšetkým výsledkom vyššej čistej pridanej hodnoty pri mierom náraste odmien zamestnancov, stabilnej úrovni ostatných daní z produkcie a miernom poklese ostatných subvencií na produkciu; čistý prevádzkový prebytok bol najdôležitejším faktorom, ktorý ovplyvnil čistý zisk z podnikania v medziročnom porovnaní.

2.2. VÝSLEDKY HOSPODÁRENIA V POĽNOHOSPODÁRSKEJ PRVOVÝROBE

Poľnohospodárstvo, podľa predbežných údajov, dosiahlo za rok 2022 **kladný výsledok hospodárenia pred zdanením**, t. j. rekordný zisk vo výške cca 347 mil. €. V porovnaní s rokom 2021 sa jeho hodnota takmer zdvojnásobila. V porovnaní s päťročným priemerom rokov 2017-2021 bol výsledok hospodárenia v roku 2022 takmer trojnásobný a bol ovplyvnený najmä výrazným rastom tržieb za vlastné výrobky živočíšneho pôvodu (+22,5 %) a aj rastlinného pôvodu (+16,0 %). Tržby za predaj vlastných výrobkov tvorili v priemere 56 % podiel na celkových výnosoch podnikov poľnohospodárskej prvovýroby.

Významnú úlohu v ekonomike poľnohospodárskych podnikov mali podpory, bez ktorých by bola väčšina podnikov stratová. Celkový objem finančnej podpory slovenskému poľnohospodárstvu sa medziročne znížil o 7,5 %, na hodnotu 737 mil. €, z toho 57 % bolo poskytnutých zo zdrojov EÚ. Podiel celkových podpôr na výnosoch v rámci poľnohospodárstva sa medziročne znížil na 17,5 %, z toho podiel priamych platieb tvoril 6,6 %.

Tab. 4 Základné ekonomické ukazovatele za poľnohospodárstvo (v mil. € b. c., podiel v %)

Ukazovateľ	Priemer 2017-2021	2021	2022	Index	
				2022/2021	2022/ Ø2017-21
Výnosy	3 239,0	3 494,3	4 206,2*	120,4	129,9
Náklady	3 119,1	3 309,5	3 859,6*	116,6	123,7
Výsledok hospodárenia pred zdanením	119,8	184,9	346,5*	187,4	289,3
Pridaná hodnota	387,9	410,7	503,2	122,5	129,7
Tržby za vlastné výrobky	1 774,3	1 987,0	2 352,8	118,4	132,6
- z toho: rastlinné	1041,2	1 258,2	1 460,0	116,0	140,2
živočíšne	733,1	728,8	892,7	122,5	121,8
Tržby za tovar **	312,6	389,9	429,7	110,2	137,5
Rentabilita nákladov	3,8	5,6	9,0	-	-
Nákladovosť výnosov	96,3	94,7	91,8	96,9	95,3
Podpory spolu	867,6	796,7	736,9	92,5	84,9
Podiel celkových podpôr na výnosoch	26,8	22,8	17,5	-	-
Podiel priamych platieb na výnosoch	13,7	10,9	6,6	-	-
Podiel ziskových podnikov **	75,0	80,6	85,7	-	-

Prameň: ŠÚ SR, MPRV SR

Poznámky: * údaje za rok 2022 sú odhadom na základe údajov z IL MPRV SR, ** skutočnosť z IL MPRV SR

V zbere údajov za rok 2022 nastala zmena v organizácii a spôsobe zisťovania údajov o hospodárení subjektov podnikajúcich v poľnohospodárskej prvovýrobe a službách (účtujúcich v podvojnom alebo v jednoduchom účtovníctve) formou tzv. Informačných listov MPRV SR. Zber údajov realizovalo Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky (MPRV SR) v spolupráci so Slovenskou poľnohospodárskou a potravinárskou komorou (SPPK) a Agrárnou komorou Slovenska (AKS). Vyplnenie a odoslanie Informačných listov poľnohospodárskymi subjektmi bolo realizované výlučne elektronicky pomocou zbernej aplikácie, ktorú pre tento účel vytvoril odbor rezortnej štatistiky a ISPÚ na MPRV SR. Uvedené zisťovanie nadväzuje na obdobné zisťovania realizované v predchádzajúcich rokoch. V účtovnom roku 2022 výberový súbor Informačných listov MPRV SR zahŕňal 2 463 subjektov právnických a fyzických osôb, ktoré zabezpečovali poľnohospodársku prvovýrobu v bežnom prevádzkovom režime a obhospodarovali 69,2 % výmery poľnohospodárskej pôdy v užívaní podľa Deklarácie poľnohospodárskych pozemkov (LPIS, IACS). Výberový súbor poľnohospodárskych subjektov Informačných listov MPRV SR nie je vyčerpávacím štatistickým zisťovaním, preto sú ekonomické a finančné ukazovatele prepočítané na ha poľnohospodárskej pôdy podľa LPIS.

Vypracoval: MPRV SR

Ekonomické výsledky poľnohospodárskych podnikov ovplyvnili viaceré výnosovo-nákladové a produkčné faktory a to:

- tempo rastu **výnosov prevýšilo dynamický rast** nákladov poľnohospodárskych podnikov s následným **rekordne vysokým ziskom**,
- **nárast produkčnej výkonnosti odvetvia** s rastom hrubej poľnohospodárskej produkcie v bežných cenách o 21,9 %, najmä živočíšnej (+25,8 %), ale aj rastlinnej produkcie (+20,0 %) čo ovplyvnili najmä extrémne vysoké ceny vybraných poľnohospodárskych komodít,
- **extrémny rast cien poľnohospodárskych výrobkov** (+36,5 %), najmä cien komodít rastlinnej výroby (+44,9%), predovšetkým obilnín, olejnin a kŕmnych strukovín; z komodít živočíšnej výroby dynamický rast cien mlieka a slepačích vajec hlavne počas druhého polroka 2022,
- **nárast tržieb z predaja vlastných výrobkov** (+18,4 %), najmä v dôsledku rýchlejšieho tempa rastu tržieb za živočíšne produkty (+22,5%) v porovnaní s tržbami za predaj rastlinných výrobkov (+16%),
- pokračujúci trend **zvyšovania dominancie rastlinnej produkcie** (67 %) v štruktúre hrubej poľnohospodárskej produkcie (v bežných cenách) pri súčasnom poklese podielu živočíšnej produkcie na 33 %,
- **nárast nákladových faktorov** vplyvom pretrvávajúceho enormného rastu cien dodávok výrobkov a služieb do poľnohospodárstva (+39,8 %), hlavne cien hnojív a pôdnych pomocných látok (+139,7 %), elektriny (+98,6 %), motorových pohonných látok (+76,9 %) a krmív pre zvieratá (+43,6 %),
- **zníženie celkového objemu vyplatených podpôr** do poľnohospodárstva (-7,5 %) v dôsledku zníženia čerpania podpôr zo zdrojov EÚ medziročne o 19,9 % (táto skutočnosť má však svoje zdôvodnenie: Vyplácanie priamych podpôr za kalendárny rok 2022 bolo v decembri 2022 ovplyvnené hroziacim rozpočtovým provizóriom a s tým súvisiacimi nevyhnutnými opatreniami, v dôsledku čoho bolo vyplácanie posunuté do prvých mesiacov roku 2023),
- **pokles produkcie** väčšiny komodít rastlinnej výroby najmä vplyvom poklesu zberových plôch a poklesu resp. stagnácie hektárových úrod, výnimkou bola pšenica, repka olejná, ovocie a strukoviny. Pri väčšine jesenných plodín bola zaznamenaná nižšia úroda, najmä pre výrazný pokles výnosov z hektára, t. j. zemiaky (-13,5 %), slnečnica (-12,5 %) a cukrová repa (-19,6 %),
- **výrazný pokles početných stavov ošípaných (-16,0 %) a hydiny (-9,9 %)** s dosahom na produkciu živočíšnych výrobkov, s výnimkou oviec (+2,3 %), kôz (+ 5,5 %) a koní (+ 4,5 %),
- **nárast počtu pracovníkov v poľnohospodárstve** (+3,5 %), najmä pracujúcich v pestovaní plodín, ale i v chove zvierat, kde počet pracujúcich sa odvíja od potreby práce súvisiacej s rozsahom a štruktúrou pestovaných plodín a od úrovne a štruktúry živočíšnej výroby. K výraznému poklesu počtu pracujúcich došlo v zmiešanom hospodárstve bez špecializovanej produkcie,
- **výrazné pôdne sucha** na konci zimy (február 2022) a počas jarných mesiacov, najmä v južnej polovici Slovenska. Situácia sa postupne zhoršovala až do polovice júla, kedy extrémnym suchom bolo zasiahnutých až 60 % územia Slovenska. Sucho rôznej intenzity bolo na 98 % územia. V septembri nastalo postupné dopĺňanie pôdnej vlhky⁵,
- **výrazný nárast úverov** (+ 18,2 %) napriek medziročnému zvýšeniu úrokových sadzieb z 1,9 % na 2,4 %, čo súvisí so zvýšením ziskovosti poľnohospodárstva. Najviac žiadanými

⁵ Zhodnotenie sucha v roku 2022 - Aktuality SHMÚ (shmu.sk)

úvermi, najmä zo strany malých a stredných podnikov (84,1 %), boli dlhodobé úvery, ktoré tvorili takmer polovicu z celkových poskytnutých úverov (48,5 %).

- **nájomné** za prenájom poľnohospodárskej pôdy (v priemere s podielom 3,8 % na celkových nákladoch),
- **daňové zatťaženie** poľnohospodárskych pozemkov s medziročným nárastom o 16,2 %.

V roku 2022 úroveň výnosov (4 206,2 mil. €) prevýšila úroveň nákladov (3 859,6 mil. €). Aj napriek výraznému zvýšeniu cien dodávok do poľnohospodárstva (39,8 %) sa medziročne znížila nákladovosť výnosov a zvýšila sa rentabilita nákladov poľnohospodárskych podnikov.

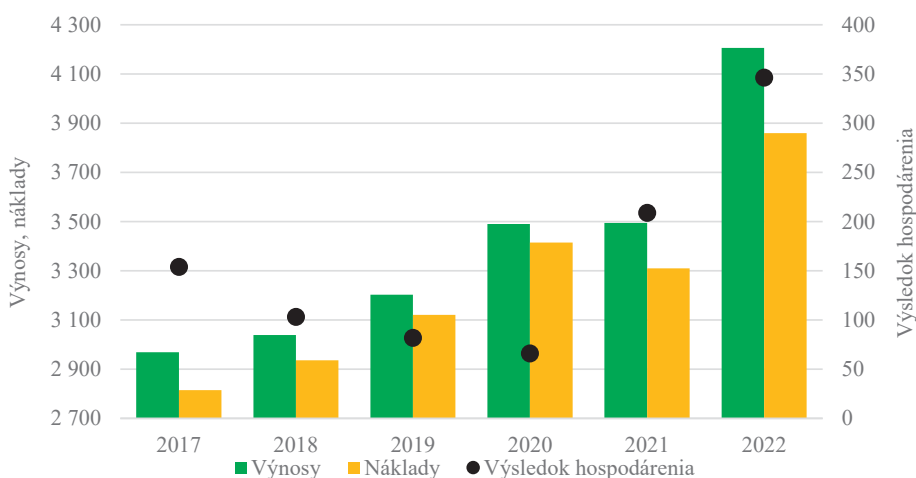
Rozhodujúcou nákladovou položkou poľnohospodárskych podnikov boli náklady na vstupy, t. j. spotreba materiálu a energie, ktoré sa na celkových nákladoch podieľali 37,8 %, čo znamenalo medziročné zvýšenie podielu o 5,2 p. b..

Štruktúra nákladov spotreby materiálu a energie sa mení v závislosti od sezónnosti a výrobného zamerania podniku. Podniky so zameraním na živočíšnu výrobu vykazujú vyšší podiel nákladov na spotrebu materiálu a energie na celkových nákladoch v porovnaní s podnikmi so zameraním na rastlinnú výrobu. Druhou rozhodujúcou nákladovou položkou boli osobné náklady s podielom 15,8 %.

V roku 2022 tvorili tržby za vlastné výrobky 56 % podiel na celkových výnosoch podnikov, t. j. 2 352,8 mil. €, z toho za predaj rastlinných výrobkov 1 460,0 mil. € a predaj živočíšnych výrobkov 892,7 mil. €. Medziročne sa zvýšili tržby za vlastné výrobky o 18,4 %, najmä vplyvom výrazne rastúcich tržieb za výrobky živočíšneho pôvodu (22,5 %), tržby za rastlinné výrobky medziročne stúpili o 16,0 %.

Priemerná úroveň výsledku hospodárenia podnikov prvovýroby (pred zdanením), v prepočte na hektár využiteľnej poľnohospodárskej pôdy, predstavovala zisk 186,67 €, avšak po odrátaní dotácií stratu - 210,33 €.

Graf 5 **Výnosy, náklady a výsledok hospodárenia poľnohospodárskej výroby** (v mil. €)

Prameň: ŠÚ SR, údaje za roky 2017 - 2021 sú definitívne (posledná aktualizácia údajov 28. 4. 2023); údaje za rok 2022 sú odhadom na základe údajov z IL MPRV SR

Vypracoval: MPRV SR

Podobne ako v minulých rokoch, aj v roku 2022 tvorili významný podiel na výnosoch podnikov celkové podpory (17,5 %) z európskych a národných zdrojov, ich podiel sa medziročne znížil o 5,3 p. b., napriek tomu pozitívne ovplyvnili výnosy a tým výsledok hospodárenia podnikov. Z hľadiska zabezpečenia plynulosti financovania prevádzkových potrieb poľnohospodárskych podnikov rozhodujúce boli podpory, tržby z predaja vlastných výrobkov a úvery.

Ekonomicky a produkčne rozhodujúci podiel poľnohospodárskych podnikov tvorili právnické osoby s prevahou prenajatej pôdy, ktorú obhospodarovali. V roku 2022 sa medziročne opätovne zvýšil podiel ziskových podnikov právnických osôb, naopak, v prípade fyzických osôb (SHR) sa podiel ziskových podnikov medziročne znížil, s výnimkou podnikov hospodáriacich na pôde s výmerou nad 500 ha.

Financovanie poľnohospodárstva v kontexte s podporami zohráva od vstupu Slovenska do EÚ rozhodujúcu úlohu v jeho rozvoji, udržateľnosti a podnikateľskej stabilite poľnohospodárskych podnikov v SR. SPP EÚ priniesla zvýšenú dôveru bánk v odvetví poľnohospodárstva a podpory sa stali zárukou splácania úverov. Okrem vlastných príjmov podnikov a dotačnej podpory EÚ a národných zdrojov sú rozhodujúce cudzie zdroje – úvery a leasingy, ktoré zohrávajú vo financovaní a stabilite podnikov tiež významnú úlohu.

Úvery

Objem úverov do odvetvia za rok 2022⁶ dosiahol 1 048 mil. €, čo predstavuje podiel na celkových úveroch hospodárstva SR vo výške 1,32 %.

Tab. 5 *Úvery za poľnohospodárstvo (v tis. €, index v %, podiel v %)*

Úvery	Priemer 2017-2021	2021	2022	Index	
				2022/2021	2022/ Ø2017-2021
Krátkodobé	310 416	311 864	392 540	125,9	126,5
Strednodobé od 1-5 rokov	165 710	121 630	146 979	120,8	88,7
Dlhodobé nad 5 rokov	355 630	452 887	508 399	112,3	143,0
Spolu úvery	831 756	886 381	1 047 918	118,2	126,0
z toho: rizikové úvery	52 036	62 969	55 478	88,1	106,6
Podiel úverov odvetvia na úveroch národného hospodárstva	1,31	1,23	1,32	-	-

Prameň: NBS <https://www.nbs.sk/sk/statisticke-udaje/financne-institucie/banky/statisticke-udaje-penaznych-financnych-institucii/úvery>, Úvery podľa štatistickej klasifikácie ekonomických činností

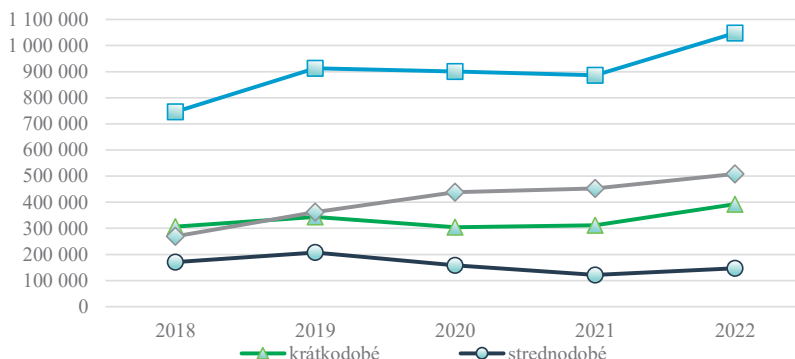
Poznámka: Údaje sú vrátane úverov za lesníctvo a rybolov

Vypracoval: MPRV SR

Z hľadiska objemu najviac úverov bolo poskytnutých na obdobie viac ako 5 rokov, čiže dlhodobé úvery, a to do hmotného majetku: investície do pôdy a na financovanie budov a stavieb, strojov a zariadení. Časť úverov bola použitá na technický rozvoj – mechanizáciu, automatizáciu a robotizáciu pri nahradení ľudskej práce technikou. To umožnilo nahradiť pokles pracovníkov v sektore pri udržaní produkčnej schopnosti odvetvia.

⁶ Myslí sa stav úverov ku dňu 31.12.2022

Graf 6 Vývoj úverov za poľnohospodárstvo v tis. €

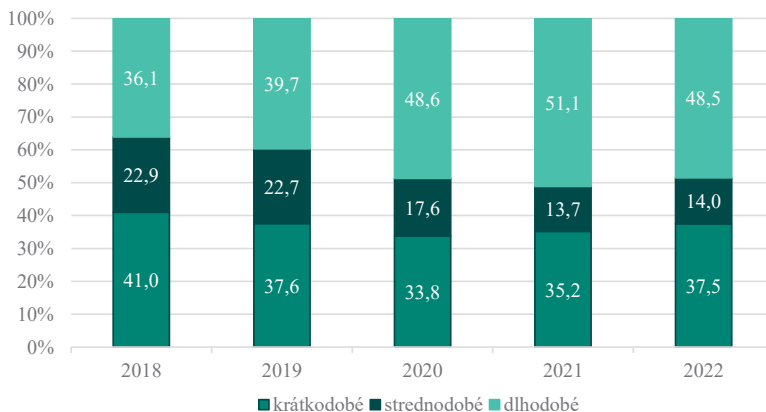

Prameň: NBS

Vypracoval: MPRV SR

Druhú dôležitú skupinu tvorili krátkodobé úvery s dobou splatnosti kratšou ako 1 rok a predstavovali z celkového objemu úverov 393 mil. €. Strednodobé úvery od 1 do 5 rokov boli poskytnuté v objeme 147 mil. € a dlhodobé úvery nad 5 rokov boli poskytnuté v objeme 508 mil. €. Objem rizikových úverov z celkových úverov bol na úrovni 55 mil. €.

Graf 7 Štruktúra úverov v poľnohospodárstve v %

Prameň: NBS

Vypracoval: MPRV SR

Objem poskytnutých krátkodobých úverov predstavoval 37,5 % z celkovo poskytnutých úverov, s medziročným zvýšením o 2,3 p. b. Tieto úvery zabezpečovali v poľnohospodárskych podnikoch potrebnú likviditu v prípade výpadkov cash-flow. Z hľadiska príjemcu úverov, dominovali malé a stredné podniky (87,1 %), s ich medziročným nárastom o 0,9 p. b.

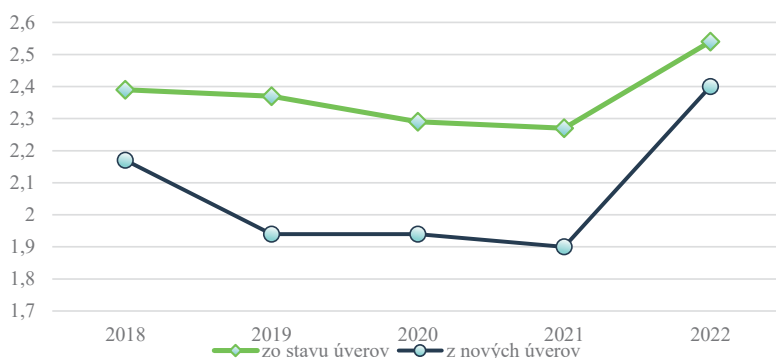
Vplyvom rozšírených možností čerpania úverov z bánk do výšky 100 % – 150 % z očakávaných podpôr z PPA, došlo z hľadiska splatnosti úverov k zmene ich podielov.

Krátkodobé úvery boli čerpané najmä malými a strednými podnikmi, ktoré si zabezpečovali potrebnú likviditu v prípade výpadkov v cash-flow. Významne prispeli k preklenutiu časového obdobia medzi potrebou financovania prevádzky podnikov a získaním podpôr, ktoré sú úzko späté so systémom refundácie schválených platieb zo strany Pôdohospodárskej platobnej agentúry z prostriedkov EÚ. Značná časť podnikov nemá dostatočné aktíva na zábezpeku úverov. Väčšina úverov je revolvingového typu, alebo z hľadiska investícií iba strednodobého charakteru.

Strednodobé úvery so splatnosťou 1 – 5 rokov dosiahli v štruktúre úverov podiel 14 % s medziročným zvýšením o 0,3 p. b. Dôkladné posudzovanie žiadostí a ich zábezpek na prevádzkové úvery vo výške od 100 % do 150 % objemu predpokladaných priamych platieb zo strany bánk v zmysle ich podmienok prispieva k ich nízkemu podielu v štruktúre úverov, zatiaľ čo úvery do výšky 100 % hodnoty očakávaných priamych platieb sú naďalej posudzované ako menej rizikové úverové produkty pre banku s dostatočnou zárukou ich splácania.

Najviac žiadanými úvermi, najmä zo strany malých a stredných podnikov (84,1 %), boli **dlhodobé úvery**, ktoré tvorili takmer polovicu z celkových poskytnutých úverov (48,5 %).

Graf 8 Vývoj priemerných úrokových sadzieb v %

Prameň: NBS

Vypracoval: MPRV SR

Napriek zvýšeniu úrokových sadzieb v roku 2022 (v prípade nových úverov z 1,9 % v roku 2021 na ich priemernú úroveň 2,4 % v roku 2022) evidujeme výrazné medziročné zvýšenie úverov. Medziročné zvýšenie v prípade krátkodobých úverov je na úrovni 25,9 %, v prípade strednodobých úverov je na úrovni 20,8 % a v prípade dlhodobých úverov je na úrovni 12,3 %. Uvedený trend môže byť efektom zvýšenia ziskovosti odvetvia v roku 2021.

K výraznému zvýšeniu investičných úverov v priebehu rokov napomáhali okrem investícií do dlhodobého hmotného majetku formou spoluúčasti na projektoch PRV SR aj do roku 2021 nízke úrokové sadzby, čím poľnohospodárskym podnikom je poskytovaný priestor na rozvoj a rozširovanie podnikateľskej činnosti najmä v oblastiach:

- obstarania poľnohospodárskych strojov, technológií a duševného vlastníctva,
- obstarania budov, modernizácie a rekonštrukcie majetku,
- obnovy vozového parku,
- zabezpečenia kultivovaných biologických zdrojov,

- financovania odkúpenia poľnohospodárskej pôdy, resp. inej pôdy/pozemku do osobného vlastníctva,
- akvizičného financovania,
- financovania ďalších investičných potrieb.

Pre poľnohospodárske podniky sú vytvorené možnosti čerpania nových úverov, zabezpečených v podobe záruk - finančného nástroja určeného pre banky, ktorý ich mal stimulovať k poskytovaniu preklenovacích úverov a zabezpečiť ich dostupnosť.

Úverové možnosti rozširujú banky aj na cielené úverové produkty viazané na financovanie odkúpenia alebo refundácie už nakúpenej poľnohospodárskej pôdy (samostatných parciel ako aj spoluvlastníckych podielov) a zastavaných pozemkov pod hospodárskymi budovami, ktoré majú v portfóliu len niektoré banky. Špeciálne úvery sú úzko špecifikované účelovosťou a nemožno ich použiť na iné účely. Z podmienok pre poskytnutie úverov vyplynulo, že k najčastejším formám ich zabezpečenia patrilo záložné právo k pôde, ktorá je predmetom úveru alebo k inému nehnuteľnému majetku, zabezpečenie prostredníctvom vinkulácie poisťnej zmluvy (poistenie úrody) ako aj ďalšie formy zabezpečenia, akceptovateľné bankou.

V niektorých produktoch je doba splatnosti predĺžená z 15 až do 25 (30) rokov. Okrem štandardných podmienok získania úveru (akceptovateľná finančná situácia posúdená finančnou analýzou na základe finančných výkazov), banky vyžadujú splnenie aj určitých špecifických podmienok, čo sa týka príjemcov úveru (podnikajúci v poľnohospodárskej oblasti), využívania pôdy ako aj predmetu činnosti (napr. vykonávanie špecializovanej rastlinnej výroby na min. 10 % z celkovej výmery, na ktorej poľnohospodársky subjekt vykonáva svoj predmet činnosti).

Dane

Formovanie podnikateľského prostredia v poľnohospodárstve ovplyvňuje aj všeobecne **platná daňová politika**. V sektore poľnohospodárstva v súčasnosti platia osobitné daňové úľavy len vo forme úľav na environmentálnych daniach Zelená nafta (spotrebná daň) a oslobodenie od cestnej dane motorových vozidiel používaných v poľnohospodárstve.

Tab. 6 *Priame dane a platby do fondov za poľnohospodárstvo v tis. €*

Ukazovateľ/ rok	Priemer 2017- 2021	2021	2022	Index	
				2022/2021	2022/Ø2017-2021
Priame dane	61 056	74 217	106 364	143,3	174,2
- daň z príjmov	24 916	35 850	63 673	177,6	255,6
- daň z nehnuteľností	34 037	36 521	40 711	111,5	119,6
z toho z: pozemkov*	28 413	30 251	35 150	116,2	123,7
stavieb*	5 624	6 269	5 561	88,7	98,9
- cestná daň	2 103	1 846	1 980	107,2	94,1
Platby do fondov**	116 053	118 651	103 380	87,1	89,1

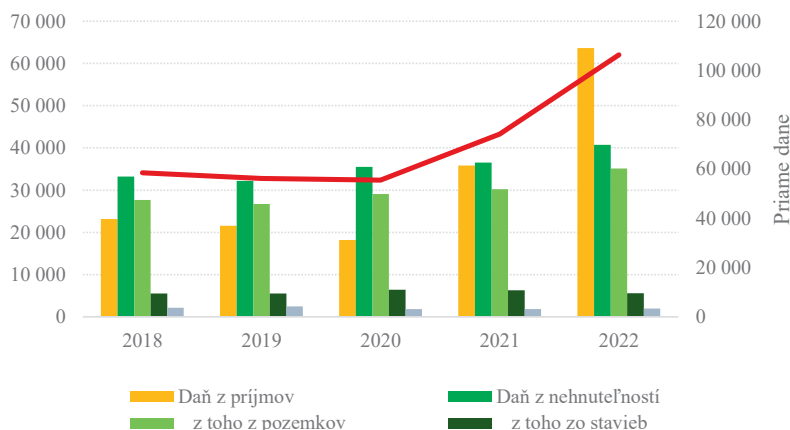
Prameň: Informačné listy MPRV SR do roku 2021 (vrátane), www.radela.sk

Poznámka: Údaje sú za výberovú vzorku podnikov IL MPRV SR. * V roku 2022: Dane a ostatné poplatky z budov. Dane a ostatné poplatky z pozemkov. ** V roku 2022: Poistné platené zamestnávateľom (z hrubej mzdy)

Vypracoval: MPRV SR

V roku 2022 sa celkový objem vybratých priamych daní z poľnohospodárstva medziročne významne zvýšil. Do štátneho rozpočtu ako aj do rozpočtov miest a obcí odviedli poľnohospodárske podniky 106,4 mil. €, čo predstavuje medziročný nárast o 43,3 %. Výsledok hospodárenia podnikov sa prejavil v medziročnom náraste o 77,6 % daní z príjmov, čo ovplyvnilo celkovú výšku odvedených priamych daní.

Graf 9 Vývoj daní v poľnohospodárstve v tis. €

Prameň: Informačné listy MPRV SR

Vypracoval: MPRV SR

Dane z nehnuteľností v roku 2022 vo výške 40,7 mil. € predstavovali 38 % podiel v štruktúre priamych daní a medziročne vzrástli o 11,5 %. Tieto dane boli rozhodujúce z hľadiska naplňovania rozpočtov miest a obcí, ktoré sú ich správcami. Daň z nehnuteľností je upravená zákonom č. 582/2004 Z. z. o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady v znení neskorších predpisov, ktorý konkrétne určuje sadzby dane z nehnuteľností, ale súčasne dáva možnosť obciam stanoviť daňovú sadzbu (znížiť alebo zvýšiť), podľa miestnych podmienok. Z daní z nehnuteľností za poľnohospodárstvo 86,3 % tvorili dane z pozemkov (35,2 mil. €), s medziročným nárastom o 16,2 %. Daňovým základom z pozemkov (orná pôda, chmeľnice, vinice, ovocné sady, trvalé trávnaté porasty), je hodnota pozemku bez porastov. Daň zo stavieb v roku 2022 klesla o 11,3 % a z dlhodobého hľadiska, v porovnaní s päťročným priemerom sa udržiava približne na rovnakej úrovni. Medziročne evidujeme zvýšenie výberu cestnej dane, o 7,2 %. Objem platieb do fondov vo výške 103,4 mil. € zaznamenal medziročné zníženie o 12,9 %.

Poistenie

Vysoká rizikovosť poľnohospodárstva vyplýva nielen z biologickej podstaty produkcie, ale aj z meniacich sa klimatických podmienok a cenovej volatility, ktoré zásadne ovplyvňujú príjmy poľnohospodárov ako aj stabilitu a konkurencieschopnosť podnikov.

Doposiaľ neboli vybudované funkčné systémové mechanizmy riadenia rizík, ktoré by kompenzovali straty v dôsledku rizík, ktoré nie sú kryté komerčnými poisťovňami (ťažko poistiteľné až nepoistiteľné riziká t. j. vysoké riziká).

Rizikovosť poľnohospodárskej výroby na Slovensku je v súčasnosti riešená:

- systémovo, t. j. poistením úrody, zvierat a majetku v komerčných poisťovniach (poistiteľné riziká),
- podporou poistenia: vybraných špeciálnych plodín (vinohradov), dotácie na platby poistného pre podniky v odvetví poľnohospodárskej prvovýroby,
- ad hoc opatreniami vlády z prostriedkov štátneho rozpočtu - v prípade škôd katastrofického rozsahu nekrytých komerčným poistením.

Komerčné **poistenie** je nástrojom na riešenie rizikovosti poľnohospodárskej výroby, prostredníctvom ktorého dochádza k čiastočnému zmierneniu a eliminácii škôd na produkcii a majetku poľnohospodárskych podnikov v dôsledku nepredvídateľných udalostí. Kompenzuje straty z výpadku príjmov vyplývajúcich zo škôd spôsobených na úrode plodín, zvieratách a majetku poľnohospodárskych podnikov. Kompenzácia škôd je väčšinou lokálneho charakteru a menej celoplošného. Poistenie v poľnohospodárstve je dobrovoľne deklarované na zmluvných podmienkach komerčných poisťovní. Je založené na prerozdeľovacom procese centralizovaného fondu v poisťovniach, tvoreného poistným poľnohospodárskych podnikov. Nie všetky následky rizík sú kryté poistením. Okrem možností využitia komerčného poistenia si podniky diverzifikovali vplyv rizík prostredníctvom optimalizácie štruktúry výroby, tvorbou vlastných finančných rezerv, uzatvárania zmlúv, hedžingu komodít (ochrana pred rizikom vzniku novej budúcej straty, ktorá môže nastať v dôsledku veľkých výkyvov na finančnom trhu) s využitím termínovaných obchodov – opcií a futures obchodov na burze.

V roku 2022 si poľnohospodárske podniky poistili v komerčných poisťovniach majetok, úrodu a zvieratá. Zo zaplateného poistného vo výške 31,4 mil. € bolo poľnohospodárskym podnikom vyplatených 29,4 % náhrad škôd (9,2 mil. €). Zaplatené poistné medziročne vzrástlo o 17,7 % a náhrady škôd poklesli o 39 %. Medziročný nárast náhrad škôd evidujeme iba v kategórii plodiny.

Tab. 7 **Poistenie v poľnohospodárstve v tis. €**

Ukazovateľ/ rok	Priemer 2017-2021	2021	2022	Index	
				2022/2021	2022/Ø2017 - 2021
Poistné	23 569	26 702	31 436	117,7	133,4
- majetok	14 712	15 852	16 836	106,2	114,4
- plodiny	7 079	8 919	12 001	134,6	169,5
- zvieratá	1 778	1 931	2 598	134,6	146,1
Náhrady škôd	10 406	15 135	9 231	61,0	88,7
- majetok	6 099	6 778	3 981	58,7	65,3
- plodiny	3 119	2 779	3 110	111,9	99,7
- zvieratá	1 189	5 579	2 140	38,4	180,0
Podiel náhrad škôd zo zaplateného poistného v %	44,2	56,7	29,4	-	-

Prameň: Informačné listy MPRV SR

Poznámka: Údaje sú za výberovú vzorku podnikov IL MPRV SR

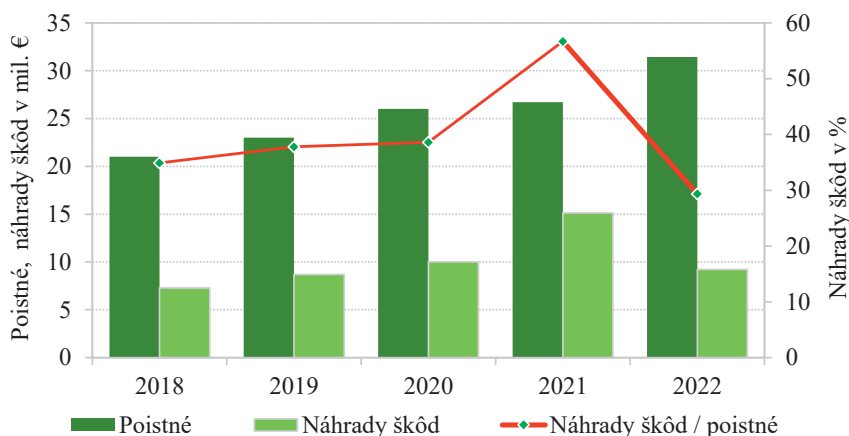
Vypracoval: MPRV SR

Z dlhodobého hľadiska prioritou poľnohospodárov je poistenie majetku, ktoré v roku 2022 z celkového poistného tvorilo 53,6 %, s medziročným nárastom o 6,2 %, s podielom vyplatených

náhrad škôd 43,1 %. Už dlhšie obdobie sledujeme trend nárastu poistenia poľnohospodárskych strojov, stavieb ako aj zásob. Poistenie úrody tvorí 38,2 % z celkovej výšky zaplateného poistného s podielom vyplatených náhrad škôd 33,7 % s medziročným nárastom o 11,9 %. Poistenie zvierat medziročne vzrástlo o 34,6 %, dlhodobo tvorí malú časť z poistného.

V rámci preventívnych opatrení predchádzaniu rizík, t. j. na zábranné opatrenia, bolo z komerčných poisťovní vyplatených poľnohospodárskym podnikom 51 271 €.

Graf 10 Vývoj poistného a náhrad škôd v poľnohospodárstve v mil. €, podiel v %

Prameň: Informačné listy MPRV SR
Vypracoval: MPRV SR

Medzi poistiteľné riziká, ktoré komerčné poisťovne ponúkali v rámci poistenia pre vybrané komodity, patria v:

- rastlinnej výrobe najmä: sucho pri vzhádzaní aj počas vegetačnej doby, jarný mráz, vyzimovanie, ľadovec, zaplavenie (naplavenie), víchrica, poškodenie vetrom alebo škodcami, požerky zvieracími škodcami, požiar,
- živočíšnej výrobe najmä: nákazy, ochorenia, úhyn zvierat, strata pri preprave.

Poľnohospodárske podniky v roku 2022 zaplatili na poistnom plodín a zvierat (bez poistenia majetku) 14 600 tis. € a náhrady škôd predstavovali 36 % (5 250 tis. €).

Tab. 8 Vývoj poistného a náhrad škôd v poľnohospodárstve v roku 2022 v tis. €

Ukazovateľ	Poistné	Náhrady škôd	Náhrady škôd/poistné (%)
Poistenie spolu	31 436	9 231	29,4
- majetok	16 836	3 981	23,6
- plodiny	12 001	3 110	25,9
- zvieratá	2 598	2 140	82,4
Poistenie plodín a zvierat	14 600	5 250	36,0

Prameň: Informačné listy MPRV SR

Poznámka: Údaje sú za výberovú vzorku podnikov IL MPRV SR

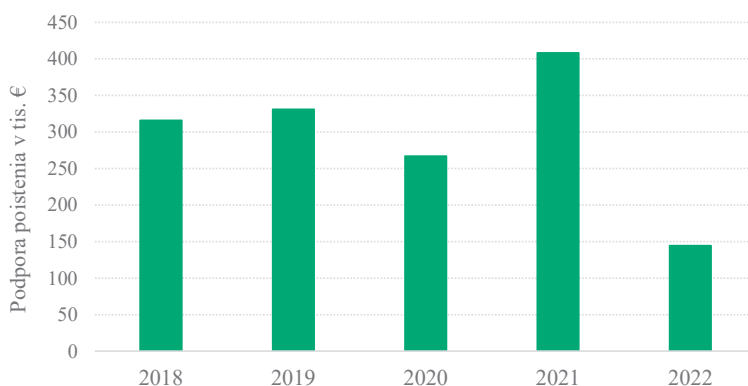
Vypracoval: MPRV SR

Štátna pomoc vo forme dotácie na platby poistného bola realizovaná aj v roku 2022. Účelom systémového opatrenia bolo poskytovanie pomoci s cieľom podporiť podnik pôsobiaci v odvetví poľnohospodárskej prvovýroby. Opatrenie umožnilo 1039 oprávneným žiadateľom s medzročným nárastom o 13 % čerpať finančné prostriedky vo výške takmer 8 mil. €, čo predstavovalo 33 % zvýšenie v porovnaní s predchádzajúcim rokom. Dotáciu bolo možné poskytnúť do 65 % oprávnených nákladov na poistné.

V súvislosti so zrušením nariadenia vlády SR č. 83/2017 Z. z. a prechodom pod Strategický plán SPP 2023-2027 bolo v rozpočtovom roku 2022 ukončené podávanie žiadostí v sektore vína a vinohradov pod Národným podporným programom SR 2019-2023 (ďalej len „NPP“). Nová európska legislatíva NEPaR (EÚ) č. 2021/2117 stanovuje o. i. aj pravidlá prechodu z NPP pod Strategický plán SPP 2023-2027 najmä v súvislosti s viacročnými opatreniami v sektore vína a vinohradov. V súlade s NEPaR (EÚ) č. 2021/2115 je intervencia Poistenie úrody zahrnutá aj v Strategickom pláne SR a realizácia tejto intervencie sa predpokladá od rozpočtového roku 2027⁷⁾.

V roku 2022 bolo prijatých 0 žiadostí o podporu na poistenie úrody vinohradov a bolo poskytnutých 144 221,84 EUR v rámci žiadostí prijatých v roku 2021, ktorých administratívna kontrola bola ukončená v roku 2022. V porovnaní s rokom 2021 je to pokles o 64,66 %, nakoľko prijímanie nových žiadostí bolo pozastavené z dôvodu prechodu z NPP na SP. Finančné prostriedky boli vyplatené z rozpočtu EÚ.

Graf 11 Podpora poistenia úrody vinohradov v tis. €

Prameň: PPA – Výročná správa
Vypracoval: MPRV SR

Výsledky hospodárenia poľnohospodárskych družstiev a obchodných spoločností

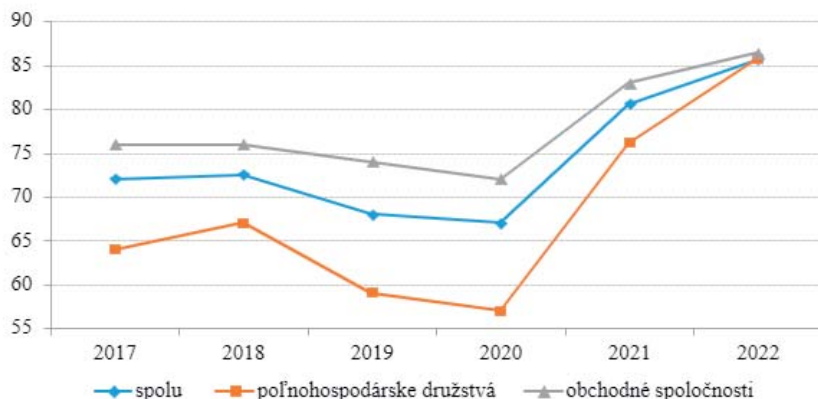
V roku 2022 naďalej pretrvávali medzi poľnohospodárskymi družstvami a obchodnými spoločnosťami diferencie vo výsledku hospodárenia a ostatných ekonomických a finančných ukazovateľoch. Na základe údajov z databázy Informačných listov MPRV SR⁸⁾ bolo ziskových

7) prameň: PPA (www.apa.sk), Výročná správa za rok 2022).

8) Ekonomické a finančné ukazovatele sú prepočítané na ha využiteľnej poľnohospodárskej pôdy, boli získané z údajov, ktoré zabezpečuje MPRV SR formou Informačných listov, uložených v CD MPRV SR. Hodnotený súbor zahŕňa 2 099 subjektov právnických a fyzických osôb. Keďže Informačné listy zachytávajú údaje z poľnohospodárskych podnikov,

85,7 % podnikov právnických osôb, čo znamenalo medziročný nárast podielu o 6,3 p. b.. V členení podľa právnej formy sa o 12,6 p. b. medziročne zvýšil podiel ziskových poľnohospodárskych družstiev a o 4,1 p. b. podiel ziskových obchodných spoločností, čo sa prejavilo v 86 % podiele ziskových podnikov u obidvoch organizačno-právnych foriem podnikov. Rekordný zisk dosiahli obidve právne formy, v priemere na úrovni 239,10 € na hektár využiteľnej poľnohospodárskej pôdy, čo predstavuje medziročný nárast o 78,7 %.

Graf 12 *Podiel ziskových podnikov podľa organizačno-právnych foriem v %*

Prameň: Informačné listy MPRV SR, CD MPRV SR

Vypracoval: MPRV SR

Medziročná dynamika rastu zisku bola, tak ako v minulom roku, podstatne vyššia v prípade poľnohospodárskych družstiev (+ 104,4 %), avšak v hodnotovom vyjadrení jednoznačne dominovali obchodné spoločnosti, tzn. zisk obchodných spoločností prevyšoval o 48,9 % zisk poľnohospodárskych družstiev.

Podľa rovnakých kritérií a podmienok boli v roku 2022 poskytnuté podpory obidvom právnym formám. Objem vyplatených podpôr, po minuloročnom miernom raste, sa medziročne znížil v priemere o 13,5 %, t. j. 290,45 € na hektár využiteľnej poľnohospodárskej pôdy, a takisto sa znížil ich podiel na celkových výnosoch podnikov.

K výraznému zlepšeniu ekonomických ukazovateľov došlo u obidvoch právnych foriem podnikov, v porovnaní s predchádzajúcim rokom efektívnejšie hospodárili obchodné spoločnosti aj poľnohospodárske družstvá, čo sa prejavilo zhodne v ich nižšej nákladovosti výnosov (91,40 €). Vyššia efektívnosť hospodárenia v obchodných spoločnostiach môže byť odrazom nielen úspor z rozsahu výroby s nižším podielom živočíšnej výroby a tým úspor osobných nákladov, ale aj podstatne vyšších tržieb z predaja tovaru a predaja vlastných výrobkov a služieb. Úroveň tržieb z predaja vlastných výrobkov a služieb bola v roku 2022 pri obchodných spoločnostiach vyššia o 34,4 % v porovnaní s poľnohospodárskymi družstvami a bola odrazom vyššej intenzifikácie výroby, vyjadrenej spotrebou materiálu a energie, ktorá bola vyššia o 30,8 % v porovnaní s výrobnou spotrebou družstiev. Diferencie v efektívnosti hospodárenia v rozdielnych organizačno-právnych formách sú dôsledkom štruktúry výroby s preferenciou rastlinnej pred živočíšnou výrobou a vyššej

ktoré obhospodarujú 69,2 % výmery poľnohospodárskej pôdy v užívaní podľa Deklarácie poľnohospodárskych pozemkov (LPIS, IACS), tvoria súbor, ktorý nie je vyčerpávajúci, preto sú výsledky prepočítané na ha p. p..

redukcii nákladových faktorov, najmä osobných nákladov, ktoré boli pri obchodných spoločnostiach nižšie o 20%.

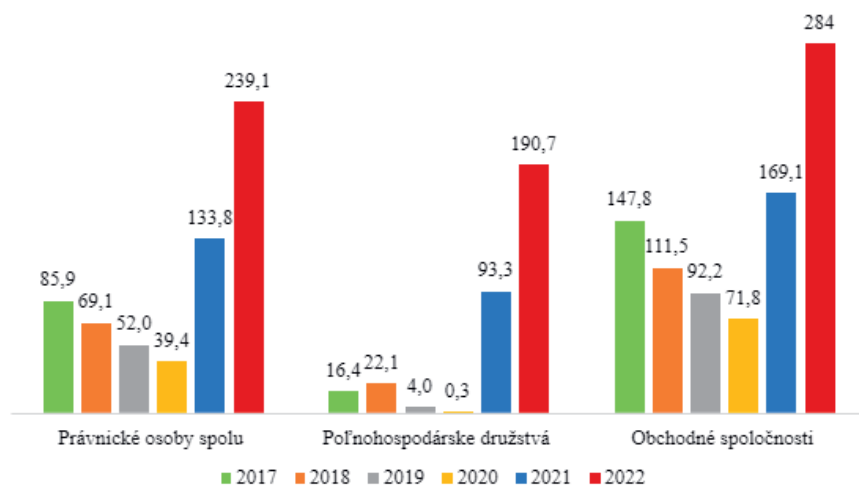
Tab. 9 *Ekonomické údaje poľnohospodárskych podnikov – právnické osoby*
v € na hektár využiteľnej poľnohospodárskej pôdy

Ukazovateľ	Právnické osoby			Poľnohosp. družstvá			Obchodné spoločnosti		
	2021	2022	Index 2022/2021	2021	2022	Index 2022/2021	2021	2022	Index 2022/2021
Pridaná hodnota	395	511	129,4	366	478	130,6	417	529	126,9
Podpory spolu	336	290	86,3	337	284	84,3	331	296	89,4
- neinvestičné podpory	331	286	86,4	335	281	84,0	325	290	89,2
Čistý obrat	2 004	2 111	105,3	1 957	1 552	79,3	2 040	2 559	125,4
Nákladovosť výnosov	94,2	91,5	97,2	94,9	91,4	96,3	93,9	91,4	97,3
Zadlženosť majetku v %	48,5	47,9	98,7	41,4	40,8	98,7	53,0	53,7	101,4
Podiel ziskových podnikov v %	80,6	85,7	106,3	76,2	85,8	112,5	83,0	86,4	104,1

Prameň: Informačné listy MPRV SR, CD MPRV SR (výberová vzorka), Vypracoval: MPRV SR

Vyššia zadlženosť obchodných spoločností (53,7 %) ako poľnohospodárskych družstiev (40,5 %) je odrazom vyššej ekonomickej bonity obchodných spoločností vo vzťahu ku komerčným bankám z hľadiska cash flow, a tým splácania úverov.

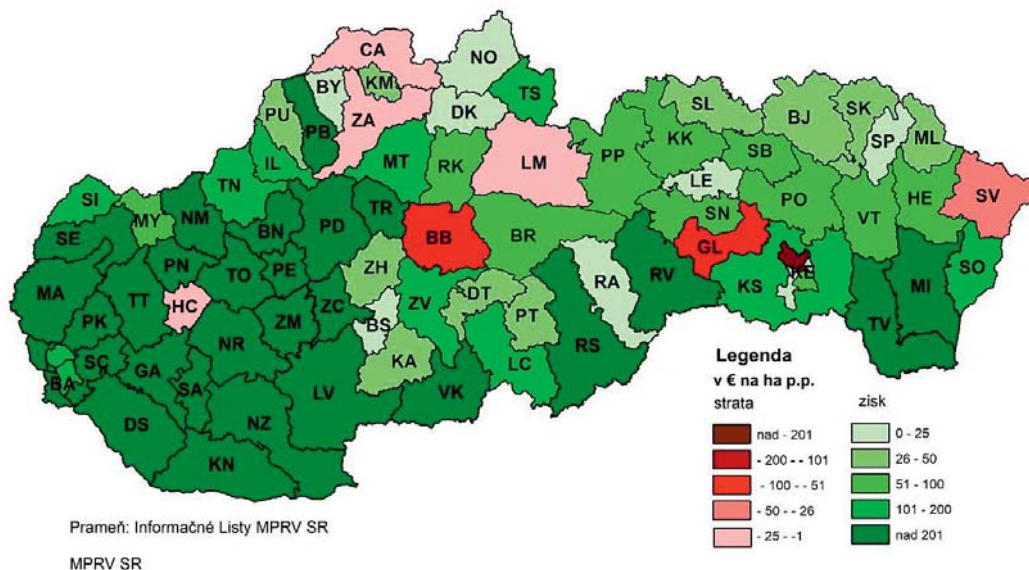
Graf 13 *Výsledok hospodárenia v poľnohospodárstve podľa právnych foriem,*
v € na ha využiteľnej poľnohospodárskej pôdy

Prameň: Informačné listy MPRV SR, CD MPRV SR
Vypracoval: MPRV SR

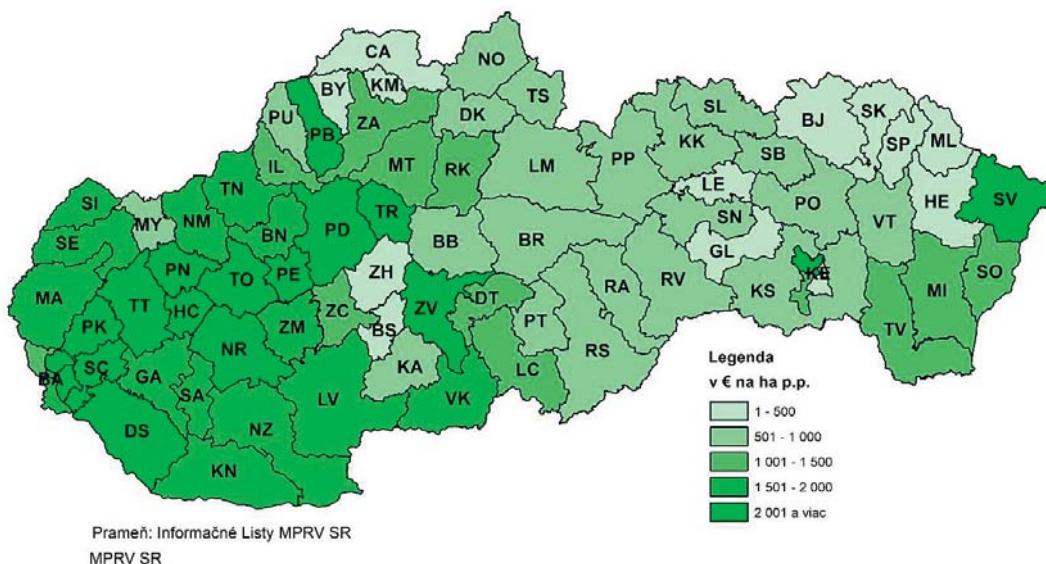
Mapa 1

Výsledok hospodárenia poľnohospodárstva za právnické osoby za rok 2022 (v € na ha poľnohospodárskej pôdy)

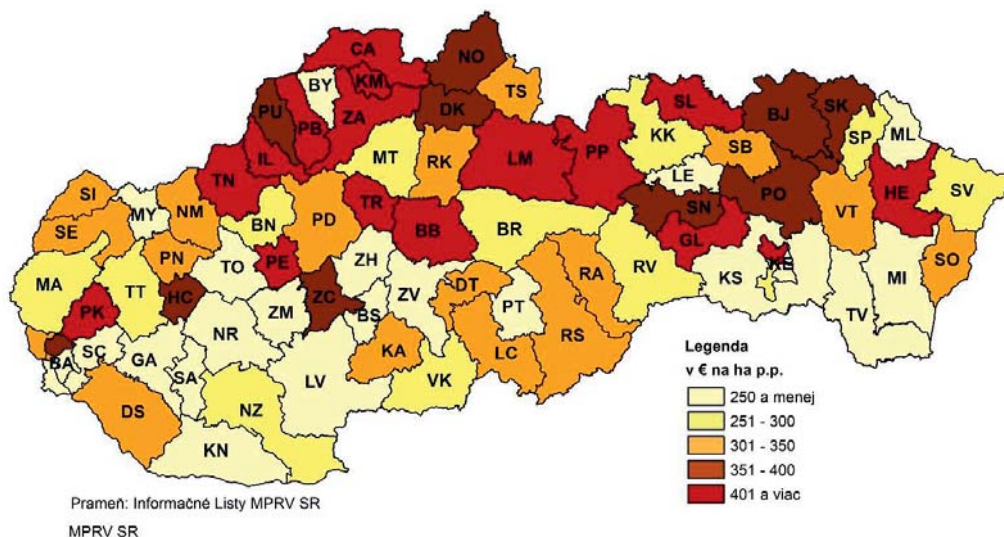
Mapa 2

Tržby z predaja vlastných výrobkov za rok 2022 (v € na ha poľnohospodárskej pôdy)

Mapa 3

Neinvestičné podpory do poľnohospodárstva za právnické osoby za rok 2022
(v € na ha poľnohospodárskej pôdy)

Výsledky hospodárenia samostatne hospodáriacich roľníkov - fyzických osôb

V roku 2022 bolo v databáze Informačných listov MPRV SR sledovaných 969 samostatne hospodáriacich roľníkov (SHR) - fyzických osôb, ktorí obhospodarovali 6,3 % využiteľnej poľnohospodárskej pôdy (podľa LPIS). Výsledky hospodárenia SHR boli diferencované v závislosti od veľkosti obhospodarovanej plochy, medziročne sa znížil podiel ziskových podnikov z 83 % na 77,7 %. Nárast počtu ziskových podnikov bol zaznamenaný len v kategórii SHR hospodáriacich na výmere nad 500 hektárov p. p. Najvýraznejší nárast stratových podnikov bol zaznamenaný v kategórii SHR hospodáriacich na poľnohospodárskej pôde do 100 ha.

Priemerná hodnota výsledku hospodárenia SHR (príjmy - výdavky) predstavovala zisk na úrovni 82 € na hektár p. p., ktorý sa medziročne zvýšil o 14,9 %. Po zohľadnení osobného dôchodku roľníka vo výdavkoch (vyčísleného na úrovni priemernej mzdy v poľnohospodárstve) by SHR dosiahli v priemere stratu -15,70 € na hektár p. p.. Stratové by boli len podniky SHR hospodáriace na výmerách do 100 ha, najviac podniky s výmerou do 50 ha.

Podľa výmery obhospodarovanej pôdy najviac podnikov SHR (97,5 %) v roku 2022 hospodáril, podobne ako v predchádzajúcich rokoch, na výmere do 500 ha p. p., pričom na výmere do 100 ha p. p. hospodáril 61,7 % podnikov. Najvyššiu úroveň výsledku hospodárenia (príjmy - výdavky) dosiahli SHR hospodáriaci na výmere nad 500 ha p. p.. Po zohľadnení osobného dôchodku roľníka bol výsledok hospodárenia podstatne nižší a v podnikoch hospodáriacich na malých výmerách do 50 ha resp., do 100 ha p. p. boli SHR stratoví. S veľkosťou obhospodarovanej poľnohospodárskej pôdy sa úroveň výsledku hospodárenia zvyšovala, čo možno chápať ako výhodu ekonomiky z rozsahu.

Výsledok hospodárenia ovplyvnila nákladovosť príjmov, ktorá sa medziročne zvýšila, a to vplyvom dynamickejšieho rastu výdavkov ako príjmov. Rozhodujúci vplyv mali aj podpory

(258,71 €/ha p. p.), bez ktorých by väčšina SHR bola stratová (- 176,75 €/ ha p. p.), podobne ako pri právnických osobách.

Tab. 10 *Výsledky hospodárenia a počet podnikov SHR podľa intervalov výmery poľn. pôdy, v € na ha využiteľnej p. p.*

Interval výmery poľn. pôdy (ha)	Počet podnikov		Výsledok hospodárenia (príjmy – výdavky)			Výsledok hospodárenia (príjmy – výdavky - osobný dôchodok)		Nákladovosť príjmov*	
	2021	2022	2021	2022	Index 2022/2021	2021	2022	2021	2022
do 50	377	372	116,9	138,6	118,6	-389,3	-353,2	95,7	96,0
nad 50 - 100	217	226	69,8	24,5	35,1	-82,0	-140,6	93,7	98,1
nad 100 - 500	373	347	63,5	72,3	113,8	10,0	15,8	95,3	95,5
nad 500	25	24	84,5	139,8	165,5	70,3	125,2	94,9	93,3
Spolu	992	969	71,3	82,0	114,9	-19,5	-15,7	95,1	95,4

Prameň: Informačné listy MPRV SR, CD MPRV SR, *bez osobného dôchodku

Poznámka: Údaje sú za výberovú vzorku podnikov IL MPRV SR

Vypracoval: MPRV SR

Celkové príjmy SHR medziročne výrazne vzrástli (+ 22,3 %), a to najmä ako dôsledok enormného rastu tržieb za predaj výrobkov a služieb (+ 40,6 %). Tržby za predaj tovaru a ostatné príjmy sa medziročne znížili o cca 9 %. Výrazne vzrástli príjmy najmä v podnikoch s výmerou do 50 ha p. p. (29,4 %), podniky s vyššou výmerou mali nižšiu dynamiku rastu príjmov. Rozhodujúcou položkou v štruktúre príjmov bol predaj výrobkov a služieb (72 %).

Svoju výrobnú činnosť zameriavali SHR, podobne ako v predchádzajúcich rokoch, najmä na rastlinnú výrobu, ktorá bola nákladovo menej náročná ako živočíšna výroba. Z celkových príjmov predstavovali tržby z rastlinnej výroby 53,4 % a zo živočíšnej výroby 6,3 %. V malej miere k rastu príjmov SHR prispela aj diverzifikácia služieb, najmä formou potravinárskej výroby, agroturistiky a pomocnej činnosti.

V štruktúre výdavkov najväčší podiel tvorili zásoby (43,9 %), ostatné výdavky (25,4 %) a výdavky na služby (21,3 %). Nižší podiel v štruktúre výdavkov pripadal na mzdy (5,5 %) a platby poisťného a príspevky do fondov (3,9 %). Výdavky na prenájom poľnohospodárskej pôdy dosahovali len 3,6 % z celkových výdavkov, pretože prevažná časť SHR hospodárila na vlastnej pôde.

Zveľaďovanie celkového majetku SHR v predchádzajúcich rokoch pokračovalo aj v roku 2022 a prispelo k zvýšeniu jeho hodnoty (11,8 %) vo všetkých veľkostných skupinách podnikov, okrem podnikov do 50 ha p. p. (- 19,9 %), u ktorých došlo k extrémnemu zvýšeniu hodnoty majetku už v roku 2021 (+ 62,6 %).

Tab. 11 *Majetok a záväzky SHR podľa intervalov výmery poľnohospodárskej pôdy, v € na ha využiteľnej p. p.*

Interval výmery poľn. pôdy	Majetok celkom			Záväzky celkom			z toho: úvery		
	2021	2022	Index 2022/2021	2021	2022	Index 2022/2021	2021	2022	Index 2022/2021
do 50	5 296	4 240	80,1	1 032	901	87,3	444	391	88,2
nad 50 - 100	1 459	1 762	120,8	276	435	157,4	177	193	109,6
nad 100 - 500	1 755	2 046	116,6	477	725	152,1	213	302	141,8
nad 500	2 567	3 015	117,5	912	992	108,8	475	419	88,1
Spolu SHR	2 089	2 335	111,8	559	743	133,0	267	313	117,6

Prameň: Informačné listy MPRV SR, CD MPRV SR

Poznámka: Údaje sú za výberovú vzorku podnikov IL MPRV SR

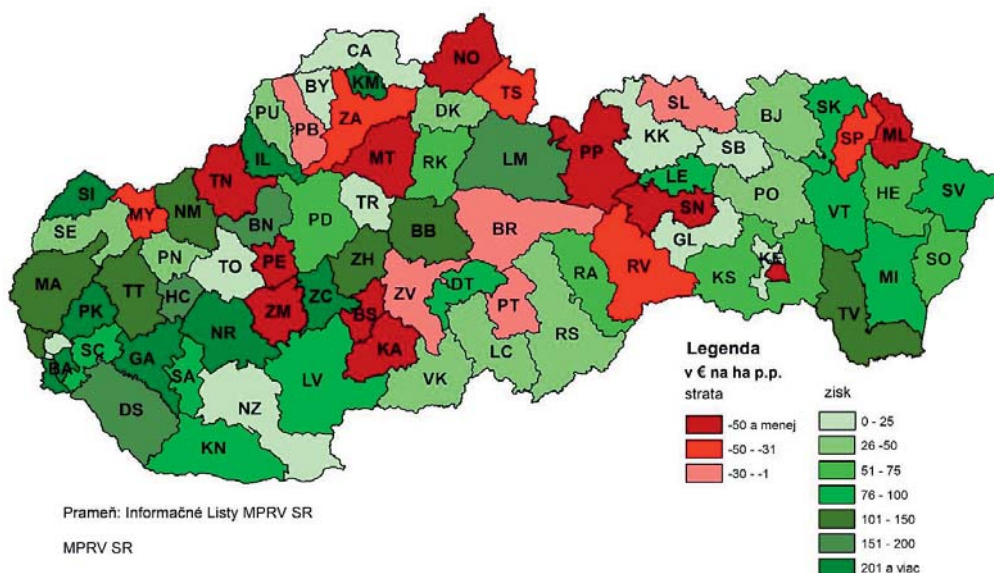
Vypracoval: MPRV SR

SHR financovali investície tak z vlastných, ako aj cudzích zdrojov, o čom svedčí aj výrazný nárast celkových záväzkov (+ 33 %), z toho úverov o 17,6 %. Výnimkou boli podniky s výmerou do 50 ha, kde v priemere klesli medziročne celkové záväzky, vrátane úverov, o 12,7%.

Podrobnejšie informácie o výsledku hospodárenia, počtosti podnikov a výmere pôdy obhospodarovanej SHR podľa okresov znázorňujú nasledujúce mapy.

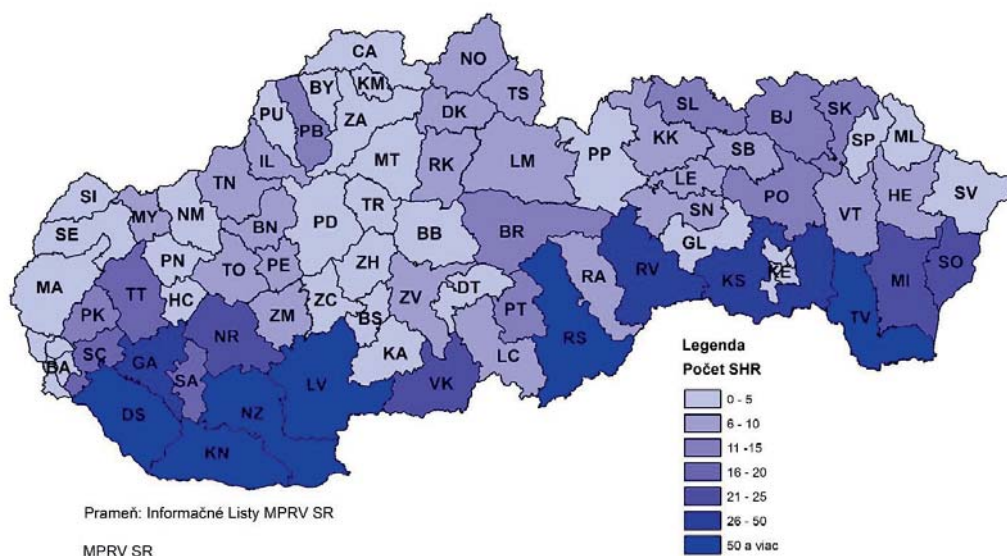
Mapa 4

Výsledok hospodárenia SHR za rok 2022 (v € na ha poľnohospodárskej pôdy)

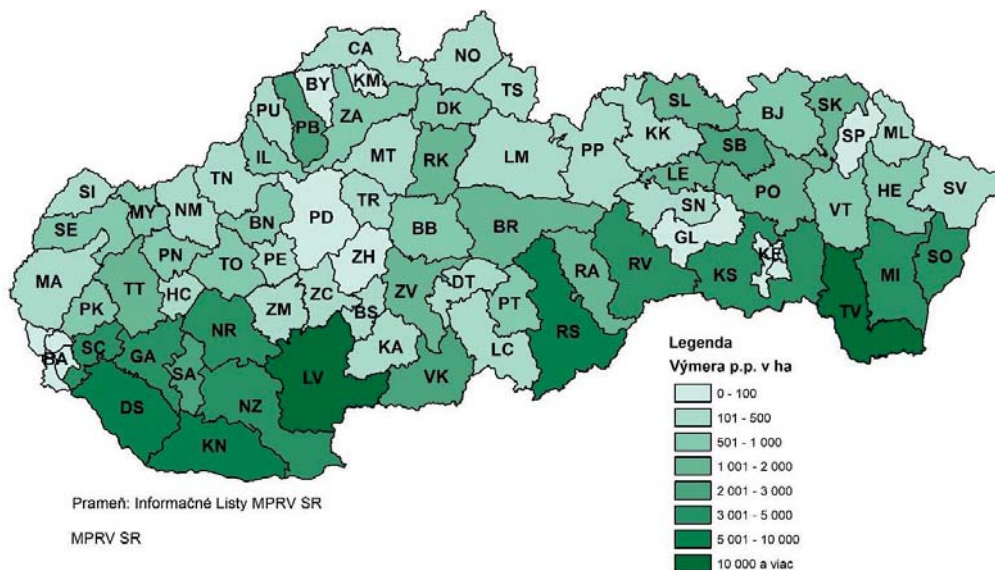
Mapa 5

Počet podnikov SHR v roku 2022

Mapa 6

Výmera poľnohospodárskej pôdy obhospodarovaná SHR v roku 2022 v ha

Prehľad o vývoji vybraných ekonomických ukazovateľov poľnohospodárskej výroby za právnické osoby a fyzické osoby je uvedený v prílohových tabuľkách 1-5.

2.3. VÝSLEDKY HOSPODÁRENIA V POTRAVINÁRSKOM PRIEMYSELE

Podľa **predbežných údajov** ŠÚ SR za rok 2022 dosiahol potravinársky priemysel SR (výroba potravín, nápojov a tabakových výrobkov) kladný **výsledok hospodárenia** pred zdanením vo výške 294,3 mil. €. ⁹

Tab. 12 *Vývoj výsledku hospodárenia za výrobu potravín, nápojov a tabakových výrobkov, v mil. €*

Ukazovateľ	Priemer* 2017 – 2021	2020	2021	2022
		defin.**	defin.**	predbež.***
Výnosy***	4 993,41	5 045,57	5 495,53	6 151,35
Náklady***	4 851,70	4 886,54	5 307,91	5 857,09
Výsledok hospodárenia***	141,71	159,03	187,62	294,27

Prameň: ŠÚ SR,

Poznámka: vrátane podnikov do 19 zamestnancov;

* z definitívnych údajov;

** z ročných spracovaní vyčerpávajúcich štatistických zisťovaní ŠÚ SR za korporácie s počtom 20 a viac zamestnancov a výberových zisťovaní za korporácie s počtom 0 – 19 zamestnancov;

*** roky 2017 až 2021 e-databáza DATAcube, ŠÚ SR a rok 2022 z pdf e- publikácie ŠÚ SR: Výsledky štvrťročných zisťovaní v priemysle SR a výroba vybraných výrobkov za 4.štvrťrok 2022

Vypracoval: MPRV SR

Na produkcii výrobkov potravinárskeho priemyslu¹⁰ SR mali rozhodujúci podiel podniky s počtom 20 a viac¹¹ zamestnancov (316 podnikov), ktoré v roku 2022 vytvorili kladný výsledok hospodárenia pred zdanením na úrovni 294,3 mil. € s medziročným nárastom¹² o 56,1 mil. € (+ 23,5 %). Z celkového počtu podnikov v súbore podnikov so 100 a viac zamestnancami¹³ predstavovali ziskové podniky 74,0 % a vytvorili zisk v objeme 232,2 mil. €. Vzhľadom k tomu, že pre rok 2022 uvádzame dostupný predbežný údaj, ktorý bude koncom roka 2023 upresnený ako definitívny výsledok hospodárenia, nemôžeme zatiaľ hovoriť, že ide o mimoriadny zisk v tomto odvetví. Pre roky 2020, 2021 a priemer rokov 2017 až 2021 uvádzame definitívne hodnoty.

⁹ Definitívny výsledok hospodárenia bude spresnený koncom roka 2023.

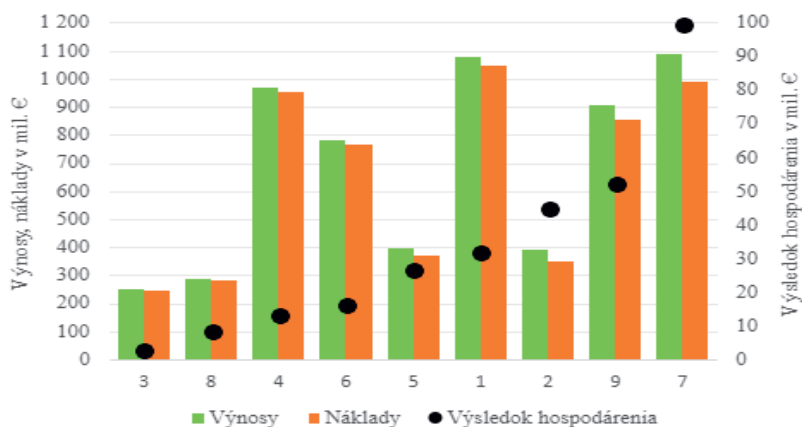
¹⁰ zo štvrťročného štatistického výkazníctva ŠÚ SR (predbežný charakter údajov); len súčet výroby potravín a nápojov

¹¹ Výkaz Prod 3-04 – zahŕňa podniky zapísané v obchodnom registri, príspevkové organizácie, ktoré sú trhovými výrobcami, s počtom zamestnancov 20 a viac a organizácie s počtom zamestnancov 0 až 19 s ročnými tržbami za vlastné výkony a tovar 5 miliónov € a viac, a nezahŕňa organizácie s počtom zamestnancov 0 až 19 s ročnými tržbami za vlastné výkony a tovar do 5 miliónov €; vrátane dopočtov so zohľadnením váh; zahrnuté výrobné potravinárske podniky, okrem podnikov s výrobou tabakových výrobkov; týka sa textu až do konca tejto kapitoly

¹² Porovnanie predbežného údaja roku 2022 s predbežným údajom roku 2021; po určení definitívneho údaja roku 2022 je možné porovnanie s definitívnym údajom roku 2021

¹³ Počet ziskových a stratových podnikov a ich objem zisku a straty je uvedený z vyčerpávajúcej časti, nakoľko pri výberovej časti by boli počty podnikov skreslené, keďže sa dopočítavajú. Vyčerpávajúce zisťovanie je vykonávané v súbore podnikov so 100 a viac zamestnancami.

Graf 14 Výnosy, náklady, výsledok hospodárenia za výrobu potravín a nápojov SR podľa odborov v roku 2022

Vysvetlivky:

- 1 Spracovanie a konzervovanie mäsa a mäsových produktov
- 2 Spracovanie a konzervovanie rýb, kôrovcev a mäkkýšov + Výroba rastlinných a živočíšnych olejov a tukov
- 3 Spracovanie a konzervovanie ovocia a zeleniny
- 4 Výroba mliečnych výrobkov
- 5 Výroba mlynárskych výrobkov a škrobových výrobkov
- 6 Výroba pečiva a múčnych výrobkov
- 7 Výroba ostatných potravinárskych výrobkov
- 8 Výroba a príprava krmív pre zvieratá
- 9 Výroba nápojov

Prameň: Prod 3-04, ŠÚ SR, Vypracoval: MPRV SR

Z vyššie uvedených agregovaných odborov odvetvia výroby potravín a nápojov nebol žiaden odbor stratový.

Najvyšší kladný výsledok hospodárenia dosiahol odbor výroby ostatných potravinárskych výrobkov¹⁴ (+ 99,2 mil. €), odbor výroby nápojov (+ 52,2 mil. €), spracovanie a konzervovanie rýb, kôrovcev a mäkkýšov vrátane výroby rastlinných a živočíšnych olejov a tukov (+ 44,9 mil. €), odbor spracovania a konzervovania mäsa a mäsových produktov (+ 31,6 mil. €) a odbor výroby mlynárskych výrobkov a škrobových výrobkov (+ 26,5 mil. €).

Ďalej kladný výsledok hospodárenia, ale s nižším objemom, dosiahol odbor výroby pečiva a múčnych výrobkov (+ 16 mil. €), odbor výroby mliečnych výrobkov (+ 12,9 mil. €), výroba a príprava krmív pre zvieratá (+ 8,1 mil. €) a odbor spracovania a konzervovania ovocia a zeleniny (+ 2,8 mil. €).

Výsledok hospodárenia medziročne zvýšili odbory: výroba mlynárskych výrobkov a škrobových výrobkov (+ 40,4 mil. €), výroba ostatných potravinárskych výrobkov (+ 23,2 mil. €), spracovanie a konzervovanie rýb kôrovcev a mäkkýšov vrátane výroby rastlinných a živočíšnych

¹⁴ Odbor zahŕňa výrobu cukru; výrobu kakaa, čokolády a cukroviniek; spracovanie čaju a kávy; výrobu korenín a chuťových prísad; výrobu pripravených pokrmov a jedla; výrobu a prípravu homogenizovaných a diétnych potravín a výrobu ostatných potravinárskych výrobkov inde neuvedených.

olejov a tukov (+ 10,2 mil. €), výroba a príprava krmív pre zvieratá (+ 5,3 mil. €), výroba nápojov (+ 3,2 mil. €).

Naopak výsledok hospodárenia najvýraznejšie klesol v odbore výroby pečiva a múčnych výrobkov (- 19,7 mil. €), potom v odbore spracovania a konzervovania mäsa a mäsových produktov (- 3,4 mil. €), výroby mliečnych výrobkov (- 2 mil. €) a v odbore spracovania a konzervovania ovocia a zeleniny (- 1,1 mil. €).

Na dosiahnutie 100 € výnosov vynaložili podniky 95,20 € nákladov, pričom nákladovosť výnosov za celý potravinársky priemysel medziročne nevýznamne vzrástla (o 0,20 €). Tento ukazovateľ najvýraznejšie klesol v odbore výroby mlynárskych výrobkov a škrobových výrobkov o 11,90 €. Opakom je odbor výroby pečiva a múčnych výrobkov, kde tento ukazovateľ vzrástol o 3,50 €.

Tab. 13 *Nákladovosť výnosov podľa jednotlivých odborov potravinárskeho priemyslu SR v €*

Výrobný odbor*	2021	2022	Δ 2022-2021
Spracovanie a konzervovanie mäsa a mäsových produktov	96,1	97,1	1,0
Spracovanie a konzervovanie rýb, kôrovcov a mäkkýšov vrátane výroby rastlinných a živočíšnych olejov a tukov	88,7	88,6	-0,1
Spracovanie a konzervovanie ovocia a zeleniny	98,3	98,9	0,6
Výroba mliečnych výrobkov	98,0	98,7	0,6
Výroba mlynárskych výrobkov a škrobových výrobkov	105,2	93,3	-11,9
Výroba pečiva a múčnych výrobkov	94,4	98,0	3,5
Výroba ostatných potravinárskych výrobkov	90,1	90,9	0,8
Výroba a príprava krmív pre zvieratá	98,2	97,2	-1,0
Výroba nápojov	93,2	94,2	1,1
Výroba potravín a nápojov spolu	95,0	95,2	0,2

Prameň: Prod 3-04, ŠÚ SR; prepočty MPRV SR

Poznámka: *Výberové zisťovanie (predbežné výsledky) súboru podnikov s 20 a viac zamestnancami vrátane dopočtov so zohľadnením váh, resp. podniky zapísané v obchodnom registri, príspevkové organizácie, ktoré sú trhovými výrobcami, s počtom zamestnancov 20 a viac a organizácie s počtom zamestnancov 0 až 19 s ročnými tržbami za vlastné výkony a tovar 5 miliónov € a viac (a nezahŕňa organizácie s počtom zamestnancov 0 až 19 s ročnými tržbami za vlastné výkony a tovar do 5 miliónov €); zahrnuté výrobné potravinárske podniky, okrem podnikov s výrobou tabakových výrobkov; podľa klasifikácie SK NACE

Vypracoval: MPRV SR

V rámci štruktúry celkových nákladov mala najvyšší podiel spotreba materiálu, energie a ostatných neskladovateľných dodávok (55,7 %), ďalej k vzniku celkových nákladov prispeli náklady na predaný tovar 12,9 %; spotreba nakupovaných služieb 11,2 %; mzdové náklady 8,1 %; odpisy 3,3 % a povinné príspevky na zákonné poistenie 2,8 %.

Tržby z predaja vlastných výrobkov a z predaja služieb dosiahli 4 641 mil. €, čo predstavovalo ich medziročné zvýšenie o 28,7 % a z výnosov predstavovali 75,5 %. V rámci štruktúry celkových tržieb z predaja vlastných výrobkov a služieb 18,6 % tvorili tržby z predaja vlastných výrobkov a služieb odboru spracovania a konzervovania mäsa a mäsových produktov. Tržby z predaja vlastných výrobkov a služieb sa medziročne zvýšili u všetkých odborov, najvyšší medziročný nárast evidujeme v odbore výroby a prípravy krmív pre zvieratá (+ 92,6 %), ďalej v odboroch: výroba mlynárskych výrobkov a škrobových výrobkov (+ 47,1 %), výroba ostatných potravinárskych

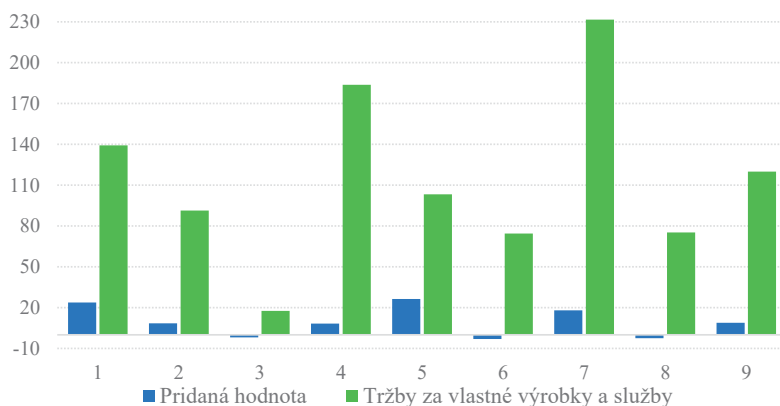
výrobkov (+ 46,6 %), spracovanie a konzervovanie rýb, kôrovcov a mäkkýšov vrátane výroby rastlinných a živočíšnych olejov a tukov (+ 33,9 %), výroba mliečnych výrobkov (+ 29,7 %), výroba nápojov (+ 23,7 %), spracovanie a konzervovanie mäsa a mäsových produktov (+ 19,2 %) a výroba pečiva a múčnych výrobkov (+ 13,7 %) a spracovanie a konzervovanie ovocia a zeleniny (+ 12 %).

Tržby za tovar z celkových výnosov predstavovali 16,7 %, a tržby spolu za vlastné výkony a tovar predstavovali 92,2 % z výnosov.

Pridaná hodnota v odvetví medziročne vzrástla o 8,4 % a dosiahla 1 113 mil. €. Najvýraznejšie sa zvýšila v odbore výroby mlynárskych a škrobových výrobkov (+ 61,5 %) a nárast bol zaznamenaný aj v odboroch: spracovanie a konzervovanie rýb, kôrovcov a mäkkýšov vrátane výroby rastlinných a živočíšnych olejov a tukov (+ 15,9 %), spracovanie a konzervovanie mäsa a mäsových produktov (+ 13,5 %), výroba ostatných potravinárskych výrobkov (+ 8,6 %), výroba mliečnych výrobkov (+ 7,4 %), výroba nápojov (+ 5,5 %). V ostatných odboroch sa prejavil pokles pridanej hodnoty, pričom najväčší v relatívnom vyjadrení nastal v odbore výroby a prípravy krmív pre zvieratá (- 14,4 %), v odbore spracovania a konzervovania ovocia a zeleniny (- 7,9 %) a v odbore výroby pečiva a múčnych výrobkov (- 1,3 %).

Najvyšší podiel na pridanej hodnote odvetvia v roku 2022 mali odbory: výroba pečiva a múčnych výrobkov (20,7 %), výroba ostatných potravinárskych výrobkov (20,4 %), spracovanie a konzervovanie mäsa a mäsových produktov (18 %), výroba nápojov (15,2 %) a výroba mliečnych výrobkov (10,8 %).

Graf 15 *Medziročná zmena 2022-2021 v pridanej hodnote a tržbách za vlastné výrobky a služby vo výrobe potravín a nápojov SR podľa odborov v mil. €*

Vysvetlivky:

- 1 Spracovanie a konzervovanie mäsa a mäsových produktov
- 2 Spracovanie a konzervovanie rýb, kôrovcov a mäkkýšov + Výroba rastlinných a živočíšnych olejov a tukov
- 3 Spracovanie a konzervovanie ovocia a zeleniny
- 4 Výroba mliečnych výrobkov
- 5 Výroba mlynárskych výrobkov a škrobových výrobkov
- 6 Výroba pečiva a múčnych výrobkov
- 7 Výroba ostatných potravinárskych výrobkov
- 8 Výroba a príprava krmív pre zvieratá
- 9 Výroba nápojov

Prameň: Prod 3-04, ŠÚ SR; Vypracoval: MPRV SR

Podrobnejšie údaje o ekonomike potravinárskeho priemyslu sú v prílohových tabuľkách 6 - 10.

3. Výroba a agropotravinársky trh

3.1. HRUBÁ POĽNOHOSPODÁRSKA PRODUKCIA

Predbežné údaje za rok 2022 indikujú nárast hrubej poľnohospodárskej produkcie v bežných cenách o 21,86 %. K nárastu hrubej poľnohospodárskej produkcie prišlo v dôsledku zvýšenia hodnoty hrubej rastlinnej produkcie o 20,02 % pri súčasnom miernom náraste hodnoty hrubej živočíšnej produkcie o 25,77 %. V štruktúre hrubej poľnohospodárskej produkcie v bežných cenách nastal pokles podielu rastlinnej produkcie o 1,03 p. b. na 66,86 % pri súčasnom poklese podielu živočíšnej produkcie na 33,14 %.

Hrubá poľnohospodárska produkcia v stálych cenách roku 2015 vykázala pokles o 10,77 % pri poklese hrubej rastlinnej produkcie o 17,12 % a súčasnom náraste hodnoty hrubej živočíšnej produkcie o 3,85 %. V štruktúre poľnohospodárskej produkcie v stálych cenách nastal posun v prospech podielu živočíšnej produkcie, ktorý vzrástol o 5,99 p. b. na 42,56 %.

Tab. 14 *Vývoj hrubej poľnohospodárskej produkcie (HPP), v mil. €*

Ukazovateľ	Priemer 2017-2021	2021	2022*	Index 2022/2021	Index 2022/ Ø2017-2021	podiel v %	
						2021	2022
HPP v cenách r. 2015	2 020,4	1 932,6	1 724,5	89,2	85,4		
z toho: RV	1 251,1	1 215,0	1 006,9	82,9	80,5	62,9	58,4
ŽV	767,8	706,8	734,0	103,9	95,6	36,6	42,6
HPP v bežných cenách	2 108,4	2 242,9	2 733,3	121,9	129,6		
z toho: RV	1 327,3	1 522,8	1 827,6	120,0	137,7	67,9	66,9
ŽV	781,1	720,1	905,7	125,8	116,0	32,1	33,1

Poznámky: * druhý odhad 2022; RV – rastlinná výroba; ŽV – živočíšna výroba

Prameň : ŠÚ SR, vyžiadané údaje, prepočty MPRV SR

Vypracoval: MPRV SR

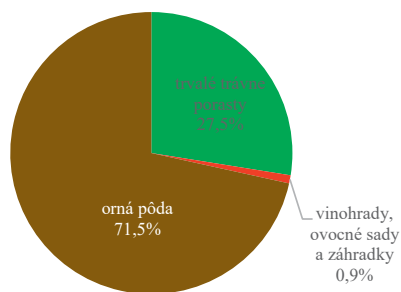
Prehľad o komoditnej štruktúre poľnohospodárskej produkcie v bežných cenách v rokoch 2021 a 2022 je uvedený v prílohovej tabuľke 11.

3.1.1. RASTLINNÁ VÝROBA

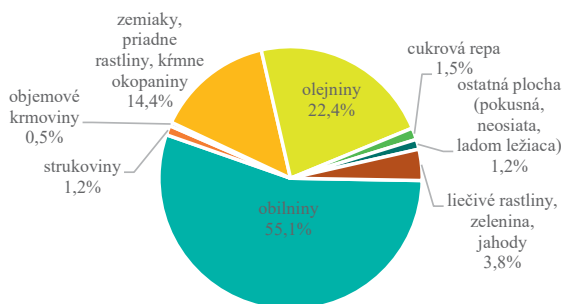
Plocha spôsobilá na osev podľa údajov ŠÚ SR¹⁵ predstavovala k 20.5.2022 výmeru 1 323 tis. ha, čo v porovnaní s rokom 2021 znamenalo pokles pestovateľskej výmery o 3,5 tis. ha (-0,26 %). Podiel osiatej plochy na celkovej využívanej poľnohospodárskej pôde v SR sa nezmenil a ostal na úrovni 71,5 %.

¹⁵ ŠÚ SR -Súpis plôch osiatych poľnohospodárskymi plodinami k 20.5.2022 (www.statistics.sk)

Graf 16 Štruktúra využívanej poľnohosp. pôdy¹⁶

Graf 17 Štruktúra ornej pôdy

Vypracoval: MPRV SR

Prameň: ŠÚ SR / Súpis plôch osiatych poľnohospodárskymi plodinami k 20. máju 2022

Kým osevy ozimín na Slovensku na jeseň 2021 prebiehali vo vcelku priaznivom počasi a pestovatelia ešte čerpali zo zásob, osev jarín v roku 2022 už sprevádzali viaceré problémy. Nebola to len chladná a suchá jar, ktorá brzdila výsev, ale hlavne ceny osív a náklady na poľné práce. Niektoré podniky museli prehodnocovať svoj osevný plán, najmä v neprospech kukurice a slnečnice.

V porovnaní s rokom 2021 celková plocha **obilnín** v roku 2022 síce vzrástla o 8,17 tis. ha a dosiahla úroveň 728,8 tis. ha, ale nastal výrazný pokles pestovateľskej výmery kukurice na zrno o 27,4 tis. ha (- 13,5 %). Uvedený pokles výmery bol vykompenzovaný nárastom plochy osiatej pšenicomou o 53,2 tis. ha (+ 14,9 %). U pšenice dominuje pšenica ozimná, ktorej plochy vzrástli až o 68,3 tis. ha a v roku 2022 predstavovala 95,3 % z celkovej pestovateľskej plochy pšenice. Takmer u všetkých ostatných obilnín bola osiata plocha nižšia ako predchádzajúci rok. Jačmeň ozimný bol osiaty na väčšej ploche (+6,5 tis. ha), avšak pri jačmeni jarom sme zaznamenali pokles o 15,4 tis. ha a z toho jačmeň sladovnícky bol vysiaty na ploche menšej o 7,6 tis. ha ako v roku 2021.

Olejinami bola v roku 2022 osiata plocha o 3,3 tis. ha väčšia, z toho plocha repky narástla o 5,7 tis. ha a sóje o takmer 4 tis. ha. Ostatné druhy olejnin boli osiate na menších výmerách ako v roku 2021, najväčší pokles bol zaznamenaný pri maku (-2,1 tis. ha; -37,3 %).

Plochy osiate strukovinami medziročne vzrástli o 12,6 %, jedlé **strukoviny** sa pestovali na ploche 6 tis. ha (+ 0,36 tis. ha) a krmne na ploche 9,5 tis. ha (+ 1,4 tis. ha, z toho pestovanie hrachu krmného sa rozšírilo o 1 tis. ha).

Klesajúci trend vo výmere **zemiakov** pokračoval aj v roku 2022 a ich pestovateľská výmera sa zmenšila o 0,3 tis. ha (- 5,3 %) na úroveň 5,75 tis. ha. Z toho plochy na pestovanie sadiva zemiakov sú na úrovni 0,2 tis. ha a plochy na pestovanie konzumných zemiakov sa znížili na 5,5 tis. ha (- 6 % v porovnaní s rokom 2021).

Pri **objemových krmovinách** bolo zaznamenané taktiež znižovanie výsevnej plochy. Výmera jednoročných krmovín klesla o 7,2 tis. ha najmä v dôsledku nižšej výmery kukurice a jej miešaniek na zeleno (- 8,5 tis. ha). Z viacročných krmovín (pokles výmery o 6 tis. ha) bola najviac oklieštená plocha viacročných porastov tráv (- 4,2 tis. ha) a lucerny (-3,3 tis. ha). Zvýšila sa výmera **krmných okopanín** z 50,5 ha (v roku 2021) na 138,9 ha (v roku 2022).

¹⁶ Do štatistického zisťovania neboli zaradené domácnosti, ktoré obhospodarujú prevažne domáce záhradky a nedosahujú veľkosť farmy podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1091.

Výmera **rodiacich vinogradov** sa po stabilizácii v roku 2021 zvýšila o 1,4 tis. ha (+ 18,5 %) a dosiahla úroveň 9,1 tis. ha.

Mierne sa zvýšili pestovateľské plochy pri **liečivých rastlinách** (+ 4,5 %; 0,3 tis. ha) a **konzumnej zelenine** (+ 3,8 %; 0,31 tis. ha). Nepriaznivý vývoj sme zaevidovali pri **cukrovej repe**, kde pestovateľská plocha sa znížila o 2,75 tis. ha (- 12,5 %) a dosiahla úroveň 19,2 tis. ha.

Tab. 15 *Štruktúra osevu vybraných plodín na ornej pôde*

Skupina plodín	v tis. ha			podiel na ornej pôde v %		
	2021	2022	rozdiel 2022-2021	2021	2022	rozdiel 2022-2021
Obilniny spolu	720,66	728,83	8,17	54,33	55,09	0,76
z toho: pšenica	357,06	410,25	53,19	26,92	31,01	4,09
jačmeň	117,63	108,78	-8,84	8,87	8,22	-0,64
kukurica na zrno	203,36	175,97	-27,39	15,33	13,30	-2,03
raž	10,76	9,45	-1,31	0,81	0,71	-0,10
Cukrová repa technická	21,99	19,24	-2,75	1,66	1,45	-0,20
Zemiaky	6,07	5,75	-0,32	0,46	0,43	-0,02
Olejníny spolu	292,50	295,79	3,29	22,05	22,36	0,31
z toho: repka olejná	136,36	142,07	5,71	10,28	10,74	0,46
slnečnica	73,58	73,22	-0,36	5,55	5,53	-0,01
sója	63,99	67,95	3,96	4,82	5,14	0,31
Strukoviny spolu	13,73	15,47	1,74	1,04	1,17	0,13
Objemové krmoviny na o. p.	204,21	190,92	-13,29	15,40	14,43	-0,96
Krmné okopaniny	0,05	0,14	0,09	0,00	0,01	0,01
Zelenina konzumná na o. p.	8,22	8,53	0,31	0,62	0,64	0,03

Poznámky: rozdiely v údajoch vyplývajú zo zaokrúhlenia čísel

Prameň: SÚ SR – Súpis plôch osiatych poľnohospodárskymi plodinami k 20.5.2022 na ornej pôde bez odhadu za domáce záhradky

Vypracoval: MPRV SR

Rok 2022 bol z hľadiska počasia opäť raz výnimočný – vyskytli sa extrémne suché podmienky na viac ako polovici územia Slovenska a trvanie sucha bolo na niektorých miestach dlhšie ako 200 dní.

Vývoj a rast poľnohospodárskych plodín bol na začiatku jari 2022 ovplyvnený pretrvávajúcimi nočnými mrazmi, chladným a veterným počasím s výrazným deficitom atmosférických zrážok. V druhej polovici jari výskyt atmosférických zrážok nebol pre vegetáciu postačujúci. V letnom období kombinácia vysokej teploty vzduchu, nízkych a nerovnomerných úhrnov zrážok, najmä z lokálnych búrok a veterného počasia, spôsobili ďalšie prehlbovanie sucha na Slovensku. V jesenných mesiacoch atmosférické zrážky oživil všetky porasty, sucho sa postupne zmierňovalo, ale na vodných tokoch a v studniach sa zvýšené množstvo zrážok neprejavilo.

Výsledky žatvy, ktorá nastala veľmi skoro (už v polovici júna počas extrémneho sucha), potvrdili prvotné odhady o nízkej úrode. Úroda obilnín klesla v priemere o viac ako 20 %, najviac bola zasiahnutá úroda **kukurice na zrno**, kde sa hektárová úrodnosť pohybovala len na úrovni 55 % z roka 2021. Nižší hektárový výnos v kombinácii s nižšou zberovou plochou spôsobil, že celková produkcia kukurice na zrno predstavovala 0,68 mil. t, čo je historické minimum za posledných 15 rokov.

Tab. 16 Zberové plochy a hektárové úrody vybraných plodín

	Zberové plochy v tis. ha			Hektárové úrody v t		
	2021	2022	Index 2022/2021	2021	2022	Index 2022/2021
Obilniny spolu	717,70	711,49	99,1	6,00	4,75	79,1
z toho: pšenica	356,97	411,69	115,3	5,61	4,97	88,6
jačmeň	117,21	109,12	93,1	5,06	5,10	100,8
kukurica na zrno	203,16	158,69	78,1	7,86	4,31	54,8
raž	10,18	8,96	88,0	3,54	3,55	100,3
Cukrová repa technická	21,80	19,48	89,4	62,57	56,29	90,0
Zemiaky	6,07	5,73	94,4	24,88	22,78	91,5
Olejniny spolu	289,80	293,13	101,1	2,71	2,45	90,3
z toho: repka olejná	136,00	141,42	104,0	3,09	3,12	101,0
slnčnica	73,36	73,13	99,7	2,66	2,33	87,6
sója	64,14	66,65	103,9	2,52	1,45	57,6
Strukoviny na zrno spolu	13,30	14,90	112,1	2,20	2,69	122,3
Krmné okopaniny	0,04	0,10	262,1	22,99	29,90	130,1
Ovocie*	4,66	4,63	99,5	7,67	8,21	107,1
z toho: jablone	1,64	1,54	93,7	18,00	20,17	112,1
broskyne	0,28	0,26	96,1	3,30	4,74	143,5
slivky	0,58	0,58	100,6	2,65	2,15	81,3
marhule	0,19	0,19	100,6	1,65	2,48	150,8
Zelenina konzumná**	7,80	8,09	103,7	18,95	16,51	87,2
z toho: rajčiaky	0,24	0,23	93,9	96,65	75,60	78,2
paprika zeleninová	0,18	0,09	49,3	25,91	20,91	80,7
kukurica cukrová	2,11	2,92	138,2	11,55	9,41	81,5
hrach strukový	1,07	1,14	107,1	2,50	3,34	133,8
cibuľa suchá	0,54	0,57	105,6	22,66	28,38	125,2
cesnak suchý	0,07	0,14	206,0	3,63	7,49	206,2
mrkva a karotka	0,52	0,48	92,0	32,69	39,75	121,6
petržlen a paštrnák	0,32	0,14	43,5	20,63	24,11	116,9
kapusta***	0,44	0,25	57,8	22,00	28,97	131,7
repa červená	0,35	0,58	166,8	4,24	1,52	35,9
Muštové hrozno	7,53	7,71	102,4	5,80	5,78	99,6

Poznámka: rozdiely v údajoch vyplývajú zo zaokrúhľenia čísiel

Prameň: ŠÚ SR - Definitívne údaje o úrode poľnohospodárskych plodín a zeleniny v SR za rok 2021

*ÚKSÚP - údaje z Registra ovocných sádov (produkčná výmera ovocných sádov a plantáží v ha; produkcia ovocia - priemerná hektárová úroda v ovocných sadoch v t/ha)

**zelenina na ornej pôde

***kapusta biela, kapusta červená, kapusta pekinská

V úrode konzumnej zeleniny je započítaná celková úroda z plôch zasiatych ako hlavná plodina aj ako následná plodina na ornej pôde, resp. z opakovaných plôch a tiež úroda zo zakrytých plôch (fóliovníky, skleníky)

Vypracoval: MPRV SR

Podľa údajov ŠÚ SR¹⁷ sa priemerná **hektárová úrodnosť obilnín** pohybovala na úrovni 4,75 t/ha (- 1,25 t/ha v porovnaní s rokom 2021) a celková produkcia predstavovala objem 3,38 mil. t (- 0,92 mil. t). Pri pšenici spolu¹⁸ sa intenzita výroby znížila o 11,4 % na 4,97 t/ha a produkcia dosiahla 2,05 mil. t. Porovnateľnú hektárovú úrodnosť s rokom 2021 sme zaznamenali pri jačmeni a raži, avšak celková produkcia u týchto komodít vzhľadom na pokles zberových plôch nedosiahla úroveň roka 2021.

Nepriaznivá situácia bola pri **cukrovej repe**, jej produkcia sa medziročne znížila o 20 % (na 1,1 mil. ton) pri priemernom výnose 56,3 t z 1ha (- 6,28 t/ha v porovnaní s rokom 2021). Produkcia **zemiakov** bola ovplyvnená znížením pestovateľskej výmery, pri skorých zemiakoch sa však zvýšením intenzity výroby (+ 6,82 t/ha) podarilo dosiahnuť úrodu vyššiu o 78,1 %, pri neskorých zemiakoch sa vplyvom nižšej úrodnosti (- 3,77 t/ha) dosiahla celková produkcia na úrovni 75 % roka 2021 (97 tis. t, v roku 2021 bola úroda 130 tis. t).

Z **olejnín** sa medziročne zvýšila iba úroda repky olejnej ozimnej o 6,9 % a dosiahla úroveň 439,4 tis. t, spolu s repkou jarnou a repicou predstavovala celková produkcia repkových semien objem 441,75 tis. t. Pri slnečnici na semeno bola produkcia nižšia o 12,5 %, dosiahla 170,7 tis. t pri takmer rovnakej zberovej ploche ako v roku 2021. Výrazný pokles úrodnosti sa prejavil pri sóji, kde produkcia z 1 ha klesla o viac ako 42 %, čo spôsobilo napriek nárastu zberových plôch o 3,9 % nižšiu produkciu sójových bôbov na úrovni 96,5 tis. t (- 40,2 % v porovnaní s rokom 2021).

Produkcia **strukovín** medziročne vzrástla o 37 %, z toho produkcia jedlých strukovín (hrach, šošovica, fazuľa) o 16,3 % a dosiahla úroveň 17,86 tis. t a produkcia kŕmnych strukovín pod vplyvom nárastu zberových plôch (+ 23,1 %) a hektárovej úrodnosti (+ 29,9 %) vzrástla o 60 % a dosiahla úroveň 22,2 tis. t.

Priaznivá situácia bola aj u **kŕmnych okopanín**, kde nárast zberových plôch a zvýšenie intenzity výroby vytvorili podmienky na produkciu v objeme 2,9 tis. t. **Pri objemových krmovinách** sa sucho podpísalo na intenzite výroby a celková produkcia pri viacročných krmovinách klesla o 22,8 % a dosiahla úroveň 405,75 tis. t a pri jednoročných krmovinách 1,78 mil. t (- 10,8 % v porovnaní s rokom 2021).

V porovnaní s rokom 2021 sa menej darilo **konzumnej zelenine** na ornej pôde, jej celková produkcia v medziročnom porovnaní bola o 9,6% nižšia a dosiahla objem 133,55 tis. t. Napriek mierne zvýšenej zberovej ploche (+ 3,7 %) extrémne sucho, ktoré spôsobilo vyšší dopyt po závlahách ako aj intenzívnejší výskyt chorôb a škodcov, ovplyvnilo nižšiu intenzitu výroby (najmä pri rajčiakoch, paprike zeleninovej, kukurici cukrovej a repe červenej).

Celková výmera (t.j. produkčná plocha + manipulačná plocha) **ovocných sádov a plantáží** podľa ÚKSÚP¹⁹ bola v porovnaní s rokom 2021 väčšia o 1,9 % a dosiahla 6,02 tis. ha. Produkčná výmera vzrástla o 2,9 % a predstavuje 5,59 tis. ha, z toho 96,1 % tvoria sady s produkciou. Rozšírili sa plochy orecha vlašského (+209,4 ha), čerešne (+ 16,3 ha), jarabiny čiernej (+ 15,6 ha), jahôd (+ 12,4 ha), slivky (+ 11 ha) a hrušky (+ 10,9 %). Naopak zmenšili sa najmä plochy jablone (- 102,7 ha), ríbezle čiernej (- 23,3 ha) a višne (-1,1 ha). Úroda drobného ovocia bola silne poznačená suchom, bol evidovaný predčasný opad ovocia, plody boli malé a ovocie bolo poškodené hmyzom a vtáctvom – najviac sa to týkalo jarabiny čiernej, ríbezle červenej a čiernej. Ostatné ovocné stromy

¹⁷ ŠÚ SR – Definitívne údaje o úrode poľnohospodárskych plodín a zeleniny v SR za rok 2022

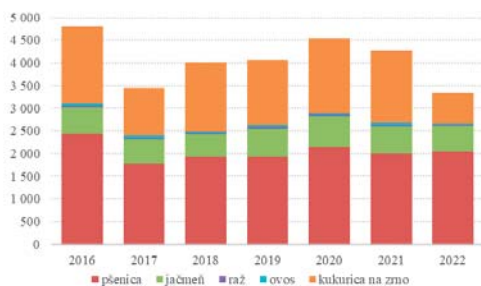
¹⁸ Pšenica spolu = Pšenica ozimná + Pšenica jarná

¹⁹ ÚKSÚP – vyžiadané údaje

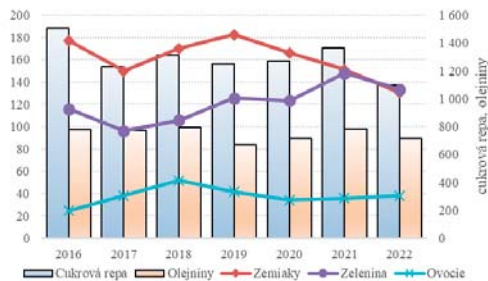
a kry vyprodukovali vyššiu úrodu ako v roku 2021. Signifikantne až 4-násobne vzrástla produkcia malín (+ 24,9 t) a orechov vlašských (+ 102,9 t).

Prehľad zberových plôch, hektárových úrod a produkcie u vybraných druhov plodín je uvedený aj v prílohových tabuľkách č. 12 a 13.

Graf 18 Vývoj produkcie obilnín v tis. t

Graf 19 Vývoj produkcie iných plodín v tis. t

Prameň: ŠÚ SR, Vypracoval: MPRV SR

Ponuka a dopyt hlavných rastlinných komodít

Pri väčšine pestovaných komodít sa dosiahla v roku 2022 v porovnaní s rokom 2021 nižšia produkcia. V dôsledku toho možno predpokladať, že v hospodárskom roku 2022/23 klesne celková ponuka hlavných komodít a objem celkového použitia, t. j. dopyt. Produkčná sebestačnosť meraná podielom produkcie na domácej spotrebe by mala prekročiť pri väčšine sledovaných komodít hranicu 100 %.

Obilniny sú najvýznamnejšou plodinou v odvetví rastlinnej výroby na Slovensku. Bilancia výroby a spotreby obilnín je na Slovensku dlhodobo pozitívna. Základom celkovej ponuky pre použitie na domácom agropotravinárskom trhu a vývoz je produkcia, ktorá bola v hospodárskom roku 2022/23 následkami sucha v roku 2022 podpriemerná. Produkcia obilnín sa medziročne znížila o 21,5 p.b., avšak výpadok produkcie niektorých druhov obilnín (hlavne kukurice na zrno) sme nahradili dovozom. Odhadujeme, že v hospodárskom roku 2022/23 celkový dovoz obilnín stúpne medziročne viac ako trojnásobne. Výrazné zvýšenie dovozu obilnín bolo spôsobené vypuknutím konfliktu na Ukrajine a udelením výnimiek na bezcolný dovoz komodít z Ukrajiny do EÚ. Z tohto dôvodu očakávame v hospodárskom roku 2022/23 v porovnaní s predchádzajúcim rokom zvýšenie celkovej ponuky obilnín o 5,2 % na 5,7 mil. ton. Pri miernom poklese domácej spotreby o 8,3 % sa odhaduje výrazné zníženie sebestačnosti v obilninách o 23,7 p.b. na 141,5 %. Vychádzajúc z doterajšieho vývoja, odhadujeme zvýšenie domácej spotreby obilnín na potravinárske použitie na 955,6 tis. ton a mierne zníženie použitia na krmné účely 715,5 tis. ton. Zároveň sa predpokladá zvýšenie ostatnej spotreby o 6,3 %, tak ako aj v predošliých rokoch pôjde hlavne o použitie kukurice a pšenice na výrobu biopalív a iné energetické účely. Celkovo sa odhaduje zvýšenie použitia obilnín o 10,3 %. Z dôvodu nižšej produkcie a zvýšením celkového použitia odhadujeme zníženie zásob obilnín o 16,4 %.

Pri pšenici sa opätovne predpokladá dosiahnutie najvyššej sebestačnosti z pomedzi obilnín a to 226,9 % čo predstavuje medziročný nárast o 15,5 p.b. Pri ovse odhadujeme sebestačnosť na 158,2 %, pri raži 140,1 % a pri ostatných obilninách 139,1 %. Obilninami, pri ktorých predpokladáme nižšiu sebestačnosť ako 100 % by mali byť jačmeň so sebestačnosťou približne 97,6 % a kukurica na zrno 80,2 %. Príčinou poklesu sebestačnosti kukurice na zrno je výrazne

podpriemerná produkcia, ktorá sa medziročne znížila o 57,2 % na 683,7 tis. ton. Sebestačnosť kukurice na zrno by sa podľa doterajšieho vývoja spotreby kukurice mala v porovnaní s hospodárskym rokom znížiť až o 77,7 p.b.

Z doterajšieho vývoja možno predpokladať, že pri obilninách prevýši celková ponuka dopyt o 18,0 %. Na celkovej ponuke obilnín bude mať najvyšší podiel pšenica 42,5 %, kukurica 40,5 % a jačmeň 11,9 %. Podiel jačmeňa medziročne klesne o 1,5 p. b., kukurice o 0,8 p.b., raže o 0,2 p. b., a ovsu o 0,2 p. b. Podiel ponuky ostatných obilnín na celkovej ponuke obilnín by mal byť rovnaký ako v predchádzajúcom hospodárskom roku t.j. 1,6 %. Odhadujeme, že pri pšenici sa podiel ponuky zvýši o 2,6 p.b. Medziročne sa zníži celkový objem ponuky jačmeňa o 6,4 %, raže o 6,1 %, ovsu o 4,8 %. Pri pšenici sa celková ponuka zvýši o 12,0 %, kukurici na zrno o 3,2 % a ostatných obilninách o 5,1 %.

V mlynskom priemysle sa podľa údajov rezortnej štatistiky v roku 2022 vyrobilo 305 tis. ton pšeničnej múky, čo v porovnaní s rokom 2021 predstavuje zvýšenie produkcie o 3,6 %. Ražnej múky sa vyrobilo 11,9 tis. ton, to predstavuje o 11,9 % menej ako v roku 2021. Sladovne vyrobili 291,6 tis. ton jačmenného sladku, čo znamená nárast produkcie o 2,9 %.

V hospodárskom roku 2022/23 bola produkcia **olejnín** medziročne nižšia o 8,8 % a dosiahla úroveň 716,9 tis. ton. Na základe medziročne zvýšeného dovozu napriek zníženej domácej produkcii možno očakávať, že celková ponuka olejnin a dopyt bude približne na rovnakej úrovni ako v hospodárskom roku 2021/22 a to 871,5 tis. ton. Zároveň možno predpokladať zvýšenie domácej spotreby o 10,2 % na 417,9 tis. ton z dôvodu zvýšenia priemyselnej spotreby o 23,8 % a spotreby osív o 5,0 %. Z celkovej ponuky na použitie pre domáci agropotravinársky trh sa 52,0 % vyvezie na spracovanie mimo územia Slovenska. Z celkového objemu ponuky olejnin sa na Slovensku iba 3,0 % spracuje v potravinárskom priemysle na výrobu jedlých olejov. Na celkovej ponuke olejnin sa bude podieľať repka olejka 58,7 %, slnečnica 23,0 %, sója 16,8 %. Zvyšok celkovej ponuky tvorí mak, horčica, ľan olejný a ostatné olejnin. Sebestačnosť v olejninách sa odhaduje v porovnaní s predchádzajúcim hospodárskym rokom nižšia o 25,8 p. b. a odhadujeme, že dosiahne 171,5 %.

Repka má v SR spomedzi olejnin dominantné postavenie. U pestovateľov je obľúbená pre jej vysoký dopyt na trhu a dlhodobu priaznivú cenu. Zvýšenie produkcie repky v roku 2022 o 5,1 % na 441,1 tis. ton sa prejaví na celkovej ponuke, ktorá sa odhaduje vyššia o 11,7 % t.j. 433,4 tis. ton. Z celkovej ponuky sa 82,4 % spracuje na metylester repkového oleja (MERO) a 3,5 % (10,2 tis. ton) na výrobu jedlého oleja. Vývoz repky na zahraničné trhy sa odhaduje na úrovni 220,4 tis. ton.

V hospodárskom roku 2022/23 odhadujeme pokles ponuky **slnečnice** medziročne o 2,3 % na 200,7 tis. ton, na čom bude mať výrazný podiel zníženie produkcie o 12,5 %. Spracovanie slnečnice na domácom agropotravinárskom trhu na jedlé oleje je podobne ako pri repke v súčasnosti minimálne. V roku 2022/23 sa odhaduje celková domáca spotreba na 54,7 tis. ton. Z celkového použitia viac ako 72,7 % semena slnečnice sa vyvezie mimo územia Slovenska.

V predošlých rokoch bol po negeneticky modifikovanej **sóji** zvýšený dopyt v okolitých krajinách. To sa prejavilo aj na Slovensku zvyšovaním jej pestovania. Od hospodárskeho roku 2017/18 došlo k nárastu osevných plôch sóje o 54,5 %. Už niekoľko rokov dominuje v pestovaní sóje v SR Košický kraj, kde sú najvhodnejšie pôdno-klimatické podmienky pre pestovanie sóje. V roku 2022 sa produkcia sóje znížila o 40,2 %, čo sa prejavilo poklesom celkovej odhadovanej ponuky o 23,8 % na 146,5 tis. ton. Domáci spracovateľský priemysel nedokáže absorbovať vyprodukované množstvo sóje. Celková ponuka presiahne spotrebu na domácom trhu viac ako 2,3-násobne a približne 83,0 tis. ton bude možné vyviezť na zahraničné trhy. Produkčná sebestačnosť sa odhaduje v porovnaní s predchádzajúcim rokom nižšia o 27,5 p. b. a mala by dosiahnuť 152,0 %.

Opätovný medziročný pokles pestovateľských plôch **zemiakov** mal výrazný vplyv na zníženie produkcie zemiakov v roku 2022. Medziročne sa produkcia zemiakov znížila o 13,6 %. Celková ponuka, ktorej objem možno odhadovať na 370,4 tis. ton, bude nižšia v porovnaní s predchádzajúcim hospodárskym rokom o 4,6 %. Na zabezpečenie domácej spotreby bude vzhľadom na nízku produkciu potrebné doviesť zemiaky vrátane výrobkov v objeme minimálne 208,0 tis. ton. Podiel dovozu na celkovej ponuke sa odhaduje na 56,2 %. Zároveň možno predpokladať zníženie spotreby zemiakov o 1,3 % na 324,5 tis. ton. Produkčná sebestačnosť zemiakov by mala dosiahnuť 40,2 %. Z dôvodu nízkej produkcie by mala byť medziročne sebestačnosť nižšia o 5,7 p.b.

Celková ponuka **strukovín na zrno** na agropotravinárskom trhu sa zvýšila o 21,5 % na 67,6 tis. ton, z toho ponuka hrachu siateho sa zvýšila o 27,3 % na 55,1 tis. ton. Najväčší podiel na jej zvýšení malo zvýšenie domácej produkcie strukovín o 37,0 % z toho hrachu o 36,8 %. Predpokladáme však aj mierne zvýšenie domácej spotreby strukovín o 5,7 %, čo sa premietne do objemu celkového použitia na 37,3 tis. ton a tým dôjde ku zvýšeniu konečných zásob strukovín medziročne o 56,3 % na 30,3 tis. ton. Na základe údajov o dosiahnutej produkcii a odhadovanej spotrebe na domácom trhu možno predpokladať sebestačnosť na úrovni 155,8 %, čo by znamenalo medziročný nárast o 35,7 p. b. Pri hrachu možno očakávať sebestačnosť na úrovni 199,3 %, medziročné zvýšenie o 47,6 p. b. Tradične najnižšia sebestačnosť sa dosiahne pri fazuli 7,1 % a pri šošovici 11,1 %, z dôvodu dlhodobu nízkej produkcie, ktorej deficit je potrebné riešiť dovozom.

Produkcia **ovocia mierneho pásma** sa mierne medziročne zvýšila (+ 2,1 %) avšak vplyvom nižšiemu dovozu (- 1,8 %) sa odhaduje zníženie celkovej ponuky na domácom trhu o 0,6 % na objem 120,5 tis. ton. Produkcia ovocia zo sadov tvorila z ponuky 37,5 % a dopyt pokryje na 37,5 %. Z celkovej domácej spotreby, ktorá tvorila 84,2 % z celkového použitia sa v spracovateľskom priemysle spotrebuje 6,2 % ovocia, t.j. 6,3 tis. ton. Vývoz ovocia mierneho pásma dosiahne 15,8 tis. ton, teda 13,1 % z celkového použitia.

Zelenina sa na Slovensku v roku 2022 pozerala z výmery 20 311 ha²⁰. Produkcia dosiahla 278,1 tis. ton zeleniny, teda o 12,1 % menej ako v roku 2021. Vplyvom zníženého dovozu (- 1,5 %) v objeme 270,8 tis. ton, sa predpokladá celková ponuka zeleniny 548,2 tis. ton t.j. medziročne nižšia o 7,0 %. Domáca produkcia dosiahne na celkovej ponuke 50,6 %. Z celkového použitia na domácich a zahraničných trhoch dosiahne domáca spotreba 74,7 %. Z celkovej predpokladanej domácej spotreby 410,0 tis. ton sa v spracovateľskom priemysle použije 35,0 tis. ton, teda 8,5 %. Vývoz zeleniny sa odhaduje na úrovni 50,2 tis. ton, t. j. 9,1 % z celkového použitia.

V sektore **vína** je podobná situácia ako v predchádzajúcich komoditách. Výmera rodiacich vinohradov sa z roka na rok znižuje. Predpokladáme, že v hospodárskom roku 2022/23 produkcia vína z domácej suroviny dosiahne 332 tis. hl, čo bude znamenať medziročný pokles o 1,8 %. Dovoz vína a muštov vysoko prekračuje domácu produkciu vína. Sebestačnosť v spotrebe vína za posledných päť rokov sa pohybuje na úrovni 47,4 % a v hospodárskom roku 2022/23 bude spotreba vína pokrytá domácou produkciou na 47,8 %. čo predstavuje medziročné zvýšenie sebestačnosti o 0,5 p. b.

²⁰ Údaj vrátane dopočtov za domáce záhradky.

Tab. 17 **Ponuka a dopyt vybraných poľnohospodárskych komodít v SR v hospodárskom roku 2022/2023 (predbežné údaje)**

Komodita	Merná jedn.	Ponuka	Dopyt	Rozdiel	Produkcia*	Spotreba	Sebestačnosť** (%)
Obilniny spolu	tis. t.	5 698,2	4 829,1	869,1	3 382,8	2 390,6	141,5
z toho: pšenica	tis. t.	2 419,4	2 299,1	120,3	2 048,2	902,7	226,9
jačmeň	tis. t.	680,9	649,4	31,5	556,5	570,3	97,6
kukurica na zrno	tis. t.	2 305,6	1 771,9	533,7	683,7	852,0	80,2
raž	tis. t.	79,4	30,1	49,3	31,8	22,7	140,1
ovos	tis. t.	90,5	22,3	68,2	24,2	15,3	158,2
ostatné obilniny	tis. t.	122,4	56,3	66,1	38,4	27,6	139,1
Olejniný spolu	tis. t.	871,5	871,5	0,0	716,9	417,9	171,5
z toho: repka olejná	tis. t.	511,7	511,7	0,0	441,7	291,3	151,6
slnčnica	tis. t.	200,7	200,7	0,0	170,7	54,7	312,1
sója	tis. t.	146,5	146,5	0,0	96,5	63,5	152,0
Zemiaky spolu	tis. t.	370,4	344,0	26,4	130,6	324,5	40,2
Strukoviny spolu	tis. t.	67,6	37,3	30,3	40,1	25,7	155,8
z toho: hrach siaty	tis. t.	55,1	26,7	28,3	35,4	17,7	199,3
Ovocie spolu***	tis. t.	120,5	120,5	0,0	38,0	101,5	37,4
Zelenina spolu****	tis. t.	548,8	548,8	0,0	278,1	410,0	67,8
Víno	tis. hl	1 462,0	918,0	544,0	332,0	695,0	47,8

Poznámka: *skutočnosť

** odhadovaná produkčná sebestačnosť (podiel domácej produkcie a spotreby)

*** ovocie mierneho pásma, **** údaj vrátane dopytov za domáce záhradky

Prameň: Komoditné situačné a výhľadové správy, MPRV SR, ŠÚ SR, ÚKSÚP

Vypracoval: MPRV SR

Vývoj cien komodít v rastlinnej výrobe

Ceny komodít rastlinnej výroby (bez ovocia a zeleniny) sa v roku 2022 medziročne zvýšili až o 53,0 %. Celkový medziročný index cien rastlinných komodít bol ovplyvnený najmä enormným medziročným rastom cien obilnín (+ 57,2 %) a olejní (+ 45,2 %).

V skupine obilnín bol najvýraznejší medziročný rast cien zaznamenaný u potravinárskej raže (+ 85,7 %) a sladovníckeho jačmeňa (+ 74,9 %). Výrazne medziročne vzrástli aj ceny priemyselnej pšenice (+ 65,4 %) a potravinárskej pšenice (+ 59,7 %). Ceny kukurice na zrno boli v porovnaní s predchádzajúcim rokom vyššie o 47,0 %. Ceny potravinárskeho ovsa sa medziročne zvýšili o 12,6 % a u cien krmného ovsa bol zaznamenaný medziročný rast cien o 33,4 %.

V skupine olejní bol celkový medziročný cenový index ovplyvnený najmä rastúcimi cenami semien repky olejnej, ktorých cena v porovnaní s predchádzajúcim rokom vzrástla až o 55,7 %. Výrazný medziročný rast cien bol zaznamenaný aj u semien ľanu na technické spracovanie (+ 43,1 %) a semien horčice (+ 37,1 %). Mierny medziročný nárast bol zaznamenaný u semien maku, ktorých ceny v porovnaní s predchádzajúcim rokom vzrástli iba o 1,8 %.

Medziročný rast cien bol zaznamenaný aj v skupine strukovín (+ 33,5 %), na čom sa najvýraznejšie podieľali ceny krmných strukovín (+ 42,1 %), pričom ceny jedlých strukovín

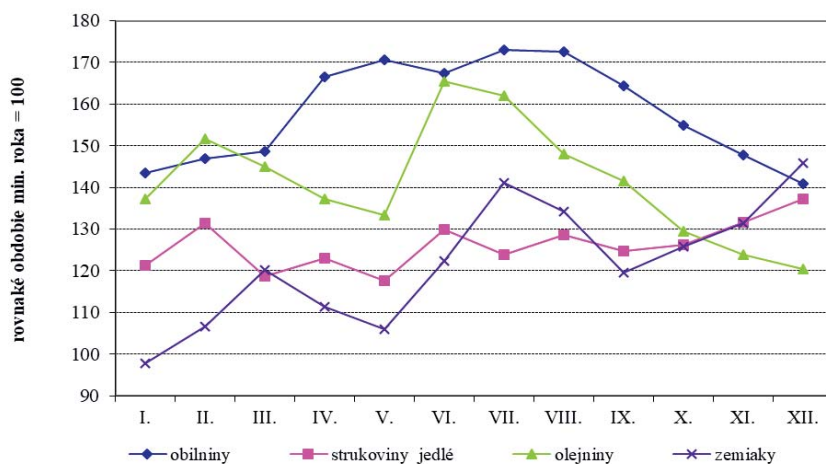
medziročne vzrástli o 27,1 %. Ceny jedlého hrachu medziročne vzrástli o 27,8 % a ceny jedlej šošovice boli v porovnaní s predchádzajúcim rokom vyššie o 20,2 %.

V skupine zemiakov bol zaznamenaný výraznejší medziročný rast cien skorých zemiakov, ktorých ceny boli v roku 2022 o 34,5 % vyššie ako v predchádzajúcom roku. Ceny neskorých konzumných zemiakov sa medziročne zvýšili o 22,6 %. Ceny zemiakov spolu medziročne vzrástli o 25,8 %. Miernejší rast cien v porovnaní s ostatnými rastlinnými komoditami bol zaznamenaný okrem maku aj u cukrovej repy, ktorej ceny sa v roku 2022 medziročne zvýšili o 4,1 %.

Medziročný rast cien zeleniny bol v porovnaní s rokom 2021 výraznejší a ceny zeleniny sa v roku 2022 medziročne zvýšili o 14,4 %. Medziročný rast cien zeleniny bol najvýraznejšie ovplyvnený medziročným rastom cien kapusty bielej (+ 34,0 %), rovnako o viac ako 30 % bol v porovnaní s predchádzajúcim rokom drahší zeler bez vňate (+ 31,6 %). Ceny červenej dyne medziročne vzrástli o 20,7 % a medziročný rast cien ostatných komodít v skupine zelenina sa pohyboval od 4,7 % (červená repa) do 16,9 % (zeleninová paprika).

Ceny ovocia, orechov a korenín boli v porovnaní s rokom 2021 vyššie o 9,1 %. Najvýraznejší medziročný rast cien v uvedenej skupine komodít bol zaznamenaný u broskýň a červených ríbezlí (zhodne + 29,0 %). Ceny koreňovej papriky a nespracovaného korenia tiež medziročne vzrástli v rovnakej miere (+ 26,9 %). Medziročný pokles cien bol v roku 2022 zaznamenaný iba u marhúľ (- 6,1 %), pričom marhule boli jedinou komoditou v rámci celej rastlinnej výroby (vrátane zeleniny a ovocia), kde bol v roku 2022 zaznamenaný medziročný pokles cien.

Graf 20 *Vývoj cenových indexov rastlinných komodít v roku 2022*

Prameň: ŠÚ SR, Vypracoval: MPRV SR

3.1.2. ŽIVOČÍŠNA VÝROBA

Hospodárske zvieratá, ich reprodukcia, produkcia a predaj živočíšnych výrobkov

V chove hovädzieho dobytku (bez domácností) v SR bol v roku 2022 zaznamenaný mierny pokles stavov jednotlivých kategórií zvierat. Ku koncu roka 2022 bolo v SR 415,8 tis. ks hovädzieho dobytku, čo bolo medziročne o 2,4 tis. ks menej (- 0,6 %). Stav kráv dosiahol počet 182,4 tis. ks, t. j. medziročne o 2,0 tis. ks (- 1,1 %) menej. Klesajúci trend stavu dojnic pokračoval aj v roku 2022, keď ich počet ku koncu roka dosiahol len 112,1 tis. ks, t. j. o 3,7 tis. ks (- 3,2 %) menej ako v roku 2021.

Stavy dojčiacich kráv sa v priebehu roka zvýšili a na konci roka 2022 dosiahli 70,3 tis. ks a ich počet medziročne vzrástol o 1,7 tis. ks (+ 2,4 %). Podiel dojčiacich kráv na celkovom počte kráv medziročne vzrástol o 1,3 p .b. na 38,6 %. Vo výkrme hovädzieho dobytku bolo 50,7 tis. ks dobytku, čo bolo až o 2,4 tis. ks (+ 4,8 %) viac ako pred rokom. K rastu počtu zvierat došlo vo všetkých hmotnostných kategóriách.

Vybrané reprodukčné ukazovatele hovädzieho dobytku (bez domácností) sa medziročne mierne zlepšili. Zvýšil sa počet narodených teliat na 100 kráv o 0,16 ks a taktiež aj počet odchovaných teliat na 100 kráv o 0,36 ks. Priemerné denné prírastky hmotnosti dobytku vo výkrme sa medziročne zvýšili o 0,006 kg/KD a za rok 2022 dosiahli 0,771 kg na kus a deň. Mlieková úžitkovosť sa medziročne zvýšila na 8 016,2 kg mlieka na dojnicu a rok, čo bolo o 234,3 kg (+ 3 %) viac.

Napriek medziročnému zníženiu počtu dojníc, zvýšenie úžitkovosti malo za následok nárast produkcie surového kravského mlieka o 8,6 tis. t (+ 0,9 %) pri dosiahnutí produkcie 938,4 tis. t. V roku 2022 prvovýrobcovia mlieka celkovo predali 867,11 tis. t (+ 1,0 %) kravského mlieka. Objem dodávok mlieka tvoril 823,94 tis. t (- 0,03 %) a priamy predaj 43,17 tis. t (+ 26,1 %).

V roku 2022 sa z podnikov zapísaných v Registri fariem ŠÚ SR, predalo 40 630 t ž. hm. jatočného hovädzieho dobytku, čo bolo medziročne menej o 5 479 t ž. hm. (- 11,9 %). Predaj jatočných teliat sa znížil. Predalo sa 13 tis. ks jatočných teliat, čo bolo o 4,6 % menej ako v roku 2021. Celková hmotnosť jatočných teliat dosiahla 1 085 t ž. hm.

Na slovenských bitúnkoch sa v priebehu roka 2022 zabilo celkovo 26 758 ks jatočného hovädzieho dobytku spolu, z toho bolo 11 172 býkov, 12 664 kráv a 1 751 jalovíc. Celková jatočná hmotnosť zabitých zvierat bola 7 777,7 t. Medziročne sa počet zabíj jatočného HD znížil o 3 857 ks, pričom sa celková jatočná hmotnosť znížila o 1 237 t (- 13,7 %). Podľa odhadu samozásobenia sa v domácnostiach zabilo 11 081 ks dobytku, vyjadrené v jatočnej hmotnosti 3 077 t. Hrubá domáca produkcia v roku 2022 dosiahla úroveň 22 302 t hovädzieho mäsa, čo bolo o 1 843 t (- 7,6 %) menej ako pred rokom.

V roku 2022 sa zmiernil pokles počtu zvierat v **chove ošípaných** na Slovensku. Celkový počet ošípaných (bez domácností) dosiahol 336,5 tis. ks a medziročne sa znížil o 69,3 tis. ks (- 16,0 %). Počet prasníc (bez domácností) klesol o 3,1 tis. ks (- 11,6 %) a dosiahol 24,0 tis. ks. Počet ošípaných vo výkrme a predvýkrme bol medziročne nižší až o 59,1 tis. ks (- 15,5 %). Najvyšší stav ošípaných vo výkrme bol v 2. štvrtroku. Medziročne sa zvýšil počet ošípaných iba v kategórii 50 – 80 kg v 2. štvrtroku a v kategórii nad 100 kg v 3. štvrtroku.

Úžitkovosť (bez domácností) sa medziročne mierne zlepšila. Pri zníženom počte vrhov na prasnicu mierne klesol aj počet narodených prasiat na 1 prasnicu (- 0,07 ks), pričom počet narodených prasiat na jeden vrh sa medziročne zvýšil. Úhyn prasiatok sa mierne zvýšil (+ 2,2 %). Úžitkovosť v priemerných denných prírastkoch vo výkrme a predvýkrme ošípaných sa zvýšila, keď priemerné denné prírastky dosiahli 0,636 kg na KD, čo bolo o 0,011 kg (+ 1,8 %) viac ako v roku 2021.

Predalo sa 72 662 t jatočných ošípaných v živej hmotnosti, t. j. o 14 073 t (- 16,2 %) menej ako v roku 2021. Z celkového predaného množstva tvorili prasnice 3,4 %. V roku 2022 sa na slovenských bitúnkoch zabilo 558 321 ks jatočných ošípaných v živej hmotnosti 65 348 t, čo predstavuje 51 863 t jatočnej hmotnosti. Medziročne sa zabilo o 89 438 ks menej ošípaných (- 13,8 %) a v jatočnej hmotnosti nižšej o 8 839 t (- 14,6 %). Odhadované samozásobenie domácností bolo 7 263 t jatočnej hmotnosti. Hrubá domáca produkcia dosiahla 71 122 t bravčového mäsa (- 18 %). Dovoz živých zvierat sa na tejto produkcii podieľal 22,9 % a vývoz tvoril 39,8 %.

Počet **hydiny** spolu (bez domácností) dosiahol 9 340,7 tis. ks, a znížil sa oproti stavu k 31. 12. 2021 o 9,9 %. Z toho počet sliepok dosiahol 3 257,4 tis. ks, t. j. o 5,2 % medziročne menej. Podiel sliepok na celkovom počte hydiny sa zvýšil na 34,9 % (+ 5,0 p. b.). Počet moriek sa medziročne zvýšil o 17 662 ks (+ 12,1 %), počet kurčiat sa znížil o 1 201 389 ks (- 17,1 %). Medziročne stúpol počet husí o 107 ks (+ 14,7 %) a naopak počet kačíc klesol o 359 ks (- 2,3 %).

K 31.12. 2022 sa na agropotravinárskom trhu predalo menej hydiny o 2,1 % (- 2 267 ton), v celkovom objeme 98 313,4 ton. Za celý rok sa na spracovanie, obchod a vývoz predalo 43 891,7 tis. ks živej hydiny, čo znamenalo zníženie predaja v kusoch oproti predchádzajúcemu roku o 3,0 % (- 1 365,3 tis. ks). Predaj kurčiat v tonách klesol o 0,2 % (- 138,8 ton). Odhadujeme nárast predaja husí o 10 ton. Predaj sliepok sa znížil o 29,8 % na 4 049,1 ton. Predaj moriek sa medziročne znížil o 14,6 % (- 481,2 ton). Predaj kačíc sa zvýšil medziročne o 28,7 % (+ 60 ton).

Nárast znášky vajec na nosnicu (bez domácností) (+ 2,6 %) a hlavne pokles priemerných stavov sliepok (bez domácností) (- 9,3 %), sa prejavil v medziročnom poklese celkovej produkcie slepačích vajec (konzumných i násadových) o 7,0 % t. j. o 57 521 tis. ks. Počet nosníc konzumných vajec v intenzívnych chovoch sa znížil na 2 295,4 tis. ks (- 3,8 %) a produkcia slepačích konzumných vajec sa medziročne znížila o 3,9 % na 658,7 mil. ks.

Chov oviec zaznamenal medziročne pozitívny vývoj. Ku koncu roka 2022 bolo na Slovensku 275,5 tis. ks oviec (bez domácností), čo bolo až o 6,1 tis. ks (+ 2,3 %) viac ako pred rokom. Početné stavy bahníc sa medziročne zvýšili o 1,1 tis. ks (+ 0,6 %) na 185,4 tis. ks.

Ukazovatele plodnosti bahníc (bez domácností) sa medziročne zlepšili. Zvýšil sa počet narodených (79,9 ks) ako aj odchovaných (74,6 ks) jahniat na 100 bahníc. Priemerná striž na 1 ovcu za rok dosiahla 1,34 kg vlny (+ 2,6 %). V roku 2022 sa predalo 2 101 t ž. hm. jatočných oviec vrátane jahniat, čo bolo o 125,1 t ž. hm. (+ 6,3 %) viac ako v roku 2021. Celkovo sa predalo 81,8 tis. ks jatočných jahniat (1 273 t ž. hm.), čo bolo o 2 860 ks viac ako pred rokom.

Na slovenských bitúnkoch bolo zabitých 14 800 ks jatočných oviec spolu, z toho 10 344 ks jahniat a 4 456 ks ostatných jatočných oviec. Celková jatočná hmotnosť zabitých zvierat dosiahla 183 t. Medziročne sa na bitúnkoch zabilo až o 47 % menej jatočných oviec a celková jatočná hmotnosť bola nižšia o 23 %. Na samozásobenie sa spotrebovalo 670,7 t jatočnej hmotnosti mäsa. Hrubá domáca produkcia ovčieho mäsa dosiahla 1 091,1 t a znížila sa o 6,8 %.

Produkcia ovčieho mlieka na jednu bahnicu sa medziročne zvýšila o 4,3 kg. Celková produkcia ovčieho mlieka dosiahla 13 074 t, čo bolo o 287 t viac (+ 2,2 %) ako v roku 2021. Odhad samozásobenia bol 1 400 t mlieka. Predalo sa 11 444 t, čo bolo o 333 t (+ 3,0 %) medziročne viac. Z toho bol predaj do vlastných prevádzok 2 587,3 t mlieka (22,2 % celkovej produkcie). Produkcia ovčej vlny v pote dosiahla 479 t, a v porovnaní s rokom 2021 bola nižšia o 0,3 %.

V roku 2022 bolo v SR 11 tis. ks kôz a capov spolu (bez domácností) a z toho 7,6 tis. ks kôz matiek (bez domácností). Stavy kôz a capov spolu (bez domácností) sa medziročne zvýšili o 0,6 tis. ks (+ 5,5 %) a stavy kôz matiek (bez domácností) sa zvýšili o 0,7 tis. ks (+ 10,8 %). Na Slovensku sa chovalo 13 plemien kôz, pričom najpočetnejšie zastúpeným plemenom bola koza biela krátkosrstá. Reprodukcia na jednu bielu kozu krátkosrstú dosiahla 1,64 ks kozliat (+ 0,23 ks). Hrubá domáca produkcia kozieho mäsa, tvorená prevažne zo samozásobenia, dosiahla 271,9 t jatočnej hmotnosti a medziročne sa znížila o 9,6 %. V organizáciách zapísaných v registri fariem sa nadojilo 184,6 t kozieho mlieka, t. j. o 141,9 t (- 43,5 %) menej ako v roku 2021.

Zmena štatistického zisťovania stavov hospodárskych zvierat bez odhadu domácností drobnochovateľov výrazne ovplyvnila aj pozitívny medziročný nárast reprodukčných a produkčných ukazovateľov, hlavne ročnú dojnnosť bahníc a znášku vajec.

V prílohovej tabuľke 14 sú uvedené stavy hospodárskych zvierat zo Súpisu hospodárskych zvierat ŠÚ SR k 31. 12. 2022. Vybrané ukazovatele úžitkovosti hospodárskych zvierat v SR sú uvedené v prílohovej tabuľke 15.

Tab. 18 *Produkcia živočíšnych výrobkov v SR*

Komodita	Merná jednotka	Ø2017 - 21	2021	2022	Index 2022/2021	Index 2022/Ø 2017 - 21
Jatočné zvieratá spolu*	t jat. hm.	106 716	112 210	94 598	84,3	88,6
z toho jat. HD	t jat. hm.	23 816	24 145	22 302	92,4	93,6
jat. ošípané	t jat. hm.	81 483	86 723	71 122	82,0	87,3
jat. ovce	t jat. hm.	1 091	1 042	901	86,5	82,6
jat. kozy	t jat. hm.	326	301	272	90,4	83,3
Jatočná hydina*	t jat. hm.	92 865	95 856	102 844	107,3	110,7
Mlieko kravské	t	935 488	929 815	938 380	100,9	100,3
Vajcia slepačie	tis. ks	996 766	822 258	764 737	93,0	76,7
Ovčie mlieko	t	12 873	12 787	13 074	102,2	101,6
Vlna ovčia	t	552	480	479	99,7	86,7

Prameň: Živočíšna výroba a predaj výrobkov z prvovýroby, ŠÚ SR, MPRV SR / rezortný výkaz BM (MPRV SR) 1 – 12, Odhad samozásobenia

* Hrubá domáca produkcia = zabitia na bitúnkoch + odhad samozásobenia +/- zahraničný obchod

Vypracoval: MPRV SR

Ponuka, dopyt a systém obchodovania so živočíšnymi komoditami

Ponuka živočíšnych produktov sa v roku 2022 medziročne mierne zvýšila. Celková ponuka všetkých druhov mias dosiahla 527,9 tis. t a medziročne sa zvýšila o 3 %. Dopyt po živočíšnych komoditách kopíroval vývoj celkovej ponuky. Dopyt medziročne klesol u hovädzieho mäsa (- 5,4 %), bravčového mäsa (- 2,6 %), ovčieho mäsa (- 12,6 %), kozieho mäsa (- 9,2 %) a u konzumných vajec (- 11,2 %). Naopak zvýšil sa u hydínového mäsa (+ 11,8 %) a kravského mlieka (+ 2,1 %). Celkový dopyt po mäse všetkých druhov zvierat v porovnaní s ponukou bol vyšší o 6,6 %, opačná situácia (t.j. dopyt bol nižší ako ponuka) bola u kravského mlieka o 1,4 % a u konzumných vajec o 1,2 %.

Celková produkcia mäsa sa medziročne znížila (- 5,1 %) v dôsledku zníženia produkcie hovädzieho (- 7,6 %), bravčového (- 18 %), ovčieho (- 13,5 %) a kozieho mäsa (- 9,6 %), pričom produkcia medziročne stúpila u hydínového mäsa (+ 7,3 %). Zároveň klesla v porovnaní s rokom 2021 produkcia konzumných vajec (- 7,8 %) a zvýšila sa produkcia kravského mlieka (+ 1 %).

Domáca produkcia mäsa sa na celkovej ponuke podieľala 38,2 %, pričom v roku 2021 to bolo 40,1 %. Z jednotlivých druhov mias najvýraznejšie pokrývala domáca produkcia ponuku kozieho (na 99,5 %) a ovčieho mäsa (na 93,1 %). Pri hovädzom mäse tvorila domáca produkcia 48,8 % z ponuky, pri hydínovom mäse 50,5 % a pri bravčovom mäse len 26,7 %. Výrazný rozdiel bol aj pri kravskom mlieku (52,3 %), ako aj u konzumných vajec, u ktorých bola ponuka krytá domácou produkciou na 74,3 %.

Tab. 19 *Ponuka a dopyt živočíšnej produkcie*

	M.J.	Obdobie	Ponuka	Dopyt	Rozdiel	Domácia produkcia	Domácia spotreba	Podiel prod./spotr. (%)
HD	t jat. hm.	Ø2017-2021	45 093	44 897	196	23 816	27 055	88,0
		2021	48 300	48 100	200	24 145	30 026	80,4
		2022	45 676	45 479	197	22 302	30 007	74,3
	%	2022/2021	94,6	94,6	98,5	92,4	99,9	92,4
		2022/ Ø2017-21	101,3	101,3	100,3	93,6	110,9	84,4
Ošípané	t jat. hm.	Ø2017-2021	266 410	271 396	-4 987	81 483	172 227	47,3
		2021	285 791	310 536	-24 745	86 723	191 277	45,3
		2022	266 080	302 463	-36 383	71 123	200 537	35,5
	%	2022/2021	93,1	97,4	147,0	82,0	104,8	78,2
		2022/ Ø2017-21	99,9	111,4	729,6	87,3	116,4	75,0
Ovce	t jat. hm.	Ø2017-2021	1 210	1 210	0	1 091	417	261,6
		2021	1 108	1 108	0	1 042	455	229,0
		2022	968	968	0	901	564	159,9
	%	2022/2021	87,4	87,4	-	86,5	123,8	69,8
		2022/ Ø2017-21	80,0	80,0	-	82,6	135,1	61,1
Kozy	t jat. hm.	Ø2017-2021	326	327	0	326	326	99,9
		2021	301	301	0	301	301	100,0
		2022	273	273	0	272	273	99,5
	%	2022/2021	90,8	90,8	-	90,4	90,8	99,6
		2022/ Ø2017-21	83,7	83,6	-	83,3	83,7	99,6
Hydina	t jat. hm.	Ø2017-2021	191 842	189 159	2 683	92 865	128 081	72,5
		2021	182 757	180 583	2 173	95 856	128 096	74,8
		2022	203 803	201 809	1 994	102 844	131 203	78,4
	%	2022/2021	111,5	111,8	91,8	107,3	102,4	104,7
		2022/ Ø2017-21	106,2	106,7	74,3	110,7	102,4	108,1
Kone	t jat. hm.	Ø2017-2021	282	282	0	-4	279	-1,3
		2021	1 119	1 119	0	-17	1 112	-1,5
		2022	2	2	0	-23	0,2	-11 265
	%	2022/2021	0,2	0,2	-	131,6	0,02	731 757
		2022/ Ø2017-21	0,7	0,7	-	617,1	0,07	859 401
Mlieko kravské	t	Ø2017-2021	1 576 750	1 556 891	19 859	851 201	1 082 310	78,6
		2021	1 619 875	1 602 216	17 659	858 415	1 145 448	74,9
		2022	1 658 556	1 636 098	22 458	867 108	1 138 720	76,1
	%	2022/2021	102,4	102,1	127,2	101,0	99,4	101,6
		2022/ Ø2017-21	105,2	105,1	113,1	101,9	105,2	96,8
Konzumné vajcia	tis. ks	Ø2017-2021	1 105 460	1 091 695	13 765	873 049	1 041 752	83,8
		2021	975 918	963 204	12 715	698 333	914 137	76,4
		2022	865 917	855 288	10 629	643 675	722 172	89,1
	%	2022/2021	88,7	88,8	83,6	92,2	79,0	116,7
		2022/ Ø2017-21	78,3	78,3	77,2	73,7	69,3	106,4

Prameň: ŠÚ SR; ML (MPRV SR) 6-12; VOH (MPRV SR) 7-12; LIAH (MPRV SR) 1-12; Mäso (MPRV SR) 1-12; Spotreba – odhad

Vypracoval: MPRV SR

Celková odhadovaná spotreba mäsa sa v roku 2022 medziročne zvýšila o 3,2 %, pričom sa zvýšila domáca spotreba bravčového (+ 4,8 %), ovčieho (+ 23,8%) a hydinového mäsa (+ 2,4%), ale spotreba hovädzieho (- 0,1 %) a kozieho mäsa (- 9,2 %) medziročne klesla. Z domácej produkcie bola celková spotreba mäsa krytá len na 54,4 %, čo bolo v porovnaní s rokom 2021 o 4,8 p. b. menej. Medziročný pokles spotreby bol zaznamenaný aj u kravského mlieka (- 0,6 %) a konzumných vajec (- 21 %).

Trh so živočíšnymi komoditami v Slovenskej republike podlieha pravidlám Európskej únie v súlade s Nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1308/2013 zo 17. decembra 2013, ktorým sa vytvára spoločná organizácia trhov s poľnohospodárskymi výrobkami, a ktorým sa zrušujú nariadenia Rady (EHS) č.922/72, (EHS) č.234/79, (ES) č.1037/2001 a (ES) č.1234/2007.

3.1.3. AKVAKULTÚRA

Akvakultúra má svoj význam, predovšetkým z hľadiska produkcie (vodných organizmov) na ľudskú spotrebu resp. trh to zn. zabezpečenie zdravej výživy obyvateľstva, z hľadiska ochrany a tvorby životného prostredia, zachovávanie pôvodného genofondu rýb a spoločensky prospešných mimoprodukčných prínosov – krajínovtvorba, protipovodňová ochrana, retencia vody v krajine a rozvoj vidieka.

Historicky sa akvakultúra v SR utvárala v zmysle strategického plánu rozvoja akvakultúry SR do roku 2030 v dvoch samostatných špecifických skupinách: chov nížinných druhov rýb (rybníkárstvo) a chov lososovitých druhov rýb (pstruhárstvo), ku ktorým v ostatnom čase pribudla nová skupina chovu v SR netradičných druhov rýb (sumček africký, úhor európsky v RAS (recirkulačné akvakultúrne systémy). Z hľadiska marketingu a finálneho umiestňovania produktov na trhu je možné v rybníkárstve a pstruhárstve rozlišovať produkciu rýb na priamu spotrebu a produkciu násad, ktoré sa využívajú v akvakultúre na ďalší chov, alebo na zarybňovanie rybárskych revírov. Na rozdiel od pstruhárstva, kde dominuje produkcia rýb na priamu ľudskú spotrebu, v rybníkárstve má v súčasnosti väčší význam produkcia násad na zarybňovanie rybárskych revírov. Produkcia z RAS je zameraná hlavne na produkciu rýb pre ľudskú spotrebu a v menšej miere slúži na zarybňovanie rybárskych revírov.

Rybochovné zariadenia v SR

V roku 2022 ŠÚ SR evidoval 114 subjektov pôsobiach v akvakultúre na 502 rybníkoch o celkovej výmere viac ako 1 958 hektárov, 136 klieťok s celkovým objemom 16 779 m³ vody, 86 liahní a odchovní s celkovým objemom 12 383 m³, 42 RAS s celkovým objemom 10 021 m³, 578 betónových a plastových nádrží s celkovým objemom 90 122 m³ a 149 sádok s celkovým objemom 41 542 m³. V rámci uvedených údajov sú započítané aj rybochovné zariadenia, ktoré sú schválené ako chovné revíry na produkciu násadových rýb za účelom zarybňovania rybárskych revírov. Na chov nížinných druhov rýb slúži aj 46 malých vodných nádrží budovaných pôvodne na iný účel na výmere 651 ha s celkovým objemom 10 170 987 m³.

Tab. 20 *Počet zariadení, objem a rozloha rybochovných zariadení v SR*

Ukazovateľ	2021			2022		
	Počet	Objem (m ³)	Rozloha (ha)	Počet	Objem (m ³)	Rozloha (ha)
Rybníky, v tom:	498	x	1 953	502	x	1 958
s chovom nížinných druhov rýb	275	x	1 884	276	x	1 886
s chovom lososov. druhov rýb	223	x	69	226	x	72
Malé vodné nádrže	52	9 524 712	614	46	10 170 987	651
Klietky	154	17 199	x	136	16 779	x
Liahne a odchovne	70	5 807	x	86	12 383	x
Nádrže plastové	318	866	x	144	5 731	x
Nádrže betónové, žľaby	407	55 903	x	434	84 391	x
Recirkulačné systémy	36	9 839	x	42	10 021	x
Sádky	149	40 568	x	149	41 542	x
Ostatné vodné plochy	24	x	57	20	x	57

Prameň: ŠÚ SR

Poznámka: x = zápis nie je možný z logických dôvodov

Vypracoval: MPRV SR

Tab. 21 *Medziročný rozdiel počtu, objemu a rozlohy rybochovných zariadení v SR*

Ukazovateľ	Rozdiel 2022-2021		
	Počet zariadení	Objem (m ³)	Rozloha (ha)
Rybníky	4	x	5
v tom: rybníky s chovom nížinných druhov rýb	1	x	2
rybníky s chovom lososovitých druhov rýb	3	x	3
Malé vodné nádrže	-6	646 275	37
Klietky	-18	-420	x
Liahne a odchovne	16	6 576	x
Nádrže plastové	-174	4 865	x
Nádrže betónové, žľaby	27	28 488	x
Recirkulačné systémy	6	182	x
Sádky	0	974	x
Ostatné vodné plochy	-4	x	0

Prameň: ŠÚ SR

Poznámka: x = zápis nie je možný z logických dôvodov

Vypracoval: MPRV SR

Výlov rýb v SR

V roku 2022 dosiahol celkový výlov rýb v SR 4 714 423 kg v porovnaní s rokom 2021 objem výlovu stúpol o 10,6 %. Z toho výlov trhových rýb²¹ predstavoval 2 974 786 kg a medziročne stúpol

²¹ Pod výlovom trhových rýb sa rozumie výlov rýb určených na predaj alebo spracovanie.

o 17,1 % a úlovky²² v rybárskych revíroch dosiahli 1 739 637 kg, v porovnaní s rokom 2021 vzrástol objem úlovkov o 1 %.

Tab. 22 *Výlov trhových rýb v SR (kg)*

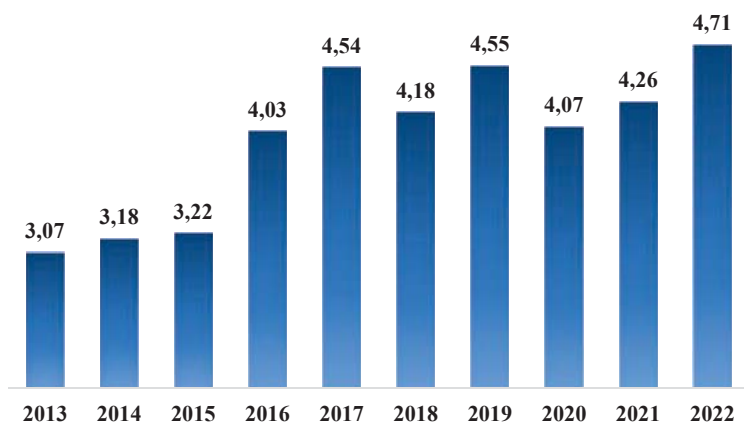
Druh rýb	Výlov v r. 2021	Výlov v r. 2022	Zmena v %
Kapor rybníčný (chov v rybníkoch)	400 643	616 743	53,9
Kapor rybníčný (chov v ostatných zariadeniach)	34 806	220 690	534,1
Pstruh dúhový (chov v rybníkoch)	913 738	781 655	-14,5
Pstruh dúhový (chov v nádržiach a náhonoch)	182 620	243 748	33,5
Amur biely	22 065	24 585	11,4
Karas striebřistý	19 535	11 263	-42,3
Pstruh potočný	3 120	9 510	204,8
Sivoň potočný	11 850	11 373	-4,0
Sumec veľký	2 897	18 288	531,3
Štika severná	3 273	7 601	132,2
Tolstolobik biely	70 758	29 282	-58,6
Zubáč veľkousty	1 192	4 756	299,0
Iné druhy rýb	873 267	995 292	14,0
SR spolu	2 539 764	2 974 786	17,1

Prameň: ŠÚ SR

Vypracoval: MPRV SR

V roku 2022 bol zaznamenaný najvyšší objem výlovu rýb v SR v porovnaní s rokom 2013 bol celkový objem vylovených rýb v SR väčší o 53,6 %.

Graf 21 *Vývoj celkového výlovu rýb v SR (v tis. tonách)*

Prameň: ŠÚ SR, Vypracoval: MPRV SR

Spomedzi druhov rýb ulovených v rybárskych revíroch v SR v roku 2022 hlavný podiel pripadá na Kapra rybníčného až 76,9 % z celkového objemu rybárskych úlovkov v SR. Nasleduje Pstruh dúhový (4,1 %), Amur biely (4 %), Sumec veľký (2,9 %) a Zubáč veľkousty (2,4 %).

²² Úlovky v rybárskych revíroch znamenajú úlovky na vlastnú spotrebu.

Tab. 23 *Úlovky v rybárskych revíroch v SR (kg)*

Druh rýb	Úlovky v roku 2021	Úlovky v roku 2022	Zmena v %
Kapor rybníčný	1 251 227	1 337 814	6,9
Pstruh dúhový	131 009	70 673	-46,1
Amur biely	62 193	70 065	12,7
Karas striebřistý	35 370	30 119	-14,8
Pleskáč vysoký	43 662	37 839	-13,3
Pstruh potočný	4 891	3 735	-23,6
Sumec veľký	49 185	50 170	2,0
Štuka severná	33 990	31 921	-6,1
Zubáč veľkousty	46 071	40 905	-11,2
Iné druhy	65 381	66 396	1,6
SR spolu	1 722 979	1 739 637	1,0

Prameň: ŠÚ SR

Vypracoval: MPRV SR

Zamestnanosť v sektore akvakultúry

Väčšinu akvakultúrnych podnikov je možné zaradiť medzi mikropodniky (často rodinné, ktoré dosahujú malú produkciu zameranú na lokálny trh). Rozhodujúci podiel na celkovej produkcii akvakultúry však majú veľké podniky a niekoľko stredných podnikov. Určitým špecifikom SR je aj existencia podnikov, ktorých hlavný predmet činnosti nie je akvakultúra, ale okrem iných činností sa zaoberajú aj akvakultúrou (napr. Slovenský vodohospodársky podnik, š. p., poľnohospodárske družstvá, Lesy SR, š. p., Správa TANAP-u, Vojenské lesy a majetky SR, š. p.).

Tab. 24 *Počet zamestnancov v akvakultúre*

Ukazovateľ	2021		2022	
	Muži	Ženy	Muži	Ženy
Vedúci a stáli zamestnanci vo fyzických osobách	323	62	321	60
Sezónni zamestnanci	324	30	376	21
Zamestnanci spolu	647	92	697	81
Súkromní podnikatelia vrátane spoločníkov, ktorí nie sú zamestnancami	22	8	23	8

Prameň: ŠÚ SR

Vypracoval: MPRV SR

Podľa dostupných údajov zo Štatistického úradu SR bolo v roku 2022 v sektore akvakultúry zamestnaných 381 stálych a 397 sezónnych zamestnancov. Zo stáleho počtu zamestnancov, ženy tvorili 15,7 % podiel pracovnej sily. Zo všetkých sezónnych zamestnancov tvorili ženy len 5,2 %. Rybníky a rybochovné zariadenia sa nachádzajú predovšetkým na vidieku, kde vytvárajú pracovné príležitosti ako pre rodinných príslušníkov, tak aj pre obyvateľov vidieka. Aj napriek nízkemu počtu zamestnancov má zamestnanosť v danom sektore svoj význam.

Predaj a zahraničný obchod so živými rybami v SR

V roku 2022 z vybraných druhov rýb bol najväčší **objem predaja** zistený pri druhoch pstruh, kapor a tolstolobik. Celkový objem predaja predstavoval 2 681 t a medzoročne vzrástol o 10,9 %.

Tab. 25 *Predaj vybraných druhov rýb v SR (kg)*

Druh rýb	Predaj v r. 2021	Predaj v r. 2022	Zmena v %
Kapor rybníčný (chov v rybníkoch)	336 246	537 661	59,9
Kapor rybníčný (chov v ostatných zariadeniach)	32 806	90 490	175,8
Pstruh dúhový (chov v rybníkoch)	912 150	761 343	-16,5
Pstruh dúhový (chov v nádržiach a náhonoch)	172 949	222 909	28,9
Amur biely	13 843	15 914	15,0
Karas striebřistý	13 335	8 193	-38,6
Pstruh potočný	1 285	8 890	591,8
Sivoň potočný	8 884	15 821	78,1
Sumec veľký	2 847	9 293	226,4
Štika severná	3 003	6 886	129,3
Tolstolobik biely	57 666	19 460	-66,3
Iné druhy rýb	862 431	983 894	14,1
SR spolu	2 417 445	2 680 754	10,9

Prameň: ŠÚ SR, Vypracoval: MPRV SR

Zahraničný obchod so živými rybami v SR

Na územie SR sa v roku 2022 doviezlo spolu 1 050,4 ton sladkovodných a morských rýb (z toho 1 015,8 ton sladkovodných rýb). Vývoz sladkovodných rýb v živom v roku 2022 predstavoval 308 ton. Umiestňovanie domácej produkcie chovateľov sladkovodných rýb na trhu (najmä kapra) sa uskutočňuje predovšetkým v živom stave. Veľká časť produkcie sa predáva na konci kalendárneho roka v súvislosti s typickým výlovom rybníkov a sezónnym dopytom na trhu, čo súvisí s tradíciou Vianočných sviatkov.

Spracovanie a spotreba rýb v SR

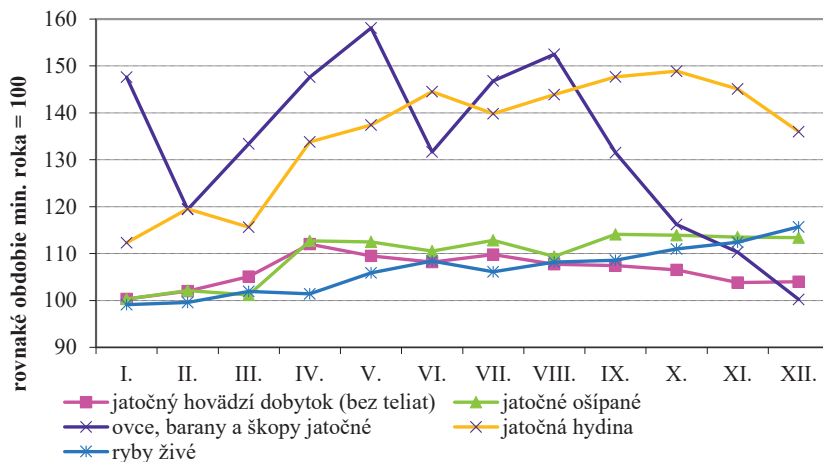
Spracovne rýb sú rovnomerne rozmiestnené po celom území SR. Väčšina z nich sú stredné podniky (podľa definície z odporúčania Komisie 2003/361/ES). Sladkovodné ryby sa spracúvajú v malých spracovniach. V roku 2022 sa spracovalo v rybárskom priemysle v SR (výkaz Potrav, MPRV SR) 2 869 ton rýb. Veľká časť produkcie podnikov je orientovaná na spracovanie dovezených morských produktov rybolovu a akvakultúry. Z celkového spracovaného množstva rýb tvorili sladkovodné ryby len 495 ton (17,2 %). Zo sladkovodnej produkcie chovateľov sa spracúva najmä pstruh. Pre konzumenta sú z hľadiska ceny výhodnejšie morské produkty z dovozu. Cena spracovaných sladkovodných rýb pretrváva na vysokej úrovni vzhľadom na relatívne malú veľkosť chovov a náročné hydrologicko-klimatické podmienky, čo predstavuje vyššie produkčné náklady na jednotku hmotnosti.

Spotreba rýb na Slovensku dosiahla v roku 2022 úroveň 5,6 kg/osobu/rok, z čoho len necelý kilogram pripadá na sladkovodné ryby. Domáca produkcia rýb v akvakultúre je schopná pokryť menšiu časť zo súčasnej spotreby sladkovodných rýb, pričom v rybníkárstve a pstruhárstve je situácia rozdielna. Zatiaľ čo produkčné kapacity chovov v pstruhárstve sú schopné domáci dopyt pokryť a značnú časť produkcie vyvážajú, chovy nížinných druhov rýb domáci dopyt zatiaľ pokrývať nedokážu.

Vývoj cien komodít v živočíšnej výrobe

V roku 2022 ceny skupiny komodít živočíšnej výroby medziročne vzrástli o 21,1 %. Medziročný rast cien bol v ostatnom hodnotenom roku zaznamenaný u všetkých skupín komodít živočíšnej výroby, okrem ovčej vlny, ktorej cena medziročne klesla o 1,9 %.

Graf 22 Vývoj cenových indexov komodít živočíšnej výroby v roku 2022

Prameň: ŠÚ SR

Vypracoval: MPRV SR

Na celkový medziročný nárast cien v živočíšnej výrobe mali najvýraznejší vplyv ceny jatočnej hydiny, ktoré boli v porovnaní s predchádzajúcim rokom vyššie o 36,3 % a ceny slepačích konzumných vajec, ktoré vzrástli o 33,5 %. Výrazný rast cien bol zaznamenaný aj v skupine jatočných oviec a jahniat spolu, ktorých cena medziročne vzrástla o 24,6 %. V uvedenej skupine najvýraznejšie vzrástli ceny jatočných oviec, baranov a škopov v živom (+ 33 %). Ceny jatočných oviec, baranov a škopov v mäse, boli v porovnaní s predchádzajúcim rokom v roku 2022 vyššie o 21,8 %.

Ceny surového kravského mlieka boli v ostatnom hodnotenom roku o 26,3 % vyššie ako v roku 2021. V skupine surového kravského mlieka bol najvýraznejší nárast cien zaznamenaný u mlieka v triede Q, ktorého cena medziročne vzrástla o 27,8 %.

Celkový medziročný index cien v živočíšnej výrobe bol ovplyvnený aj cenami skupiny jatočných ošípaných, ktoré sa medziročne zvýšili o 10,2 %. V skupine jatočných ošípaných bol najvýraznejší rast cien zaznamenaný u jatočných ošípaných v obchodnej triede S (+ 11,0 %) a v obchodnej triede R (+ 12,0 %).

V skupine jatočného hovädzieho dobytku vrátane teliat najvýraznejšie medziročne vzrástli ceny jatočných jalovic v triede mäsitosti E (+ 22,0 %), jatočných kráv v triede mäsitosti U (+ 21,3 %) a jatočných teliat na mliečny výkrm v mäse (+ 11,8 %).

Medziročný rast cien bol zaznamenaný aj v skupine živých rýb, ktorých ceny boli v porovnaní s predchádzajúcim rokom vyššie o 7,7 %, čo bolo ovplyvnené najmä medziročným rastom cien kapra (+ 21,2 %). Vyššie ceny ako v predchádzajúcom hodnotenom roku zaznamenal aj pstruh štandard (+ 5,8 %).

3.2. CENOVÝ VÝVOJ NA POĽNOHOSPODÁRSKOM A POTRAVINOVOM TRHU

Podľa údajov Štatistického úradu SR sa v roku 2022 rast cien výrazne zdynamizoval, čo ovplyvnilo aj vývoj cien v agropotravinárstve. Vysoký rast cien ovplyvnilo najmä medziročné zvýšenie cien energií, v novodobej histórii SR rekordný nárast cien potravín a pohonných hmôt. Zdraženie vybraných potravín každodennej spotreby – chleba, či mliečnych výrobkov, vajec, ako aj zeleniny prekročilo hranicu 20 % a váhovo menej dôležité tuky a oleje hranicu 40 %.

Vo vertikále výroby a spotreby potravín sa v roku 2022 všetky súhrnné cenové indexy v porovnaní s predchádzajúcim rokom zvýšili. Najvýraznejšie sa medziročne zvýšili ceny vstupov do poľnohospodárstva (+ 39,8 %) a ceny poľnohospodárskych výrobkov (+ 36,5 %). Ceny potravinárskych výrobkov, nápojov a tabaku sa zvýšili o 23,9 %. Spotrebiteľské ceny potravín a nealkoholických nápojov sa v roku 2022 medziročne zvýšili o 18,6 %. Miernejší medziročný rast cien bol zaznamenaný u spotrebiteľských cien alkoholických nápojov a tabaku (+6,8 %).

Cenový index poľnohospodárskych výrobkov bol ovplyvnený najmä rastúcimi cenami rastlinných komodít (bez ovocia a zeleniny), ktoré v roku 2022 v porovnaní s predchádzajúcim rokom vzrástli až o 53,0 %. Medziročný rast cien bol zaznamenaný aj v skupine ovocia, zeleniny, orechov a korenín (12,4 %). Ceny živočíšnych komodít sa medziročne zvýšili o 21,1 %.

Ceny potravinárskych výrobkov, nápojov a tabaku boli v ostatnom hodnotenom roku o 23,9 % vyššie ako v roku 2021, čo bolo ovplyvnené najmä medziročným rastom cien výroby mlynských výrobkov, škrobu a škrobových výrobkov (+ 53,3 %). Zo sledovaných súhrnných indexov boli pod hladinou inflácie iba spotrebiteľské ceny alkoholických nápojov a tabaku.

Tab. 26 *Vývoj cenových indexov vo vertikále výroby a spotreby potravín rovnaké obdobie minulého roka = 100*

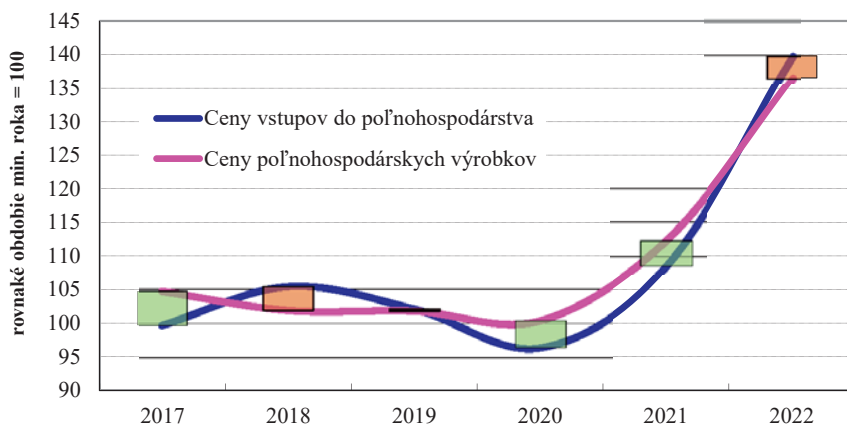
Indexy	rok 2021	rok 2022
Ceny vstupov do poľnohospodárstva	108,5	139,8
Ceny poľnohospodárskych výrobkov	112,3	136,5
- rastlinné komodity (bez ovocia a zeleniny)	125,0	153,0
- ovocie, zelenina, orechy a koreniny	103,5	112,4
- živočíšne komodity	99,4	121,1
Ceny potravinárskych výrobkov, nápojov a tabaku	102,0	123,9
- potraviny	102,2	126,5
Spotrebiteľské ceny potravín a nealkoholických nápojov	101,8	118,6
Spotrebiteľské ceny alkoholických nápojov a tabaku	106,9	106,8
Spotrebiteľské ceny úhrn - inflácia	103,2	112,8

Prameň: ŠÚ SR

Vypracoval: MPRV SR

Cenové nožnice boli v roku 2022 roztvorené v celej vertikále potravín. Ceny nakupovaných výrobných prostriedkov rástli rýchlejšie ako ceny poľnohospodárskych aj potravinárskych výrobkov.

Graf 23 Vývoj indexov cien vstupov a výstupov poľnohospodárskej výroby

Prameň: ŠÚ SR

Vypracoval: MPRV SR

Ceny vstupov do poľnohospodárstva boli v roku 2022 ovplyvnené najmä enormným medziročným rastom cien hnojív a pôdnych pomocných látok (+ 139,7 %), ako aj vývojom cien dodávok tovarov a služieb z iných odvetví ako je poľnohospodárstvo. Na zvýšení cien vstupov z priemyslu sa najvýraznejšie podieľali ceny dodávok prevádzkového charakteru, z ktorých sa medziročne zvýšili najmä ceny energií a mazív (+ 79,5 %). Z uvedenej skupiny bol zaznamenaný najvyšší medziročný rast cien u elektriny, ktorej cena bola v porovnaní s rokom 2021 vyššia o 98,6 %. Ceny motorovej nafty sa medziročne zvýšili o 78,2 % a benzínu o 52,5 %. Významný medziročný rast cien bol zaznamenaný aj pri krmivách pre zvieratá (+ 43,6 %). V roku 2022 bol medziročný rast cien zaznamenaný u všetkých rozhodujúcich vstupov do poľnohospodárstva.

Ceny poľnohospodárskych komodít začali rásť už v roku 2021, ich rast sa v roku 2022 zintenzívnil a boli v porovnaní s predchádzajúcim rokom vyššie o 36,5 %. Celkový medziročný rast cien poľnohospodárskych výrobkov bol ovplyvnený najmä enormným medziročným rastom cien rastlinných komodít, ktorých ceny boli bez započítania ovocia a zeleniny o 53,0 % vyššie ako v predchádzajúcom roku.

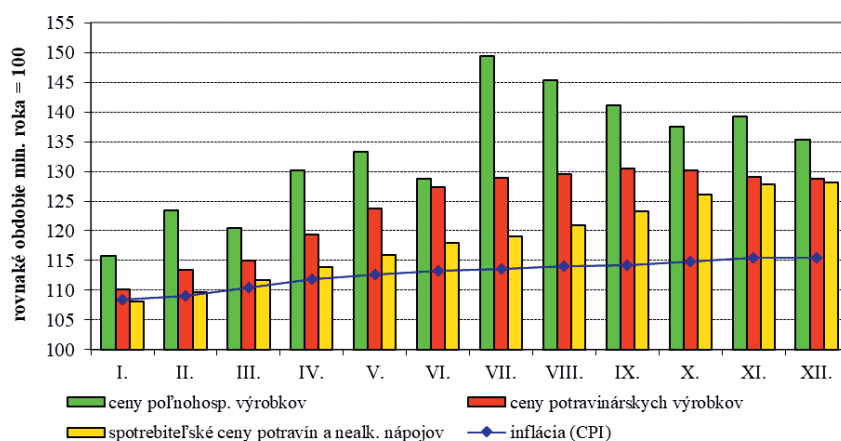
V skupine rastlinných komodít medziročne rástli najmä ceny obilnín (+ 57,2 %) a olejní (+ 45,2 %). Medziročný index cien obilnín bol ovplyvnený najmä rastom cien potravinárskej raže (+ 85,7 %), sladovníckeho jačmeňa (+ 74,9 %) a cien pšenice priemyselnej (+ 65,4 %), ako aj potravinárskej (+ 59,7 %). V skupine olejní bol celkový medziročný cenový index ovplyvnený najmä rastúcimi cenami semien repky olejnej, ktorých cena v porovnaní s predchádzajúcim rokom vzrástla až o 55,7 %, ako aj cenami semien ľanu na technické spracovanie (+ 43,1 %) a cenami semien horčice (+ 37,1 %). V porovnaní s rokom 2021 vzrástli ceny u všetkých komodít rastlinnej výroby.

Ceny skupiny komodít živočíšnej výroby medziročne vzrástli o 21,1 %. Medziročný rast cien bol v ostatnom hodnotenom roku zaznamenaný u všetkých skupín komodít živočíšnej výroby, okrem ovčej vlny, ktorej cena klesla o 1,9 %. Na celkový nárast cien v živočíšnej výrobe mali najvýraznejší vplyv ceny jatočnej hydiny, ktoré boli v porovnaní s predchádzajúcim rokom vyššie o 36,3 % a ceny slepačích konzumných vajec, ktoré vzrástli o 33,5 %.

Ceny výrobcov potravín, nápojov a tabaku sa v roku 2022 zvýšili o 23,9 %. Medziročný index cien výroby potravín bol ovplyvnený najmä výrazným rastom cien vo výrobe mlynských výrobkov, škrobu a škrobových výrobkov (+ 53,3 %). Výrazný medziročný rast cien bol zaznamenaný vo výrobe a príprave krmív pre zvieratá (+ 38,7 %), ako aj vo výrobe rastlinných a živočíšnych olejov a tukov (+ 34,7 %). Ceny vo výrobe mliečnych výrobkov vzrástli o 26,2 % a ceny v spracovaní a konzervovaní mäsa a mäsových výrobkov vzrástli o 25,3 %. Ceny vo výrobe nápojov boli v porovnaní s rokom 2021 vyššie o 12 %.

Spotrebiteľské ceny potravín a nealkoholických nápojov sa v roku 2022 zvýšili o 18,6 %. Celkový medziročný rast spotrebiteľských cien bol podľa zoznamu potravín monitorovaných ŠÚ SR zaznamenaný takmer u všetkých sledovaných komodít. Medziročný index spotrebiteľských cien bol ovplyvnený najmä výrazným medziročným rastom cien jedlého oleja (+ 60,38 %), lahôdkového margarínu (+ 58,68 %), pšeničnej polohrubej výberovej múky (+ 54,47 %), bieleho obyčajného rožka (+ 35,71 %), čerstvého masla (+ 35,67 %), kryštálového cukru (+ 34,74 %), slepačích vajec (+ 32,88 %) a pitvaného kurčat'a (+ 30,59 %). V rozmedzí od 20 % do 30 % sa medziročne zvýšili spotrebiteľské ceny hovädzieho mäsa, bravčovej škvarenej masti, syra Eidamská tehla, konzumných zemiakov, vaječných cestovín, chleba, lúpanej ryže a pasterizovaného polotučného mlieka. Z 29 monitorovaných potravín bol v roku 2022 u 10 monitorovaných potravín zaznamenaný medziročný nárast spotrebiteľských cien o 10 a viac percent. S miernym medziročným poklesom (-0,7 %) sa v roku 2022 stabilizovali spotrebiteľské ceny jabĺk.

Graf 24 *Vývoj cenových indexov v potravinovej vertikále v roku 2022*

Prameň: ŠÚ SR

Vypracoval: MPRV SR

Prehľad o vývoji cien vstupov, poľnohospodárskych výrobkov a potravinárskych výrobkov je uvedený v prílohových tabuľkách č. 16-20.

3.3. VÝROBA POTRAVÍN

Podľa údajov ŠÚ SR ukazovateľ priemyselná produkcia, vyjadrená indexom, tak očistená ako aj neočistená o vplyv počtu pracovných dní, v roku 2022 sa medziročne znížila v odvetví výroba

potravín, nápojov a tabakových výrobkov a tempo poklesu bolo druhé najvyššie v sledovanom období. Priemyselná produkcia klesla aj v priemysle a v odvetví priemyselná výroba ako aj vo výrobe potravín, nápojov a tabakových výrobkov.

Tab. 27 *Priemyselná produkcia (PP)*

PP (rovnaké obdobie minulého roka = 100)	2018	2019	2020	2021	2022
<i>očistená o vplyv počtu pracovných dní:</i>					
Priemysel spolu	104,5	100,7	91,9	110,3	96,4
Priemyselná výroba	106,5	99,9	89,6	110,4	99,8
Výroba potravín, nápojov a tabakových výrobkov	104,0	105,4	97,4	106,3	99,9
<i>neočistená o vplyv počtu pracovných dní:</i>					
Priemysel spolu	104,6	100,7	91,9	110,3	96,4
Priemyselná výroba	106,7	99,9	89,6	110,4	99,9
Výroba potravín, nápojov a tabakových výrobkov	104,2	105,3	97,4	106,4	99,9

Prameň: ŠÚ SR - www.statistics.sk, z údajov Štatistickým úradom SR aktualizovaných pre priemyselnú produkciu (PP) neočistenú aj očistenú o vplyv počtu pracovných dní k 21. 06. 2023

Pozn.: Priemyselná produkcia je krátkodobý ukazovateľ, ktorý vyjadruje zmenu objemu produkcie v priemyselných odvetviach SR. Výpočet PP v SR vykonáva ŠÚ SR na základe metódy, ktorá je v súlade so štandardami EÚ.

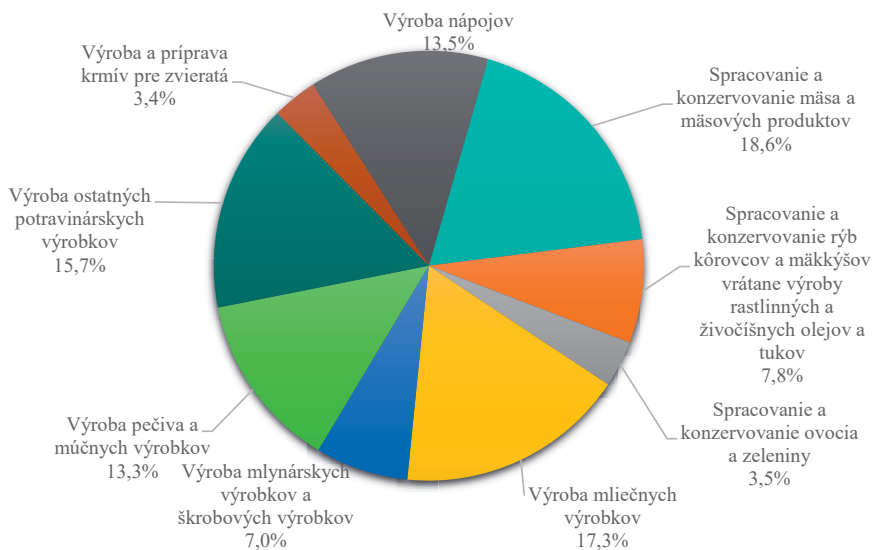
Vypracoval: MPRV SR

V množstevnom vyjadrení sa u sledovaných potravinárskych produktov zvýšila výroba chleba a pečiva (+ 30,6 %), ovocných výrobkov (+ 24,2 %), pšeničnej múky (+ 3,6 %), masla (+ 3 %), sladu (+ 2,9 %), zabitej hydiny (+ 1,6 %) a mäsových výrobkov (+ 1 %).

Pokles nastal pri produkcii hroznového vína (- 9,2 %), konzumných vajec (- 7,8 %), konzumného mlieka (- 5,7 %), cestovín (- 2,6 %), zeleninových výrobkov (- 2,6 %) a syrov (- 1,7 %).

Tržby z predaja vlastných výrobkov a z predaja služieb dosiahli 4 641,4 mil. €, čo predstavovalo ich medziročné zvýšenie o 28,7 % a z výnosov predstavovali 75,5 %. Z toho 18,6 % tvorili tržby z predaja vlastných výrobkov a služieb odboru spracovania a konzervovania mäsa a mäsových výrobkov. Z odborov, kde sa podiel z tržieb z predaja vlastných výrobkov a služieb medziročne zvýšil, sa na tomto náraste najviac podieľal odbor výroby a prípravy krmív pre zvieratá (49,6 %), odbor výroby mlynárskych výrobkov a škrobových výrobkov (14,2 %) a odbor výroby ostatných potravinárskych výrobkov (13,8 %). Na poklese podielu tržieb z predaja vlastných výrobkov a služieb odvetvia sa podieľali tri odbory, a to odbor spracovania a konzervovania ovocia a zeleniny (13,0 %), odbor výroby pečiva a múčnych výrobkov (11,7 %) a odbor spracovania a konzervovania mäsa a mäsových produktov (7,4 %).

Graf 25 *Štruktúra tržieb za vlastné výrobky a z predaja služieb v odboroch odvetvia výroba potravín a nápojov v roku 2022*

Prameň: PROD 3-04, ŠÚ SR; predbežné údaje ŠÚ SR

Vypracoval: MPRV SR

Podrobnejší prehľad o potravinárskej produkcii v naturálnom a hodnotovom vyjadrení je uvedený v prílohových tabuľkách 21 a 22.

Od 15. júna 2021 je účinný zákon č. 219/2021 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 91/2019 Z. z. o neprimeraných podmienkach v obchode s potravinami a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 198/2020 Z. z.

Dopyt po potravinárskych výrobkoch SR, vyjadrený maloobchodnými tržbami za potravinárske vlastné výkony a tovar v bežných cenách v roku 2022 dosiahol 27 589 mil. €, čo medziročne predstavovalo zvýšenie o 17,7 %.

V maloobchode v nešpecializovaných predajniach najmä s potravinami, nápojmi a tabakom²³ za populáciu subjektov s počtom zamestnancov 20 a viac sa medziročne zvýšili o 83,5 % na úroveň 8 209 mil. €. Tržby maloobchodu s potravinami, nápojmi a tabakom v špecializovaných predajniach medziročne vzrástli o 33,4 % a dosiahli 1 021 mil. €. V súvislosti s vývojom tržieb v maloobchodnom odvetví SR s potravinársko-nápojovým tovarom, vrátane nepotravinového tovaru, nastalo zvýšenie podielu maloobchodných tržieb v nešpecializovaných predajniach (o 10,7 p. b. na 29,8 %) a pokles podielu maloobchodných tržieb v predajniach špecializovaných na potraviny, nápoje a tabak (o 0,4 p. b. na 3,7 %).

²³ zahŕňa maloobchodný predaj veľkej škály tovarov, v ktorom prevládajú potraviny, nápoje alebo tabak; činnosti všeobecných predajní, ktoré majú odhliadnuc od ich hlavného predaja potravinových výrobkov, nápojov a tabaku aj predaj niekoľkých iných druhov tovaru, ako je odevný tovar, nábytok, potreby pre domácnosť a železiarsky tovar, kozmetika atď.;

Tab. 28 *Tržby za vlastné výkony a tovar za maloobchod, v mil. €, b. c.*

Ukazovateľ	Ø 2017-2021	2021	2022	Index 2022/2021	Index 2022/Ø2017-2021
Tržby SR za maloobchod spolu	22 276	23 449	27 589	117,7	123,9
- Tržby MO v nešpecializovaných predajniach najmä s potravinami, nápojmi a tabakom ¹⁾	3 979	4 474	8 209	183,5	206,3
- Tržby MO s potravinami, nápojmi a tabakom v špec. predajniach	749	765	1021	133,4	136,3
				Rozdiel 2022 - 2021	Rozdiel 2022 - (Ø2017-2021)
Podiel tržieb MO v nešpecializovaných predajniach najmä s potravinami, nápojmi a tabakom v %	17,9	19,1	29,8	10,7	11,9
Podiel tržieb MO s potravinami, nápojmi a tabakom v špecializ. predajniach v %	3,4	3,3	3,7	0,4	0,3

Prameň: ŠÚ SR

Pozn.: MO = maloobchod

¹⁾zahŕňa maloobchodný predaj veľkej škály tovarov, v ktorom prevládajú potraviny, nápoje alebo tabak; činnosti všeobecných predajní, ktoré majú odhliadnuc od ich hlavného predaja potravinových výrobkov, nápojov a tabaku aj predaj niekoľkých iných druhov tovaru, ako je odevný tovar, nábytok, potreby pre domácnosť a železiarsky tovar, kozmetiku atď.;

tento údaj za podnikateľské subjekty zapísané v obchodnom registri s počtom zamestnancov 20 a viac alebo do 19 zamestnancov s ročným obrátom vyšším ako 5 mil. € alebo fyzické osoby nezapísané do obchodného registra s ročným obrátom vyšším ako 5 mil. €

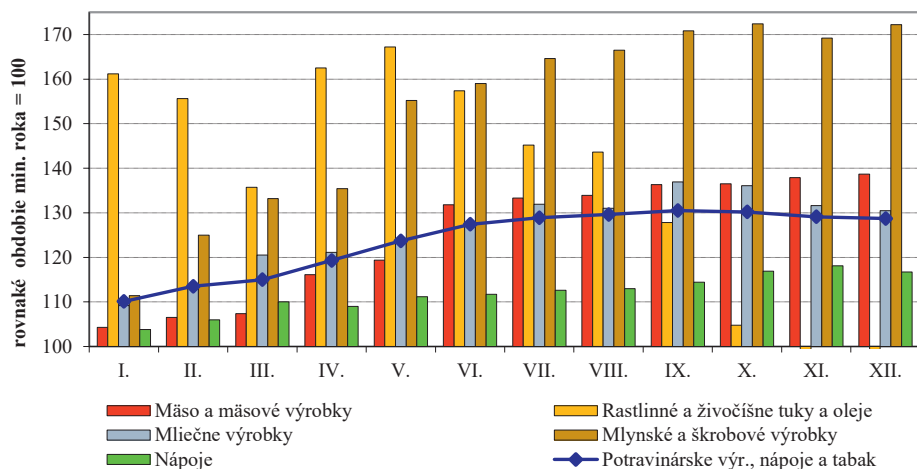
*= údaje sú predbežné z krátkodobého výkazníctva ŠÚ SR

Výpracoval: MPRV SR

Vývoj cien v potravinárstve

V roku 2022 bol vo výrobe potravín, nápojov a tabaku spolu zaznamenaný medziročný rast cien o 23,9 %. Najvýraznejší nárast cien bol zaznamenaný vo výrobe potravín spolu (+26,5 %), a to najmä vo výrobe mlynských výrobkov, škrobu a škrobových výrobkov (+53,3 %). Výrazný medziročný rast cien bol zaznamenaný vo výrobe a príprave krmív pre zvieratá (+38,7 %), ako aj vo výrobe rastlinných a živočíšnych olejov a tukov (+34,7 %). Ceny vo výrobe mliečnych výrobkov medziročne vzrástli o 26,2 % a ceny v spracovaní a konzervovaní mäsa a mäsových výrobkov vzrástli o 25,3 %. Výroba pečiva a múčnych výrobkov bola v roku 2022 v porovnaní s predchádzajúcim rokom drahšia o 22,9 %. V skupine výroby potravín bolo zaznamenané medziročné zvýšenie cien pod 20 % iba vo výrobe ostatných potravinárskych výrobkov (+15 %) a v spracovaní a konzervovaní ovocia a zeleniny (+11 %). Ceny vo výrobe nápojov boli v porovnaní s predchádzajúcim rokom v roku 2022 vyššie o 12 %. Výraznejší medziročný rast cien (od +27,4 % do +30,5 %) bol vo výrobe potravín, nápojov a tabaku v porovnaní s rovnakým obdobím minulého roka zaznamenaný najmä v druhom polroku 2022.

Graf 26 Vývoj cenových indexov vybraných potravinárskych odborov v roku 2022
(bez spotrebnej dane)

Prameň: ŠÚ SR

Vypracoval: MPRV SR

3.4. SPOTREBA POTRAVIN

V roku 2020 medziročne klesol disponibilný príjem domácností o 2,3 %. Čisté peňažné výdavky vzrástli o 4,9 %, spotrebné výdavky naopak klesli o 0,9 %. Vzrástli aj výdavky na potraviny, nápoje a tabak o 2,4 % pri rýchlejšej dynamike rastu výdavkov na alkoholické nápoje a tabak (3,4 %) ako výdavkov na potraviny a nealkoholické nápoje (2,3 %).

Tab. 29 Vývoj príjmov a výdavkov domácností SR

Príjmy a výdavky podľa klasifikácie COICOP	Index 2018/17	Index 2019/18	Index 2020/19
Disponibilný príjem **	108,5	105,2	97,7
Čisté peňažné výdavky *	102,1	103,1	104,9
Spotrebné výdavky *	102,4	103,6	99,1
Potraviny a nealkoholické nápoje *	104,1	105,3	102,3
Alkoholické nápoje a tabak *	103,2	101,8	103,4
Potraviny, nápoje, tabak *	104,0	104,9	102,4

Prameň: ŠÚ SR, prepočty MPRV SR

Poznámky: * Štatistika rodinných účtov (ďalej „RÚ“); ** EU SILC – Zisťovanie o príjmoch a životných podmienkach

Vypracoval: MPRV SR

Podiel výdavkov obyvateľstva na potraviny, nápoje a tabak (bez verejného stravovania) na celkových spotrebných výdavkoch sa v roku 2020 zvýšil na 26,69 % (0,51 p. b.). Podiel výdavkov na potraviny a nealkoholické nápoje vzrástol na 23,53 %, podiel alkoholických nápojov a tabaku vzrástol na 3,16 %.

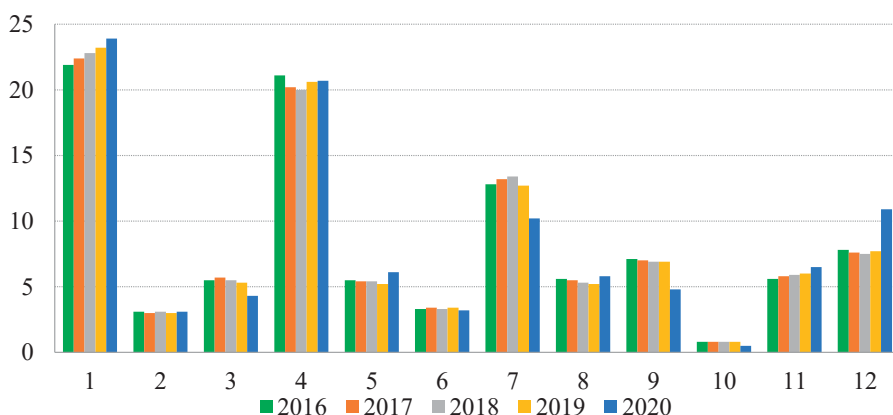
Tab. 30 *Podiel potravín, nápojov a tabaku na spotrebných výdavkoch, v %*

Podiel potravín, nápojov a tabaku na spotrebných výdavkoch *	2018	2019	2020
Potraviny a nealkoholické nápoje	22,77	23,16	23,53
Alkoholické nápoje a tabak	3,07	3,02	3,16
Potraviny, nápoje, tabak	25,84	26,18	26,69

Prameň: ŠÚ SR, prepočty MPRV SR, * Štatistika rodinných účtov (ďalej „RÚ“)

Vypracoval: MPRV SR

Štruktúra spotrebných výdavkov slovenských domácností sa v priebehu analyzovaného obdobia výrazne nemenila. Presun spotrebných výdavkov od základných potrieb (potraviny, bývanie) na také ako využitie voľného času, doprava, cestovanie a pod., pozorovaný v krajinách EÚ-15, sa v SR neprejavuje, vyskytuje sa len v nízkom počte lepšie situovaných domácností.

Graf 27 *Medziročné zmeny v základnej štruktúre spotrebných výdavkov súkromných domácností v rokoch 2016-2020, v %*

Prameň: ŠÚ SR, prepočty MPRV SR,

Údaje sú vypočítané z výsledkov výberového zisťovania štatistiky rodinných účtov podľa metodiky a odporúčaní Eurostatu pre harmonizáciu rodinných účtov v EÚ

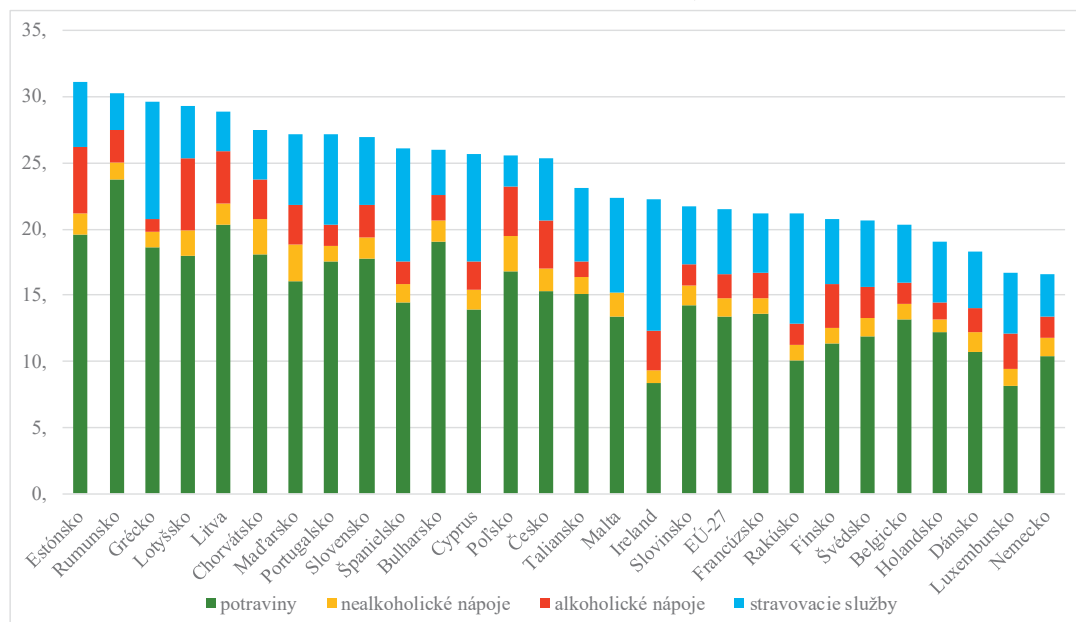
1-Potraviny a nealkoholické nápoje, 2-Alkoholické nápoje a tabak, 3-Odievanie a obuv, 4-Bývanie, voda, elektrina, plyn a palivá, 5-Nábytok, bytové vybavenie a bežná údržba bytu, 6-Zdravotníctvo, 7-Doprava, 8-Pošty a telekomunikácie, 9-Rekreácia a kultúra, 10- vzdelávanie, 11-Hotely, kaviarne a reštaurácie, 12-Rozličné tovary a služby

Vypracoval: MPRV SR

Medzi členskými štátmi EÚ existujú značné rozdiely v podieloch výdavkov domácností použitých na potraviny a nápoje a stravovacie služby. Priemerná domácnosť EÚ vydá na uvedené výdavky 21,5 % zo svojich spotrebných výdavkov. Najnižšie podiely na spotrebných výdavkoch boli v roku 2020 zistené v Nemecku (16,6 %), Luxembursku (16,7 %) a Dánsku (18,3 %). Najvyššie podiely boli zistené v Rumunsku (31,5 %), Estónsku (31,1 %) a v Grécku (29,6 %). Vo väčšine členských štátov EÚ boli výdavky na potraviny najväčšie. Výnimkou bolo Írsko, kde sa viac minulo

na stravovacie služby. Stravovacie služby boli vo všeobecnosti druhá najväčšia výdavková položka, aj keď v a Lotyšsku, Poľsku, Litve a Estónsku boli vyššie výdavky na alkoholické nápoje.

Graf 28 Podiel potravín, nápojov a stravovacích služieb na celkových spotrebných výdavkoch domácností ČŠ EÚ v roku 2020, v %

Prameň: Eurostat, Key figures on the European food chain, 2022

Poznámka: EE-Estónsko, EL-Grécko, RO-Rumunsko, LV-Lotyšsko, MT-Malta, HU-Maďarsko, LT-Litva, HR-Chorvátsko, PT-Portugalsko, ES-Španielsko, SK-Slovensko, CZ-Česko, BG-Bulharsko, IE-Írsko, IS-Island, IT-Taliansko, PL-Poľsko, CY-Cyprus, AT-Rakúsko, SI-Slovinsko, FR-Francúzsko, SE-Švédsko, BE-Belgicko, NL-Holandsko, DK-Dánsko, LU-Luxembursko, DE-Nemecko

Vypracoval: MPRV SR

Úroveň spotreby potravín

V roku 2022 medziročne klesla spotreba mäsa v hodnote na kosti o 0,7 kg na 70,4 kg na osobu a rok. Spotreba hovädzieho mäsa medziročne klesla o 0,1 kg na 5,9 kg na osobu a rok, čo je vzhľadom na odporúčané dávky potravín (ODP) negatívnym javom, keďže jeho spotreba je dlhodobo nízka a hlboko pod hodnotou ODP. Rovnako klesla aj spotreba bravčového mäsa o 0,9 kg na 38,9 kg na osobu a rok. Naopak, spotreba hydiny sa zvýšila o 0,4 kg na 24,2 kg na osobu a rok.

Negatívnym javom je pokles spotreby mlieka a mliečnych výrobkov o 1,3 kg na 187,7 kg na osobu a rok, ako aj pokles spotreby zeleniny o 3,6 kg na 100,9 kg na osobu a rok a ovocia o 0,2 kg na 70,9 kg a na osobu a rok. Naopak, zvýšila sa spotreba zemiakov o 2,6 kg na 54,4 kg na osobu a rok. Spotreba obilnín v hodnote múky klesla o 2,2 kg na 71,9 kg na osobu a rok. Spotreba rýb mierne klesla a to o 0,2 kg na 5,7 kg a na osobu a rok. Spotreba sa mierne zvýšila aj v prípade tukov a to o 0,5 kg na 21,7 kg na osobu a rok. V prípade cukru spotreba vzrástla o 2,3 kg na 31,9 kg na osobu a rok.

Tab. 31 *Spotreba vybraných druhov potravín na obyvateľa v SR, v kg na osobu a rok*

Druh potravín	Skutočnosť				Odhad	Rozdiel 2022-21	ODP 3)	Prípustný interval rac. spotreby
	2010	2015	2020	2021	2022			
Mäso v hodn. na kosti	55,8	50,6	69,9	71,1	70,4	-0,7	57,3	51,6-63,0
Ryby	5,1	5,3	5,9	5,9	5,7	-0,2	6,0	
Mlieko a mliečne výrobky	162,8	169,2	180,1	189,0	187,7	-1,3	220,0	206,0-240,0
Obilniny v hodn. múky	80,3	81,2	77,9	74,1	71,9	-2,2	98,5	94,0-103,0
Tuky spolu	23,1	21,1	21,9	21,2	21,7	+0,5	22,0	19,8-23,1
Zemiaky	47,6	48,9	54,2	51,8	54,4	-6,8	80,6	76,3-84,9
Strukoviny	1,6	1,5	1,5	1,6	1,7	+0,1	2,6	2,1-3,2
Zelenina ¹⁾	94,6	100,9	107,0	104,5	100,9	-3,6	127,9	116,9-138,9
Ovocie ²⁾	53,6	65,7	69,6	71,1	70,9	-0,2	96,7	86,7-106,7

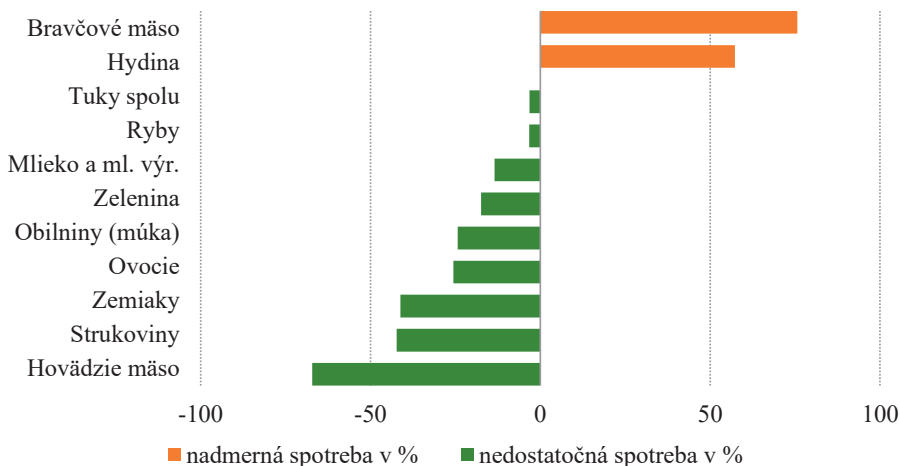
Prameň: ŠÚ SR, údaj za rok 2022 = predbežný údaj ŠÚ SR

1) zelenina a zeleninové výrobky v hodnote čerstvej

2) ovocie a ovocné výrobky spolu v hodnote čerstvého sú bez spotreby orechov

3) ODP = odporúčaná dávka potravín

Vypracoval: MPRV SR

Graf 29 *Porovnanie spotreby vybraných druhov potravín v SR
s odporúčanými dávkami potravín (ODP) za rok 2022*

Prameň: ŠÚ SR, údaje za rok 2022 – odhad ŠÚ SR, prepočty MPRV SR

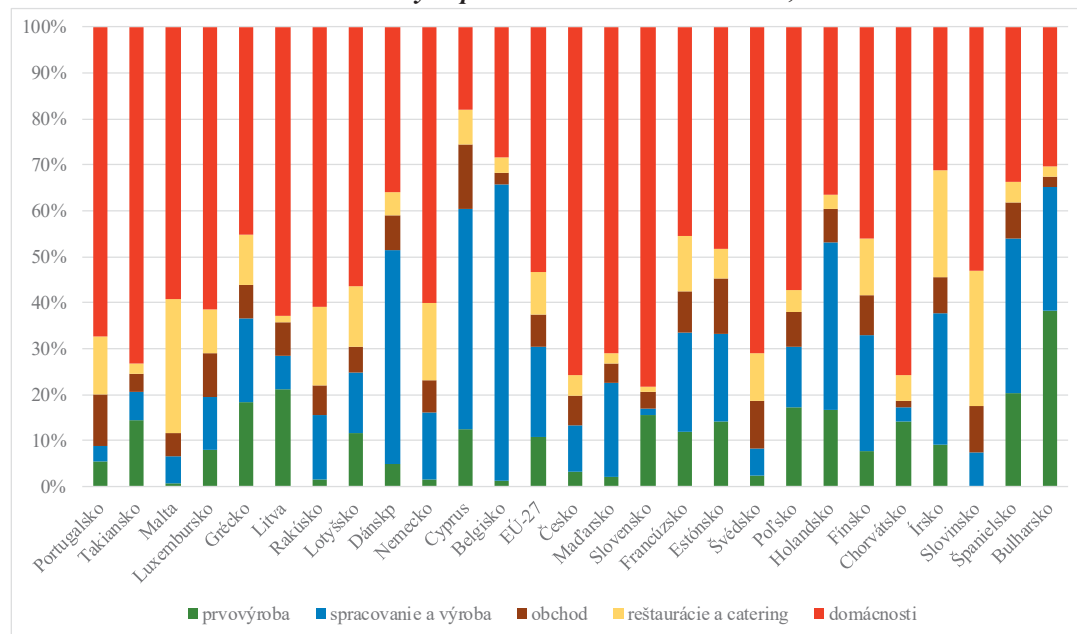
Vypracoval: MPRV SR

Podľa predbežných údajov ŠÚ SR o spotrebe potravín nadmerná spotreba, čiže konzumácia vyššia ako sú odporúčané dávky potravín, bola zistená pri bravčovom mäse a hydine, kde spotreba

prevyšuje ODP²⁴ o 61,9 % a 60,7 %. Nedostatočná spotreba, v dôsledku nižšej konzumácie ako sú odporúčané dávky potravín, bola hlavne v prípade hovädzieho mäsa (- 66,1 %), ale i v prípade zemiakov, strukovín, ovocia a zeleniny. Podrobnejší prehľad o vývoji spotreby potravín je uvedený v prílohovej tabuľke 23.

Viac ako polovica potravinového odpadu pochádza z domácností (55 %). Veľmi vážnou témou riešenou v súčasnosti sa stáva **plytvanie potravinami** a s tým súvisiaci potravinový odpad. Občan EÚ v priemere vytvorí 131 kg potravinového odpadu za jeden rok.

Graf 30 Potravinový odpad v štátoch EÚ v roku 2020, v %

Prameň: Eurostat, 2023

Na základe vyhodnotenia údajov, ktorými disponuje Eurostat, možno konštatovať, že v priemere najviac potravinového odpadu na osobu bolo vyprodukovaného na Cypre (397 kg na osobu), v Belgicku (250 kg na osobu) a v Dánsku (221 kg na osobu). V 7 členských štátoch sa v priemere vyprodukovalo menej ako 100 kg potravinového odpadu na osobu a rok, pričom najnižšie množstvá boli zistené v Slovinsku (68 kg na osobu), v Chorvátsku (71 kg na osobu) a na Slovensku (83 kg na osobu). Vo väčšine členských štátov EÚ, domácnosti tvorili viac ako polovicu zo všetkého vyzbieraného potravinového odpadu. Cyprus a Dánsko boli výnimkou, podiel odpadu zozbieraného zo spracovania a výroby bol väčší ako odpad z domácností, kým v Holandsku a Španielsku podiel zo spracovania a výroby bol rovnaký, ako podiel odpadu tvorený domácnosťami.

²⁴ Meradlom hodnotenia skutočnej i plánovanej úrovne spotreby potravín z hľadiska požiadaviek na racionalizáciu výživy obyvateľstva sú odporúčané dávky potravín (ODP). Odporúčané dávky potravín sú určené ako hodnotiace kritérium pri plánovaní výroby, štatistickom sledovaní spotreby potravín, výchove k správnej výžive a pri aktualizácii potravinovej a výživovej politiky štátu. ODP nemajú byť striktným, dogmatickým vymedzením úrovne spotreby, ale ich cieľom má byť predovšetkým ukázať potrebné miery vývoja spotreby jednotlivých druhov potravín. Preto nehovoríme o normatívach spotreby, ale o odporúčaných dávkach, ktoré sa pravidelne revidujú.

3.5. BEZPEČNOSŤ A KVALITA POTRAVÍN

Medzi priority SR a EÚ patrí zabezpečenie ochrany zdravia a spotrebiteľa z hľadiska bezpečnosti potravín. Kompetentné kontrolné orgány všetkých členských štátov EÚ monitorujú, kontrolujú a overujú, či prevádzkovatelia plnia príslušné požiadavky potravinového práva, a teda zabezpečujú požiadavky na bezpečnosť potravín na všetkých stupňoch výroby, spracovania, distribúcie a predaja potravín konečnému spotrebiteľovi. Úradná kontrola potravín je nástroj na presadzovanie a uplatňovanie potravinového práva upraveného národnou, ale i európskou legislatívou.

V roku 2022 **Štátna veterinárna a potravinová správa SR** prostredníctvom Regionálnych veterinárnych a potravinových správ celkovo skontrolovala 8 378 právnych subjektov. Vykonaných bolo celkovo 49 888 úradných kontrol potravín na všetkých stupňoch v reťazci, pri čom bolo 2 504 kontrol so zistením nedostatku. Celkovo bolo zistených 344 (z celkového počtu 15 277) nevyhovujúcich vzoriek potravín a iných výrobkov rastlinného, živočíšneho a zmiešaného pôvodu, ktoré neboli v súlade s príslušnou legislatívou.

Veterinárne a potravinové ústavy v SR analyzovali v roku 2022 v komoditách rastlinného pôvodu 5 432 vzoriek, z ktorých 196 vzoriek, t. j. 3,6 % nevyhovelo požiadavkám Európskej legislatívy, Potravinového kódexu SR, Vyhláškam MPRV SR alebo iným záväzným právnym predpisom v oblasti bezpečnosti a kvality potravín. Z celkového počtu vykonaných analýz vzoriek potravín rastlinného pôvodu nevyhovelo platnej legislatíve v mikrobiologických ukazovateľoch 8 analýz, v kontaminantoch 16, v prídavných látkach 38, v označovaní 65, v alergénoch 11, v senzorických ukazovateľoch 40, vo fyzikálno-chemických ukazovateľoch 18 analýz.

V roku 2022 bolo odobratých spolu 4 857 vzoriek potravín živočíšneho pôvodu, nevyhovelo 148 vzoriek (3,05 %), čo je v porovnaní s rokom 2021 zhoršenie o 0,21 p. b. Najviac, 40 vzoriek, nevyhovelo mikrobiologickým požiadavkám, fyzikálno-chemickým ukazovateľom nevyhovelo 38 vzoriek. Požiadavkám na označovanie nevyhovelo 36 vzoriek, senzorickým požiadavkám nevyhovelo 20 vzoriek, kontaminanty boli zistené u 10 vzoriek, na obsah osobitnej prísady - NaCl nevyhoveli 3 vzorky, požiadavkám na prídavné látky nevyhoveli 2 vzorky, požiadavkám na označovanie alergénov nevyhoveli 3 vzorky a 1 vzorka nevyhovela požiadavkám na rezíduá veterinárnych liekov a na iné ukazovatele.

Bežné kontroly v pracovnej dobe boli vykonané v počte 49 138, z čoho bolo 2 232 kontrol s nedostatkom, čo predstavuje 4,5 % kontrol z počtu bežných kontrol. Kontroly mimo pracovnej doby boli vykonané v počte 750, z čoho bolo 272 kontrol s nedostatkom, čo predstavuje 36,3 % kontrol z počtu kontrol mimo pracovnej doby.

Z celkového počtu 8 378 skontrolovaných právnych subjektov (t. j. 15 032 prevádzkarní) boli zistené nedostatky v 2 003 prevádzkarniach t. j. 13,3 % - porušenosť v roku 2021 predstavovala 14 %. Najčastejšie pri úradných kontrolách boli zistené nedostatky v hygiene budov a prevádzky (1 685 nedostatkov), v hygiene technologického zariadenia a pracovných pomôcok (1 260), pri predaji po dobe spotreby a po dobe minimálnej trvanlivosti (1 039), pri označení (1 022), nedostatky v hygiene skladovania (1 017) ako aj iné nedostatky.

Najviac nedostatkov 2 464 bolo v stredných predajniach, a to v 2 003 prevádzkarniach. Nedostatky sa týkali označenia, hygieny technologických zariadení, pracovných pomôcok, predaja po dátume spotreby a dobe minimálnej trvanlivosti, hygieny budov a prevádzkarne, osobnej hygieny.

Podrobné informácie o úradnej kontrole potravín sú zverejnené vo Výročnej správe za rok 2022 na webovom sídle Štátnej veterinárnej a potravinovej správy SR.

Činnosť orgánov verejného zdravotníctva

V roku 2022 bolo orgánmi verejného zdravotníctva v SR (ÚVZ SR a 36 regionálnych úradov verejného zdravotníctva v SR) spolu vykonaných 25 254 kontrol v 16 819 potravinárskych prevádzkach, vrátane zariadení spoločného stravovania z celkového počtu 51 454 prevádzok registrovaných orgánmi verejného zdravotníctva. Okrem uvedených kontrol bolo vykonaných ešte 3 638 kontrol v prevádzkach registrovaných orgánmi ŠVPS SR, ako sú napr. predajne potravín, novinové stánky a pod. Pri kontrolách bolo zistených spolu 5 519 nezhôd so v súčasnosti platnými právnymi predpismi. Uvedené nezhody boli zistené v 2 551 prevádzkach, čo predstavuje mierne zhoršenie v porovnaní s rokom 2021. Najviac kontrol bolo vykonaných v zariadeniach spoločného stravovania (ďalej len „ZSS“), spolu 22 719 kontrol v 12 033 zariadeniach (z celkového počtu 44 681 registrovaných prevádzok, čo predstavuje 27 % skontrolovaných prevádzok ZSS), pričom nezhody sa zistili v 2 310 kontrolovaných prevádzkach.

Najčastejšou príčinou nezhôd vo všeobecnosti boli nedostatky v prevádzkovej hygiene (1 065 prevádzok), v skladovaní potravín (774 prevádzok), v systéme HACCP/SVP (709 prevádzok), v manipulácii s potravinami (414 prevádzok) a v zistení potravín po dátume minimálnej trvanlivosti resp. dátume spotreby (407 prevádzok). Medziročne bolo zhoršenie zaznamenané vo všetkých posudzovaných ukazovateľoch, čo ale možno pripísať neštandardnej situácii v roku 2021 ovplyvnenej vo veľkej miere pandémiou ochorenia COVID-19 a prijímaných protiepidemických opatrení, kedy bola obmedzená možnosť výkonu kontrol u prevádzkovateľov (najmä z dôvodu obmedzenia činnosti a dlhotrvajúceho uzatvorenia niektorých typov prevádzok a pod.).

V roku 2022 bolo spolu odobratých a laboratórne vyšetrených 12 322 vzoriek potravín, hotových pokrmov a prídavných látok do potravín (v roku 2021 bolo odobratých 11 102 vzoriek). Z uvedeného počtu bolo najviac vyšetrených vzoriek hotových pokrmov, vrátane pokrmov rýchleho občerstvenia, a to 6 302 vzoriek. Z celkového počtu vyšetrených vzoriek bolo celkovo nevyhovujúcich 888 vzoriek, čo predstavuje 7,2 % (v roku 2021 to bolo 7,3 %), pričom až 846 (95,3 %) nevyhovujúcich vzoriek bolo z dôvodu mikrobiálnej kontaminácie, a to najmä kvôli porušeniu kritérií procesu výroby. Najviac mikrobiologicky nevyhovujúcich vzoriek bolo z kategórie zmrzliny, hotových pokrmov a pokrmov rýchleho občerstvenia. Najvyššie percento nevyhovujúcich vzoriek v porovnaní s ostatnými vzorkami potravín bolo zaznamenané v prípade nealkoholických nápojov (52,8 %), lahôdkarských výrobkov (14,0 %), pokrmov rýchleho občerstvenia (13,5 %), zmrzliny (13,0 %) a cukrárskych výrobkov (10,8 %).

Z dôvodu chemickej kontaminácie nevyhovela 1 vzorka potravín z celkovo vyšetrených 1 405 vzoriek. Išlo o vzorku potravinu z kategórie potravín spracovaných na báze obilnín pre malé deti, ktorá nevyhovela požiadavkám nariadenia Komisie (ES) č. 1881/2006, ktorým sa ustanovujú maximálne hodnoty obsahu niektorých kontaminantov v potravinách v znení neskorších predpisov z dôvodu prekročeného maximálne povoleného limitu pre Ochatoxín A. Zodpovedný prevádzkovateľ po tomto zistení zabezpečil stiahnutie tohto výrobku z trhu.

Pozornosť bola venovaná tiež prídavným látkam, najmä farbivám, sladidlám a konzervačným látkam. Celkovo bolo na kontrolu farbív vyšetrených 1 343 vzoriek (najmä nebalená zmrzlina, cukrárske výrobky a výživové doplnky), pričom z uvedeného celkového množstva nevyhovelo 18 vzoriek (1,3 %), a to 15 vzoriek zmrzliny a 3 vzorky cukrárskych výrobkov. Všetkých 15 vzoriek zmrzliny nevyhovelo z dôvodu použitia nepovolených farbív – E 104, E 110 a E 124. Používanie farbív: Chinolínová žltá (E 104), Žltá SY FCF/pomarančovožltá S (E 110), Ponceau 4R, košenilová červená A (E 124) nie je v zmrzlínach povolené podľa nariadenia Komisie (EÚ) č. 232/2012, ktorým

sa mení a dopĺňa Príloha II k Nariadeniu (ES) č. 1333/2008. V prípade nevyhovujúcich vzoriek zmrzliny a cukrárskych výrobkov išlo len o výrobu a konzumáciu v mieste určitého regiónu, pričom priamo na mieste boli RÚVZ prijaté potrebné opatrenia. Príslušní prevádzkovatelia boli upozornení na dodržiavanie požiadaviek nariadenia Komisie (EÚ) č. 232/2012, súčasne boli voči nim uplatnené sankcie. Prítomnosť a množstvo sladidiel boli kontrolované najmä vo vzorkách cukrárskych výrobkov, lahôdkarských výrobkov, ostatných potravín pre osobitné skupiny a výživových doplnkov. Celkovo bolo vyšetrených 296 vzoriek, pričom všetky vyhoveli požiadavkám platných právnych predpisov. Celkový počet vyšetrovaných vzoriek na prítomnosť a množstvo konzervačných látok bol 375 (išlo najmä o cukrárske výrobky a lahôdkarské výrobky). 1 vzorka nealkoholického nápoja nevyhovela požiadavkám platných právnych predpisov.

Na kontrolu obsahu ťažkých kovov sa vyšetrovali najmä vzorky potravín pre dojčatá a malé deti, výživových doplnkov, pramenitých vôd dojčenských, hotových pokrmov a ostatných potravín pre osobitné skupiny a výživové účely. Na kontrolu obsahu olova bolo vyšetrených 746 vzoriek potravín, pričom v žiadnej z vyšetrených vzoriek nebolo zistené prekročenie predpisom stanoveného limitu pre olovo. Na kontrolu obsahu kadmia bolo vyšetrených 689 vzoriek potravín, pričom v žiadnej z vyšetrených vzoriek nebolo zistené prekročenie predpisov stanoveného limitu pre kadmium. Na obsah ortuti bolo vyšetrených 661 vzoriek potravín, pričom v žiadnej z vyšetrených vzoriek nebolo zistené prekročenie predpisom stanoveného limitu pre ortuť.

Rezíduá pesticídov boli vyšetrované spolu v 40 vzorkách počiatočnej dojčenskej výživy, následnej dojčenskej výživy, potravín spracovaných na báze obilnín a detských potravín. Vo vyšetrených vzorkách nebola zistená prítomnosť rezíduí pesticídov.

Vzorky potravín a pokrmov boli analyzované aj na obsah dusičnanov a dusitanov, rezíduí ATB, polycyklických aromatických uhľovodíkov (PAU), polychlórovaných bifenylov (PCB), transmastných kyselín (TMK), mykotoxínov, prítomnosť GMO a ďalšie ukazovatele.

V súvislosti s kvalitou potravín MPRV SR pracuje s dvoma systémami, a to „Značka kvality“ a „Politika kvality EÚ“.

„Značky kvality“

V priebehu roka 2019 bolo zmenené logo značky a jeho grafická úprava. Systém hodnotenia a udeľovania Značky kvality zostal zachovaný. Značka kvality sa nahradila logom Značka kvality 1. stupeň. Značka kvality GOLD sa nahradila logom Značka kvality 2. stupeň. Podľa nových „Zásad“ výrobky, ktoré majú nadštandardné kvalitatívne vlastnosti, t. j. svojimi kvalitatívnymi parametrami výrazne prevýšia im podobné výrobky na trhu, na základe odborného posúdenia a na odporúčanie Komisie získajú Značku kvality 2. stupňa, tiež právo používať logo značky 2. stupňa, ktoré bude reprezentovať výrobok s nadštandardnými kvalitatívnymi parametrami. V máji 2020 bolo vydané Usmernenie MPRV SR k Zásadám pre posudzovanie a udeľovanie Značky kvality na poľnohospodárske produkty a potraviny.

Označenie potravín Značka kvality pomáha spotrebiteľovi zorientovať sa v množstve ponúkanej potravinárskej produkcie a upriamuje jeho pozornosť k výrobkom, ktoré sú domáce, kvalitné a výnimočné. Agrotezort považuje Značku kvality za kľúčový nástroj na zviditeľnenie domácich kvalitných výrobkov, ktorý posilňuje ich konkurencieschopnosť na domácom trhu.

V súčasnosti je Značkou kvality označených 1 130 výrobkov od 138 držiteľov. Najväčšie zastúpenie majú pekárenské, mliečne a mäsové výrobky.

Dizajn manuál sa nachádza na webovej stránke <http://znackakvality.sk>

„Politika kvality EÚ“ je filozofia rozvoja kvality originálnych, tradičných poľnohospodárskych výrobkov a potravín a podpory kultúrnych tradícií a regiónov, v ktorých sa tieto výrobky vyrábajú. Systém bol vytvorený ako odpoveď na narastajúce falšovanie výrobkov a zneužívanie tradičných názvov, ktoré zaručovali dobrú povesť tradičných regionálnych výrobkov. Pod pojmom „Politika kvality EÚ“ sa rozumie zabezpečenie ochrany poľnohospodárskych výrobkov a potravín a podpora ich predaja. Tieto potraviny musia spĺňať určité kvalitatívne parametre, ktoré ich odlišujú od ostatných obdobných výrobkov svojimi presne definovanými požiadavkami na ich surovinové zloženie a technologický postup výroby. Európska únia v rámci Politiky kvality EÚ akceptuje, chráni, podporuje, registruje a kontroluje výrobky rozdelené do troch kategórií označených ako:

Chránené zemepisné
označenie CHZO
(Protected geographical
indication - PGI)

Chránené označenie
pôvodu CHOP
(Protected designation of
origin - PDO)

Zaručená tradičná
špecialita ZTŠ
(Traditional speciality
guaranteed - TSG)

Aktuálne má SR v Registri chránených označení Európskej komisie registrovaných označení potravinárskych výrobkov slovenskej proveniencie 11 CHOP, 13 CHZO a 7 ZTŠ výrobkov.

Tab. 32 Zoznam slovenských výrobkov s Európskymi označeniami pôvodu k 27.4.2023

	CHOP	CHZO	ZTŠ	Zemepisné označenia liehovín a arom. vín
Bardejovský Med / Med z Bardejova	✓			
Hrušovský lepeník		✓		
Liptovské droby		✓		
Skalický rubín	✓			
Stupavské zelé	✓			
Levický slad		✓		
Klenovecký syrec		✓		
Zázrivské vojky		✓		
Paprika Žitava / Žitavská paprika	✓			
Karpatská perla	✓			
Slovenská / Slovenské / Slovenský (vino)		✓		
Oravský korbáčik		✓		
Tekovský salámový syr		✓		
Zázrivský korbáčik		✓		
Slovenský oštiepok		✓		
Slovenská bryndza		✓		
Slovenská parenica		✓		
Skalický trdelník		✓		
Stredoslovenská / Stredoslovenský /	✓			
Vinohradnícka oblasť Tokaj	✓			
Nitrianska / Nitrianske / Nitriansky (vino)	✓			
Malokarpatská / Malokarpatské /	✓			
Južnoslovenská / Južnoslovenské / Južnoslovenský	✓			
Východoslovenská / Východoslovenský /	✓			
Spišská borovička				✓
Ovčí salašnícky údený syr			✓	
Bratislavský rožok / Pozsonyi kifli			✓	
Ovčí hrudkový syr – salašnícky			✓	
Spišské párky			✓	
Tradičné špekačky			✓	
Liptovská saláma			✓	
Tradičná lovecká saláma			✓	

Prameň: MPRV SR

Vypracoval: MPRV SR

4. Zahraničný obchod s poľnohospodárskymi a potravinárskymi výrobkami

Agropotravinársky zahraničný obchod SR v roku 2022

Najvýznamnejšou charakteristikou zahraničného obchodu v roku 2022 bol mimoriadne vysoký nárast hodnoty exportu aj importu. Vývoj zahranično-obchodnej výmeny bol veľmi významne ovplyvnený dvomi hlavnými faktormi. Prvým z nich bol enormný vzostup cien výrobných vstupov, ktorý sa odzrkadlil na cenách exportovaných aj importovaných agropotravinárskych komodít. Mimoriadne inflačné tlaky začali ešte počas pandémie Covid-19 a naplno sa prejavili v postcovidovom období.

Druhým významným faktorom, ktorý mal globálny ekonomický dosah, sa stal vojenský konflikt na Ukrajine, ktorý ďalej akceleroval cenový rast, predovšetkým cien energií prostredníctvom rastu cien ropy a zemného plynu, postupnej eliminácie dovozu týchto surovín z Ruskej federácie väčšinou krajín EÚ a začatím procesu transformácie na zdroje dovážané od nových dodávateľov a prostredníctvom ďalších reštriktívnych opatrení.

Sprievodným efektom vojenského konfliktu bol nárast zahranično-obchodnej bilancie s Ukrajinou v dôsledku pozastavenia uplatňovania dovozných ciel, antidumpingových ciel a kvót pri importe z Ukrajiny na trh Európskej únie a poskytovania záruk na ukrajinský export do Európskej únie v rámci autonómnych obchodných opatrení. Tieto opatrenia sa podpísali aj pod významný rast importu poľnohospodárskych produktov z Ukrajiny do SR, ktorý vzrástol až o 491% z 36,5 mil. € v roku 2021 na 215,5 mil. € v roku 2022.

Vývoj celkového ako aj agropotravinárskeho zahraničného obchodu vykazuje podobné základné charakteristiky. Celkový zahraničný obchod sa nachádza v pokračujúcom rastúcom trende a rovnako tak aj agropotravinársky zahraničný obchod. V oboch prípadoch boli pri exporte aj importe dosiahnuté dvojciferné percentuálne nárasty. Vyššie percentuálne nárasty boli pri agropotravinárskom zahraničnom obchode. Tempo rastu agropotravinárskeho exportu bolo tak ako v predchádzajúcom roku vyššie ako tempo rastu agropotravinárskeho importu, zatiaľ čo pri celkovom zahraničnom obchode bola vyššia dynamika rastu na strane celkového importu. Celkový export SR sa medziročne zvýšil o 15,8 % a súčasne sa hodnota celkového dovozu zvýšila až o 23,3 %. Agropotravinársky import SR sa medziročne zvýšil o 30,4 %, pričom vývoz sa zvýšil dokonca až o 33,9 %. Podiel zahraničného obchodu agropotravinárstva SR na zahraničnom obchode SR sa zvýšil na celkovom dovoze (o 0,35 p. b.), ako aj na celkovom vývoze (o 0,64 p. b.).

Zároveň s rekordným zvýšením obratu zahraničnoobchodnej bilancie prišlo tak pri celkovom ako aj agropotravinárskom zahraničnom obchode k prehĺbeniu ich salda. Vývoj tovarovej výmeny sa v konečnom dôsledku premietol do výslednej obchodnej bilancie. Celkový zahraničný obchod sa v roku 2022 dostal z pozitívnej obchodnej bilancie (dosiahnutej v roku 2021) do negatívnej obchodnej bilancie, v dôsledku čoho sa obchodné saldo medziročne znížilo až o 6 183,8 mil. €. Rovnako tak pri agropotravinárskych komoditách bola dosiahnutá negatívna obchodná bilancia pri súčasnom hodnotovom náraste vývozu aj dovozu, pričom prišlo k prehĺbeniu negatívnej obchodnej bilancie medziročne o 392,3 mil. € (medziročný nárast o 22,9 %) a celkové **záporné saldo dosiahlo - 2 107,6 mil. €**.

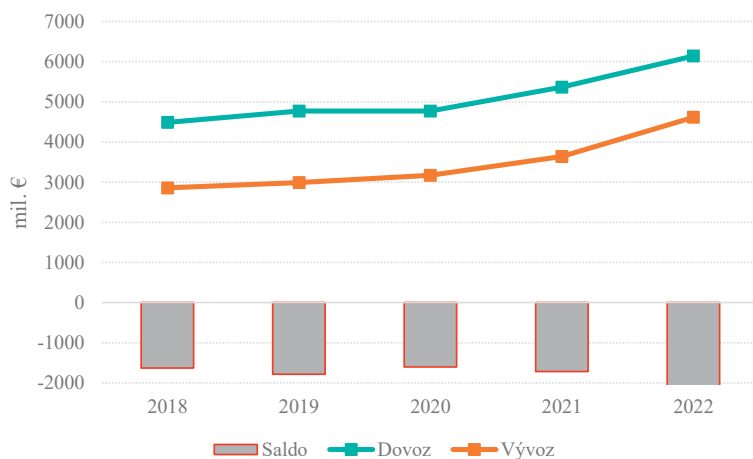
Tab. 33 Vývoj zahraničného obchodu, v mil. €

Ukazovateľ		Ø 2017-2021	2021	2022 ¹⁾	Index 2022/ 2021	Index 2022/Ø2017-2021
Zahraničný obchod za SR celkom HS 01-99	Vývoz	79 560	88 552	102 572	115,8	128,9
	Dovoz	77 233	86 676	106 880	123,3	138,4
	Obrat	156 793	175 228	209 452	119,5	133,6
	Saldo	2 328	1 876	-4 308	-229,7	-185,1
z toho: agropotrav. sektor za SR celkom HS 01-24	Vývoz	3 099	3 635	4 867	133,9	157,0
	Dovoz	4 722	5 351	6 975	130,4	147,7
	Obrat	7 821	8 986	11 842	131,8	151,4
	Saldo	-1 623	-1 715	-2 108	122,9	129,9
v tom: zahraničný obchod agrosektoru SR s EÚ HS 01-24	Vývoz	2 918	3 427	4 612	134,6	158,1
	Dovoz	4 252	4 830	6 139	127,1	144,4
	Obrat	7 170	8 258	10 751	130,2	149,9
	Saldo	-1 335	-1 403	-1 527	108,8	114,4

Prameň: ŠÚ SR, ¹⁾ predbežné údaje za rok 2022 platné k júnu 2023

Vypracoval: MPRV SR

Graf 31 Vývoj zahraničného agropotravinárskeho obchodu SR

Prameň: ŠÚ SR

Vypracoval: MPRV SR

V roku 2022 bolo na Slovensko medziročne dovezených o 1 624,3 mil. € (+30,4 %) viac poľnohospodárskych a potravinárskych výrobkov.

Medziročne sa najviac zvýšil dovoz syrov a tvarohu o 257,3 mil. € (+ 114,5 %), ale taktiež aj kukurice o 130,3 mil. € (+ 223,2 %), kávy a kávovín o 102,7 mil. € (+ 59,5 %), mäsa a jedlých drobov z hydiny o 79,9 mil. € (+ 63,3 %), živočíšnych alebo rastlinných tukov a olejov o 74,4 mil. € (+ 601,8 %), bravčového mäsa čerstvého, chladeného alebo mrazeného 66,0 mil. € (+ 21,4 %), chleba, sladkého pečiva, koláčov, sušienok a ostatných pekárskeho výrobkov o 65,8 mil. € (+ 24,9 %), vôd, vrátane minerálnych vôd a sýtených vôd o 43,4 mil. € (+ 29,5 %), mlieka

a smotany o 37,2 mil. € (+ 51,9 %), prípravkov používaných ako krmivo pre zvieratá o 36,7 mil. € (+ 22,0%), čokolády a ostatných potravinových prípravkov obsahujúcich kakao o 33,7 mil. € (+ 11,8 %), repkového oleja o 27,2 mil. € (+ 74,6 %), masla a ostatných tukov a olejov pochádzajúcich z mlieka, mliečnych nátierok o 25,3 mil. € (+ 40,7 %), slnečnicového oleja o 23,7 mil. € (+ 42,7 %), semien repky olejnej o 22,3 mil. € (+ 77,4 %), zemiakov o 21,4 mil. € (+ 91,6 %) a pšenice a súraže o 17 mil. € (+ 327,0 %).

Na vývoj salda pozitívne vplýval najmä medziročný pokles importu vína z čerstvého hrozna, vrátane vína obohateného alkoholom a hroznového muštu o 8,2 mil. € (- 11,5 %), ostatných olejnatých semien o 5,3 mil. € (- 28,2 %), živých hovädzích zvierat o 2,0 mil. € (- 20,2 %), ovocia, sušeného a zmesi orechov o 1,8 mil. € (- 7,8 %), jabĺk, hrušiek a dŕľ čerstvých o 1,7 mil. € (- 5,6 %), krúp a krupice o 1,6 mil. € (- 20,4 %) a mrazených rýb okrem rybieho filé o 0,9 mil. € (- 8,8 %).

Vo výrobkovej štruktúre slovenského dovozu poľnohospodárskych a potravinárskych výrobkov patrilo prvenstvo finálnym potravinárskym výrobkom a polotovarom, ktoré podľa poradia v roku 2022 obsadili prvých dvanásť priečok: syry a tvaroh s podielom 6,91 %, bravčové mäso s podielom 5,37 %, nešpecifikované potravinové prípravky s podielom 4,80 %, chlieb, sladké pečivo, koláče, sušienky a ostatné pekárske výrobky s podielom 4,73 %, čokoláda a ostatné potravinové prípravky obsahujúce kakao s podielom 4,60 %, káva, vrátane praženej a dekofeínovanej s podielom 3,95 %, mäso a jedľé droby z hydiny s podielom 2,95 %, prípravky používané ako krmivo pre zvieratá s podielom 2,92 %, vody, vrátane minerálnych vôd a sýtených vôd, obsahujúce pridaný cukor s podielom 2,74 %, kukurica s podielom 2,71 %, párky, salámy a podobné výrobky z mäsa s podielom 1,77 % a ostatné pripravené alebo konzervované mäso s podielom 1,68 % na celkovom agrodovoze.

Špecifickou zmenou prešiel agroimport z Ukrajiny, nielen čo sa týka objemového nárastu, ale zmenila sa zároveň aj štruktúra dovozu z Ukrajiny. Medzi najvýznamnejšie položky agropotravinárskeho importu z Ukrajiny v roku 2022 patrila kukurica v hodnote 78,4 mil. € (v roku 2021 sa nedovážala), semená repky olejnej v hodnote 29,9 mil. € (v roku 2021 sa nedovážali), sójové bôby v hodnote 20,3 mil. € (v roku 2021 sa prakticky nedovážali), pšenica a súraž v hodnote 16,1 mil. € (v roku 2021 sa nedovážala), mäso a jedľé droby, z hydiny v hodnote 15,9 mil. € (v roku 2021 3,4 mil. €), slnečnicový olej 14,8 mil. € (v roku 2021 to bola najväčšia položka importu 12,5 mil. €), slnečnicové semená v hodnote 12,5 mil. € (v roku 2021 sa prakticky nedovážali) a jačmeň v hodnote 4,5 mil. € (v roku 2021 119 tis. €).

Vývoz poľnohospodárskych a potravinárskych výrobkov v roku 2022 dosiahol hodnotu 4 867,3 mil. € pri medziročnom zvýšení až o 1 231,9 mil. € (33,9 %).

Rozhodujúci podiel na zvýšení hodnoty agropotravinárskeho vývozu mal nárast exportu kukurice o 187,7 mil. € (+ 119,4 %), pšenice a súraže o 106,0 mil. € (+ 37,9 %), semien repky olejnej o 83,3 mil. € (+ 66,1 %), čokolády a ostatných potravinových prípravkov obsahujúcich kakao o 73,7 mil. € (+ 32,9 %), chleba, sladkého pečiva, koláčov, sušienok a ostatných pekárskeho výrobkov o 65,2 mil. € (+ 53,6 %), etylalkoholu nadenaturovaného o 64,7 mil. € (+ 109,6 %), syrov a tvarohu o 53,2 mil. € (+ 35,8 %), kávy, tiež praženej alebo dekofeínovanej a náhrad kávy o 45,9 mil. € (+ 39,8 %), mäsa a jedlých drobov z hydiny o 43,5 mil. € (+ 92,7 %), slnečnicových semien o 38,9 mil. € (+ 45,7 %), múky z pšenice alebo zo súraže o 31,3 mil. € (+ 93,4 %), sójového oleja o 30,9 mil. € (+ 73,0 %) a mlieka a smotany, nezahusteného ani neobsahujúceho pridaný cukor o 29,0 mil. € (+ 38,6 %).

Na druhej strane sa zo SR medziročne vyviezlo menej potravinových prípravkov inde nešpecifikovaných o 36,7 mil. € (- 12,0 %), slnečnicového oleja o 17,1 mil. € (- 40,9 %), vína z čerstvého hrozna, vrátane vína obohateného alkoholom a hroznový mušt o 11,3 mil. € (- 29,8 %), rezaných kvetín o 3,5 mil. € (- 77,9 %), hovädzieho mäsa, čerstvého alebo chladeného o 2,5 mil. € (- 87,2 %), jablák, hrušiek a dúl o 2,3 mil. € (- 20,6 %), raže o 2,1 mil. € (- 52,5 %), ovocia, orechov a ostatných jedlých častí rastlín, inak upravených alebo konzervovaných o 1,5 mil. € (- 4,5 %), prírodného medu o 1,3 mil. € (- 6,3 %), ostatných kvasených nápojov o 1,2 mil. € (- 15,5 %), cestovín, tiež varených alebo plnených o 1,2 mil. € (- 7,9 %), ryže o 1,1 mil. € (- 24,8 %), výťažkov, esencií a koncentrátov z kávy, čaju alebo maté o 1,0 mil. € (- 18,4 %), banánov, čerstvých alebo sušených o 0,7 mil. € (- 4,8%).

V rámci výrobkovej štruktúry v roku 2022 bola pšenica a súraž s podielom 7,93 % na celkovom vývoze najvýznamnejšou komoditou slovenského agrárneho vývozu. Nasledovali kukurica s podielom 7,08 %, čokoláda a ostatné potravinové prípravky obsahujúce kakao s podielom 6,12 %, potravinové prípravky nešpecifikované s podielom 5,51 %, semená repky olejnej s podielom 4,3 %, syry a tvaroh s podielom 4,15 %, chlieb, sladké pečivo, koláče, sušienky a ostatné pekárske výrobky s podielom 3,84 %, káva, tiež pražená alebo dekofeínovaná s podielom 3,31 %, vody, vrátane minerálnych vôd a sýtených vôd, obsahujúce pridaný cukor s podielom 2,60 %, slnečnicové semená s podielom 2,55 %, etylalkohol nedenaturovaný s podielom 2,54 %, cukrovinky (vrátane bielej čokolády), neobsahujúce kakao s podielom 2,53 %, slad s podielom 2,45 %, polievky a bujóny a prípravky na ne a homogenizované zložené potravinové prípravky s podielom 2,40 %, ostatné cukry, vrátane chemicky čistej laktózy, maltózy, glukózy a fruktózy s podielom 2,35 %, mlieko a smotana, nezahustené ani neobsahujúce pridaný cukor ani ostatné sladidlá s podielom 2,14 %, mäso a jedlé droby z hydiny s podielom 1,86 %, párky, salámy a podobné výrobky z mäsa, mäsových drobov s podielom 1,73 %, sójový olej s podielom 1,50 %, múka z pšenice alebo zo súraže s podielom 1,33 %, živé hovädzie zvieratá s podielom 1,28 % na celkovom agropotravinárskom vývoze.

Z horeuvedených 21 najdôležitejších exportných komodít šesťnásť z nich predstavuje finálne potravinárske výrobky a polotovary (celkovo s podielom 38,4 % na celkovom agroexporte).

Nárast tovarovej výmeny sa prejavil nielen vo vývoji zahraničného obchodu SR s poľnohospodárskymi, ale aj so spracovanými potravinárskymi výrobkami.

V roku 2022 boli do SR dovezené poľnohospodárske výrobky v celkovej hodnote 1 458,7 mil. €, to znamená medziročný nárast o 374,5 mil. € (+ 34,5 %). Z tejto hodnoty predstavoval dovoz nahraditeľných poľnohospodárskych výrobkov 75,2 % (v roku 2021 70,6 %). V rovnakom období sme uvedené výrobky vyviezli za 1 627,5 mil. €, čo je o 495,2 mil. € (+ 43,7 %) viac ako v roku 2021.

Medziročný výrazný nárast exportu aj importu poľnohospodárskych výrobkov sa premietol do zachovania pozitívnej obchodnej bilancie. Pokiaľ v roku 2021 zahraničná obchodná výmena s poľnohospodárskymi výrobkami vygenerovala prebytok 48,1 mil. €, v roku 2022 to bol prebytok na úrovni 168,8 mil. €. V tovarovo-obchodnej výmene s nahraditeľnými poľnohospodárskymi výrobkami dosiahla SR aktívnu obchodnú bilanciu; v roku 2021 na úrovni 257,0 mil. €, v roku 2022 na úrovni až 402,8 mil. € (celkový nárast až o 57,8 %). Medziročne sa zvýšila hodnota dovozu tzv. nahraditeľných poľnohospodárskych komodít zo 765,5 mil. € na 1 097,1 mil. €. Hlavne v dôsledku medziročného nárastu vývozu sa zahraničný obchod s poľnohospodárskymi výrobkami vyvíjal pre SR priaznivo napriek tomu, že export u nás

pestovaných poľnohospodárskych komodít mierneho pásma nedokázal v plnej miere eliminovať negatívnu obchodnú bilanciu s tzv. nenahradiateľnými komoditami. Nárast pozitívneho salda nastal z dôvodu vyššieho tempa vývozu a súčasného nárastu exportu nahraditeľných komodít.

Nepriaznivá situácia pretrvávala v zahraničnom obchode SR s potravinárskymi výrobkami, nakoľko v roku 2022 až 93,1 % (v roku 2021 97,3%) celkového agropotravinárskeho salda vygenerovali práve finálne potravinárske polotovary a výrobky. V roku 2022 boli do SR importované potravinárske výrobky celkovo za 5 516,2 mil. € (medziročne + 29,3 %), z čoho až 79,0 % (v roku 2021 76,7 %) predstavoval dovoz nahraditeľných potravinárskych výrobkov. V tomto období sa hodnota exportu potravinárskych výrobkov zvýšila. V roku 2022 boli uvedené výrobky umiestnené na zahraničných trhoch v celkovej hodnote 3 239,8 mil. €, čo je o 29,4 % viac ako v roku 2021. Z uvedenej hodnoty až 85,7 % tvoril vývoz nahraditeľných potravinárskych výrobkov (87,7 % v roku 2021). Zatiaľ čo v roku 2021 spracovateľský priemysel vygeneroval negatívne saldo 1 763,4 mil. € (z toho 61,2 % pripadá na nahraditeľné komodity), v roku 2022 sa negatívne saldo mierne prehĺbilo na úroveň 2 276,3 mil. €, t. j. o 513,0 mil. €, resp. o 29,1 % (z toho 69,5 % pripadá na nahraditeľné výrobky). V exporte prevládali výrobky s nižšou pridanou hodnotou na rozdiel od dovozov, kde prevládali výrobky s vyššou pridanou hodnotou. Tento trend môže pokračovať aj v nasledujúcich rokoch, čo sa môže nepriaznivo odzrkadliť na ďalšom negatívnom vývoji salda obchodnej bilancie.

Z hľadiska teritoriálnej štruktúry agroobchodu bol agropotravinársky zahraničný obchod SR jednoznačne zameraný na členské krajiny EÚ, ktoré si naďalej udržiavajú dominantné postavenie. Orientáciu zahraničného agropotravinárskeho obchodu SR na krajiny Európskej únie dokazuje skutočnosť, že import z krajín EÚ-27 v roku 2022 dosiahol 88,0 % (90,3 % v roku 2021) z celkového dovozu SR a export do krajín EÚ-27 sa podieľal na celkovom agropotravinárskom vývoze SR 94,8 % (94,3 % podiel v roku 2021).

Saldo zahranično-obchodnej výmeny medzi SR a členskými krajinami EÚ (EÚ-27) za rok 2022 dosiahlo zápornú hodnotu -1 527,0 mil. €, čo v porovnaní s rokom 2021 predstavuje nárast deficitu o 124,0 mil. € (8,83 %). K nárastu deficitu prišlo pri medziročnom zvýšení hodnoty vývozu poľnohospodárskych a potravinárskych výrobkov zo SR do krajín EÚ-27 o 1 184,6 mil. € (34,6 %), pričom za rovnaké obdobie sa súčasne zvýšila hodnota dovozu o 1 308,6 mil. € (+ 27,1 %).

S ostatnými nečlenskými krajinami EÚ tzv. tretími krajinami SR dosiahla za rok 2022 záporné saldo – 580,6 mil. €. Pasívne saldo SR s tretími krajinami, hlavne v dôsledku negatívneho vývoja obchodnej bilancie so stredomorskými krajinami, sa medziročne prehĺbilo až o 268,4 mil. € (85,9 %). Import SR z tretích krajín ako po minulé roky zahŕňa najmä nenahradiateľné výrobky, ktoré v našich podmienkach nie je možné vyprodukovať: špecifické potravinové prípravky, ovocie a orechy, nápoje a liehoviny, kakaové prípravky, káva a koreniny, ryby a kôrovce, zelenina a prípravky zo zeleniny a ovocia, krmivá. Vývoz SR do tretích krajín obsahuje hlavne potravinárske polotovary a produkty: mlieko a mliečne výrobky, rôzne potravinové prípravky, nápoje a liehoviny, cukor a cukrovinky, živé zvieratá a prípravky z obilnín.

Do SR boli z nečlenských krajín EÚ dovezené agropotravinárske výrobky za 835,9 mil. €, čo v porovnaní s rokom 2021 bolo až o 315,7 mil. € viac (+ 60,7 %). V roku 2022 zahŕňal export SR do tretích krajín hlavne poľnohospodárske a potravinárske výrobky v celkovej hodnote 255,3 mil. €, čo bolo o 47,3 mil. € (+ 22,75 %) viac ako v predchádzajúcom roku.

Podrobnejšie údaje o zahraničnom obchode sú uvedené v prílohových tabuľkách 24 - 28.

5. Výrobné vstupy do poľnohospodárstva a potravinárstva

5.1. VSTUPY DO POĽNOHOSPODÁRSTVA

Fixný kapitál v poľnohospodárstve

Podľa predbežných údajov ŠÚ SR v roku 2022 poľnohospodárske podniky investovali 813,9 mil. € na obnovu majetku. Tvorba hrubého fixného kapitálu sa medziročne zvýšila o takmer 18 % (+ 123,4 mil. €). Signifikantne vzrástli investície do dopravných zariadení (+ 58,9 mil. €) a do kultivovaných biologických zdrojov (+ 50,3 mil. €). Mierne poklesli investície do stavieb a budov (- 4,6 mil. €) a do produktov duševného vlastníctva (- 0,8 mil. €).

V štruktúre investovaného hrubého fixného kapitálu v posledných troch rokoch dominujú dopravné zariadenia, v roku 2022 predstavovali 32 %-ný podiel. Po nich väčšinou nasledovali investície do strojov a zariadení (25,3 % v r. 2022), ale tentoraz ich predbehli investície do kultivovaných biologických zdrojov s 25,9 % podielom. Tradične najnižší podiel investícií smeroval do produktov duševného vlastníctva, ktoré sa na hrubom fixnom kapitále podieľali 0,7 %.

V porovnaní s priemerom rokov 2017-2021 sa tvorba hrubého fixného kapitálu v roku 2022 zvýšila (+32,8 %), a to zvýšením investícií do všetkých sledovaných oblastí (s výnimkou budov a stavieb), najmä do kultivovaných biologických zdrojov. Nárast tvorby hrubého fixného kapitálu je odrazom štrukturálnych zmien vo výrobných programoch poľnohospodárskych podnikov s orientáciou najmä na rastlinnú výrobu, nové technológie a modernizáciu.

Hrubý stav dlhodobého majetku v reprodukčných cenách v roku 2021²⁵ dosiahol 14 520 mil. €, čo v porovnaní s rokom 2020 bolo o 223,4 mil. € viac (+ 1,6 %). Čistý stav majetku sa zvýšil o 172,9 mil. € na úroveň 10 847,6 mil. €.

Tab. 34 *Tvorba hrubého fixného kapitálu v poľnohospodárstve (THFK), v tis. €, b.c.*

Ukazovateľ	Ø 2017-2021	2020 ¹⁾	2021 ¹⁾	2022 ²⁾	Index 2022/2021	Index 2022 / Ø (2017-2021)
THFK	612 881	573 763	690 427	813 876	117,9	132,8
v tom:						
: budovy a stavby spolu	136 917	138 652	134 814	130 235	96,6	95,1
z toho - budovy na bývanie	727	229	253	-1 273	-	-
: stroje a zariadenia	183 107	153 138	186 483	206 080	110,5	112,5
z toho - ost. stroje a zariadenia	181 015	151 339	183 137	202 519	110,6	111,9
: dopravné zariadenia	188 311	195 598	202 154	261 098	129,2	138,7
: kultivované biologické zdroje	99 996	80 146	160 466	210 748	131,3	210,8
: produkty duševného vlastníctva	4 550	6 229	6 510	5 715	87,8	125,6

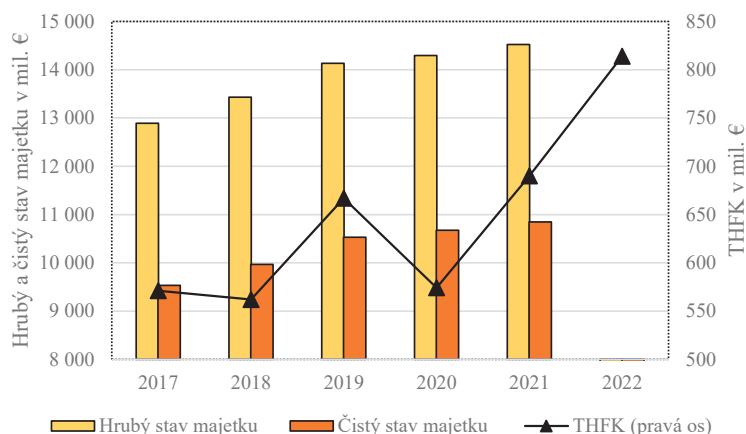
Prameň: ŠÚ SR / THFK údaje po revízii platné od 28.4.2023, 1) Predbežné údaje, 2) Údaje zo štvrťročných predbežných podkladov

Vypracoval: MPRV SR

²⁵ posledný dostupný údaj ŠÚ SR – ide o predbežné údaje

Vývoj tvorby hrubého fixného kapitálu a jeho štruktúry v poľnohospodárstve je uvedený v prílohovej tabuľke 29.

Graf 32 Vývoj hrubého a čistého stavu majetku a THFK

Prameň: ŠÚ SR / THFK údaje po revízii platné od 28.4.2023, údaje o stave majetku za r. 2022 nie sú k dispozícii

Vypracoval: MPRV SR

Spotreba vstupov

Spotreba osív a sadív u sledovaných plodín sa v roku 2022 v porovnaní s predchádzajúcim rokom znížila takmer u všetkých plodín okrem raže a sóje. Objem spotrebovaných osív a sadív závisí od výmery osiatej plochy (ktorá medziročne klesla o 3,5 tis. ha), od použitia konkrétneho druhu/hybridu osiva, od agrotechnického postupu a v neposlednom rade aj od počasia (nepriaznivé počasie môže negatívne ovplyvniť klíčivosť rastlín a preto je niekedy potrebné vysiať plochy zaorať a znova vysiať).

Tab. 35 Spotreba vybraných osív a sadív v SR v tonách

Druh plodiny	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Pšenica spolu	105 760,8	107 712,9	106 119,6	97 343,1	127 727,5	114 506,4
Raž spolu	2 714,4	3 123,9	2 890,0	2 385,1	2 387,5	3 103,6
Jačmeň spolu	32 369,6	32 708,9	37 224,6	32 194,4	37 641,4	32 002,7
Ovos	3 742,5	3 547,5	3 126,3	2 645,6	3 303,6	2 007,3
Kukurica na zrnó	18 949,1	13 346,6	11 191,9	7 313,5	9 589,6	5 866,0
Ostatné obilniny	2 685,8	3 087,0	2 814,6	2 615,2	3 110,9	3 018,6
Olejníny spolu	7 882,9	8 233,7	8 505,2	8 220,8	9 859,9	10 486,9
z toho: slnečnica	594,8	561,8	320,2	344,4	455,4	437,0
repka olejná	1 041,5	1 088,0	1 140,8	860,7	1 140,7	1 061,9
sója	5 805,2	6 210,6	6 596,0	6 654,6	7 931,3	8 679,0
ostatné olejníny	441,4	373,3	448,2	361,1	332,5	309,0

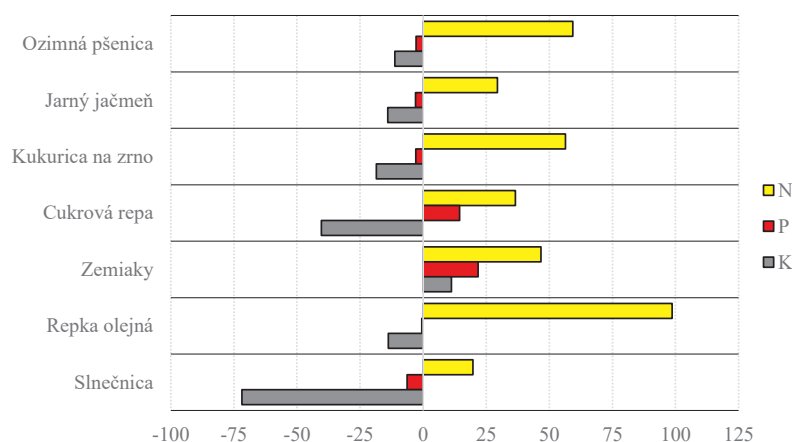
Prameň: ŠÚ SR / Živočišná výroba a bilancia plodín / Rozpis úbytkov plodín v tonách v SR

Vypracoval: MPRV SR

V roku 2021 na základe zozbieraných (posledných dostupných) údajov ÚKSÚP sa celková **spotreba NPK** hnojív v porovnaní s rokom 2020 zvýšila o 3,6 tis. t na úroveň 178,3 tis. t. Pri prepočte na hektár poľnohospodárskej pôdy²⁶ sa úroveň čistých živín v prvkoch v porovnaní s rokom 2020 zmenila nasledovne: úroveň dusíka (N) klesla zo 75,55 kg/ha na 72 kg/ha, úroveň fosforu (P) sa zvýšila zo 7,08 kg/ha na 7,36 kg/ha a úroveň draslíka (K) sa taktiež mierne zvýšila z 9,65 kg/ha na 9,84 kg/ha. Spotreba organických hnojív sa posledných 6 rokov pohybuje približne na rovnakej úrovni, v priemere 2,6 t/ha. Prehľad o spotrebe hnojív v rokoch 2011-2021 prináša prílohová tabuľka 30.

Kladnú bilanciú čistých živín vo všetkých prvkoch N/P/K dosiahli zo sledovaných plodín iba zemiaky. Prepočet bilancie čistých živín z oxidov na prvky v kg/ha je uvedený v prílohovej tabuľke 31.

Graf 33 *Bilancia čistých živín N/P/K u vybraných plodín v kg/ha (2021)*

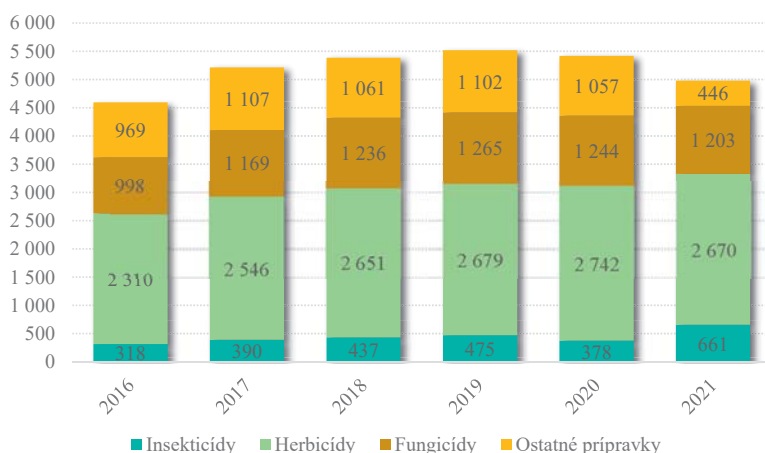
Prameň: ÚKSÚP, Vypracoval: MPRV SR

Podľa posledných dostupných údajov za rok 2021 z ÚKSÚP-u sa **spotreba prípravkov na ochranu rastlín** znížila v porovnaní s rokom 2020 a dosiahla úroveň 4,98 tis. t, čo v prepočte na účinné látky predstavuje 1,61 tis. t.

Ak vychádzame z celkovej spotreby prípravkov na ochranu rastlín najvyšší podiel predstavujú herbicídy (53,6 %), nasledujú fungicídy (24,2 %), insekticídy (13,3 %) a iné prípravky (7,3 %). Z dlhodobého hľadiska sledujeme stúpajúci trend v predaji a následne aj v spotrebe insekticídov, hlavne pyretroidov a karbamátov, pričom spotreba insekticídnych moridiel významne klesá. Predaj a spotreba herbicídov a fungicídov v priebehu rokov 2018 až 2021 nevykazujú významné zmeny, mierne stúpa predaj a spotreba minerálnych olejov.

²⁶ výmera, ktorá bola predmetom prieskumu predstavuje 95,4% z celkovej využívanej poľnohospodárskej pôdy v SR

Graf 34 Vývoj spotreby prípravkov na ochranu rastlín v tonách

Prameň: ÚKSÚP; Vypracoval: MPRV SR

V roku 2021 bola zaevidovaná najnižšia hodnota predaja prípravkov na ochranu rastlín v prepočte na množstvo účinných látok za posledných 5 rokov. Z pohľadu množstva účinných látok (t.j. po prepočítaní na účinné látky) najväčšie zastúpenie mali herbicídy (56 %-ný podiel), z nich mali ostatné herbicídy 50 %-ný podiel a amidy 20,8 %-ný podiel. Na druhom mieste sú fungicídy s 28 %-ným zastúpením, z toho 37,2 % tvorili triazoly a diazoly a 26,4 % ostatné fungicídy. Z ostatných prípravkov na ochranu rastlín (s 11,2 %-ným podielom) sa najviac spotrebovalo morforegulačných prípravkov (až 88 %) a aktivátorov rezistencie (6,1 %). Insekticídy tvorili po prepočítaní na účinné látky 4,1 % a z nich mali najväčšie zastúpenie ostatné insekticídy (64,6 %) a pyretróidy (31,3 %).

Spotreba prípravkov na ochranu rastlín v prepočte na účinné látky spolu s prepočtom na 1 ha poľnohospodárskej pôdy²⁷ je uvedená v nasledujúcej tabuľke.

Tab. 36 Prehľad spotreby prípravkov na ochranu rastlín v SR v roku 2021

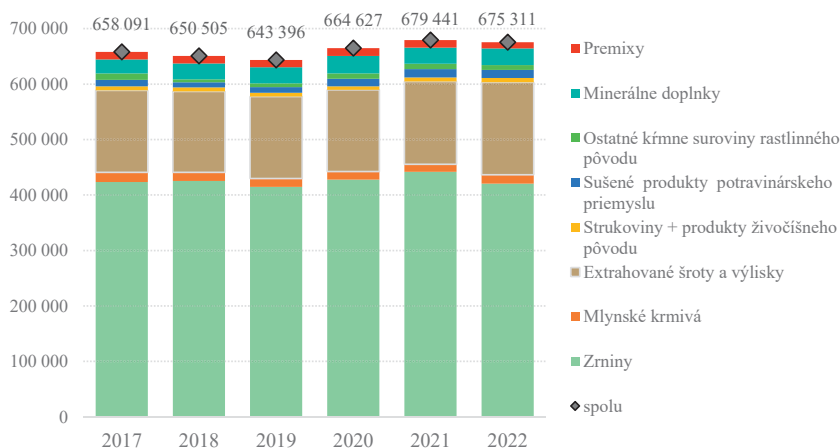
	Spotreba prípravkov na ochranu rastlín		Spotreba účinných látok	
	kg	kg/ha	kg	kg/ha
Insekticídy	660 501	0,70186	66 679	0,07085
Herbicídy	2 670 461	2,83769	900 228	0,95660
Fungicídy	1 203 252	1,27860	449 742	0,47791
Iné prípravky	364 622	0,38746	181 927	0,19332
Fungicídne moridlá	48 980	0,05205	9 269	0,00985
Insekticídne moridlá	1 089	0,00116	439	0,00047
Rodenticídy	31 035	0,03298	777	0,00083
Prípravky na ochranu rastlín spolu	4 979 940	5,29179	1 609 061	1,70982
<i>Sledovaná poľnohospodárska výmera (ha)</i>	941 069			

Prameň: ÚKSÚP, Vypracoval: MPRV SR

²⁷ výmera, ktorá bola predmetom zberu dát, predstavuje z celkovej využívanej poľnohospodárskej pôdy v SR 52,2 %

Spotreba kŕmnych surovín na výrobu kompletných kŕmnych zmesí (KKZ) v roku 2022 klesla o 4,1 tis. t (- 0,6 %) na úroveň 675,3 tis. t. Najviac zastúpenú skupinu zrnín (62,3 % zo všetkých spotrebovaných kŕmnych surovín = 420,4 tis. t) prezentovali najmä: pšenica (168,4 tis. t = 24,9 % z kŕmnych surovín celkom), kukurica (150,1 tis. t = 22,2 %) a jačmeň (93,3 tis. t = 13,8 %). Nižší podiel zrnín (- 21,4 tis. t) bol kompenzovaný zvýšeným podielom extrahovaných šrotov a výliskov, ktorých spotrebovaný objem vzrástol o 17,4 tis. t na úroveň 166,6 tis. t. Z extrahovaných šrotov a výliskov s podielom 24,7 % na celkovej spotrebe kŕmnych surovín najväčší objem tvoril sójový extrahovaný šrot 82,9 tis. t, pričom 74 % z tohto objemu predstavoval geneticky modifikovaný sójový šrot. Podstatné zastúpenie mal aj repkový extrahovaný šrot, výlisky a repkový olej v objeme 46,9 tis. t. Mierne vzrástli podiely spotrebovaných mlynských krmív (+ 2,5 tis. t), minerálnych doplnkov (+ 1,1 tis. t) a strukovín (+ 0,9 tis. t). Naopak okrem zrnín poklesla aj spotreba premixov (- 2,8 tis. t), sušených produktov potravinárskeho priemyslu (- 0,9 tis. t) a ostatných kŕmnych surovín rastlinného pôvodu (- 0,7 tis. t). Podiel geneticky modifikovaných KKZ z celkového množstva kŕmnych surovín na výrobu KKZ (bez minerálnych doplnkov a premixov) je 31 %.

Graf 35 *Prehľad spotreby kŕmnych surovín na výrobu KKZ v tonách*

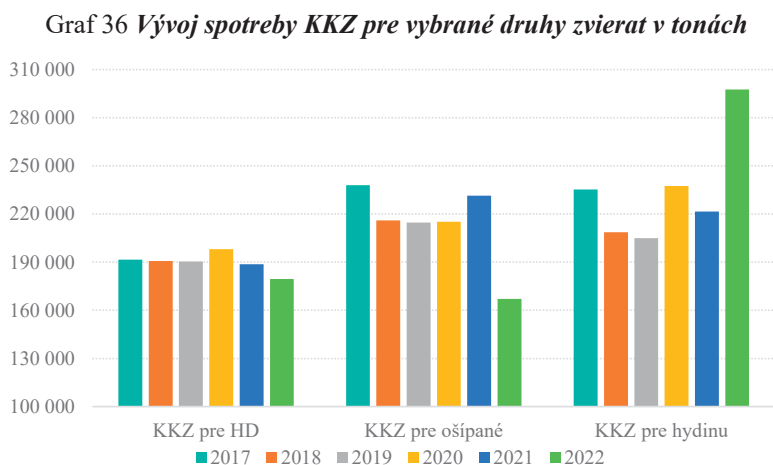
Prameň: MPRV SR / Štvrťročný výkaz o výrobe kompletných kŕmnych zmesí a spotrebe surovín pri ich výrobe (KRMZ 1-04)

Vypracoval: MPRV SR

Celkový objem predaja a spotreby KKZ v poľnohospodárstve²⁸ sa v porovnaní s predchádzajúcim rokom mierne zvýšil o 4,2 tis. t (+ 0,6 %) na úroveň 660,7 tis. t. Pokles spotreby KKZ sme zaznamenali pri ošipáných (- 27,8 %) a hovädzom dobytku (- 4,9 %). Z celkového objemu KKZ pre ošipané (167,1 tis. t) najviac spotrebovali ošipané vo výkrme (97,9 tis. t). U hovädzieho dobytku z celkového objemu 179,5 tis. t KKZ najviac skŕmili dojnice (138,4 tis. t). Pri hydine (vrátane moriek a kačíc) vzrástol objem predaja a spotreby KKZ medziročne o 34,4 %. Spotreba KKZ pre ovce vzrástla o 14,6% a dosiahla úroveň 6,3 tis. t, z toho pre bahnice a barany

²⁸ Monitorované u výrobcov kŕmnych zmesí v uvedenom výkaze (KRMZ 1-04)

spotreba predstavovala 4,6 tis. t. Z ostatných kŕmnych zmesí v objeme 10,1 tis. t vzrástla najmä spotreba KKZ pre králiky (+ 0,3 tis. t).

Prameň: MPRV SR / Štvrťročný výkaz o výrobe kompletných kŕmnych zmesí a spotrebe surovín pri ich výrobe (KRMZ 1-04)

Vypracoval: MPRV SR

Štátne závlahové systémy

Na Slovensku bolo do roku 1989 vybudovaných cca 321 tis. ha vysokotlakových závlah poľnohospodárskej pôdy postrekom, čo technicky predstavuje 481 čerpacích staníc a 9 531 km podzemnej tlakovej rúrovej siete vyústenej hydrantmi na úrovni poľnohospodárskej pôdy. Budovali sa za účelom znižovania vlhového deficitu počas vegetačného obdobia a zabezpečenia stability poľnohospodárskej produkcie. V dôsledku zastavania pri rozširovaní intravilánov obcí, výstavby diaľnic, priemyselných a logistických parkov a pod. sa vybudovaná výmera priebežne znižovala a v priebehu rokov 2014 až 2022 sa znížila o 2 591 ha. Výmera vybudovaných závlah k 31. 12. 2022 predstavovala 318 281 ha a počet čerpacích staníc 461.

Tieto vybudované zariadenia sú majetkom vo vlastníctve štátu, predstavujú v technickom vyjadrení melioračnú závlahovú kostru, a teda technicko-prevádzkové celky hlavných závlahových zariadení (ďalej len „TPC HZZ“), na ktorú si poľnohospodári môžu napojiť svoje povrchové zavlažovacie zariadenia, melioračný závlahový detail predstavujúci majetok poľnohospodárskeho prvovýrobcu.

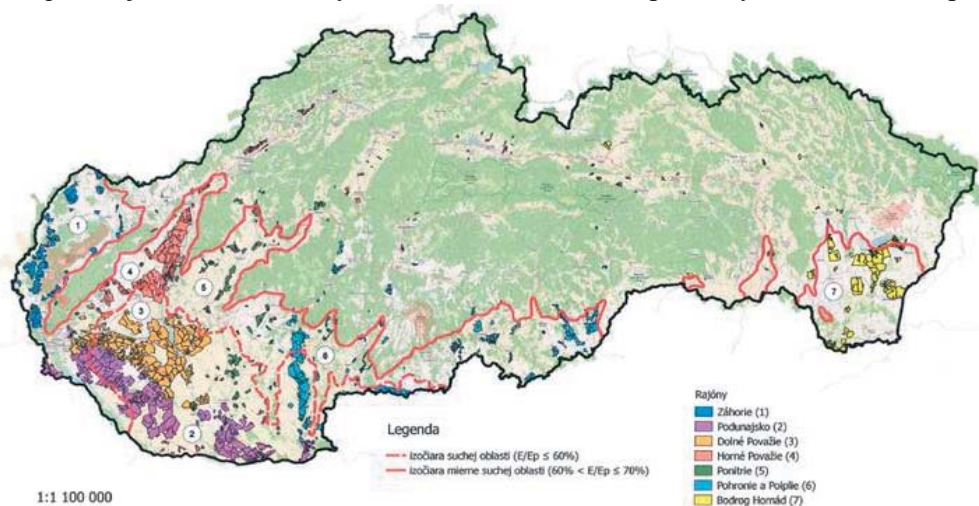
Tab. 37 *Aktuálny stav vybudovaných kapacít*

Závlahové kapacity	Výmera v ha	Počet čerpacích staníc (ČS)
funkčné	53 675	64
obmedzene funkčné	86 699	87
nefunkčné	177 907	310

Prameň: Hydromeliorácie, š. p.

Vypracoval: MPRV SR

Mapa 7 *Rajonizácia závlahových sústav na Slovensku v správe Hydromeliorácie, š. p.*

Prameň: Hydromeliorácie, š. p.

Súčasný technický a technologický stav týchto štátnych zariadení a z neho vyplývajúca úroveň prevádzkyschopnosti je negatívne ovplyvnená predovšetkým skutočnosťou, že ide o závlahové stavby vybudované pred niekoľkými desaťročiami, ako aj znižujúcimi sa požiadavkami na zavlažovanie poľnohospodárskych kultúr.

Od roku 2007 bolo možné využívať štátne závlahové zariadenia len formou prenájmu. Tieto kapacity boli ponúknuté záujemcom do prenájmu za symbolickú 1,- Sk (0,0332 €) za hektár zabudovanej zavlažiteľnej plochy konkrétnej závlahovej stavby s podmienkou, že nájomca ich bude v rámci prijateľného a zmluvne dohodnutého spôsobu využitia udržiavať a chrániť na vlastné náklady a takisto náklady na dodávku závlahovej vody si bude uhrádzať z vlastných zdrojov vo výške jeho skutočných nákladov.

Od roku 2015 sa uplatňovali jednotlivé zámery „Konceptie revitalizácie hydromelioračných sústav na Slovensku“ (ďalej len „konceptia“), ktorá bola spracovaná Ministerstvom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR (ďalej len „MPRV SR“) a schválená vládou Slovenskej republiky dňa 20. 11. 2014. V roku 2022 bol schválený Súbor opatrení v oblasti hydromeliorácií pre adaptáciu na zmenu klímy a obnovu infraštruktúry závlah na Slovensku. Súbor opatrení by mal prispieť k adaptácii vybudovanej infraštruktúry hydromelioračných sústav pre zvýšenie zásob vody vo vidieckej krajine, jej efektívnemu využívaniu a zlepšeniu vodnej bilancie pôdy v súvislosti s udržateľnou ochranou, využívaním a regeneráciou pôdy. Opatrenia by mali zlepšiť zásoby podzemných a povrchových vôd v krajine a prispieť k využitiu moderných a úsporných závlahových technológií.

Cena za prenájom závlahových zariadení nie je určená z vybudovanej výmery závlah, ale aktuálne z tzv. zavlažiteľnej výmery. Na základe aktuálneho stavu možno konštatovať, že celková zavlažiteľná výmera predstavuje 34,35 % z vybudovanej prenajatej výmery.

Tab. 38 *Rozsah prenajatých závlah ku koncu roka 2021 a 2022*

Región	Prenajatá výmera v ha		Index 2022/2021	Počet prenajatých ČS		Index 2022/2021	Počet zmlúv
	2021	2022		2021	2022		
Záhorie	7 313	7 369	100,8	7	8	114,3	8
Podunajsko	17 458	17 796	101,9	49	51	104,1	51
Dolné Považie	16 353	16 301	99,7	37	36	97,3	36
Horné Považie	8 609	8 610	100,0	33	33	100,0	33
Ponitrie	2 399	2 399	100,0	23	23	100,0	23
Pohronie a Poiplie	2 753	2 753	100,0	11	11	100,0	11
Bodrog Hornád	165	165	100,0	2	3	150,0	3
Spolu	55 393	55 350	99,9	164	162	98,8	129

Prameň: Hydromeliorácie, š. p.

Vypracoval: MPRV SR

Pri porovnaní postupného vývoja rozsahu prenajatých závlah za obdobie od roku 2007, odkedy je uplatňovaný jednotný spôsob využívania štátnych závlah prenájmom, je v priebehu jednotlivých rokov zrejмый pokles záujmu o ich prenájom, a tým aj využívanie podnikmi poľnohospodárskej prvovýroby.

Tab. 39 *Vývoj prenajatých závlah v SR*

Rok / Obdobie	2007	2014	Ø 2017- 2021	2021	2022	Index 2022/2021	Index 2022/Ø2017-2021
Prenajatá výmera v ha	226 548	154 698	55 245	55 393	55 350	99,92	100,19
Neprenajatá výmera v ha	94 746	166 174	263 405	263 438	262 931	99,81	99,82
Celkom	321 294	320 872	318 650	318 831	318 281	99,83	99,88

Prameň: Hydromeliorácie, š. p.

Vypracoval: MPRV SR

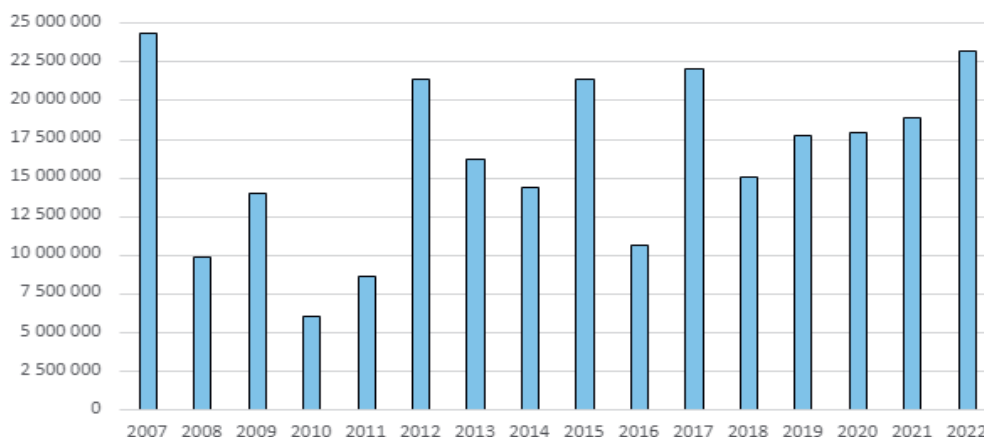
Údaje v tabuľke podľa jednotlivých rokov dokumentujú, že za uvedené obdobie sa výmera prenajatých závlah znížila o 171,2 tis. ha, čo predstavuje z východiskového stavu prenájmu v roku 2007 zníženie o 75,6 %. Po uplatnení záverov koncepcie sa oproti roku 2014 prenajatá výmera znížila o 99,3 tis. ha, čo predstavuje zníženie o 64,2 %. Jedným z rozhodujúcich hodnotiacich ukazovateľov využitia prenajatých štátnych závlah je skutočný odber závlahovej vody týmito zariadeniami.

Tab. 40 *Odbery závlahovej vody v sezóne 2022*

Región	Skutočný odber vody v m ³	Zavlažovaná plocha v ha	Prenajatá výmera v ha – s odberom	% využitia prenejatej výmery
Záhorie	500 382	250	7 369,72	3,39
Podunajsko	7 106 073	7 261	17 744,70	40,92
Dolné Považie	10 758 534	8 818	16 301,32	54,09
Horné Považie	3 021 581	2 575	8 610,19	29,91
Ponitrie	475 203	372	2 626,70	14,16
Pohronie a Poiplie	1 340 249	1 028	2 533,02	40,58
Bodrog Hornád	48 040	18	165,02	10,91
SPOLU	23 250 062	20 322	55 350,67	36,72

Prameň: Hydromeliorácie, š. p.

Vypracoval: MPRV SR

Graf 37 *Vývoj odberov závlahovej vody v m³*

Prameň: Hydromeliorácie, š. p.

Vypracoval: MPRV SR

V posledných 10 – 15 rokoch došlo k výrazným kvalitatívnym aj kvantitatívnym zmenám v druhoch a rozsahu zavlažovaných plodín. Poklesli plochy krmovín na ornej pôde a tie, ktoré sa zachovali, sa zavlažujú v minimálnom rozsahu. To isté platí aj o technických plodinách, kukurici a ostatných poľných plodinách.

Tento vývoj naznačuje skutočnosť, že závlahy využívajú v posledných rokoch predovšetkým pestovatelia intenzívne zavlažovaných plodín, ktoré sú na trhu oceňované v takej výške, že pri tvorbe ceny je možné zahrnúť aj nie malé náklady na závlahovú vodu.

Pestovatelia bežných tržných poľných plodín alebo krmovín sú v súčasnej finančnej situácii z pohľadu nutných vyšších dodatočných nákladov na závlahy zrejme nútení z dôvodu sucha voliť radšej riziko nižšieho objemu a kvality úrody.

Kapacity poľnohospodárskych objektov a mechanizácia²⁹

V roku 2022 klesli počty ustajňovacích objektov pre hospodárske zvieratá. Počet objektov pre hovädzí dobytok klesol o 434 objektov (- 6,8 %), pre ošípané o 254 objektov (- 12,6 %), pre ovce o 107 objektov (- 6,7 %) a objektov určených pre hydinu o 6 (- 0,6 %). Celková kapacita ustajňovacích priestorov sa znížila u hovädzieho dobytku na 631,9 tis. ks (- 2,2 %), ošípaných na 665,8 tis. ks (- 19,7 %) a hydiny na 17,7 mil. ks (- 20,2 %). U oviec sa celková kapacita zvýšila na 665,8 tis. ks (+ 8,4 %). Priemerná kapacita jedného objektu sa zvýšila iba u hovädzieho dobytku a predstavuje 107 ks a u hydiny 19,2 tis. ks zvierat. U ošípaných sa priemerná kapacita znížila na 379 ks a u oviec na 276 ks.

Podľa ŠÚ SR sa počet zvierat v roku 2022 v porovnaní s rokom 2020 znížil u ošípaných na 363,5 tis. ks (- 30,3 %), hydiny na 9,3 mil. ks (- 11,9 %) a hovädzieho dobytku na 415,8 tis. ks (- 2,1 %), počet oviec sa zvýšil na 275, 5 tis. ks (+ 1,7 %). V dôsledku toho sa priemerný počet zvierat chovaných v jednom využívanom objekte zvýšil u hovädzieho dobytku na 83 ks t. j. o 5 ks (+ 6,2 %) a oviec na 205 ks, čo predstavuje zvýšenie o 17 ks (+ 8,9 %). U ošípaných sa počet chovaných zvierat v jednom objekte znížil o 64 ks (- 13,3 %) na 418 ks a u hydiny o 836 ks (- 6,9 %) na 11 227 ks v jednom objekte.

V roku 2022 v porovnaní s rokom 2020 klesol počet skladových priestorov na uskladnenie ovocia (- 18,6 %), zemiakov (- 38,5 %) a obilnín (- 5,9 %), naopak zvýšil sa u zeleniny (+ 6,9 %). Kapacita pre tieto objekty rovnako u všetkých uvedených plodín klesla a to najmä u zemiakov (- 5,1%), zeleniny (- 11,8 %) a ovocia (- 6 %). Mierne sa znížil aj počet silážnych priestorov (- 3,1 %) a rovnako klesla aj ich kapacita (- 2,9 %).

Tab. 41 *Ustajňovacie objekty a sklady v rokoch 2020 a 2022*

	Počet objektov		Index 2022/2020	Kapacita		Index 2022/2020
	2020	2022		2020	2022	
Ustajňovacie objekty pre: (kapacita v ks)						
hovädzí dobytok	6 342	5 908	93,16	646 433	631 914	97,75
ošípané	2 016	1 762	87,40	827 089	665 800	80,50
hydinu	931	925	99,36	16 339 110	17 711 757	108,40
ovce	1 603	1 496	93,33	517 291	412 543	79,75
Sklady pre: (kapacita v t)						
obilniny	4 959	4 667	94,11	3 845 786	3 814 534	99,19
zemiaky	520	320	61,54	152 320	129 280	84,87
ovocie	113	92	81,42	34 387	32 337	94,04
zeleninu	87	93	106,90	63 053	55 612	88,20
Silážne priestory (kapacita v m ³)						
silážne priestory	2 177	2 109	96,88	4 744 719	4 606 458	97,09

Prameň: ŠÚ SR – Súpis hospodárskych zvierat

Vypracoval: MPRV SR

²⁹ Posledné dostupné dáta sú z roku 2020, nakoľko zber dát k uvedenej problematike má 2-ročnú frekvenciu.

Z porovnania rokov 2022 a 2020 vyplýva celkový pokles počtu vybraných typov poľnohospodárskych strojov o 2,6 %. Klesol počet všetkých strojov. Najväčší úbytok bol pri zberačoch zemiakov (- 7,9 %) a vysadzovačoch zemiakov (- 6,8 %).

Počet nových strojov sa v roku 2022 v porovnaní s rokom 2020 zvýšil o 2,4 %. Znížil sa iba počet nových pluhov (- 11,3%). V roku 2022 sa v porovnaní s rokom 2020 nakúpilo viac nových rozhadzovačov priemyselných hnojív (14 ks, + 25 %), kombajnov na zber obilnín (12 ks, + 29,3 %).

Obnova strojového parku v roku 2022 dosiahla 3,0 %, pričom najvyššia bola u traktorov (3,7 %), sejačiek na obilie (3,0 %), rozhadzovačov priemyselných hnojív (3,0 %) a rozhadzovačov maštalného hnoja (3,0 %). Najnižšiu obnovu mali zberače zemiakov (1,6 %) a traktorové pluhy (1,8 %).

Tab. 42 *Počet vybraných poľnohospodárskych strojov*

Typ stroja	2020		2022		Index 2022/2020	
	spolu	nové	spolu	nové	spolu	nové
Traktory	16 151	585	15 960	587	98,82	100,34
Traktorové pluhy	5 485	106	5 206	94	94,91	88,68
Sejačky na obilie	3 076	86	2 996	90	97,40	104,65
Sejačky na presný výsev repy	233	7	228	D	97,85	-
Sejačky na kukuricu	1 238	22	1 219	28	98,47	127,27
Vysadzovače zemiakov	572	4	533	11	93,18	275,00
Vysadzovače zeleniny	101	8	98	D	97,03	-
Rozhadzovače maštalného hnoja	2 011	39	1 922	44	95,57	112,82
Rozhadzovače priemyselných hnojív	2 399	56	2 344	70	97,71	125,00
Kombajny na zber obilnín	1 853	41	1 777	53	95,90	129,27
Zberače zemiakov	419	6	386	6	92,12	100,00
Stroje spolu	33 538	960	32 669	983	97,41	102,40

Prameň: ŠÚ SR - Súpis hospodárskych zvierat, strojov a zariadení v poľnohospodárstve

Vypracoval: MPRV SR

Vývoj cien

Ceny dodávok výrobkov a služieb do poľnohospodárstva v roku 2022 medziročne vzrástli o 39,8 %. Najvýraznejší vplyv na priemerný medziročný rast cien vstupov v poľnohospodárstve malo enormné zvýšenie cien hnojív a pôdnych pomocných látok (+ 139,7 %), ako aj rast cien energií a mazív (+ 79,5 %). V skupine hnojív a pôdnych pomocných látok bol najvýraznejší rast cien zaznamenaný u dusíkatých hnojív (+ 149,2 %) a kombinovaných hnojív (+ 110,0 %). O takmer 100 % sa medziročne zvýšili ceny fosforečných hnojív (+ 99,2 %) a draselných hnojív (+ 98,4 %).

V skupine energií a mazív bol najvýraznejší medziročný rast cien zaznamenaný u elektriny, ktorej ceny v porovnaní s predchádzajúcim rokom vzrástli až o 98,6 %. Ceny motorových palív boli v porovnaní s rokom 2021 vyššie o 76,9 % a ceny mazív o 39,0 %.

Menej výrazný medziročný rast cien v porovnaní s predchádzajúcimi uvádzanými skupinami bol zaznamenaný v skupine prípravkov na ochranu rastlín (+ 18,8 %), pričom ceny fungicídov vzrástli medziročne o 12,5 %, ceny herbicídov a insekticídov medziročne vzrástli v rovnakej miere o 10,7 %.

Výrazný medziročný rast cien bol zaznamenaný aj u krmív pre zvieratá, ktorých ceny boli v porovnaní s rokom 2021 vyššie o 43,6 %. Ceny traktorov sa medziročne zvýšili o 8,1 %. Medziročný rast cien bol v roku 2022 zaznamenaný u všetkých skupín dodávok výrobkov a služieb do poľnohospodárstva.

Tab. 43 *Vývoj cenových indexov hlavných vstupov do poľnohospodárstva, ROMR=100*

	2021	2022
Ceny dodávok do poľnohospodárstva celkom, z toho:	108,5	139,8
Osivá a sadba	104,8	118,0
Motorové palivá	139,4	176,9
Elektrina	106,9	198,6
Hnojivá a pôdne pomocné látky	125,0	239,7
Prípravky na ochranu rastlín	98,7	118,8
Krmivá pre zvieratá	114,7	143,6
Traktory	103,1	108,1

Prameň: ŠÚ SR

Vypracoval: MPRV SR

5.2. INVESTÍCIE DO POTRAVINÁRSKEHO PRIEMYSLU

Po medziročnom poklese investícií vyjadrených ukazovateľom **tvorba hrubého fixného kapitálu** (THFK) za účelom obnovy majetku v odvetví výroba potravín, nápojov a tabakových výrobkov v roku 2021, bol zaznamenaný nárast THFK v roku 2022, kedy sa medziročne zvýšil o 19,6 % (+63,9 mil. €) na úroveň 390,3 mil. €.

Tab. 44 *Tvorba hrubého fixného kapitálu vo výrobe potravín, nápojov a tabakových výrobkov v tis. €, b.c.*

Ukazovateľ	Ø 2017-2021	2021 ¹⁾	2022 ²⁾	Index 2022/2021	Index 2022/Ø (2017-2021)
Tvorba hrubého fixného kapitálu	309 986	326 422	390 272	119,6	125,9
z toho	71 880	85 157	91 558	107,5	127,4
- budovy a stavby	130	108	1 524	1 411,1	1 168,7
- stroje a zariadenia	187 451	177 120	219 184	123,7	116,9
z toho ostatné stroje a zariadenia	182 097	173 610	214 687	123,7	117,9
- dopravné zariadenia	28 747	23 531	50 357	214,0	175,2
- kultivované biologické zdroje	9 818	11 044	16 140	146,1	164,4
- produkty duševného vlastníctva	12 090	29 570	13 033	44,1	107,8

Prameň: ŠÚ SR

Vysvetlivky: 1) Predbežné údaje; 2) Údaje zo štvrtročných predbežných podkladov ŠÚ SR

Vypracoval: MPRV SR

Medziročne sa zvýšili investície najviac do dopravných zariadení (114,0 %), do kultivovaných biologických zdrojov (46,1 %), do strojov a zariadení (23,7 %) a do budov a stavieb vrátane budov na bývanie (7,5 %). V investíciách do produktov duševného vlastníctva nastal medziročný pokles THFK o 55,9 %.

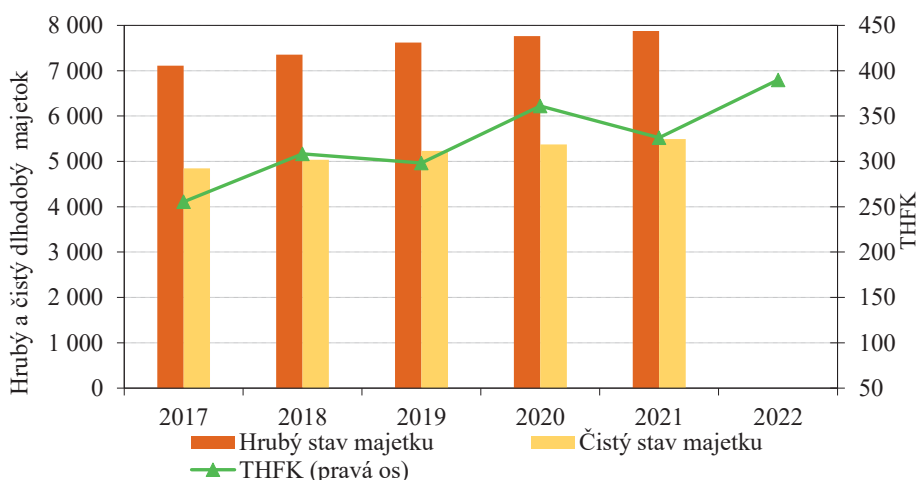
V rámci štruktúry tvorby hrubého fixného kapitálu³⁰ v roku 2022 najvyšší podiel tvorili stroje a zariadenia (56,2 %), budovy a stavby vrátane budov na bývanie (23,5 %) a dopravné zariadenia (12,9 %), biologické zdroje (4,1 %) a produkty duševného vlastníctva (3,3 %).

V roku 2022 v porovnaní s priemerom rokov 2017-2021 sa tvorba hrubého fixného kapitálu zvýšila (25,9 %). Zvýšili sa investície do všetkých zložiek majetku, najviac do dopravných zariadení (75,2 %) do kultivovaných biologických zdrojov (64,4 %), do budov a stavieb vrátane budov na bývanie (27,4 %), do strojov a zariadení (16,9 %), do produktov duševného vlastníctva (7,8 %). Najvyšší nárast bol v rámci samotných budov na bývanie, kde došlo k viac ako 14-násobnému zvýšeniu THFK v porovnaní s priemerom rokov 2017-2021.

Hrubý stav dlhodobého majetku v odvetví výroba potravín, nápojov a tabakových výrobkov v roku 2021³¹ dosiahol 7 879 mil. €, čo v porovnaní s rokom 2020 bolo medziročne viac o 114 mil. € (+ 1,5 %). Čistý stav dlhodobého majetku sa zvýšil o (+ 2,3 %) na úroveň 5 494 mil. € (+ 122 mil. €).

Vývoj tvorby hrubého fixného kapitálu a jeho štruktúry v odvetví výroby potravín, nápojov a tabakových výrobkov je uvedený v prílohovej tabuľke 29.

Graf 38 Vývoj hrubého a čistého dlhodobého majetku a THFK v odvetví výroba potravín, nápojov a tabakových výrobkov, v mil. €

Prameň: ŠÚ SR

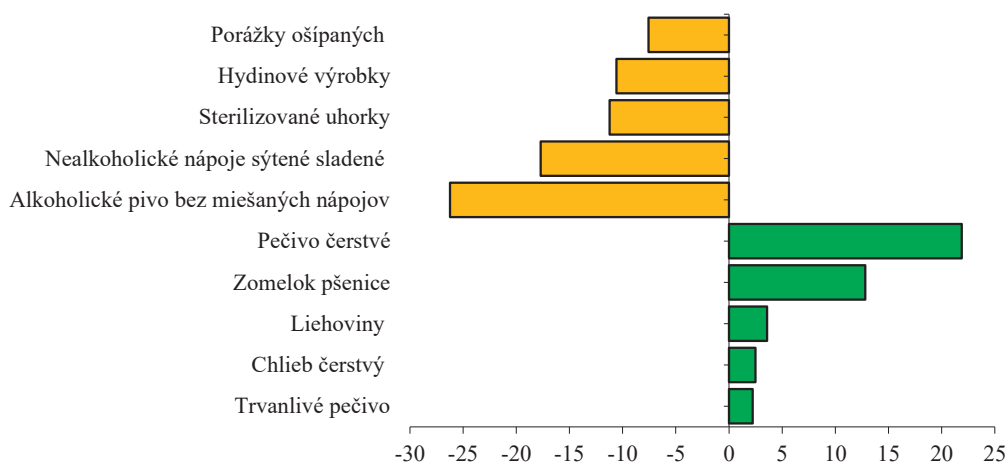
Poznámka: ŠÚ SR disponuje údajmi o hrubom a čistom stave dlhodobého majetku vždy len rok dozadu, čiže aktuálne len do roku 2021, THFK=tvorba hrubého fixného kapitálu

Vypracoval: MPRV SR

³⁰ Údaje za THFK obstaraný zo zahraničných zdrojov neboli dostupné

³¹ posledný dostupný údaj ŠÚ SR

Graf 39 *Medziročné* zmeny vo využití hlavných potravinárskych kapacít*

Prameň: výkaz Potrav (MPRV SR), prepočty MPRV SR,* rozdiel rokov 2022 a 2021 v p.b.

Vypracoval: MPRV SR

Potravinársky priemysel SR v roku 2022 disponoval dostatočným objemom výrobných kapacít. Výroba približne polovice štatisticky sledovaných potravinárskych výrobkov dosahovala využitie kapacít na 60 % viac.

Úroveň ich využitia bola diferencovaná podľa jednotlivých vybraných potravinárskych výrobkov a pohybovala sa v nasledovných intervaloch:

- v intervale 100,00 – 90,00 %: výroba sladů, výroba čokoládových cukrovínek a čokolády
- v intervale 89,99 – 80,00 %: porážky jatočnej hydiny, výroba trvanlivého pečiva
- v intervale 79,99 – 70,00 %: výroba mäsových výrobkov, výroba hydinových výrobkov
- v intervale 69,99 – 60,00 %: výroba syrov celkom bez tavených syrov, výroba sterilizovanej zeleniny okrem uhorkiek, výroba hroznového vína, výroba cestovín, výroba čerstvého pečiva, zomelok pšenice
- v intervale 59,99 – 50,00 %: alkoholické pivo bez miešaných nápojov, porážky ošípaných
- v intervale 49,99 – 40,00 %: sterilizované uhorky, nealkoholické nápoje sytené sladené, liehoviny, maslo (od 80 % do 90 % tuku, najviac 16 % vody), konzumné mlieko, chlieb
- pod 40 %: porážky hovädzieho dobytku, kyslomliečne výrobky vrátane jogurtov, zomelok raže

Najvýraznejší pokles využitia vybraných výrobných kapacít potravinárskych výrobkov sa prejavil pri výrobe alkoholického piva bez miešaných nápojov (- 26,2 p. b.), pri výrobe nealkoholických nápojov sytených sladených (- 17,7 p. b.), sterilizovaných uhorkiek (- 11,2 p. b.), pri výrobe hydinových výrobkov (- 10,6 p. b.) a pri porážkach ošípaných (- 7,6 p. b.)

Najvyšší nárast využitia vybraných výrobných kapacít potravinárskych výrobkov bol zaznamenaný v roku 2022 pri výrobe čerstvého pečiva (+ 21,9 p. b.), zomelku pšenice (+ 12,8 p. b.), výrobe liehovín (+ 3,6 p. b.), chleba (+ 2,5 p. b.) a vo výrobe trvanlivého pečiva (+ 2,2 p. b.). Podrobnejšie údaje o výrobných kapacitách a ich využití uvádzame v prílohovej tabuľke č. 32.

6. Štruktúrne zmeny a vlastnícke vzťahy

6.1. PODNIKATEĽSKÁ ŠTRUKTÚRA

V podnikateľskej štruktúre agrosektora pokračoval doterajší trend v raste registrovaných podnikateľských subjektov poskytujúcich služby v poľnohospodárstve a subjektov zaoberajúcich sa výrobou potravín. V poľnohospodárskej prvovýrobe bol v uplynulom období zaznamenaný celkový pokles počtu podnikov, čo bolo spôsobené klesajúcim trendom počtu fyzických osôb. V počte právnických osôb bol zaznamenaný nárast podnikateľských subjektov v celom agropotravinárskom sektore. Vo všetkých odvetviach agrosektora mali v štruktúre právnických osôb najvyššie zastúpenie obchodné spoločnosti. Dominantné zastúpenie v agropotravinárskom sektore mali naďalej fyzické osoby.

Počet a štruktúru fariem v **poľnohospodárskej prvovýrobe** je možné sledovať na základe existujúceho systému štatistického zisťovania stavu podnikateľskej štruktúry v poľnohospodárskej prvovýrobe. Po štruktúrnom zisťovaní fariem za rok 2016, ŠÚ SR zrealizoval Poľnohospodársky cenzus fariem 2020, ktorý bol súčasťou projektu Európskej únie o štatistike poľnohospodárstva, ktorý viedol štatistický úrad EÚ – Eurostat. Do zisťovania boli zaradené všetky poľnohospodárske farmy, podnikajúce v oblasti rastlinnej a živočíšnej výroby, bez ohľadu na rozsah produkcie ako aj domácnosti, ktoré dosiahli niektorú z prahových hodnôt, stanovených v prílohe II nariadenia (EÚ) 2018/1091 pre farmu³². Podľa posledných dostupných výsledkov Integrovaného zisťovania fariem za rok 2020 počet registrovaných fariem v poľnohospodárskej prvovýrobe v porovnaní s rokom 2016 klesol o 2,7 %. Spolu v roku 2020 hospodáril v poľnohospodárskej prvovýrobe 19 632 fariem. Na celkovom počte fariem v poľnohospodárskej prvovýrobe mali 54,7 % podiel farmy neregistrovaných fyzických osôb - samozásobitelia, domácnosti (právna forma neurčená), ktorých počet v porovnaní s rokom 2016 klesol o 35,0 % a v roku 2020 ich bolo 10 743. V štruktúre registrovaných poľnohospodárskych subjektov prvovýroby na Slovensku majú už dlhodobo dominantné zastúpenie fyzické osoby, ktorých počet v porovnaní s rokom 2016 klesol o 11,1 % a komerčné farmy právnických osôb (PO) – obchodné spoločnosti (OS), ktorých počet sa v porovnaní s rokom 2016 zvýšil o 16,9 %. V rámci obchodných spoločností bol najvýraznejší nárast (+ 17,7 %) zaznamenaný u spoločností s ručením obmedzeným, ktoré dlhodobo v skupine obchodných spoločností dominujú.

Celková výmera obhospodarovanej poľnohospodárskej pôdy v roku 2020 v porovnaní s rokom 2016 klesla o 1,4 % a dosahovala 1 862 653,72 ha. Priemerná výmera farmy sa v porovnaní s rokom 2016 zvýšila o 21,23 ha a v ostatnom sledovanom roku dosahovala 94,88 ha. Najvýraznejší podiel na obhospodarovanej poľnohospodárskej pôde mali naďalej obchodné spoločnosti a v roku 2020 hospodáril na 46 % z jej celkovej výmery. Výmera poľnohospodárskej pôdy obhospodarovanej obchodnými spoločnosťami sa v roku 2020 v porovnaní s rokom 2016 zvýšila o 2,8 % a dosahovala 855 297,35 ha. Naopak na nižšej výmere (- 3,2 %) ako v roku 2016 hospodáril poľnohospodárske družstvá, ktorých obhospodarovaná poľnohospodárska pôda

³² využívaná poľnohospodárska pôda ≥ 5 ha, orná pôda ≥ 2 ha, zemiaky $\geq 0,5$ ha, čerstvá zelenina a jahody $\geq 0,5$ ha, aromatické, liečivé a kulinárske rastliny, kvety a okrasné rastliny, semená a semenáčky, škôlky $\geq 0,2$ ha, ovocné stromy, lesné plody, orechové stromy, ostatné trvalé plodiny s výnimkou škôlok, vinohradov $\geq 0,3$ ha, vinohrady $\geq 0,1$ ha, skleníky ≥ 100 m², pestované huby ≥ 100 m², hospodárske zvieratá $\geq 1,7$ dobytočnej jednotky.

dosahovala v roku 2020 641 505,77 ha. Ostatné právnické osoby hospodárili na 21 355,46 ha. Výmera obhospodarovanej poľnohospodárskej pôdy fariem registrovaných fyzických osôb v porovnaní s rokom 2016 klesla o 5,8 % a v roku 2020 hospodárili na 285 589,21 ha. V porovnaní s rokom 2016 klesla aj výmera neregistrovaných fyzických osôb (domácnosti, samozásobitelia) o 16,2 %, ktorí v roku 2020 hospodárili na 58 905,93 ha.

Tab. 45 *Počet podnikov v poľnohospodárstve a poľnohosp. službách podľa právnych foriem*

Právna forma	Poľnohospodárstvo				Poľnohospodárske služby			
	2016	2020	Index 2020/16	Priemer 2016-20	2021	2022	Index 2022/21	Index 2022 /Ø 2017-21
Štát. podniky	4	4	100,0	4	1	1	100,0	100,0
Družstvá	558	558	100,0	558	29	30	103,4	95,5
Obchodné spoločnosti spolu	2 373	2 773	116,9	2 573	988	992	100,4	98,3
z toho:								
verejný obch. spoloč.	3	3	100,0	3	0	0	-	-
spol. s ruč. obmedz.	2 235	2 630	117,7	2 433	977	981	100,4	98,3
akciové spoločnosti.	130	135	103,8	133	10	10	100,0	102,0
komand. spoločnosti	5	5	100,0	5	1	1	100,0	100,0
Ostatné právnické osoby	265	277	104,5	271	4	1	25,0	4,7
Právnické osoby spolu	3 200	3 612	112,9	3 406	1 022	1 024	100,2	96,4
Registrované fyzické osoby*	5 935	5 277	88,9	5 606	3 066	3 494	114,0	133,3
Celkom registrované podniky	9 135	8 889	97,3	9 012	4 088	4 518	110,5	122,7
Neregistrované fyzické osoby	16 523	10 743	65,0	13 633	-	-	-	-

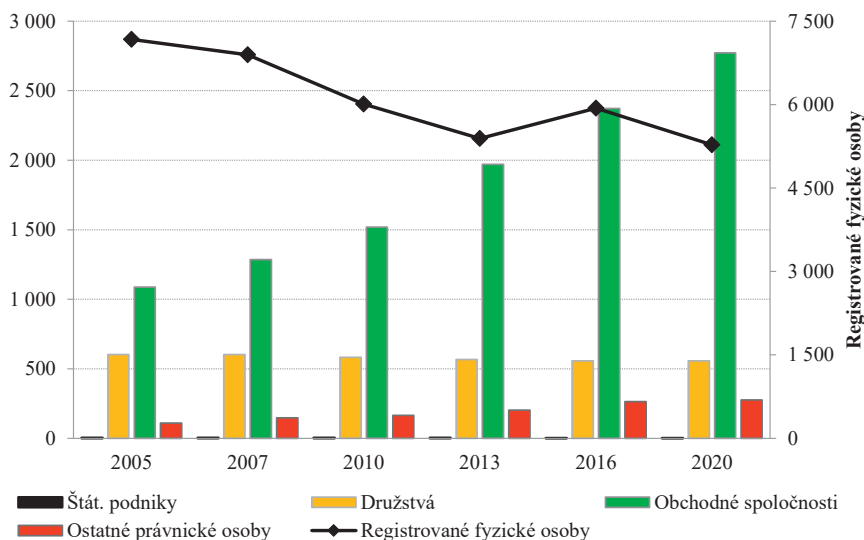
*Fyzické osoby nezapísané do Obchodného registra

Prameň: Poľnohospodárstvo: ŠÚ SR- Štrukturálne zisťovanie fariem 2016, Integrované zisťovanie fariem

2020; Poľnohospodárske služby: ŠÚ SR

Vypracoval: MPRV SR

Graf 40 Vývoj počtu podnikov v poľnohospodárstve podľa právnych foriem

Prameň: Štrukturálne zisťovanie fariem SR za rok 2007, 2010, 2013, 2016, Integrované zisťovanie fariem za rok 2020

Vypracoval: MPRV SR

Počet registrovaných podnikov **poľnohospodárskych služieb** sa v roku 2022 medziročne zvýšil o 10,5 % (430 podnikov). Celkový nárast podnikajúcich subjektov v poľnohospodárskych službách bol ovplyvnený najmä medziročným zvýšením podnikov registrovaných fyzických osôb o 33,3 % (428 podnikov). V ostatnom hodnotenom roku podnikalo spolu v poľnohospodárskych službách 4 518 podnikov, medzi ktorými podniky registrovaných fyzických osôb tvorili až 77,3%. Počet podnikov právnických osôb v poľnohospodárskych službách sa stabilizoval (+ 2 podniky; + 0,2 %). V roku 2022 začali poskytovať poľnohospodárske služby 4 obchodné spoločnosti a 1 družstvo. Naopak, poľnohospodárske služby prestali poskytovať 3 zo 4 podnikov zo skupiny ostatných právnických osôb. Medzi právnickými osobami naďalej dominujú obchodné spoločnosti, a to najmä spoločnosti s ručením obmedzeným, ktoré v roku 2022 tvorili 96,9 % z celkového počtu právnických osôb poskytujúcich poľnohospodárske služby. Medzi podnikmi právnických osôb aj registrovaných fyzických osôb dlhodobo dominujú služby súvisiace s pestovaním plodín. V ostatnom hodnotenom roku (2022) podniky poskytujúce služby súvisiace s pestovaním plodín tvorili 80,9 % z celkových poskytovaných služieb pre poľnohospodárstvo. Služby súvisiace s chovom zvierat poskytovalo 15,9 % podnikov, zber úrody poskytovalo 3,1 % a spracovanie semien na sadenie iba 0,1 % podnikov z celkového počtu podnikov v poľnohospodárskych službách.

V **potravinárskom priemysle** sa v roku 2022 celkový počet registrovaných podnikov medziročne zvýšil o 8,6 %. Medziročný nárast podnikov bol zaznamenaný u právnických osôb (+ 7 %), ako aj u registrovaných fyzických osôb (+ 10,9 %). Počet právnických osôb v potravinárskom priemysle sa v porovnaní s predchádzajúcim rokom zvýšil o 201 podnikateľských subjektov. Počet registrovaných fyzických osôb, ktoré v potravinárstve v roku 2022 tvorili 41,6 % z celkového počtu podnikov bol o 215 subjektov vyšší ako

v predchádzajúcom roku. Medzi podnikmi právnických osôb naďalej dominovali spoločnosti s ručením obmedzeným, ktoré v roku 2022 tvorili 95,7 % z celkového počtu právnických osôb v potravinárskom priemysle. V štruktúre právnických osôb pôsobiach v potravinárstve dominujú malé podniky (s počtom zamestnancov menším ako 20 osôb a ich tržby nedosahovali 5 mil. €), ktoré tvorili 89,7 % z celkového počtu podnikateľských subjektov v potravinárskom priemysle.

Z hľadiska výrobného zamerania právnických osôb v potravinárskom priemysle dominovali v ostatnom hodnotenom roku podniky zamerané na výrobu ostatných potravinárskych výrobkov (33 %). Podniky zamerané na výrobu nápojov tvorili 23,4 % a podniky zamerané na výrobu pečiva a múčnych výrobkov 17,5 % z celkového počtu právnických osôb v potravinárskom priemysle. Najvýraznejší medziročný rast podnikov bol zaznamenaný u podnikov zameraných na výrobu ostatných potravinárskych výrobkov (+ 12,7 %), ich počet sa v roku 2022 zvýšil o 115 subjektov. Nápoje začalo v ostatnom hodnotenom roku vyrábať 58 podnikov a v skupine podnikov vyrábajúcich pečivo a múčne výrobky pribudlo 35 podnikov. Naopak 10 podnikov právnických osôb prestalo podnikáť vo výrobe mäsa a mäsových výrobkov (- 4,6 %) a 7 podnikov prestalo spracovávať a konzervovať ovocie a zeleninu (- 3,6 %).

Tab. 46 *Počet podnikov v potravinárskom priemysle podľa ekonomických činností*

Potravinársky priemysel / ekonomická činnosť	2021	2022	Index 2022/2021
Výroba mäsa a mäsových výrobkov	211	201	95,4
Spracovanie rýb a rybacích výrobkov (vr. konzer.)	2	3	171,4
Spracovanie a konzervovanie ovocia a zeleniny	193	186	96,4
Výroba rastlinných a živočíšnych olejov a tukov	26	25	96,2
Výroba mliečnych výrobkov	67	73	109,3
Výr. mlynských výrobkov, škrobu a škrobových výr.	80	75	93,5
Výroba pečiva a múčnych výrobkov	502	537	107,0
Výroba ostatných potravinárskych výrobkov	901	1016	112,7
Výroba a príprava krmív pre zvieratá	232	239	103,1
Výroba nápojov	660	719	108,8
Výroba tabakových výrobkov	1	2	-
Právnické osoby spolu	2 874	3 075	107,0
<i>Registrované fyzické osoby*</i>	<i>1 979</i>	<i>2 194</i>	<i>110,9</i>
Celkom registrované podniky	4 853	5 269	108,6

*Fyzické osoby nezapísané do Obchodného registra

Prameň: ŠÚ SR

Vypracoval: MPRV SR

6.2. ŠTRUKTÚRA POĽNOHOSPODÁRSKEJ PÔDY A TRH S PÔDOU

Výmera poľnohospodárskej pôdy kontinuálne klesá, každý rok ubudne od 1 000 do 7 500 ha. Podľa štatistickej ročenky o pôdnom fonde bolo v roku 2022 na Slovensku 2 372 341 ha poľnohospodárskej pôdy, čo bolo medziročne menej o 1 222 ha. Využívaná poľnohospodárska pôda mala v roku 2022 výmeru 1 849 194 ha, čo predstavuje o 6 934 ha (- 0,4 %) menšiu plochu ako v roku 2021. Znížila sa aj výmera využívanej ornej pôdy o 3 513 ha (- 0,3 %) na 1 322 966 ha. Výmera trvalých porastov klesla o 328 ha (- 1,9 %) a trvalých lúk a pasienkov 3 092 ha (- 0,6 %).

Tab. 47 *Výmera pôdy v SR (ha)*

Ukazovateľ	Ø 2017-2021	2021	2022	Index 2022/2021	Index 2022/Ø2017-2021
Využitá poľnohospodárska pôda	1 902 419	1 856 128	1 849 194	99,63	97,20
v tom: orná pôda	1 342 470	1 326 479	1 322 966	99,74	98,55
trvalé porasty ¹⁾	17 494	16 988	16 660	98,07	95,23
domáce záhradky	24 284	619	618	99,91	2,55
trvalé lúky a pasienky	518 171	512 042	508 950	99,40	98,22

Poznámka: 1) škôlky, vinohrady, vinohradnícke plochy v rekultivácii, ovocné sady, ovocné sady v rekultivácii, chmeľnice, iné trvalé plodiny

Prameň: ŠÚ SR - Súpis plôch osiatych poľnohospodárskymi plodinami, vlastné výpočty

Vypracoval: MPRV SR

Tab. 48 *Priemerná cena za predaj/nákup poľnohospodárskej pôdy podľa druhu pozemku v krajoch v SR v roku 2022 (€/m²)*

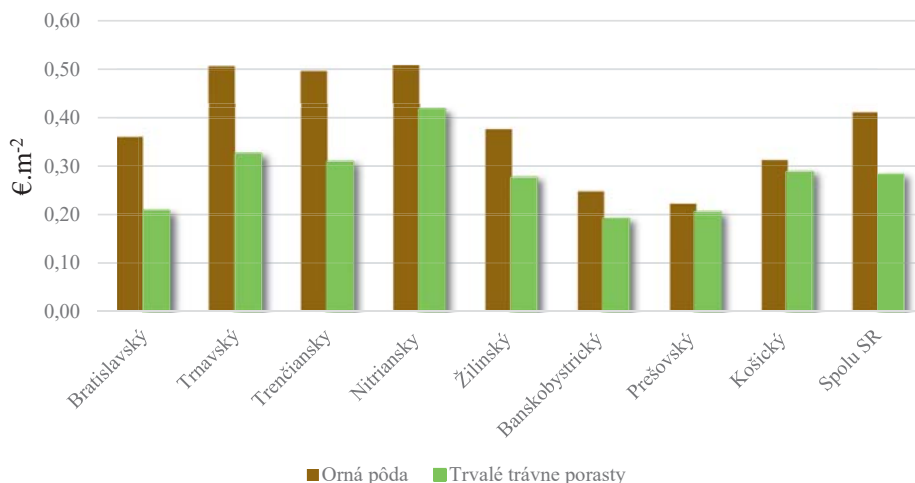
Kraj	orná pôda	trvalé trávne porasty
Bratislavský	0,36	0,21
Trnavský	0,50	0,33
Trenčiansky	0,49	0,31
Nitriansky	0,51	0,42
Žilinský	0,38	0,28
Banskobystrický	0,25	0,19
Prešovský	0,22	0,21
Košický	0,31	0,29
Spolu SR	0,41	0,28

Prameň: ŠÚ SR, vlastné výpočty

Vypracoval: MPRV SR

Podľa dostupných údajov zo ŠÚ SR priemerná cena za predaj/nákup ornej pôdy v SR v roku 2022 predstavovala 0,41 €/m². Za najvyššiu cenu sa orná pôda predávala v Nitrianskom, Trnavskom a Trenčianskom kraji. Za najnižšiu priemernú cenu bola nakupovaná/predávaná orná pôda v Prešovskom kraji. Trvalé trávne porasty sa predávali za priemernú cenu 0,28 €/m². Kupujúci v Nitrianskom a Trnavskom kraji zaplatili v priemere najvyššiu cenu za m² trvalých trávnych porastov. V roku 2022 sa trvalé trávne porasty predávali za najnižšiu priemernú cenu v Banskobystrickom kraji.

Graf 41 *Priemerná cena za predaj/nákup poľnohospodárskej pôdy podľa druhu pozemku v krajoch v SR v roku 2022, v €·m⁻²*

Prameň: ŠÚ SR, vlastné výpočty

Vypracoval: MPRV SR

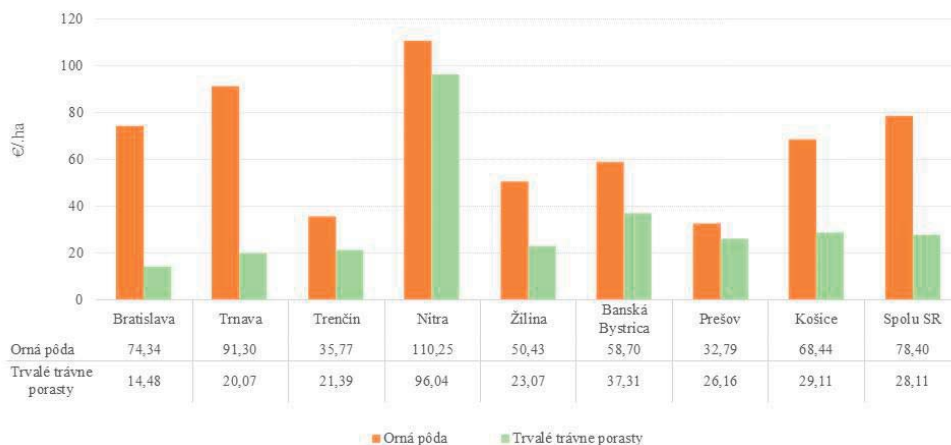
Na základe údajov získaných z informačných listov MPRV SR bola v roku 2022 priemerná výška nájomného za jeden hektár ornej pôdy na Slovensku 71,61 €·ha⁻¹. Najvyššie nájomné za hektár prenajatej ornej pôdy platili poľnohospodárske subjekty v Nitrianskom kraji 111,05 €·ha⁻¹, Trnavskom kraji 93,06 €·ha⁻¹ a v Bratislavskom kraji 74,23 €·ha⁻¹. Naopak najnižšie nájomné platili poľnohospodárske subjekty v krajoch: Prešov 32,71 €·ha⁻¹ a Trenčín 35,48 €·ha⁻¹. Priemerná výška nájomného za hektár TTP v roku 2022 dosiahla v SR 25,40 €·ha⁻¹. Zo všetkých krajov v SR bola najvyššia hodnota nájomného za hektár TTP v Banskobystrickom kraji a predstavovala 36,04 €·ha⁻¹. Najnižšiu cenu zaplatili prenajímatelia TTP v Trnavskom kraji 20,25 €·ha⁻¹.

Nájomný vzťah je dvojstranný právny úkon medzi nájomcom a prenajímateľom. Jeho podmienky si účastníci vzájomne dojednávajú sami v nájomnej zmluve, ktorá sa spravuje ustanoveniami § 663 a nasl. Občianskeho zákonníka. Ďalšie určujúce podmienky k nájomným zmluvám o nájme pozemkov na poľnohospodárske účely dopĺňajú ustanovenia zákona č. 504/2003 Z. z. o nájme poľnohospodárskych pozemkov, poľnohospodárskeho podniku a lesných pozemkov a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o nájme“), ktorý je považovaný za lex specialis a má prednosť pred aplikovaním iných zákonov. Zákon o nájme bol niekoľkokrát novelizovaný. Prijatím zákona č. 291/2017 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 504/2003 Z. z. o nájme poľnohospodárskych pozemkov, poľnohospodárskeho podniku a lesných pozemkov a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov účinným od 1.05.2018, sa v zákone o nájme zaviedol inštitút „obvyklej výšky nájomného“.

Podľa § 1 ods. 3 zákona o nájme: „Obvyklou výškou nájomného za užívanie poľnohospodárskej pôdy pri prevádzkovaní podniku sa na účely tohto zákona rozumie údaj o výške nájomného za 1 ha poľnohospodárskej pôdy, ktorý každoročne k 30. júnu za predchádzajúci rok zverejňuje príslušný okresný úrad pre každé katastrálne územie z údajov, ktoré zistí z evidencie

dohodnutého a zaplateného nájomného podľa § 14 ods. 3 ako priemernú výšku nájomného za užívanie poľnohospodárskej pôdy pri prevádzkovaní podniku.“

Graf 42 Priemerná výška nájomného v krajoch SR roku 2022 za ornú pôdu a TTP

Prameň: Informačné listy, MPRV SR

Vypravoval: MPRV SR

6.3. USPORADÚVANIE POZEMKOVÉHO VLASTNÍCTVA

Obnova evidencie pozemkov a právnych vzťahov k nim, úprava vlastníckych vzťahov k pôde vrátane reštitúcií, pozemkové úpravy

Štátna správa na úseku pozemkových úprav usporadúva pozemkové vlastníctvo v 1 218 katastrálnych územiach z celkového počtu 3 559 katastrálnych území. V konaniach podľa zákona Slovenskej národnej rady č. 330/1991 Zb. o pozemkových úpravách, usporiadaní pozemkového vlastníctva, pozemkových úradoch, pozemkovom fonde a o pozemkových spoločenstvách v znení neskorších predpisov sa riešilo 759 katastrálnych území zaradených do pôsobnosti Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR.

K 31.12.2022 bolo rozhodnutím správneho orgánu celkom schválených a zapísaných 3 536 registrov, čo predstavuje rovnaký počet zapísaných registrov zapísaných do katastra nehnuteľností oproti roku 2021.

Úprava vlastníckych vzťahov k pôde

Do 31.12.2022 bolo vydaných 48 065 rozhodnutí v reštitučných konaniach podľa zákona č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku v znení neskorších predpisov. Týmto sa priznalo vlastníctvo k pozemkom o výmere 210 997 ha. Výmera pozemkov, ktoré neboli vydané pre zákonné prekážky a za ktoré patrí oprávneným osobám náhrada buď vo finančnej forme, alebo v pozemkoch, ktoré sú vo vlastníctve štátu, činila 33 125 ha. Počet vydaných rozhodnutí, ktorými sa priznalo vlastníctvo, bol oproti stavu k 31.12.2021 vyšší o 644, výmera vydaných pozemkov bola oproti koncu roka 2021 vyššia o 137 ha a výmera pozemkov nevydaných pre zákonné prekážky vyššia o 26 ha. V rámci pozemkových spoločenstiev bolo vydaných 12 481 rozhodnutí, čo bolo o 11 rozhodnutí viac ako v predošlom

roku. Rozhodnutiami sa priznalo vlastníctvo k pozemkom o výmere 124 330 ha a to predstavovalo o 3 ha viac ako v roku 2021. Pre zákonné prekážky sa nevydali pozemky o výmere 20 158 ha, ktoré boli riešené formou náhrad. V porovnaní so stavom k 31.12.2021 je to rovnaká hodnota.

Výsledkom reštitučných konaní podľa zákona č. 503/2003 Z. z. o navrátení vlastníctva k pozemkom a o zmene a doplnení zákona Národnej rady SR č. 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov bolo vydanie 36 599 rozhodnutí k 31.12.2022, ktorými bolo navrátené vlastníctvo k pozemkom o výmere 14 395 ha a zároveň priznaná náhrada za pozemky o výmere 14 441 ha. Porovnanie so stavom k 31.12.2021 ukázalo, že bolo vydaných o 488 rozhodnutí viac, vydaná výmera bola vyššia o 30 ha a priznaná náhrada za pozemky vyššia o 30 ha. V rámci pozemkových spoločností bolo vydaných 8 498 rozhodnutí, ktorými sa navrátilo vlastníctvo k pozemkom o výmere 10 180 ha. Rozhodnutí bolo oproti predchádzajúcemu roku o 272 viac a výmera vydaných pozemkov bola vyššia o 30 ha. Za pozemky o výmere 2 894 ha bol priznaný nárok na náhradu, a bolo to o 38 ha viac ako v roku 2021.

Pozemkové úpravy (PÚ)

V roku 2020 prišlo k zakontrahovaniu 141 nových projektov pozemkových úprav, 11 z nich bolo financovaných z prostriedkov štátneho rozpočtu a ďalších 130 využilo finančné prostriedky z PRV SR 2014-2020.

Priebežný stav vykonávania pozemkových úprav ukázal, že do konca roka 2021 bolo z celkového počtu 559 projektov ukončených, rozhodnutím orgánu štátnej správy na úseku pozemkových úprav schválených a do katastra nehnuteľností zapísaných 412 projektov. Počet rozpracovaných projektov pozemkových úprav predstavoval 147 projektov. Z tohto počtu sa z dôvodov riešenia ekologicky narušenej krajiny uskutočňujú pozemkové úpravy už len v oblasti Vysokých Tatier a Spišskej Magury v piatich katastrálnych územiach. V jednom katastrálnom území bolo konanie zastavené.

Ďalších 11 projektov je rozpracovaných zo štátneho rozpočtu, pričom osem katastrálnych území na základe uznesenia vlády SR č. 601 zo dňa 4. novembra 2015 zahŕňa Tokajskú oblasť.

Z celkového počtu 442 projektov PÚ hradených z fondov EÚ bolo k 31.12.2022 ukončených a zapísaných 312 projektov. Tým sú ukončené všetky projekty začaté v PRV SR 2007-2013 a prebieha konanie o pozemkových úpravách už len v nových 130 projektoch pozemkových úprav kontrahovaných z PRV SR 2014-2020.

Prehľad o obnove evidencie pozemkov, úprave vlastníckych vzťahov a pozemkových úpravách je uvedený v prílohovej tabuľke 33.

6.4. PRACOVNÉ SILY

Podľa VZPS³³ sa celkový počet pracujúcich na Slovensku v roku 2022 zvýšil medziročne o 1,7 % na 2 603,9 tis. osôb, čo predstavovalo zvýšenie podielu na celkovom počte ekonomicky aktívneho obyvateľstva z 93,2 % na 93,9 %. Celkovo sa z 18 sledovaných odvetví ekonomiky v 13 počet pracujúcich zvýšil. Medzi tieto odvetvia patrilo i pôdohospodárstvo (poľnohospodárstvo,

³³ ŠÚ SR, Zamestnanosť vo 4. štvrtroku 2022

lesníctvo, rybolov), kde sa zvýšil počet pracujúcich zo 63,2 tis. osôb na 66,1 tis. osôb (+ 4,6 %). Z toho počet pracujúcich v poľnohospodárstve sa zvýšil o 3,5 % (+ 1,6 tis. osôb) na 47 tis. osôb.

Celkový podiel pracujúcich v pôdohospodárstve na počte pracujúcich osôb v SR sa medziročne nezmenil a predstavoval 2,5 %. Podiel pracujúcich v poľnohospodárstve medziročne rovnako stagnoval na úrovni 1,8 %. Podiel pracujúcich v poľnohospodárstve na pracujúcich v pôdohospodárstve klesol o 0,7 p. b. na 71,1 %.

Vývoj počtu pracujúcich v poľnohospodárstve sa odvíja predovšetkým od potreby práce súvisiacej s rozsahom a štruktúrou pestovaných plodín a od úrovne a štruktúry živočíšnej výroby.

V roku 2022 došlo ku zvýšeniu počtu pracujúcich nielen v pestovaní plodín (trvácnych o 1,1 tis. osôb a netrvácnych o 2,6 tis. osôb), najmä mužov, ale i v chove zvierat (+ 2,2 tis. osôb, najmä mužov). Podľa ŠÚ SR³⁴ však došlo k poklesu počtu chovaných zvierat u všetkých sledovaných kategórii okrem koní. Ku zvýšeniu počtu pracujúcich došlo i v službách poskytovaných v poľnohospodárstve a v službách súvisiacich so zberom úrody (+ 0,4 tis. osôb) a v odvetví rozmnožovania rastlín (+ 0,3 tis. osôb). K výraznému poklesu pracujúcich došlo v zmiešanom hospodárstve, t. j. bez špecializovanej produkcie plodín a zvierat (- 5,2 tis. osôb).

Z regionálneho hľadiska bol najväčší prírastok pracujúcich zaznamenaný v Nitrianskom kraji (+ 3,0 tis. osôb), nasledoval Bratislavský kraj (+ 1,5 tis. osôb) a Trnavský kraj (+ 1,2 tis. osôb). V Nitrianskom kraji išlo najmä o pestovanie netrvácnych plodín a kombinovanú výrobu plodín a zvierat, pričom k najväčšiemu zvýšeniu počtu pracujúcich v kombinovanej výrobe došlo v Bratislavskom kraji. K najväčšiemu úbytku v tejto skupine došlo v Prešovskom a v Košickom kraji.

V organizáciách s 20 a viac zamestnancami³⁵ sa znížil počet zamestnancov v poľnohospodárstve (pestovanie plodín, chov zvierat) medziročne o 5,4 % (o 1 010 osôb) na 17 615 osôb.

Tab. 49 *Vývoj počtu pracujúcich v poľnohospodárstve v tis. osobách*

	Rok				Medziročná zmena 2022/2021	
	2019	2020	2021	2022	rozdiel	index
Pracujúci	53,2	48,5	45,4	47,0	+1,6	103,5

Prameň: prepočty MPRV SR podľa ŠÚ SR, Výberové zisťovanie pracovných síl (VZPS)

Poznámka ŠÚ SR: Zásadná medzinárodná úprava metodiky pre Výberové zisťovanie pracovných síl od roku 2021 spôsobila, že údaje od roku 2021 nie sú kompatibilné s údajmi za predchádzajúce obdobia. Aby bolo možné aspoň sčasti sledovať reálny vývoj trhu práce, nahradili sme chýbajúce čísla hlavných ukazovateľov odhadmi – porovnateľnými medziročnými indexami. Údaje za porovnateľné štvrťroky 2020 boli upravené spôsobom, ktorý v maximálne možnej miere zodpovedal novej metodike. Komplexnú úpravu iných starších údajov podľa nových metodických pravidiel nie je možné vykonať.

Vypracoval: MPRV SR

Podľa VZPS, sa v roku 2022 počet žien zamestnaných v poľnohospodárstve v porovnaní s počtom mužov medziročne zvýšil rýchlejším tempom. Zamestnanosť mužov sa v porovnaní s rokom 2021 zvýšila o 1,1 tis. osôb (+ 3,3 %) a žien o 0,5 tis. osôb (+ 4,0 %). Zároveň počet mužov dosiahol na celkovom počte pracujúcich 72,6 % a klesol o 0,1 p. b. Z hľadiska pracovného

³⁴ Súpis hospodárskych zvierat k 31.12. 2022

³⁵ [Zamestnanci a priemerne mesačne mzdy 2022 \(2\).zip](#), marec 2023

statusu klesol počet zamestnancov o 1,8 % na 39,0 tis. osôb (- 0,7 tis. osôb). Z toho počet mužov klesol o 0,4 % a počet žien o 5,3 % na 10,7 tis. osôb. Počet podnikateľov sa medziročne zvýšil o 41,1 % na 7,9 tis. osôb. Z toho počet mužov sa zvýšil o 23,9 % a počet žien podnikateľiek o 120 % na 2,2 tis. osôb. Počet vypomáhajúcich členov domácností nebol evidovaný.

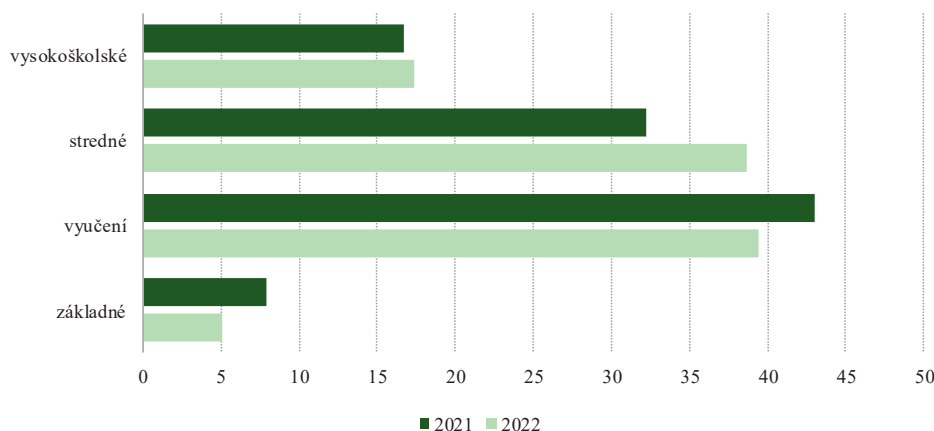
Zvyšovanie veku, resp. starnutie poľnohospodárov pokračovalo aj v roku 2022. Priemerný vek v tomto roku dosiahol 47 rokov, čo znamená nárast o 0,9 roka. Vek mužov sa zvýšil o 0,3 roka na 46,5 rokov a vek žien sa zvýšil o 2,3 roka na 48,1 rokov. K najväčšiemu úbytku pracujúcich osôb došlo v kategórii 40-44 ročných (- 1,9 tis. osôb), v kategórii 60-64 ročných (- 1,4 tis. osôb) a v kategórii 25-29 ročných (- 1,2 tis. osôb). Čiastočne priaznivou skutočnosťou je zvýšenie počtu poľnohospodárov vo vekovej skupine 55-59 ročných (+ 2,9 tis. osôb), 45-49 ročných (+2,4 tis. osôb) a 50-54 ročných (+ 1,1 tis. osôb).

Nárast pracujúcich osôb v poľnohospodárstve sa prejavil i na štruktúre z hľadiska dosiahnutého vzdelania³⁶. Vzdelanie a klasifikácia sú základným faktorom ľudského kapitálu, ktoré ovplyvňujú výšku mzdomého ohodnotenia. Vyššia vzdelanostná úroveň zároveň predpokladá prenos inovatívnych metód a technológií do procesu výroby a tým dosahovanie vyššej prosperity poľnohospodárskych subjektov.

V roku 2022 sa podiel počtu osôb na celkovom počte pracujúcich s vysokoškolským vzdelaním medziročne zvýšil o 0,7 p. b. na 17,4 %, pričom podiel vysokoškolsky vzdelaných mužov na celkovom počte pracujúcich mužov vzrástol o 4,9 p. b. na 17,6 %. Podiel počtu vysokoškolsky vzdelaných žien na ženách spolu klesol o 14,2 p. b. na 14,0 %.

Podiel pracujúcich so stredoškolským vzdelaním s maturitou vrátane vyššieho odborného vzdelania sa zvýšil medziročne o 6,5 p. b. na 38,7 %, pričom v tejto kategórii vzrástol počet mužov ako aj počet žien. Znížil sa podiel pracujúcich vyučených o 3,6 p. b. na 39,4 % a klesol počet so základným vzdelaním o 2,8 p. b. na 5,1 %.

Graf 43 Štruktúra pracujúcich v poľnohospodárstve podľa vzdelania v %

Prameň: ŠÚ SR, VZPS; Vypracoval: MPRV SR

Priemerná mesačná mzda v poľnohospodárstve³⁷ sa medziročne zvýšila o 6,5 % (+60,0 €) a dosiahla 989 €. Podiel mzdy pracujúcich v poľnohospodárstve na priemernej mzde hospodárstva

³⁶ŠÚ SR, VZPS

³⁷ http://datacube.statistics.sk/#!/view/sk/VBD_INTERN/pr0205qs/v_pr0205qs_00_00_00_sk.

SR dosiahol 75,8 %, čo znamená pokles o 0,9 p. b. (mzdová disparita). K zvýšeniu priemernej mzdy došlo i v poľnohospodárskej prvovýrobe (pestovanie plodín, chov zvierat) v organizáciách s 20 a viac zamestnancami³⁸ o 9,4 % na 1 213 €.

Tab. 50 *Priemerná mesačná mzda pracujúcich v poľnohospodárstve, v €*

	Rok				Medziročná zmena 2022/2021	
	2019	2020	2021	2022	rozdiel	index
hospodárstvo SR úhrnom	1 092	1 133	1 211	1 304	93,0	107,7
v tom poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	824	872	933	1 009	76,0	108,1
z toho poľnohospodárstvo	763	896	929	989	60,0	106,5

Prameň: ŠÚ SR, prepočty MPRV SR

Vypracoval: MPRV SR

V potravinárskej výrobe³⁹ sa podľa Výberového zisťovania pracovných síl počet pracujúcich medziročne zvýšil o 4,3 % (+ 2,3 tis. osôb) na 55,2 tis. osôb. Počet mužov vzrástol o 8 % na 27,1 tis. osôb a tým vzrástol aj ich podiel na celkovom počte pracujúcich o 1,6 p. b. na 49,1 %. Počet žien sa medziročne zvýšil o 0,7 % na 28,1 tis. osôb.

Podľa údajov ŠÚ SR, čo sa týka potravinárskej výroby, k najväčšiemu zvýšeniu počtu pracujúcich došlo vo výrobe mliečnych výrobkov (+ 1,2 tis. osôb), ktorá zahŕňa o. i. produkciu čerstvého tekutého mlieka, syrov, jogurtov. Rovnakým podielom sa zvýšil počet mužov i žien (+ 0,6 tis. osôb). Ku zvýšeniu počtu pracujúcich došlo i v spracovaní a konzervovaní mäsa a mäsových výrobkov (+ 0,7 tis. osôb) a vo výrobe a príprave krmív pre zvieratá (+ 0,5 tis. osôb). K výraznejšiemu poklesu, najmä mužov, došlo vo výrobe ostatných potravinárskych výrobkov (výroba cukru, substituentov cukru, nezahŕňa však výrobu glukózy), o 1,6 tis. osôb, v spracovaní a konzervovaní ovocia a v spracovaní rýb.

Z regionálneho hľadiska k najväčšiemu zvýšeniu počtu pracujúcich došlo v Trnavskom, Nitrianskom, Banskobystrickom a v Prešovskom kraji a to v spracovaní a konzervovaní mäsa a mäsových výrobkov. Celkovo k najväčšiemu poklesu došlo v spracovaní a konzervovaní rýb, kôrovcov a mäkkýšov a to v Nitrianskom kraji (- 2,3 tis. osôb), v Banskobystrickom (- 3,1 tis. osôb) a v Košickom kraji (- 2,0 tis. osôb).

Zmeny sa zaznamenali i v počte a v štruktúre pracujúcich osôb z hľadiska pracovného statusu. Medziročne sa počet zamestnancov zvýšil o 3,8 % na 52,0 tis. osôb, najmä mužov o 6,8 % na 25,1 tis. osôb. Počet žien sa zvýšil o 1,1 % na 26,9 tis. osôb. V roku 2022 vzrástol aj počet podnikateľov, a to až o 17,9 % na 3,3 tis. osôb. Podnikatelia tvorili z celkového počtu pracujúcich 6,3 %, čo znamená medziročný nárast o 1 p. b. Vypomáhajúci členovia domácností podnikateľov sa neevidovali.

³⁸ ŠÚ SR, Zamestnanci a priemerné mesačné mzdy v SR v roku 2021, ŠÚ SR, marec 2022

³⁹ ŠÚ SR, Klasifikácia ekonomických činností (SKNACE Rev. 2-10,11), výroba potravín a nápojov

Tab. 51 Vývoj počtu pracujúcich v potravinárskej výrobe, v tis. osobách

	Rok				Medziročná zmena 2022/2021	
	2019	2020	2021	2022	rozdiel	Index
Zamestnanci	52,9	52,9	50,1	55,0	4,9	9,8
Podnikatelia	3,8	3,9	2,8	3,3	0,5	117,9
Pracujúci spolu	56,7	53,9	52,9	55,2	2,3	104,3

Prameň: ŠÚ SR, VZPS; Vypracoval: MPRV SR

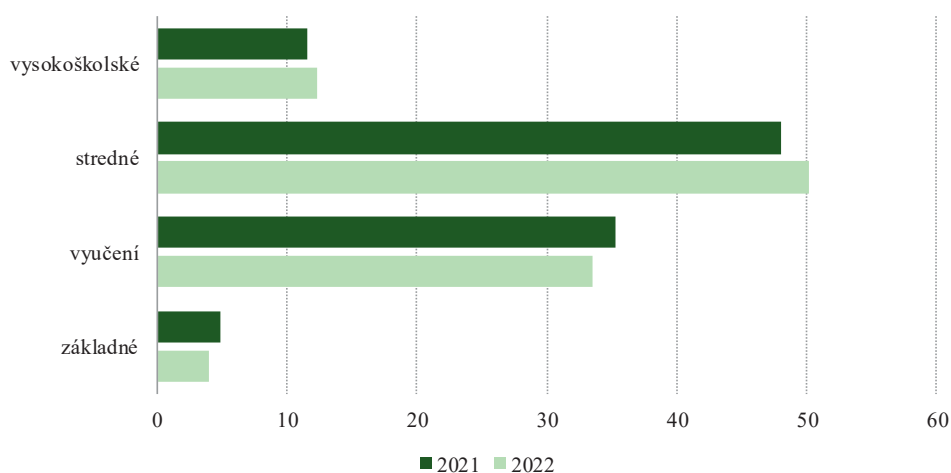
Priemerný vek pracujúcich v potravinárskej výrobe (výroba potravín a nápojov) dosiahol 43,2 rokov, čo znamená medziročný pokles o 0,1 roka. Vek žien sa zvýšil o 0,4 roka na 44,8 rokov, pričom vek mužov klesol o 0,4 roka na 41,5 rokov.

Rovnako ako v roku 2021, najpočetnejšou kategóriou bola veková kategória 40-44 ročných, ktorá tvorila z celkového počtu 18,5 % (10,2 tis. osôb) a tvorili ju rovnako ako v roku 2021 najmä ženy (51 %). Druhou skupinou s najväčším počtom pracujúcich bola skupina 45-49 ročných (17,9 %), ktorú tvorilo 9,9 tis. osôb, prevažne žien (53,5 %).

Najmenej početnú kategóriu tvorili pracujúci vo veku 15-19 rokov v počte 100 osôb, zároveň sa však počet pracujúcich v tejto kategórii výrazne medziročne znížil až o 400 osôb. K výraznejšiemu zvýšeniu počtu pracujúcich došlo aj v kategórii 25-29 ročných (+ 1,4 tis. osôb) a v kategórii 50-54 ročných (+ 1,2 tis. osôb). K najväčšiemu úbytku pracujúcich došlo v kategórii 55-59 ročných (- 2,5 tis. osôb) a v kategórii 30-34 rokov (- 1,5 tis. osôb).

Celkovo sa vzdelanostná úroveň vo výrobe potravín a nápojov zlepšila, nakoľko sa zvýšil podiel počtu vysokoškolsky vzdelaných osôb o 0,8 p. b. na 12,3 %. Rovnako vzrástol podiel pracujúcich so stredoškolským vzdelaním o 2,2 p. b. na 50,2 %. Znížil sa podiel pracujúcich s učňovským vzdelaním o 5,1 p. b. na 33,5 % ako aj so základným vzdelaním o 18,4 p. b. na 4,0 %.

Graf 44 Štruktúra pracujúcich v potravinárskej výrobe podľa vzdelania, v %

Prameň: ŠÚ SR; Vypracoval: MPRV SR

Vo výrobe potravín v organizáciách s 20 a viac zamestnancami⁴⁰ počet zamestnaných osôb medziročne vzrástol o 4,1 % na 28 097 osôb. Podľa toho istého zdroja sa priemerná mesačná mzda vo výrobe potravín na 1 pracovníka medziročne zvýšila vyšším tempom ako v predchádzajúcom roku o 6,0 % (+ 69,0 €) na 1 219 €, čo predstavovalo 80,0 % z priemernej mzdy pracovníka v hospodárstve SR a pokles o 0,8 p. b. Priemerná mesačná mzda vo výrobe nápojov sa zvýšila medziročne o 10,1 % na 1 513 € na osobu.

Nezamestnanosť

Podľa údajov Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny (ÚPSVaR) v roku 2022 (stav k 31.12.) klesol počet uchádzačov o zamestnanie z pôdohospodárstva medziročne o 272 osôb (- 9,9 %) na 2 476⁴¹. Podiel uchádzačov o zamestnanie z pôdohospodárstva z celkového počtu odvetvovo identifikovaných uchádzačov o zamestnanie sa medziročne zvýšil o 0,02 p. b. na 1,39 %. Celkovo sa znížil počet uchádzačov o zamestnanie spolu o 11 % na 178 143 osôb a uchádzačov o zamestnanie, ktorí boli bezprostredne pred evidenciou bez zamestnania o 11 % na 98 367 osôb.

V evidencií úradov práce sa v roku 2022 pôdohospodárstvo v poradí odvetví⁴² podľa najväčšieho počtu uchádzačov o zamestnanie umiestnilo rovnako ako v predchádzajúcom roku na jedenástom mieste, za odvetvie odborných, vedeckých a technických činností.

Za ním nasledovalo odvetvie ostatných činností, informácií a komunikácií, finančných a poisťovacích činností. Najvyšší počet uchádzačov o zamestnanie bol tak ako pred rokom evidovaný z odvetvia priemyselnej výroby a veľkoobchodu a maloobchodu, opravy motorových vozidiel a motocyklov a odvetvia verejnej správy a obrany a povinného sociálneho zabezpečenia.

Tab. 52 *Vývoj uchádzačov o zamestnanie (UoZ) s posledným zamestnaním v poľnohospodárstve, lesníctve a rybolove*

Ukazovateľ k 31.12.	2018	2019	2020	2021	2022
Počet uchádzačov	2 750	2 470	3 066	2 748	2 476
Celkový počet UoZ	169 802	165 455	227 341	200 225	178 143
Podiel z celkového počtu UoZ v %	1,62	1,49	1,35	1,37	1,39

Prameň: ÚPSVaR, www.upsvr.gov.sk

Prehľad o počte zamestnancov a vývoji mesačných miezd je uvedený v prílohových tabuľkách 34 a 35.

6.5. PRODUKCIA BIOMASY A OBNOVITEĽNÝCH ZDROJOV ENERGIE

Čo sa týka energie vyrobenej z vybraných druhov obnoviteľných zdrojov energie bol v roku 2021 zaznamenaný mierny pokles elektrickej produkcie (- 0,7 %) a nárast tepelnej energie (+ 15,4 %). Znížila sa hlavne produkcia elektrickej energie vyrobená z tuhého mestského odpadu bioplynu (- 25,6 %), vodných elektrární (- 7,0 %) a bioplynov (- 4,5 %). Produkcia elektrickej

⁴⁰ ŠÚ SR, Zamestnanci a priemerné mesačné mzdy v SR, 2019, 2020, 2021.2022

⁴¹ ÚPSVaR, Mesačná štatistika o počte a štruktúre uchádzačov o zamestnanie za mesiac december 2022

energie bola vyššia predovšetkým z výroby elektrickej energie vyrobenej z priemyselných odpadov (+1 437,5 %) a dreveného odpadu (+ 18,3 %).

Pri výrobe tepelnej energie bol najväčší nárast zaznamenaný v prípade výroby tepla z priemyselných odpadov (+ 53,1 %) a dreveného odpadu (+ 18,2 %). Značný pokles produkcie tepla bol zistený pri výrobe tepla z geotermálnych zdrojov.

Tab. 53 *Energia vyrobená z vybraných druhov obnoviteľných zdrojov (OZE)*

OZE	2020		2021		Index 2021/2020	
	Elektrina (GWh)	Teplo (TJ)	Elektrina (GWh)	Teplo (TJ)	Elektrina	Teplo
Geotermálne	-	181	-	136	-	75,1
Slnečná energia	-	2	-	2	-	100,0
Tepelné čerpadlá	-	9	-	10	-	111,1
Vodné elektrárne	4 799	-	4 552	-	94,9	-
Solárna fotovoltaika	663	-	671	-	101,2	-
Veterné	4	-	5	-	125,0	-
Priemyselný odpad	8	64	123	98	1537,5	153,1
Tuhý mestský odpad	43	77	32	84	74,4	109,1
Drevo / drevený odpad / ostatný tuhý odpad	1 120	5 400	1 325	6 382	118,3	118,2
Bioplyny	510	724	487	741	95,5	102,3
Spolu	7 243	6 457	7 195	7 453	99,3	115,4

Prameň: ŠÚ SR / Energetika; Vypracoval: MPRV SR, Poznámka: - údaj nie je dostupný

Na Slovensku bolo v roku 2022 pestovaných 8 plodín výlučne na energetické účely, z celkovej oševnej plochy bolo využitých 0,45 %. Počet pestovateľov klesol o 29,2 % a výmera klesla o 20 %, pričom najväčšiu výmeru zaberala kukurica a jej miešanky na siláž. Výmera kukurice na siláž predstavovala až 87,2 % z výmery plodín pestovaných výlučne na energetické účely.

Tab. 54 *Plodiny pestované výlučne na energetické účely v roku 2022*

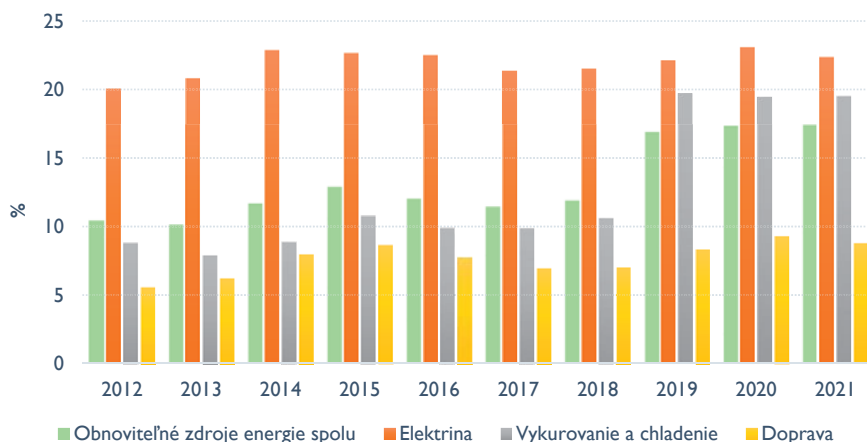
Názov plodiny	Výmera v ha	Počet fariem	Odhadovaná úroda v t
Pšenica mäkká ozimná	D	D	-
Kukurica na zrno	D	D	-
Ovos	D	3	-
Sója	D	29	115 018,9
Kukurica a jej miešanky na zeleno a siláž	5150,9	22	-
Jarné strukovino-obilninové miešanky	D	D	-
Ostatné jednoročné krmoviny	425,8	5	7 439,4
Ďatelina červená dvojkosná	D	D	-

Vysvetlivky: D - dôverný údaj, pre nízky počet respondentov (menej ako 3 farmy) údaj nie je publikovateľný z dôvodu ochrany respondentov

Prameň: ŠÚ SR / Definitívna úroda poľnohospodárskych plodín; Vypracoval: MPRV SR

Celkový podiel energie z obnoviteľných zdrojov v roku 2021 na Slovensku stúpol medziročne len o 0,07 p. b. na 17,4 %, čo však predstavuje od roku 2004 zatiaľ najvyšší podiel energie vyrobenej z obnoviteľných zdrojov. Rozdiely vo využívaní elektrickej energie z obnoviteľných zdrojov boli oproti roku 2020 minimálne. Najväčší rozdiel bol v sektore elektrickej energie, kde sa využilo medziročne o 0,7 p. b. menej energie z obnoviteľných zdrojov, pričom bol dosiahnutý podiel z obnoviteľných zdrojov na úrovni 22,4 %. Doprava je na Slovensku stále sektor s najmenším podielom 8,8% využívanej energie z obnoviteľných zdrojov.

Graf 45 Podiel energie z obnoviteľných zdrojov podľa sektorov na Slovensku (v %)

Prameň: Eurostat

Vypracoval: MPRV SR

6.6. EKOLOGICKÁ POĽNOHOSPODÁRSKA VÝROBA

V systéme ekologickej poľnohospodárskej výroby (ďalej len EPV) bolo podľa údajov z ÚKSÚP v roku 2022 registrovaných **1 238 prevádzkovateľov**, čo bolo o 1,1 % viac ako v roku 2021. Spoločnosti s ručením obmedzeným tvorili viac ako polovicu prevádzkovateľov v systéme EPV (57,3 %), nasledovali SHR (29,4 %), poľnohospodárske družstvá – PD (8,1 %), akciové spoločnosti (3,2 %) a iné formy podnikania (2,0 %).

Medzi registrovanými farmármi (892) mali najväčšie zastúpenie z hľadiska právnych foriem taktiež spoločnosti s ručením obmedzeným (46,9 %), nasledované SHR (39,2 %), poľnohospodárskymi družstvami (10,9 %), akciovými spoločnosťami (1,8 %) a inými formami (1,2 %).

Tab. 55 *Prevádzkovatelia a farmári podľa právnej formy, registrovaní v EPV v SR k 31.12.2022*

Právna forma	Počet registrovaných prevádzkovateľov	Z toho – počet farmárov	Štruktúra podľa právnej formy (%)	
			registrovaní prevádzkovatelia	farmy
PD	100	97	8,1	10,9
s. r. o.	709	418	57,3	46,9
a. s.	40	16	3,2	1,8
SHR	364	350	29,4	39,2
Iné (živnostníci, iné formy podnikania)	25	10	2	1,2
Spolu SR	1 238	892	100	100

Prameň: ÚKSÚP, MPRV SR; Vypracoval: MPRV SR

V roku 2022 predstavovala celková výmera registrovanej poľnohospodárskej pôdy v systéme EPV v SR (vrátane plôch v konverzii) 253 156 hektárov. Medziročne sa výmera p. p. zvýšila o 3 433 hektárov (+ 1,4 %), v členení podľa druhu pozemku ukazuje medziročné zmeny nasledujúca tabuľka.

Tab. 56 *Poľnohospodárska pôda registrovaná v systéme ekologickej poľnohospodárskej výroby v SR (vrátane plôch v konverzii) k 31. 12. príslušného roka, v ha*

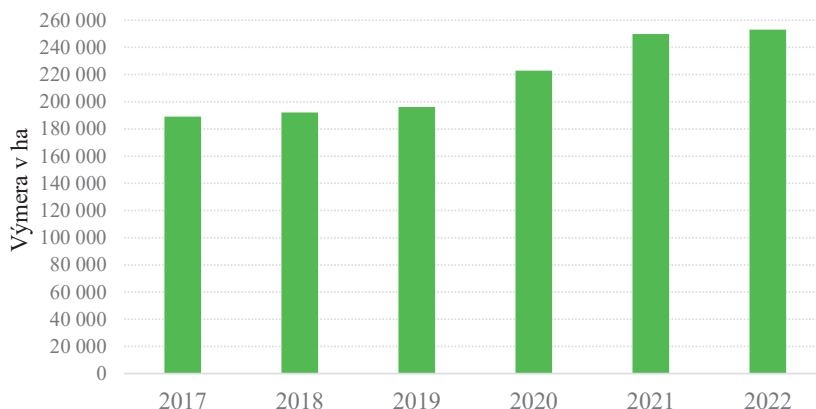
Poľnohospodárska pôda podľa druhu pozemku	2021	2022	Rozdiel (ha) 2022-2021
Orná pôda	84 907	86 044	1 137
Trvalé trávne porasty	162 565	164 711	2 146
Ovocné sady	1 787	1 871	83
Vinohrady	464	531	67
Poľnohospodárska pôda spolu	249 723	253 156	3 433

Prameň: ÚKSÚP, MPRV SR

Vypracoval: MPRV SR

Výmera registrovanej poľnohospodárskej pôdy od roku 2017 sa zvyšuje a v roku 2022 dosiahla svoje maximum za posledných šesť rokov.

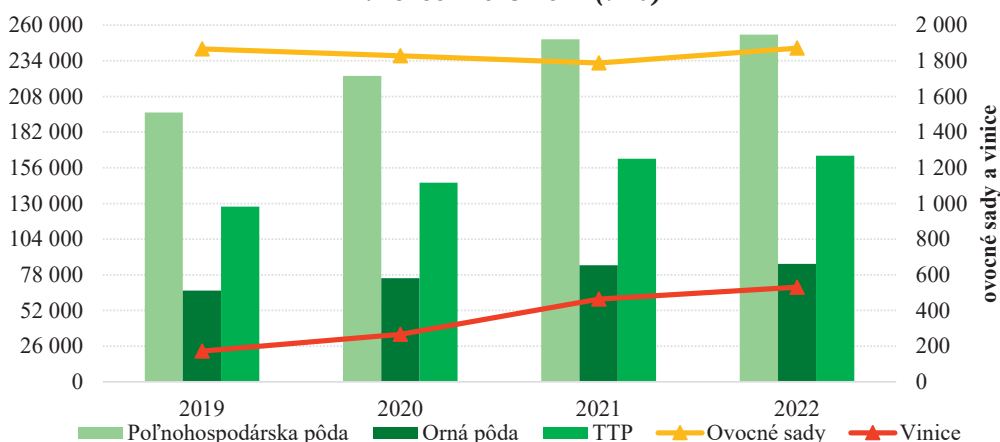
Graf 46 *Registovaná poľnohospodárska pôda v EPV na Slovensku v rokoch 2017 – 2022*

Prameň: ÚKSÚP, MPRV SR

Poznámka: Graf znázorňuje registrovanú výmeru poľnohospodárskej pôdy v systéme ekologickej poľnohospodárskej výroby (EPV celkom – vrátane plôch v konverzii)

Graf 47 *Poľnohospodárska pôda v systéme EPV podľa druhov pozemkov v SR v rokoch 2019-2022 (v ha)*

Prameň: ÚKSÚP, MPRV SR

Poznámka: Graf zobrazuje výmeru poľnohospodárskej pôdy v EPV (vrátane plôch v konverzii)

Stavy hospodárskych zvierat spolu v EPV v SR za rok 2022

Medzi hospodárskymi druhmi zvierat registrovanými v EPV celkom (vrátane konverzie) mali najpočetnejšie zastúpenie, podobne ako v predchádzajúcom roku, ovce (103 342 ks). Nasledoval hovädzí dobytok (83 701 ks), hydina (8 946 ks), kozy (2 049 ks), včelstvá (1 629 ks), ošípané (1 282 ks), a kone (728 ks). V porovnaní s rokom 2021 sa najvýraznejšie zvýšil počet ošípaných a to až o 46,7 %. Stavy všetkých druhov hospodárskych zvierat uvedených v tabuľke nižšie sa medziročne zvýšili v priemere od 10 do 111 %. Medziročne najvýraznejšie stúpol počet včelstiev o 111 %.

Tab. 57 *Stavy najpočetnejších hospodárskych zvierat spolu (vrátane konverzie) v EPV, v ks*

Druh hospodárskych zvierat	2021	2022	Rozdiel 2022-2021
Ovce	83 202	103 342	20 140
Hovädzí dobytok	75 756	83 701	7 945
Hydina	6 099	8 946	2 847
Kozy	1 602	2 049	447
Včelstvá	773	1 629	856
Ošipané	874	1 282	408
Kone	572	728	156
Ostatné (somáre, pony, králiky, ...)	205	242	37

Prameň: ÚKSÚP, Naturalis SK, s.r.o., Biokont CZ, s.r.o.

Vypracoval: MPRV SR

Certifikácia v EPV v SR za rok 2022

Na výkon kontroly a certifikácie EPV boli v SR počas celého roku 2022 oprávnené dve inšpekčné organizácie. Okrem kontroly prevádzkovateľov inšpekčné organizácie Naturalis SK, s. r. o. (SK-BIO-002), Biokont CZ, s. r. o. (SK-BIO-003) vykonávajú aj certifikáciu produktov z EPV. Inšpekčná organizácia EKO-CONTROL SK s. r. o. (SK-BIO-004) ukončila svoju činnosť v apríli 2022 a všetci prevádzkovatelia mali povinnosť prehlásiť sa do dvoch zostávajúcich inšpekčných organizácií.

Podľa dostupných informácií bolo v roku 2022 vydaných celkom 1 089 certifikátov, čo predstavuje medziročný nárast o 11,0 %. Dohľad certifikovaných produktov z EPV vykonali inšpekčné organizácie Naturalis SK, s. r. o. (SK-BIO-002) a Biokont CZ, s. r. o. (SK-BIO-003) v rámci inšpekčného orgánu pri kontrolách. Vydanie certifikátu sa realizuje na základe žiadosti ekologického prevádzkovateľa.

Podobne ako v predchádzajúcich rokoch aj v roku 2022 dominovala certifikácia organizáciou **Naturalis SK, s. r. o.**, ktorá vydala 814 certifikátov, ktorými bolo certifikovaných 4 854 produktov. Inšpekčná organizácia **Biokont CZ, s. r. o.** v roku 2022 vydala 275 certifikátov na 2 579 produktov.

Komoditná orientácia v EPV (bio + konverzia) bola v rámci hlavných kategórií v roku 2022 podobná ako v predchádzajúcich rokoch. Pri produktoch poľnohospodárstva v rastlinnej výrobe (netrváce plodiny) prevládali krmoviny, kde bol zaznamenaný najväčší objem certifikácie (293 997,95 ton), obilniny (63 794,83 ton), obilná slama a plevy (10 708,52 ton) a olejnaté semená (5 039,90 ton). Najvyšší podiel certifikovaných produktov - krmovín súvisí s vysokým podielom registrovaných TTP, pričom každý prevádzkovateľ so živočíšnou výrobou si krmivo z TTP aj certifikuje. Pri trvácnych plodinách (trvalé kultúry) mali najväčšie zastúpenie tak ako aj v minulých rokoch malvicové plody a kôstkové ovocie (1 364,52 ton). Nasledovali produkty: hrozno (622,94 ton), bobuľovité plody a plody rodu vaccinium (247,32 ton) a korenie, aromatické, liečivé a farmaceutické plodiny (224,96 ton).

Tab. 58 *Najpočetnejšie certifikované produkty poľnohospodárstva v EPV podľa hlavných skupín komodít v SR za rok 2022, v tonách*

Certifikované produkty poľnohospodárstva	Množstvo celkom podľa inšpekčnej a certifikačnej organizácie		
	Naturalis SK, s.r.o.	Biokont CZ, s. r. o.	Spolu SR
1. Netrvácne plodiny			
a) Obilniny	48 735,84	15 058,99	63 794,83
Obilná slama a plevy	10 708,52	-	10 708,52
b) Strukoviny	4 402,04	212,30	4 614,34
c) Olejnaté semená	2 368,16	2 671,74	5 039,90
d) Zelenina a melóny, korene a hľuzy	100,29	75,07	175,36
e) Krmoviny	273 801,42	20 196,53	293 997,95
2. Trvácne plodiny			
a) Hrozno	348,46	274,48	622,94
b) Malvicové plody a kôstkové ovocie	1 358,07	6,45	1 364,52
c) Bobuľovité plody a plody rodu vaccinium	244,96	2,36	247,32
d) Ostatné stromové a kríkové ovocie a orechy	58,77	68,03	126,80
e) Korenie, aromatické, liečivé a farmaceutické plodiny	207,91	17,05	224,96

Prameň: ÚKSÚP

Vypracoval: MPRV SR

7. Vplyv poľnohospodárstva na životné prostredie

7.1. ČERPANIE PRÍRODNÝCH ZDROJOV V POĽNOHOSPODÁRSTVE

V roku 2021 dosiahol odber povrchovej vody (spoplatnenej) pre poľnohospodárstvo úroveň 13,0 mil. m³. Podľa § 78 zákona č. 364/2004 Z. z. o vodách a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon) v znení neskorších zákonov sa malé odbery do 1 250 m³ mesačne alebo do 15 000 m³ ročne nespoplatňujú (nespoplatnené odbery na zavlažovanie poľnohospodárskej pôdy sú v množstve do 50 000 m³ ročne). Detailnejšie údaje o spotrebe vody na zavlažovanie poľnohospodárskej pôdy sú uvedené v časti 5.1. Vstupy do poľnohospodárstva.

Tab. 59 *Vývoj spotreby povrchovej vody (spoplatnenej), v mil. m³*

Ukazovateľ	2019	2020	2021	Index 2021/20
Spotreba celkom	238,7	236,9	240,3	101,4
z toho: poľnohospodárstvo	12,5	12,4	13,0	104,8
% z celkovej spotreby	5,24	5,23	5,41	+0,18 p. b.

Prameň: VÚVH

Vypracoval: MPRV SR

V roku 2021 sa odber podzemnej vody medziročne zvýšil o 2,79 %. V rámci poľnohospodárstva sa medziročne zvýšil objem odberov podzemnej vody v živočíšnej výrobe o 2,19 %, naopak v rastlinnej výrobe sa znížil 4,79 %. V potravinárskom priemysle bol zaznamenaný nárast odberov podzemnej vody o 8,19 %.

Tab. 60 *Vývoj odberov podzemnej vody podľa účelu využitia, v l.s⁻¹*

Účel využitia	2019	2020	2021	Index 2021/20
Spotreba podzemnej vody celkom	10 742,9	10 578,58	10 873,80	102,79
z toho: poľnohospodárstvo - RV	198,03	205,48	195,63	95,21
poľnohospodárstvo - ŽV	227,54	222,35	227,23	102,19
potravinársky priemysel	265,68	245,69	265,82	108,19

Prameň: VÚVH

Vypracoval: MPRV SR

V roku 2021 došlo v rámci pôdohospodárstva k nárastu medziročnej spotreby palivového dreva (+ 25,6 %), zemného plynu (+ 8,6 %) a tepla (+ 4,0 %). U ostatných vybraných druhov palív a elektriny spotreba klesla, najvýraznejšie v prípade elektriny (- 9,7 %) a uhlia (- 8,6 %).

Tab. 61 *Spotreba vybraných druhov palív, elektriny a tepla v pôdohospodárstve*

Názov paliva	Merná jedn.	2019	2020	2021	Index 2021/20
Palivové drevo	t	7 615	10 379	13 035	125,6
Uhlie	t	1 233	884	808	91,4
Benzíny	t	1 535	1 450	1 388	95,7
Nafta	t	83 854	82 640	78 498	95,0
Vykur. olej ľahký	t	21	2	-	-
Zemný plyn	tis. m ³	29 152	31 189	33 818	108,4
Elektrina	MWh	311 568	252 263	227 915	90,3
Teplo	GJ	257 500	240 114	249 725	104,0

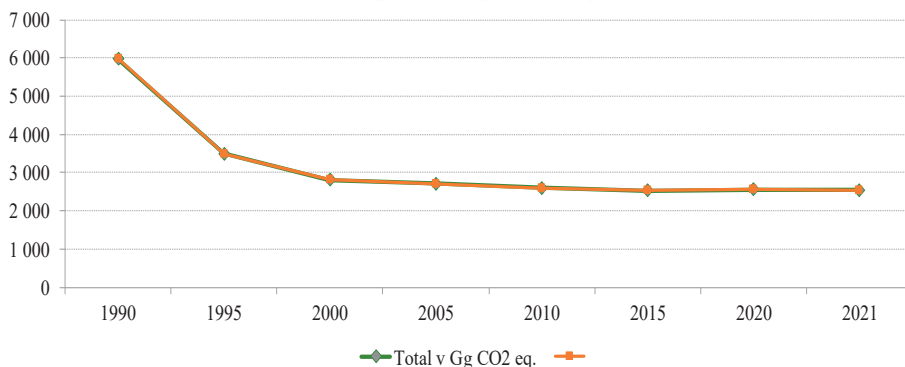
Prameň: ŠÚ SR

Vpracoval: MPRV SR

7.2. VPLYV POĽNOHOSPODÁRSTVA NA ZNEČISŤOVANIE OVZDUŠIA A VÔD

Poľnohospodársky sektor sa podieľa približne 7,3 % na celkovom objeme emisií skleníkových plynov vyprodukovaných v SR.

V roku 2021 sa podľa SHMÚ medziročne nepatrne znížil objem vyprodukovaných skleníkových plynov z poľnohospodárstva o 0,8 % na úroveň 2 542,3 Gg CO₂ ekvivalentu. Vývoj emisií skleníkových plynov z poľnohospodárstva má od roku 1990 klesajúci charakter a od roku 2005 sa mení len minimálne.

Graf 48 *Vývoj emisií skleníkových plynov z poľnohospodárstva v rokoch 1990 – 2021*

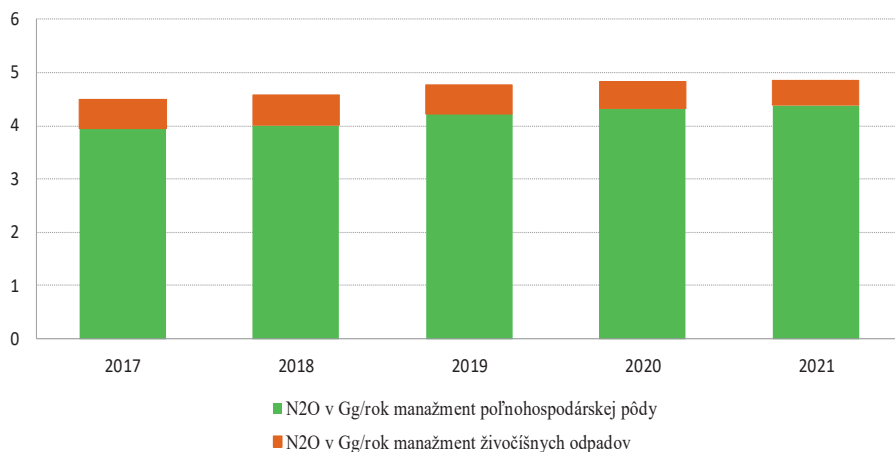
Prameň: SHMÚ - úsek Kvalita ovzdušia

Poznámka: 1 Gg = 1 000 ton

Vpracoval: MPRV SR

Približne 51,5 % z vyprodukovaného objemu emisií tvorí oxid dusný emitovaný do ovzdušia hlavne z obhospodarovanej poľnohospodárskej pôdy a v menšom rozsahu (5,5 %) ako dôsledok chovu hospodárskych zvierat (odbúravanja živočíšnych exkrementov) v SR.

Graf 49 *Vývoj emisií oxidu dusného z manažmentu poľnohospodárskych pôd a manažmentu živočíšnych odpadov v rokoch 2016 – 2021*

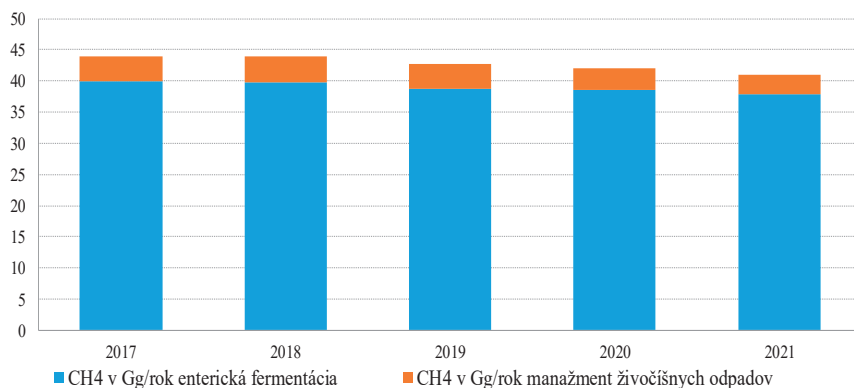

Prameň: SHMÚ – úsek Kvalita ovzdušia

Vypracoval: MPRV SR

37,3 % emisií z vyprodukovaného objemu emisií tvorí metán (CH₄) emitovaný do ovzdušia hlavne ako priamy produkt látkovej výmeny u bylinožravcov (enterická fermentácia) a ako produkt odbúravania živočíšnych exkrementov (3,0 %).

Graf 50 *Vývoj emisií metánu z enterickej fermentácie a manažmentu živočíšnych odpadov v rokoch 2016 – 2021*

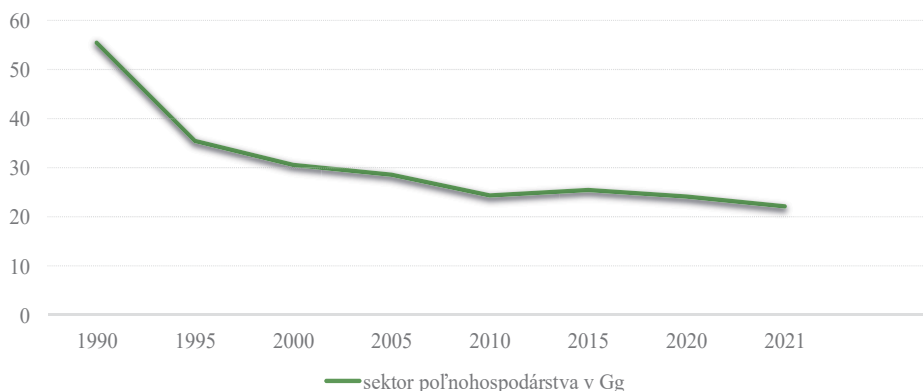

Prameň: SHMÚ – úsek Kvality ovzdušia

Vypracoval: MPRV SR

Produkcia emisií amoniaku z poľnohospodárstva klesla v roku 2021 v porovnaní s predchádzajúcim rokom o 7,9 %. Vývoj emisií amoniaku z poľnohospodárstva má od roku 1990 klesajúci charakter a od roku 2010 sa mení len minimálne.

Graf 51 *Vývoj emisií amoniaku z poľnohospodárstva v rokoch 1990 – 2021*

Prameň: SHMÚ – úsek Kvalita ovzdušia

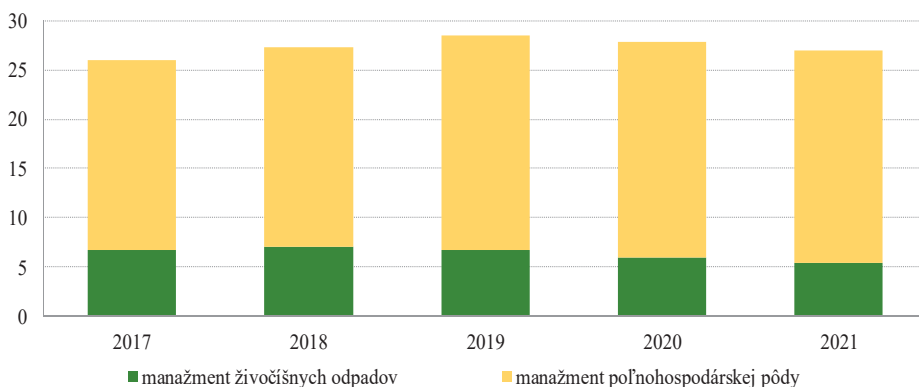
Poznámka: 1 Gg = 1 000 ton

Vypracoval: MPRV SR

Celkové emisie amoniaku vyprodukované v rámci poľnohospodárstva zahŕňajú objem vyprodukovaného amoniaku zo živočíšnej výroby a používania priemyselných hnojív a hnoja hospodárskych zvierat v rámci rastlinnej výroby.

Podiel amoniaku emitovaného z poľnohospodárskej pôdy na celkovom objeme emisií amoniaku z poľnohospodárstva predstavoval 79,9 %. Podiel amoniaku vyprodukovaného zo živočíšnej výroby predstavoval 20,1 %. Najvyšší podiel amoniaku zo živočíšnej výroby vyprodukovali brojlery (24,9 %), ostatný HD (18,4 %), dojnice (17,7 %), ošípané (17,1 %) a nosnice (11,2 %).

Graf 52 *Vývoj emisií amoniaku z manažmentu živočíšnych odpadov a manažmentu poľnohospodárskych pôd v rokoch 2017 – 2021, v Gg*

Prameň: SHMÚ – úsek Kvalita ovzdušia

Vypracoval: MPRV SR

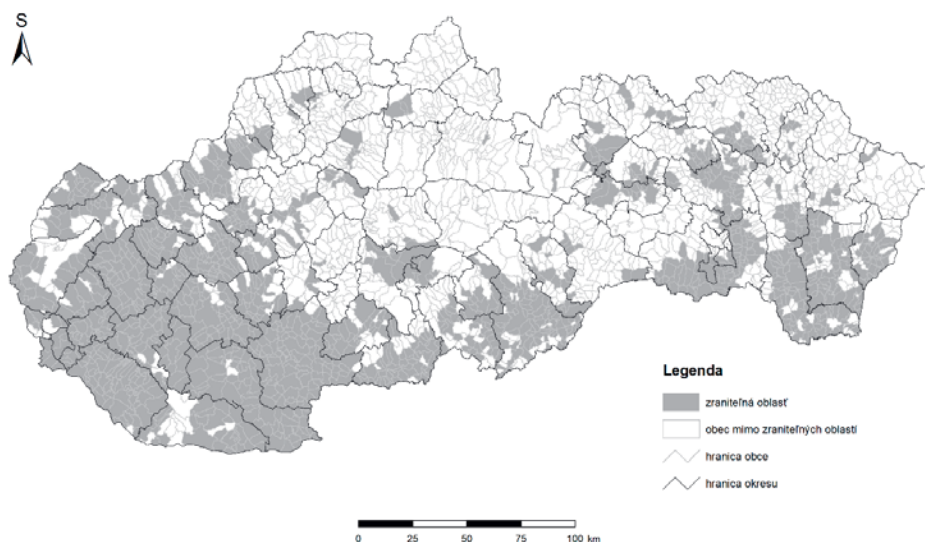
Amoniak emitovaný z poľnohospodárstva sa na národnom súčte NH_3 podieľa majoritným podielom.

Zraniteľné oblasti

Zraniteľné oblasti sú poľnohospodársky využívané územia (resp. pozemky a ich časti v obciach), kde zrážkové vody odtekajú do povrchových vôd alebo vsakujú do podzemných vôd, v ktorých je koncentrácia dusičnanov vyššia ako 50 mg/l alebo sa môže v blízkej budúcnosti prekročiť.⁴³ Hlavným zdrojom kontaminácie podzemnej vody a povrchovej vody dusičnanmi a inými znečisťujúcimi látkami je intenzívne poľnohospodárstvo.

V súlade so smernicou Rady 91/676/EHS z 12. decembra 1991 o ochrane vôd pred znečistením dusičnanmi z poľnohospodárskych zdrojov sú na Slovensku zraniteľné oblasti ustanovené nariadením vlády SR č. 174/2017 Z. z., ktorým sa ustanovujú citlivé oblasti a zraniteľné oblasti v znení nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 62/2022 Z. z. Zraniteľné oblasti sú od 1. 7. 2022 ustanovené na pozemkoch 1 395 obcí. Plocha využívanej poľnohospodárskej pôdy v zraniteľných oblastiach je 12 336,18 km², čo predstavuje 63,9 % z celkovej využívanej poľnohospodárskej pôdy v Slovenskej republike.⁴⁴

Mapa 8 *Plocha zraniteľných oblastí SR uvedená v prílohe 2 nariadenia vlády SR č. 174/2017 Z. z. s platnosťou od 1. 7. 2022*

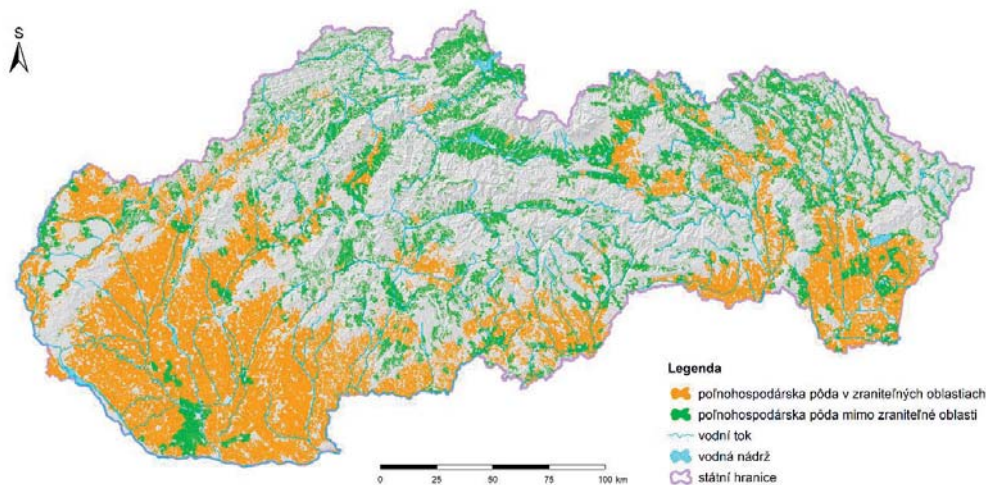

Prameň: VÚVH

⁴³ Zákon 364/2004 Z. z. o vodách a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon).

⁴⁴ Spoločná záverečná správa „Revízia zraniteľných oblastí pre smernicu Rady 91/676/EHS“. Bratislava: VÚVH, 2020.

Mapa 9 *Využívaná poľnohospodárska pôda v zraniteľných oblastiach SR a mimo zraniteľných oblastí SR*

Prameň: VÚVH

Program hospodárenia v zraniteľných oblastiach je uvedený v zákone č. 136/2000 Z. z. o hnojivách v znení neskorších predpisov, konkrétne v ustanoveniach §10b a §10c. Ide o súhrn opatrení súvisiacich s aplikáciou hnojív s obsahom dusíka počas kalendárneho roka v závislosti od podmienok hospodárenia na poľnohospodárskej pôde. Zraniteľné oblasti sú rozdelené do troch kategórií s rôznym stupňom obmedzenia aplikácie dusíkatých látok a spôsobom hospodárenia.

Podľa zákona č. 364/2004 Z.z. o vodách a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon) v znení neskorších predpisov a smernice Rady 91/676/EHS z 12. decembra 1991 o ochrane vôd pred znečistením dusičnanmi z poľnohospodárskych zdrojov je potrebné kontrolovať zraniteľné oblasti a prípadne ich revidovať alebo rozšíriť minimálne každé 4 roky, aby sa zohľadnili zmeny a skutočnosti, ktoré nebolo možné predvídať v čase ich identifikácie a ustanovenia. V roku 2025 budú zraniteľné oblasti prehodnotené v súlade s pravidelným prehodnotením kvality podzemnej vody a povrchovej vody vrátane eutrofizácie.

7.3. FINANČNÉ UKAZOVATELE SÚVISIACE S OCHRANOU ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

Bežné náklady na ochranu životného prostredia (ďalej ŽP) sa v roku 2021 medziročne zvýšili o 21,9 % pod vplyvom medziročného nárastu vnútropodnikových nákladov o 26,4 % a nákladov na ochranu ŽP hradených iným subjektom o 17,7 %. Výnosy z ochrany ŽP sa v roku 2021v porovnaní s predchádzajúcim rokom zvýšili o 28,3 %. Investičné náklady

poľnohospodárskych podnikov v podobe obstarania dlhodobého majetku na ochranu ŽP medziročne klesli o 8,3 %.

Tab. 62 *Finančné ukazovatele poľnohospodárskych podnikov v oblasti ochrany ŽP*, v tis. EUR

Ukazovateľ	2019	2020	2021	Index 2021/20
Investície na ochranu ŽP	D	45,26	D	91,7
Bežné náklady na ochranu ŽP spolu	2 672,19	2 206,71	2 500,67	121,9
z toho: vnútropodnikové náklady	265,67	332,56	294,56	126,4
náklady na ochranu ŽP hradené iným subjektom	2 406,53	1 874,15	2,206,10	117,7

Prameň: ŠÚ SR

Vypracoval: MPRV SR

8. Výdavky na poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka

Finančná podpora poľnohospodárstva a rozvoja vidieka v SR bola poskytovaná zo zdrojov EÚ a zdrojov štátneho rozpočtu SR pri rešpektovaní princípov spoločnej poľnohospodárskej politiky (SPP) EÚ. Jednotný právny rámec pre financovanie SPP v prechodnom období 2021-2022 ustanovuje nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2020/2220 z 23. decembra 2020, ktorým sa stanovujú určité prechodné ustanovenia týkajúce sa podpory z Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka (EPFRV) a Európskeho poľnohospodárskeho záručného fondu (EPZF) v rokoch 2021 a 2022 a ktorým sa menia nariadenia (EÚ) č. 1305/2013, (EÚ) č. 1306/2013 a (EÚ) č. 1307/2013, pokiaľ ide o zdroje a uplatňovanie v rokoch 2021 a 2022, a nariadenie (EÚ) č. 1308/2013, pokiaľ ide o zdroje a distribúciu tejto podpory v rokoch 2021 a 2022.

Rozhodnutím Európskej komisie č. C (2022) 8337 vstúpil do platnosti od 1. 1. 2023 Strategický plán SPP 2023-2027, podľa ktorého sa bude pôdohospodárom prerozdeľovať 3,38 mld. € z EPZF a EPFRV a 866,8 mil. € zo štátneho rozpočtu. Cieľom tohto Strategického plánu SPP je zvýšiť konkurencieschopnosť a odolnosť poľnohospodárskeho sektora za súčasnej ochrany prírodných zdrojov. Plán zavádza hornú hranicu priamych platieb na základe veľkosti farmy, možnosť odpočítania mzdových a osobných nákladov a redistributívnu podporu pre malé a stredné podniky. Ambíciou Slovenska je, aby do roku 2030 bolo 14,09 % poľnohospodárskej pôdy na Slovensku obhospodarovanej ekologicky. Rozvoj vidieka je tiež veľkou súčasťou Strategického plánu SPP, keďže podporí vytvorenie 1 500 pracovných miest a 430 vidieckych podnikov.

8.1. ORGANIZÁCIA TRHU S AGRÁRNymi KOMODITAMI

Spoločnú organizáciu trhu s poľnohospodárskymi výrobkami v rámci EÚ upravuje nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1308/2013 zo 17. decembra 2013, ktorým sa vytvára spoločná organizácia trhov s poľnohospodárskymi výrobkami a ktorým sa zrušujú nariadenia Rady (EHS) č. 922/72, (EHS) č. 234/79, (ES) č. 1037/2001 a (ES) č. 1234/2007 v platnom znení.

Trhovo orientované výdavky (TOV) sú financované z Európskeho poľnohospodárskeho záručného fondu (EPZF), ktorý je súčasťou všeobecného rozpočtu EÚ a niektoré sú spolufinancované zo štátneho rozpočtu. Nakoľko TOV sú výdavky účelovo určené na financovanie rôznych opatrení a podporných programov na stabilizáciu a podporu poľnohospodárskych trhov, ich čerpanie reaguje na situáciu na trhu s agrárnymi a potravinárskymi komoditami a závisí od počtu žiadostí podľa jednotlivých opatrení, ako aj od realizácie týchto opatrení. Pri niektorých programoch (napr. podpora včelárstva, v sektore vinohradníctva a vinárstva, školského programu) sú zo strany EK stanovené limity na jednotlivé roky. Činnosti súvisiace s organizovaním trhu na Slovensku zabezpečuje PPA – Sekcia organizácie trhu a štátnej pomoci.

Do sektora vinohradníctva a vinárstva bol v roku 2022 vyplatený objem 3,45 mil. €, čo predstavuje len 52,8 % z objemu vyplateného v roku 2021. Z toho najväčší podiel (80 %) tvorili

prostriedky smerujúce do reštrukturalizácie a konverzie viníc. Okrem toho sa v tomto sektore vyplácali podpory na ďalšie opatrenia, a to na: podporu poistenia úrody, podporu investícií do spracovateľských zariadení, infraštruktúry vinárskych závodov a uvádzania vína na trh ako aj na propagáciu vína na trhoch tretích krajín a na informačné a propagačné opatrenia týkajúce sa vín Únie v členských štátoch s cieľom informovať spotrebiteľov o zodpovednej konzumácii vína a o systémoch Únie vzťahujúcich sa na označenie pôvodu a zemepisné označenia. Zámerom týchto opatrení je prispôbiť produkciu trhovým podmienkam a skvalitnenie a zefektívnenie vinohradníckej a vinárskej výroby v SR. Finančné stropy sú stanovené na finančné roky, ktoré nie sú totožné s kalendárnymi rokmi, preto objem prostriedkov sledovaný podľa kalendárneho roka nemusí objektívne odzrkadľovať mieru podpory daného sektora.

Program podpory konzumácie ovocia, zeleniny a mlieka (tzv. školský program) je určený deťom v materských školách a žiakom základných a špeciálnych škôl vo vekovej kategórii 3 - 18 rokov. Jeho cieľom je zvýšiť konzumáciu ovocia, zeleniny, mlieka a výrobkov z nich u detí, priaznivo ovplyvniť ich stravovacie návyky a predchádzať chorobám zo zvýšenej hmotnosti a obezity. Táto podpora sa poskytuje schváleným žiadateľom na zabezpečovanie činností ako sú dodávanie ovocia a zeleniny a výrobkov z nich do škôl a dodávanie alebo distribúciu mlieka a mliečnych výrobkov v konkrétnom školskom roku.

Program EÚ na podporu konzumácie ovocia, zeleniny, mlieka a výrobkov z nich v školách sa uplatňuje od 1. augusta 2017 a spája dva predchádzajúce programy do jedného právneho rámca. Na školské ovocie a zeleninu bolo v roku 2022 vynaložených 7,29 mil. € (z toho 75,9 % tvorili prostriedky zo štátneho rozpočtu SR) a školské mlieko bolo podporené v objeme 3,59 mil. € (čo predstavuje nárast oproti minulému roku o 105,6 %), z toho 73 % tvorili prostriedky zo štátneho rozpočtu SR.

V sektore ovocia a zeleniny bolo vyplatených 2,28 mil. € na operačné programy organizácií výrobcov.

Národný **program stabilizácie a rozvoja slovenského včelárstva** je spolufinancovaný zo ŠR a EÚ v pomere 1:1, v roku 2022 bol podporený v celkovom objeme 1,87 mil. €. Ide o program, ktorý vypracúvajú členské štáty EÚ ako štúdiu o výrobnej a obchodnej štruktúre v sektore včelárstva na svojom území.

V súvislosti s inváziou Ruska na Ukrajinu, ktorá sa začala vo februári 2022, prijala EK s cieľom účinne a efektívne reagovať na hrozbu narušenia trhu delegované nariadenie Komisie (EÚ) 2022/467 z 23. marca 2022, ktorým sa stanovuje **výnimočná pomoc na prispôbenie sa pre výrobcov v poľnohospodárskych sektoroch**. Členským štátom bola sprístupnená pomoc v celkovej výške 500 mil. €, z toho 350 mil. € predstavoval prevod z rezervy na krízové situácie. Pre Slovensko bola sprístupnená suma 5,239 mil. €. Súčasne bolo členským štátom umožnené vyplatenie dodatočnej vnútroštátnej pomoci do výšky 200 % zodpovedajúcej sumy pomoci z EÚ. Podpora z prostriedkov EPZF v celkovom objeme 4,62 mil. € smerovala do sektora mlieka a mliečnych výrobkov a do sektora bravčového a ovčieho mäsa (dojnice, bahnice a ošípané). Stanovený finančný strop pre SR bol využitý na 88,24 %.

V roku 2022 bolo na TOV poskytnutých 32,335 mil. €, čo predstavuje nárast o 78,3 % oproti predchádzajúcemu roku najmä v dôsledku poskytnutia výnimočnej pomoci.

Tab. 63 *Prehľad čerpania trhovo orientovaných výdavkov (TOV) v rokoch 2021-2022 v €*

TOV	2021	2022
Reštrukturalizácia vinogradov (EÚ)	5 885 145	2 765 094
Poistenie úrody (EÚ)	408 137	144 222
Investície do podnikov (EÚ)	176 674	438 633
Propagácia na trhoch tretích krajín (EÚ)	21 341	6 788
Propagácia vína v členských štátoch EÚ (EÚ)	50 000	100 000
Podpora operačných programov OZ (EÚ)	2 892 567	2 283 558
Podpora operačných programov OZ (ŠR)	1 518	1 555
Školské ovocie a zelenina (EÚ)	2 373 556	1 758 095
Školské ovocie a zelenina (ŠR)	2 895 804	5 533 527
Školské mlieko (EÚ)	922 576	967 712
Školské mlieko (ŠR)	822 976	2 621 526
Podpora včelárom (EÚ)	842 370	933 161
Podpora včelárom (ŠR)	842 370	933 161
Výnimočná pomoc (EÚ)		4 616 178
Výnimočná pomoc (ŠR)		9 232 240
SPOLU TOV	18 135 033	32 335 451
z toho: prostriedky z EÚ	13 572 365	14 013 442
prostriedky zo ŠR	4 562 667	18 322 009

Prameň: Návrh záverečného účtu kapitoly Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka za rok 2021, 2022; MPRV SR

Poznámka: EÚ – finančné prostriedky poskytnuté z Európskej únie; ŠR – finančné prostriedky poskytnuté zo štátneho rozpočtu prostredníctvom PPA; OZ - ovocie a zelenina

Vypracoval: MPRV SR

8.2. PRIAME PLATBY

Priame platby predstavujúce priamu finančnú podporu a stabilizáciu príjmov poľnohospodárov sú vo všeobecnosti poskytované poľnohospodárom ako plošné, od produkcie odviazané podpory, pričom časť prostriedkov EPZF je možné viazať na konkrétne sektory a komodity prostredníctvom tzv. viazaných priamych platieb.

V rámci SPP na roky 2014 - 2022 sa zaviedla platba na poľnohospodárske postupy prospešné pre klímu a životné prostredie - „ekologizačná platba“. Aby poľnohospodári túto platbu získali, musia udržiavať trvalé trávne porasty, uplatňovať diverzifikáciu plodín a vyčleniť časť ornej pôdy na oblasti ekologického záujmu v závislosti od typu obhospodarovateľných plôch.

Pravidlá poskytovania priamych platieb upravuje nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1307/2013 zo 17. decembra 2013, ktorým sa ustanovujú pravidlá priamych platieb pre poľnohospodárov na základe režimov podpory v rámci spoločnej poľnohospodárskej politiky a ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 637/2008 a nariadenie Rady (ES) č. 73/2009 v platnom znení. Platby sú nárokovateľné, t. j. ak o nich poľnohospodár požiada a splní podmienky pre ich priznanie, platby musia byť poskytnuté. Realizujú sa formou bežných transferov subjektom priamo hospodáriacim na pôde. Administrovanie priamych platieb zabezpečuje sekcia priamych podpôr PPA.

Členské štáty zo svojich vnútroštátnych finančných prostriedkov vyhradených na priame platby musia vyčleniť 30 % na ekologizačnú platbu. Zvyšných 70 % je vyhradených na financovanie „základnej platby“ po odpočítaní všetkých súm použitých na financovanie jednotlivých schém v závislosti od rozhodnutí členských štátov o ich uplatňovaní - redistributívne platby (do 30 %), platby na podporu mladých poľnohospodárov (do 2 %) alebo platby viazané na výrobu (do 15 % v prípade notifikácie).

Redistributívna platba je doplnková platba na plochu, ktorá predstavuje formu podpory pre malých poľnohospodárov prostredníctvom navýšenia platby na prvých 28 hektároch. SR sa tak od roku 2021 pridala k desiatke európskych krajín, ktoré takúto formu podpory už využívajú. V roku 2022 bola vydaná novelizácia nariadenia vlády SR č. 342/2014 Z. z., v rámci ktorej sa zmenili pravidlá poskytovania redistributívnej platby odstupňovanej do troch intervalov.

Právny rámec pre priame platby tvorí európska i národná legislatíva:

- ☞ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1307/2013 zo 17. decembra 2013, ktorým sa ustanovujú pravidlá priamych platieb pre poľnohospodárov na základe režimov podpory v rámci spoločnej poľnohospodárskej politiky a ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 637/2008 a nariadenie Rady (ES) č. 73/2009 v platnom znení
- ☞ Nariadenie vlády SR č. 342/2014 Z. z., ktorým sa ustanovujú pravidlá poskytovania podpory v poľnohospodárstve v súvislosti so schémami oddelených priamych platieb v znení neskorších predpisov
- ☞ Nariadenie vlády SR č. 36/2015 Z. z., ktorým sa ustanovujú pravidlá poskytovania podpory v poľnohospodárstve v súvislosti so schémami viazaných priamych platieb v znení neskorších predpisov
- ☞ Nariadenie vlády SR č. 152/2013 Z. z., o podmienkach poskytovania podpory v poľnohospodárstve formou prechodných vnútroštátnych platieb v znení neskorších predpisov.

Z prehľadu vyplatených priamych platieb je vidieť, že celkový objem platieb klesol v porovnaní s rokom 2021 o 104,9 mil. € (- 27,4 %), pričom najväčší podiel na tomto poklese mali oddelené priame platby (z toho základná platba - 59,3 mil. € a greening – 32,7 mil. €). Vyplácanie priamych podpôr za kalendárny rok 2022 bolo v decembri 2022 ovplyvnené hroziacim rozpočtovým provizóriom a s tým súvisiacimi nevyhnutnými opatreniami, v dôsledku čoho bolo vyplácanie posunuté do prvých mesiacov roku 2023. Do 30.6.2023 bolo vyplatených ďalších 201,6 mil. € priamych platieb na základe schválených žiadostí o priame podpory za rok 2022.

V roku 2022 bolo v PPA prijatých 72 847 žiadostí o poskytnutie priamych platieb z EPZF. Z uvedeného počtu prijatých žiadostí bolo do konca roka 2022 schválených 48 862 žiadostí, čo predstavuje 67 % schválených žiadostí z celkového počtu prijatých žiadostí.

V roku 2022 výrazne stúpol počet kontrolovaných hektárov zo strany PPA, keďže sa zvýšilo percento kontrolovanej vzorky z 3% na takmer 8%. To znamená, že kým v roku 2020 to bolo vyše 100 tisíc ha, tak v roku 2022 vyše 214 tisíc ha.

Tab. 64 *Sadzby pre priame platby v €*

	merná jedn.	2021	2022
Oddelené priame platby			
Prechodný zjednodušený režim základnej platby (jednotná platba na plochu)	ha	117,92	113,07
Redistributívna platba	ha	48,45	
do 4,99 ha vrátane	ha		60,81
od 5,00 ha do 14,99 ha vrátane	ha		44,19
nad 15,00 ha vrátane	ha		33,27
Platba na poľnohospodárske postupy prospešné pre klímu a životné prostredie	ha	68,24	65,54
Platba pre mladých poľnohospodárov	ha	113,70	118,41
<i>Koeficient úhrady finančnej disciplíny*</i>		2,143365%	1,669034%
Viazané priame platby			
Platba na pestovanie cukrovej repy	ha	334,71	377,55
Platba na pestovanie chmeľu	ha	541,86	540,39
Platba na pestovanie vybraných druhov ovocia s vysokou prácnosťou	ha	505,06	400,11
Platba na pestovanie vybraných druhov ovocia s veľmi vysokou prácnosťou	ha	633,00	545,86
Platba na pestovanie vybraných druhov zeleniny	ha	455,31	392,99
Platba na pestovanie vybraných druhov bielkovinových plodín	ha	79,64	76,29
Platba na pestovanie rajčiakov	ha	438,87	456,48
Platba na chov bahníc, jariet a kôz	ks	17,73	16,68
Platba na výkrm vybraných kategórií hovädzieho dobytku	DJ	180,58	174,72
Platba na kravy chované v systéme s trhovou produkciou mlieka	ks	268,97	267,46
Prechodné vnútroštátne platby			
Doplnková vnútroštátna platba na dobytie jednotky (DJ) - podľa nariadenia vlády SR č. 152/2013 Z. z.:			
§4 ods. 2 písm. a), b), c) a f)	DJ	0,00	0,00
§4 ods. 2 písm. d)	DJ	70,00	70,00
§4 ods. 2 písm. e) (koeficient pre DJ: 1,00)	DJ	45,50	45,50

* Koeficient úhrady finančnej disciplíny je podiel prenesených rozpočtových prostriedkov nepoužitých v roku n-1 (získaných percentuálnym znížením priamych platieb) a priamych platieb v roku n určených na základe žiadostí poľnohospodárov presahujúcich sumu 2 000 €.

Prameň: Vestníky MPRV SR 2021 – 2023

Vypracoval: MPRV SR

Tab. 65 *Vyplatené priame platby v mil. €*

	2021	2022
Oddelené priame platby	322,822	224,756
Prechodný zjednodušený režim základnej platby	194,323	134,993
Redistributívna platba	8,274	7,094
Platby na poľnohospodárske postupy prospešné pre klímu a životné prostredie (greening)	111,870	79,199
Platba pre mladých poľnohospodárov	1,299	1,177
Refundácia priamej pomoci vo vzťahu k finančnej disciplíne	7,056	2,293
Viazané priame platby	55,834	49,038
Platba na pestovanie cukrovej repy	6,414	4,958
Platba na pestovanie chmeľu	0,000	0,019
Platba na pestovanie vybraných druhov ovocia s vysokou prácnosťou	0,588	0,261
Platba na pestovanie vybraných druhov ovocia s veľmi vysokou prácnosťou	0,692	0,580
Platba na pestovanie vybraných druhov zeleniny s veľmi vysokou prácnosťou	0,000	0,000
Platba na pestovanie vybraných druhov zeleniny	2,419	1,892
Platba na pestovanie vybraných druhov bielkovinových plodín	7,041	5,612
Platba na pestovanie rajčiakov	0,101	0,010
Platba na chov bahníč, jariet a kôz	4,049	3,454
Platba na výkrm vybraných kategórií hovädzieho dobytku	7,082	6,565
Platba na kravy chované v systéme s trhovou produkciou mlieka	27,449	25,687
Prechodné vnútroštátne platby		
Doplnková vnútroštátna platba na dobytie jednotky	3,541	3,514
Priame platby spolu	382,197	277,308

Prameň: Návrh záverečného účtu kapitoly Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka za rok 2021, 2022; PPA (www.apa.sk) – Aktuálny prehľad vyplatených finančných prostriedkov za rok 2021, 2022

Vypracoval: MPRV SR

8.3. ROZVOJ VIDIEKA

Výdavky financované z Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka (EPFRV) v rámci spoločného riadenia medzi členskými štátmi a EÚ slúžia na financovanie programov rozvoja vidieka prijatých v súlade s nariadením EP a Rady (EÚ) č. 1305/2013 zo 17. decembra 2013 o podpore rozvoja vidieka prostredníctvom EPFRV a o zrušení nariadenia Rady (ES) č. 1698/2005 v platnom znení, ktoré upravuje všeobecné pravidlá poskytovania podpory pre rozvoj vidieka.

Jednotný právny rámec pre financovanie spoločnej poľnohospodárskej politiky (SPP) v období finančnej perspektívy rokov 2014 – 2020 ustanovuje nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1306/2013 zo 17. decembra 2013 o financovaní, riadení a monitorovaní spoločnej poľnohospodárskej politiky a ktorým sa zrušujú nariadenia Rady (EHS) č. 352/78, (ES) č. 165/94, (ES) č. 2799/98, (ES) č. 814/2000, (ES) č. 1290/2005 a (ES) č. 485/2008 v platnom znení.

V rokoch 2021-2022 sa financovanie SPP realizovalo na základe nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2020/2220 z 23. decembra 2020, ktorým sa stanovujú určité prechodné ustanovenia týkajúce sa podpory z EPFRV a EPZF v rokoch 2021 a 2022 a ktorým sa menia nariadenia (EÚ) č. 1305/2013, (EÚ) č. 1306/2013 a (EÚ) č. 1307/2013, pokiaľ ide o zdroje a uplatňovanie v rokoch 2021 a 2022, a nariadenie (EÚ) č. 1308/2013, pokiaľ ide o zdroje a distribúciu tejto podpory v rokoch 2021 a 2022.

V zmysle nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 zo 17. decembra 2013, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde, Európskom poľnohospodárskom fonde pre rozvoj vidieka a Európskom námornom a rybárskom fonde a ktorým sa stanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde a Európskom námornom a rybárskom fonde, a ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 1083/2006 v platnom znení je EPFRV jedným z európskych štrukturálnych a investičných fondov, ktorých podpora má dopĺňať národné intervencie v súvislosti so stratégiou EÚ na zabezpečenie inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu – stratégie „Európa 2020“. Národným dokumentom, ktorý stanovuje stratégiu a priority SR pre využitie európskych štrukturálnych a investičných fondov, je Partnerská dohoda SR na roky 2014 – 2020 schválená EK 20. 6. 2014. EPFRV je súčasťou všeobecného rozpočtu EÚ.

PRV SR 2014 - 2022 pokrýva celé územie SR a realizuje sa formou projektových a neprojektových opatrení. Príspevky na opatrenia PRV SR sú poskytované v pomere 53 % z EPFRV a 47 % zo ŠR pre bratislavský región a 75 % z EPFRV a 25 % zo ŠR pre ostatné regióny SR. Celková suma verejných finančných prostriedkov určených na celé obdobie po 10. modifikácii programu predstavuje 3,04 mld. €, z toho prostriedky EÚ (EPFRV vrátane EURI – nástroj Únie na obnovu po kríze COVID-19) 2,27 mld. €.

V roku 2022 bolo v PPA prijatých 8 728 žiadostí na opatrenia z PRV SR 2014-2022 a do konca roka 2022 bolo schválených 3 790 žiadostí. Čerpanie prostriedkov z verejných zdrojov bolo v roku 2022 o 3,45 mil. € nižšie ako v roku 2021. Medzi projektovými opatreniami klesli najmä výdavky na investície do hmotného majetku (- 15,25 mil. €) a medzi neprojektovými opatreniami sa najvýraznejšie znížili výdavky na platby pre oblasti s prírodnými alebo inými osobitnými obmedzeniami (- 19,8 mil. €) a naopak vzrástol objem čerpaných prostriedkov na ekologické poľnohospodárstvo (+ 12,25 mil. €).

Tab. 66 *Výdavky na PRV SR 2014-2022 za roky 2021 a 2022 v mil. €*

Opatrenie	výdavky za rok 2021			výdavky za rok 2022		
	spolu	z toho: EPFRV	ŠR	spolu	z toho: EPFRV	ŠR
Projektové opatrenia	48,659	36,375	12,284	39,991	29,460	10,532
01-Prenos znalostí a informačné akcie	0,154	0,115	0,038	0,170	0,127	0,042
02-Poradenské služby	0,000	0,000	0,000	0,035	0,023	0,012
04-Investície do hmotného majetku	23,000	17,236	5,764	7,750	5,360	2,390
05-Obnova potenciálu poľnohospodárskej výroby - prevencia	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
06-Rozvoj poľnohospodárskych podnikov a podnikateľskej činnosti	4,760	3,570	1,190	6,861	5,132	1,729
07-Základné služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach	6,802	5,102	1,701	12,736	9,513	3,223
08-Investície do rozvoja lesných oblastí a zlepšenia životaschopnosti lesov	2,080	1,560	0,520	3,575	2,681	0,894
16-Spolupráca	1,137	0,839	0,298	0,299	0,224	0,075
19-LEADER	0,091	0,056	0,035	2,490	1,842	0,647
20-Technická pomoc	6,981	5,236	1,745	6,051	4,539	1,513
21-Dočasná podpora kvôli COVID 19	3,654	2,661	0,993	0,025	0,019	0,006
Neprojektové opatrenia	133,905	99,439	34,466	139,118	105,448	33,670
10-Agroenvironmentálno-klimatické opatrenia	18,392	13,583	4,809	21,437	15,781	5,656
11-Ekologické poľnohospodárstvo	15,494	11,394	4,100	27,750	22,635	5,115
12-Platby v rámci NATURA 2000 a smernice o vode	0,841	0,630	0,211	0,942	0,705	0,237
13-Platba pre oblasti s prírodnými alebo inými osobitnými obmedzeniami	72,121	53,883	18,238	52,313	39,107	13,206
14-Dobré životné podmienky zvierat	26,158	19,275	6,884	35,632	26,378	9,254
15-Lesnícko-environmentálne platby	0,898	0,674	0,224	1,043	0,841	0,202
Platby spolu	182,563	135,813	46,750	179,109	134,907	44,202

Prameň: PPA (www.apa.sk) – Aktuálny prehľad vyplatených finančných prostriedkov za rok 2021, 2022 – údaje z RIS (rozpočtového informačného systému)

Vypracoval: MPRV SR

8.4. OPERAČNÝ PROGRAM RYBNÉ HOSPODÁRSTVO

Operačný program Rybné hospodárstvo 2014-2020 (OP RH 2014 – 2020) je vypracovaný v súlade s prílohou I vykonávacieho nariadenia Komisie (EÚ) č. 771/2014 zo 14. júla 2014, ktorým sa stanovujú pravidlá podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 508/2014 o Európskom námornom a rybárskom fonde, pokiaľ ide o vzor operačných programov, štruktúru plánu kompenzácií dodatočných nákladov vzniknutých prevádzkovateľom pri rybolove, chove, spracovaní a marketingu určitých produktov rybolovu a akvakultúry z najvzdialenejších regiónov Únie, vzor prenosu finančných údajov, obsah správ o hodnotení ex ante a minimálne požiadavky na plán hodnotenia, ktorý sa má predložiť v rámci Európskeho námorného a rybárskeho fondu v platnom znení ustanovujúceho príslušné pravidlá podľa nariadenia EP a Rady (EÚ) č. 508/2014 z 15. mája 2014 o Európskom námornom a rybárskom fonde, ktorým sa zrušujú nariadenia Rady (ES) č. 2328/2003, (ES) č. 861/2006, (ES) č. 1198/2006 a (ES) č. 791/2007 a nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1255/2011. OP RH 2014 – 2020 bol schválený uznesením vlády SR č. 481/2014 z 24.9.2014 a je programovým dokumentom MPRV SR, ktorý je základným rámcom pre poskytovanie podpory spolufinancovanej z Európskeho námorného a rybárskeho fondu (ENRF) v programovom období 2014 - 2020 a z prostriedkov štátneho rozpočtu. OP RH SR 2014 – 2020 pokrýva celé územie Slovenskej republiky.

Pôvodný celkový objem verejných výdavkov na sedemročné programové obdobie predstavoval 20,8 mil. € (z toho ENRF: 15,8 mil. €, štátny rozpočet: 5,05 mil. €), k 31.12.2022 bola alokácia finančných zdrojov znížená na 12,39 mil. € (z toho ENRF: 9,4 mil. €, štátny rozpočet: 3,0 mil. €). Finančné prostriedky z operačného programu by mali prispieť najmä k zvýšeniu konkurencieschopnosti domácej produkcie akvakultúry, vrátane spracovania, k zvýšeniu kvality a pridanej hodnoty produktov, zefektívneniu a racionalizácii výrobných procesov, zvýšeniu, resp. udržaniu zamestnanosti v sektore, zvýšeniu efektívnosti využívania zdrojov, a to so zreteľom na ochranu životného prostredia, ďalej k zlepšeniu zberu údajov za sektor akvakultúry a spracovania a ich vypovedacej schopnosti, vrátane vykonávania systému Únie na kontrolu, inšpekcie a presadzovanie v súlade so Spoločnou rybárskou politikou EÚ.

Uvedený operačný program poskytuje podpory v rámci nasledujúcich priorít Únie:

- priorita Únie 2 Podpora akvakultúry, ktorá je environmentálne udržateľná, efektívne využíva zdroje, je inovačná, konkurencieschopná a založená na znalostiach
- priorita Únie 3 Podpora vykonávania Spoločnej rybárskej politiky
- priorita Únie 5 Podpora marketingu a spracovania
- priorita únie 7 Technická pomoc
- priorita únie 8 Zlepšenie a poskytovanie vedeckých znalostí, ako aj zber a správa údajov

Nízke čerpanie finančných prostriedkov v roku 2022 ovplyvnilo dokončovanie už skôr rozbehnutých projektov. Hlavné aktivity realizácie projektov v roku 2022 boli stavebné práce v oblasti akvakultúry, odbahňovanie rybníkov, dodávka rôznych druhov technológie a techniky súvisiacej s predmetom činnosti v oblasti akvakultúry a zabezpečenie mzdových výdavkov na účely výkonu činností národného korešpondenta.

Tab. 67 Výdavky na OP RH 2014-2020 vyplatené v rokoch 2021 a 2022 v €

Opatrenie	výdavky za rok 2021			výdavky za rok 2022		
	spolu	z toho: ENRF	ŠR	spolu	z toho: ENRF	ŠR
priorita Únie 2	993 332	744 999	248 333	419 373	314 530	104 843
priorita Únie 3	50 930	40 744	10 186	0	0	0
priorita Únie 5	27 680	20 760	6 920	24 094	18 071	6 024
priorita Únie 7	797 694	598 271	199 423	0	0	0
priorita Únie 8	0	0	0	50 929	40 744	10 186
Platby spolu	1 869 636	1 404 773	464 862	494 397	373 344	121 053

Prameň: MPRV SR, Oddelenie posudzovania a implementácie projektov Operačného programu Rybné hospodárstvo

Vypracoval: MPRV SR

8.5. ŠTÁTNA POMOC A NÁRODNÉ PODPORY

Štátna pomoc a národné podpory sa poskytli v zmysle:

- zákona č. 280/2017 Z. z. o poskytovaní podpory a dotácie v pôdohospodárstve a rozvoji vidieka a o zmene zákona č. 292/2014 Z. z. o príspevku poskytovanom z európskych štrukturálnych a investičných fondov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,
- zákona č. 358/2015 Z. z. o úprave niektorých vzťahov v oblasti štátnej pomoci a minimálnej pomoci a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o štátnej pomoci),
- zákona č. 39/2007 Z. z. o veterinárnej starostlivosti v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o veterinárnej starostlivosti“),
- zákona č. 326/2005 Z. z. o lesoch v znení neskorších predpisov,
- zákona č. 194/1998 Z. z. o šľachtení a plemenitbe hospodárskych zvierat, v znení neskorších predpisov,
- výnosu MPRV SR z 10. decembra 2014 č. 660/2014-100 o poskytovaní podpory v poľnohospodárstve, potravinárstve, lesnom hospodárstve a rybnom hospodárstve,
- výnosu MPRV SR č. 536/2011-100 o podrobnostiach pri poskytovaní podpory v pôdohospodárstve a pri rozvoji vidieka v znení neskorších predpisov.

Štátna pomoc a minimálna pomoc podľa výnosu MPRV SR z 10. decembra 2014 č. 660/2014-100 o poskytovaní podpory v poľnohospodárstve, potravinárstve, lesnom hospodárstve a rybnom hospodárstve sa môže poskytnúť na: činnosti v poľnohospodárskej prvovýrobe, činnosti v spracovaní poľnohospodárskych výrobkov a výrobe potravinárskych výrobkov, činnosti v marketingu poľnohospodárskych a potravinárskych výrobkov, investície na ochranu kultúrneho a prírodného dedičstva nachádzajúce sa v pôdohospodárskych podnikoch, nápravu škôd spôsobených nepriaznivými poveternostnými udalosťami a živelnou pohromou podľa osobitného predpisu v sektore pôdohospodárstva, výskum a vývoj v poľnohospodárstve a lesnom hospodárstve, činnosti v lesnom hospodárstve, činnosti zamerané na rozvoj vidieka, zamestnávanie znevýhodnených zamestnancov a značne znevýhodnených zamestnancov, činnosti v hospodárskom chove rýb.

Na uvedené aktivity boli v roku 2022 vynaložené finančné prostriedky zo štátneho rozpočtu v objeme 104,12 mil. €, čo v porovnaní s rokom 2021 predstavuje viac ako dvojnásobný objem vyplatených finančných prostriedkov. Mimoriadna pomoc prvovýrobcom kvôli suchu ako aj pomoc potravinárskemu priemyslu kompenzovali straty (z titulu navýšenia cien vstupov) v týchto sektoroch sumou 51,5 mil. €. V porovnaní s rokom 2021 sa zvýšil objem štátnej pomoci vo forme úľav na environmentálnych daniach (+ 6,1 mil. €) a objem štátnej pomoci na platby poistného v poľnohospodárskej prvovýrobe (+ 2 mil. €).

Tab. 68 *Štátna a minimálna pomoc (de minimis) vyplatená v rokoch 2021 a 2022 v €*

	2021	2022
Zabezpečenie účasti chovateľov a pestovateľov na výstavách	115 998	150 000
Založenie a vedenie plemennej knihy a plemenárskej evidencie*	699 984	874 992
Kontrola úžitkovosti, testovanie a odhad plemennej hodnoty hospodárskych zvierat*	1 583 615	1 986 276
Účast' spracovateľa na výstave (pomoc de minimis)	142 498	150 000
Podpora na prijímanie znevýhodnených pracovníkov vo forme mzdových dotácií	210 932	0
Podpora v lesnom hospodárstve na plnenie mimoprodukčných funkcií lesov (pomoc de minimis)	5 991 182	5 977 746
Dotácia na odstraňovanie a likvidáciu mŕtvych hospodárskych zvierat (kadávery)*	3 130 000	1 699 968
Štátna pomoc na platby poistného v poľnohospodárskej prvovýrobe	5 999 750	7 999 991
Náprava škôd spôsobených chorobami zvierat a na úhradu niektorých nákladov na eradikáciu chorôb zvierat formou dotácie	798 744	1 724 747
Štátna pomoc vo forme úľav na environmentálnych daniach (zelená nafta 2019+)	25 922 797	32 028 473
Náhrada škôd spôsobených nepriaznivou poveternostnou udalosťou, ktorú možno prirovnať k prírodnej katastrofe (SUCHO 2022)	0	41 676 446
Podpora potravinárskeho sektora	0	9 855 202
Platby spolu	44 595 500	104 123 842

Prameň: Návrh záverečného účtu kapitoly Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka za rok 2021, 2022, MPRV SR

Poznámky: * uvedené sumy za rok 2022 predstavujú sumy poskytnutej dotácie na predmetný účel, ktoré možno použiť od 1.1.2022 do 31.3.2023

Vypracoval: MPRV SR

Podpory na základe výnosu MPRV SR č. 536/2011-100 sú poskytované nefinančným nepodnikateľským subjektom na verejnoprospešné aktivity rozvoja pôdohospodárstva a rozvoja vidieka. Prijímateľom môžu byť štátne podniky, občianske združenia alebo záujmové komory.

V roku 2022 boli na tieto aktivity vynaložené finančné prostriedky zo štátneho rozpočtu v objeme 5,6 mil. €, čo v porovnaní s rokom 2021 predstavuje pokles o 1 mil. €. Najväčší objem vynaložených prostriedkov smeroval do štátneho podniku Hydromeliorácie.

Ďalšie prostriedky v rámci národných podpôr smerovali jednotlivcom a neziskovým právnickým osobám na verejnoprospešné aktivity rozvoja vidieka, občianskym združeniam,

nadáciám a komorám. Objem týchto prostriedkov (2,12 mil. €) bol na porovnateľnej úrovni ako v roku 2021.

Tab. 69 *Národné podpory – transfery nefinančným subjektom v rokoch 2021 a 2022 v €*

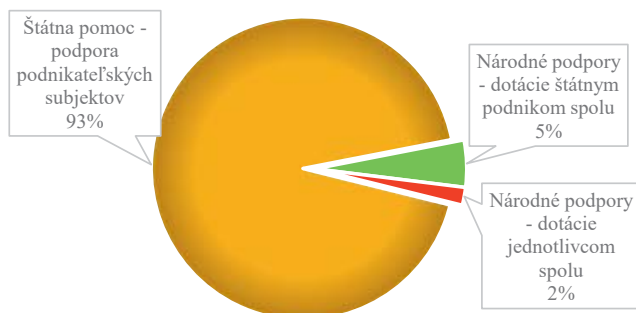
	2021	2022
Dotácia na chránený chov plemenných koní - Národný žrebčín „Topolčianky“, štátny podnik	2 025 000	1 984 000
Dotácia na činnosť dostihovej autority a ocenenie víťazov v dostihoch - Závodisko, štátny podnik	1 267 000	1 283 726
Dotácia na správu, zachovanie prevádzkyschopného stavu hydromelioračného majetku vo vlastníctve štátu a likvidáciu nefunkčných častí majetku - Hydromeliorácie, štátny podnik	2 630 000	2 250 000
Dotácia na chránený chov plemien koní, rozvoj a zachovanie majetku štátu na chránený chov plemien koní a na ochranu a zlepšovanie životných podmienok zveri - LESY SR, štátny podnik	643 520	100 000
Mesto Banská Bystrica	69 970	0
Národné podpory - dotácie štátnym podnikom spolu	6 635 490	5 617 726

Prameň: Návrh záverečného účtu kapitoly Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka za rok 2021, 2022, MPRV SR

Vypracoval: MPRV SR

Na štátnu pomoc a národné podpory bolo v roku 2022 vynaložených spolu 111,86 mil. €, v porovnaní s rokom 2021 ide o nárast o 109,7 %, ktorý sa prejavil hlavne v štátnej pomoci pre podnikateľské subjekty.

Graf 53 *Národné podpory a štátna pomoc v roku 2022 v €*

Prameň: Návrh záverečného účtu kapitoly Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka za rok 2022, MPRV SR

Vypracoval: MPRV SR

Tab. 70 *Národné podpory – transfery jednotlivcom v rokoch 2021 a 2022 v €*

	2021	2022
Opeľovacia činnosť včiel - Slovenský zväz včelárov	998 288	994 596
Opeľovacia činnosť včiel - Slovenskí včelári	200 628	201 444
Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora	184 990	180 000
Slovenská lesnícka komora	55 000	60 820
Slovenská poľovnícka komora	97 100	110 000
Slovenský klub sokoliarov pri Slovenskej poľovníckej komore	7 000	10 000
Agrárna komora Slovenska	19 920	30 600
Únia regionálnych združení vlastníkov neštátnych lesov Slovenska	28 900	26 000
Gemerské regionálne združenie vlastníkov neštátnych lesov	5 000	5 000
Združenie vlastníkov spoločenstevných a súkromných lesov Banskobystrického kraja	5 000	5 000
Združenie mladých farmárov na Slovensku - ASYF	19 920	16 319
Slovenský zväz prvovýrobcov mlieka - SZPM	19 920	9 443
Slovenský zväz chovateľov	44 820	22 664
Slovenský zväz záhradkárov Republikový výbor	6 972	13 645
Ovocinárska únia SR	29 382	8 499
Zväz zeleninárov a zemiakarov Slovenska	9 960	4 722
OZ Slovenské združenie chovateľov koní	14 940	7 083
OZ Zeleň - živá lúka	1 200	3 600
Podunajská vínná cesta	4 980	2 361
Združenie chovateľov rýb na Slovensku	11 952	7 083
Zemiakársky a zeleninársky zväz SR	11 858	11 493
Celoslovenské dni poľa	9 960	4 722
OZ Zóny bez pesticídov	9 164	0
OZ pri Zväze chovateľov oviec a kôz	26 892	20 398
VODA a RYBY - Spoločnosť pre ochranu vodných biotopov Slovenska, n.o.	0	968
Vidiecka platforma	0	80 000
Pro Silva Slovakia	0	7 315
Slovenská agrolesnícka asociácia	0	10 000
Združenie lesných škôlkárov SR	0	12 265
Klub poľnohospodárskych novinárov	0	5 000
Kompenzácia strát na zvieratách v dôsledku nariadených veterinárnych opatrení pre chovateľov - nepodnikateľov (fyzické osoby) - včelí mor, africký mor ošípaných a brucelóza	287 734	249 897
Národné podpory - dotácie jednotlivcom spolu	2 111 480	2 120 937

Prameň: Návrh záverečného účtu kapitoly Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka za rok 2021, 2022, MPRV SR; Vypracoval: MPRV SR

8.6. CELKOVÁ PODPORA POĽNOHOSPODÁRSTVA A POTRAVINÁRSTVA

Do celkových výdavkov na poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka spadajú aj všeobecné služby, ktoré boli poskytované prevažne špecializovanými inštitúciami v rámci rezortu pôdohospodárstva. Patrí sem:

- *Výskum a vývoj*: výskumné ústavy rezortu, národné opatrenia (zachovanie a starostlivosť o genofond zvierat, výskum a vývoj na zachovanie a starostlivosť o genofond rastlín, výskum a vývoj na zachovanie a rozširovanie genetického základu pestovaných rastlín),
- *Poľnohospodárske poradenstvo a vzdelávanie*: zmluva s Agroinštitútom Nitra, štátny podnik, Inštitútom vzdelávania veterinárnych lekárov a Agentúrou pre rozvoj vidieka (ARVI) na zabezpečenie vzdelávacích aktivít,
- *Služby špecializovanej štátnej správy* poskytované prostredníctvom
 - o rozpočtových organizácií: Štátna veterinárna a potravinová správa SR (ŠVPS SR), Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky (ÚKSÚP), Plemenárska inšpekcia,
 - o príspevkových organizácií: Štátny veterinárny a potravinový ústav (ŠVPÚ), Národné poľnohospodárske a potravinárske centrum (NPPC), Národné lesnícke centrum (NLC),
 - o a štátneho podniku: Plemenárske služby SR, š. p. (výdavky na registre CEHZ),
- *Infraštruktúra*: pozemkové úpravy z rozpočtovej kapitoly MPRV SR (mimo opatrení PRV SR),
- *Marketing a propagácia*: propagácia rezortu, marketingové aktivity poľnohospodárskych výrobkov a potravín, vrátane Značky kvality SK,
- *Ostatné služby*: inštitucionálne výdavky úradu MPRV SR, PPA, informatizácia rezortu, rezortná štatistika, zahraničná spolupráca rezortu, transfer pre Múzeum vo Sv. Antone.

Tab. 71 *Štruktúra podpôr na všeobecné služby v rokoch 2021 a 2022 v €*

	2021	2022
Vzdelávanie	307 567	433 177
Služby organizácií špecializovanej štátnej správy (vrátane výskumu a vývoja)*	112 539 905	80 759 893
Infraštruktúra	30 192	17 328
Marketing a propagácia	616 810	1 678 089
Ostatné služby	46 365 999	52 897 627
Spolu	159 860 472	135 786 115

Prameň: Správa Slovenskej republiky pre Monitoring a hodnotenie poľnohospodárskych politík OECD 2021, 2022

Poznámka:* finančné prostriedky na vedu a výskum sú uvedené samostatne v tabuľke č. 73

Vypracoval: MPRV SR

Najväčší podiel na všeobecných službách v rokoch 2021-2022 mali služby ústavov špecializovanej štátnej správy, ktorých činnosť sa zameriavala predovšetkým na kontrolu dodržiavania fytosanitárnych, zooveterinárnych a hygienických predpisov s cieľom zachovania bezpečnosti potravín. Zvýšil sa objem vyplatených podpôr na ostatné služby, medzi ktorými najväčší podiel predstavujú výdavky na činnosť PPA a úradu MPRV SR.

Tab. 72 *Podpory na služby špecializovanej štátnej správy a ostatných služieb v roku 2022 v €*

Služby špecializovanej štátnej správy		Ostatné služby	
ŠVPS SR	34 690 185	výdavky úradu MPRV SR	20 680 171
ÚKSÚP	16 021 436	PPA	27 351 968
Plemenárska inšpekcia	385 205	informatizácia rezortu	3 014 028
ŠVPÚ	4 894 476	rezortná štatistika	132 647
NPPC	14 131 789	zahraničná spolupráca	1 368 809
NLC	9 166 790	Múzeum vo sv. Antone	350 004
Plemenárske služby, š.p.	1 470 012		
Spolu	80 759 893		52 897 627

Prameň: Správa Slovenskej republiky pre Monitoring a hodnotenie poľnohospodárskych politík OECD 2021, 2022; Vypracoval: MPRV SR

Tab. 73 *Vyplatené fin. prostriedky na vedu a výskum v rezorte MPRV SR v roku 2022 v €*

Názov organizácie	Inštitucionálna forma	Účelová forma	Spolu čerpané	Počet projektov
NPPC	2 124 429	0	2 124 429	0
NLC	182 625	300 511	483 137	5
Spolu	2 307 055	300 511	2 607 566	5

Prameň: Návrh záverečného účtu kapitoly Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka za rok 2022, MPRV SR; Vypracoval: MPRV SR

Výdavky do slovenského pôdohospodárstva sa v roku 2022 znížili oproti roku 2021 zo 796,65 na 736,89 mil. € (- 7,5 %). Najväčší podiel na celkových výdavkoch (37,63 %) tvorili výdavky na priame platby. Druhou skupinou podpôr, ktorá sa podieľala 24,31 % na celkových výdavkoch, boli prostriedky na rozvoj vidieka z PRV SR 2014 – 2022 a tretí najväčší objem výdavkov (18,43 %) smeroval do všeobecných služieb.

Tab. 74 *Celkové výdavky na poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka v r. 2021 - 2022 v mil. €*

	výdavky v r. 2021			výdavky v r. 2022		
	EÚ	SR	Spolu	EÚ	SR	Spolu
Trhovo orientované výdavky	13,57	4,56	18,14	14,01	18,32	32,34
Priame platby	378,66	3,54	382,20	273,79	3,51	277,31
PRV SR 2014-2022	134,83	46,42	181,25	134,91	44,20	179,11
OP RH SR 2014-2020	1,40	0,47	1,87	0,37	0,12	0,49
Štátna pomoc a národné podpory	0,00	53,34	53,34	0,00	111,86	111,86
Všeobecné služby	0,00	159,86	159,86	0,00	135,79	135,79
Spolu	528,46	268,19	796,65	423,09	313,81	736,89

Vypracoval: MPRV SR

9. Veda, výskum, vzdelávanie a poradenstvo v poľnohospodárstve a potravinárstve

9.1. VEDA A VÝSKUM

Národné poľnohospodárske a potravinárske centrum (ďalej len „NPPC“), ktoré bolo zriadené dňom 1. 1. 2014 (Rozhodnutím Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR č. 4818/2013- 250) do 31. 8. 2022 zahŕňal šesť výskumných pracovísk. Od 1. 9. 2022 prišlo k zlúčeniu, Výskumný ústav trávnych porastov a horského poľnohospodárstva a Výskumný ústav agroekológie boli začlenené do štruktúry Výskumného ústavu rastlinnej výroby Piešťany. NPPC tak aktuálne pozostáva zo štyroch výskumných pracovísk, t. j. Výskumný ústav rastlinnej výroby, Výskumný ústav živočíšnej výroby, Výskumný ústav potravinársky a Výskumný ústav pôdoznanectva a ochrany pôdy.

Hlavným poslaním NPPC je zabezpečovanie komplexného výskumu a zhromažďovania poznatkov z oblasti trvalo udržateľného využívania a ochrany prírodných, predovšetkým pôdných zdrojov a vody pre pestovanie rastlín a chov zvierat, kvality a bezpečnosti, inovácií a konkurencieschopnosti potravín i nepotravinárskych výrobkov poľnohospodárskeho pôvodu, produkčného i mimoprodukčného vplyvu poľnohospodárstva na životné prostredie a rozvoj vidieka a transfer poznatkov poľnohospodárskeho výskumu užívateľom. Významným poslaním NPPC je rozvíjanie medzinárodnej spolupráce a jeho integrácia do medzinárodného vedeckovýskumného priestoru, predovšetkým zapájaním sa do riešenia projektov v rámci programu EÚ H2020/Horizont Europe.

Nemenej dôležitá je aj publikačná činnosť a zabezpečovanie expertnej činnosti, odborného poradenstva v oblastiach pôdohospodárstva a potravinárstva v 5 nosných oblastiach: projekčná činnosť (vypracovanie projektov technologických postupov), terénne poradenstvo, služby, hromadné poradenské aktivity (semináre, konferencie, výstavy, prednášky, workshopy a pod.) a tlačoviny (vydávanie odbornej literatúry; inštruktážnych listoviek; vedecké a odborné články). Významné sú aj realizované informačné aktivity (školenia) v oblasti ochrany pôd, pestovania plodín, chovu hospodárskych zvierat, kvality a bezpečnosti potravín.

Finančné prostriedky zo štátneho rozpočtu boli zriaďovateľom (MPRV SR) v zmysle kontraktu č. 342/2021/MPRVSR–220 a jeho 7 dodatkov pridelené na riešenie 77 úloh, z ktorých 1 úloha bola riešená v rámci medzirezortného programu - Rozvojová spolupráca, 1 v rámci propagácie rezortu (AGROFILM), 1 pre zabezpečenie manažmentu výskumu, ekonomickej a hospodárskej činnosti NPPC a inštitucionálneho financovania (plnenia Výskumného zámeru NPPC). Riešenie uvedených úloh vychádzalo zo spoločenských i hospodárskych objednávok riadiacej a výrobnjej sféry. Pôvodná suma kontraktu č. 342/2021/MPRVSR–220 (zo dňa 17.12.2021) bola 4 510 000 EUR. Celkové zvýšenie v porovnaní s pôvodným kontraktom bolo o 26 490 339 EUR. Celková hodnota kontrahovaných úloh zo štátneho rozpočtu v roku 2022 predstavovala 31 000 339 EUR.

Podstatná časť dotácií bola využitá na financovanie úlohy „Aktualizácia komplexnej informačnej databázy, jej spracovanie a vyhodnotenie pre účely zefektívnenia potravinárskej výroby, zlepšenia spracovania poľnohospodárskych výrobkov a zvyšovania

konkurencieschopnosti potravinárskeho priemyslu v Slovenskej republike za rok 2021“ v hodnote 8 000 000 EUR a úlohy „Realizácia vybraných opatrení v rámci Schémy štátnej pomoci na podporu poľnohospodárskej prvovýroby, rybolovu a akvakultúry v dôsledku agresie Ruska proti Ukrajine“ v hodnote 16 053 248 EUR. Ročná dotácia finančných prostriedkov na bežné výdavky v celkovej hodnote 30 895 339 EUR bola vyčerpaná k 31.3.2023 na 90% (27 813 846,63 EUR). Nevyčerpané finančné prostriedky v objeme 3 081 492,37 EUR boli v zmysle zákona o rozpočtových pravidlách vrátené zriaďovateľovi.

Z mimorezortných zdrojov bolo riešených a financovaných 28 projektov APVV v celkovej sume 842 636 EUR (vrátane finančných prostriedkov pre spoluriešiteľov v čiastke 160 235 EUR), príjem z projektov H2020 bol 117 735,54 EUR a z ostatných projektov a grantov 5 203 796,93 EUR (vrátane finančných prostriedkov pre spoluriešiteľov v čiastke 1 609 819,98 EUR).

Riešili sa nasledovné projekty a granty:

- 6 medzinárodných projektov v rámci programu Horizont 2020,
- 4 v rámci Programu cezhraničnej spolupráce Interreg,
- 8 projektov v rámci OP II,
- 2 vzdelávacie projekty PRV,
- 1 projekt Oficiálnej rozvojovej pomoci SR – SAMRS.

Úlohy odbornej pomoci, ktoré NPPC riešilo v roku 2022, vychádzali zo spoločenských i hospodárskych objednávok riadiacej a výrobnjej sféry a boli plne v súlade so stratégiou rozvoja odvetvia v rámci národného hospodárstva SR. Vo veľkej miere boli riešené v rámci medzinárodnej vedecko-technickej spolupráce. Z riešenia úloh odbornej pomoci (pre MPRV SR v roku 2022) vyplynulo spolu 202 realizačných výstupov, z ktorých bolo 46 hmotných a 156 nehmotných.

Okrem zabezpečovania úloh výskumu a vývoja v SR získalo NPPC významné postavenie aj v medzinárodnom meradle. Dokumentuje to riešenie 15 medzinárodných projektov, aktívna účasť pracovníkov NPPC v 63 medzinárodných vedeckých a odborných organizáciách.

Pracovníci NPPC aktívne pracovali v 79 orgánoch a komisiách ústrednej štátnej správy, v 56 profesijných a záujmových združeniach, zväzoch a podobných organizáciách, v 38 orgánoch ostatných organizácií s pôsobnosťou v poľnohospodárstve, v 30 vedeckých radách a v 30 redakčných radách periodík. V priebehu roku 2022 sa spracovalo a následne riadiacim orgánom s celospoločenským a regionálnym významom predložilo 22 podkladov pre prípravu legislatívnych predpisov a 66 koncepčných, prognostických a expertíznych materiálov pre riadiace orgány na základe požiadaviek MPRV SR a jeho odborných sekcií.

Poradenské aktivity, ako aj koncepčno-prognostickú činnosť realizovalo NPPC vo všetkých oblastiach svojho zamerania pre riadiace orgány, ale aj pre užívateľov v praxi. NPPC organizovalo konferencie, semináre, školenia, kurzy a prednášky ako aj monitoring, akreditačnú, skúšobnú a kontrolnú činnosť.

Pracovníci NPPC v roku 2022 zrealizovali niekoľko podujatí s medzinárodnou účasťou. Medzi najvýznamnejšie akcie patrili:

- Poľné stretnutie pestovateľov maku 2022, 3. 5. 2022, Cífer;
- Poľný deň šľachtenia pšenice, 3. 6. 2022, VŠS Malý Šariš;
- „Celoslovenské dni poľa“ (XI. ročník výstavy), 7. – 8. 6. 2022, Dolná Krupá;
- výstava Agrokomplex Nitra 2022 a expozícia „Gazdovský dvor u výskumníkov“, 18. – 21. 8. 2022;
- workshop k projektu H2020 – NanoFEED „Nanostructured carriers for improved cattle feed“, 5. – 9. 9. 2022, Liptovský Hrádok;

- vedecká konferencia „Pedologické dni 2022“, 12. – 14. 9. 2022, Zvolen;
- medzinárodný filmový festival „Agrofilm 2022“, 3. - 8. 10. 2022, Lužianky;
- 31. vedecké sympóziu s medzinárodnou účasťou „Situácia v ekologicky zaťažených regiónoch Slovenska a strednej Európy“, NPPC spoluorganizátor, 24. - 25. 11. 2022 Hrádok pri Jelšave.

Dôležitým hodnotiacim kritériom NPPC bola publikačná činnosť. V roku 2022 pracovníci NPPC publikovali (na základe prepočítaných podielov pracovníkov) 975,51 prác a zároveň sa podieľali na vedeckej výchove a pedagogickej činnosti. V roku 2022 pôsobilo v pedagogickom procese 19 prednášateľov z NPPC, ktorí na 13 slovenských a zahraničných univerzitách prednášali 1 948 hodín a odborne viedli 14 doktorandov a 48 diplomantov a bakalárov.

Významnou činnosťou NPPC bola koordinácia Národných programov zachovania genofondu pôvodných a ohrozených druhov rastlín a plemien hospodárskych zvierat vrátane tvorby národných databáň. NPPC - VÚRV koordinoval Národný program ochrany genetických zdrojov rastlín pre výživu a poľnohospodárstvo a zabezpečoval prevádzku Génovej banky semenných kultúr SR. NPPC – VÚŽV plnil úlohy národného kontaktného bodu pre živočíšne genetické zdroje vyplývajúce z medzinárodných dohôd a dohovorov ratifikovaných Slovenskou republikou.

NPPC disponuje kvalitným vedeckovýskumným potenciálom, ktorý pokrýva všetky oblasti pôdohospodárstva a potravinárstva, výroby a je plnohodnotným partnerom pre popredné zahraničné výskumné pracoviská.

Medzi hlavných užívateľov vedeckovýskumnej činnosti NPPC v roku 2022 patrili riadiace a rozhodovacie orgány štátnej správy a kontrolné orgány rezortu pôdohospodárstva (MPRV SR, MŽP SR, MŠVVaŠ SR, MDVRR SR, SPPK, ŠVPS, ÚKSÚP, CVTI, PS SR, ŠÚ SR, š. p., Hydromeliorácie, š. p., regionálne strediská Pôdohospodárskej platobnej agentúry, okresné úrady - pozemkové a lesné odbory), pre ktoré sa spracovávali rôzne legislatívne, koncepčné, prognostické a expertízne materiály.

MPRV SR využívalo odbornosť pracovníkov pri koordinovaní Národných programov ochrany genetických zdrojov rastlín a ohrozených plemien hospodárskych zvierat ako aj pri výkonoch mnohých výberových a uznávacích komisií MPRV SR. Spolupráca s MPRV SR prebiehala v podobe prípravy viacerých legislatívnych návrhov, ako aj vypracovávaní stanovísk k otázkam súvisiacim s predmetom činnosti NPPC.

Užívateľmi výstupov z riešených úloh odbornej pomoci okrem MPRV SR bol aj Európsky úrad pre bezpečnosť potravín (EFSA). K významným užívateľom výstupov organizácie patrili chovateľské, pestovateľské a profesijné zväzy a združenia, šľachtiteľské organizácie, semenárske podniky, výživu a stimuláciu rastu rastlín, pracoviská potravinárskeho priemyslu, únie a spoločnosti.

Najpočetnejšími odberateľmi výsledkov výskumu a vývoja NPPC boli: poľnohospodárske družstvá, podniky, firmy a samostatne hospodáriaci roľníci, univerzity, stredné odborné školy a učilištia a široká odborná a ostatná verejnosť, ktorí preberali najnovšie poznatky z riešenia v oblastiach živočíšnej, rastlinnej výroby, pôdoznalectva a ochrany pôdy, potravinárstva, a efektívnych spôsobov využívania biomasy pre energetické účely.

Okresné úrady (lesné odbory) využívali výsledky NPPC-VÚŽV v poradných zboroch a chovateľských radách poľovných oblastí. Výsledky výskumu a vývoja využívala aj RTVS, ktorá v programe Farmárska revue prostredníctvom pracovníkov NPPC pripravila niekoľko tém z rôznych oblastí činnosti NPPC, ktoré sa dostali do povedomia širokého okruhu divákov. Výsledky

výskumu a vývoja, metodických a technologických postupov realizovaných na NPPC vo veľkej miere využívali aj mnohé zahraničné organizácie, inštitúcie a firmy.

9.2. VZDELÁVANIE

Agroinštitút Nitra, š. p. (ďalej len Agroinštitút), ako rezortné vzdelávacie zariadenie MPRV SR, je za predchádzajúce roky najväčším poskytovateľom vzdelávacích aktivít v pôsobnosti rezortu pôdohospodárstva a rozvoja vidieka v oblasti celoživotného vzdelávania. Počas pandémie COVID - 19 v rokoch 2020 a 2021 preniesol Agroinštitút mnohé vzdelávacie aktivity do online priestoru a to prostredníctvom vlastnej digitálnej platformy BigBlueButton. V roku 2022 Agroinštitút tento systém využíval počas celého roka v kombinácii s prezenčnou formou výučby, nakoľko digitálny vzdelávací priestor sa stal pre určitú časť účastníkov vzdelávania preferovaný a vyhľadávaný, predovšetkým z hľadiska úspory nákladov a času.

V roku 2022 Agroinštitút celkovo zrealizoval 80 vzdelávacích aktivít, ktorých sa zúčastnilo 2 611 osôb. V súvislosti s požiadavkami praxe Agroinštitút zrealizoval 24 rôznych vzdelávacích aktivít.

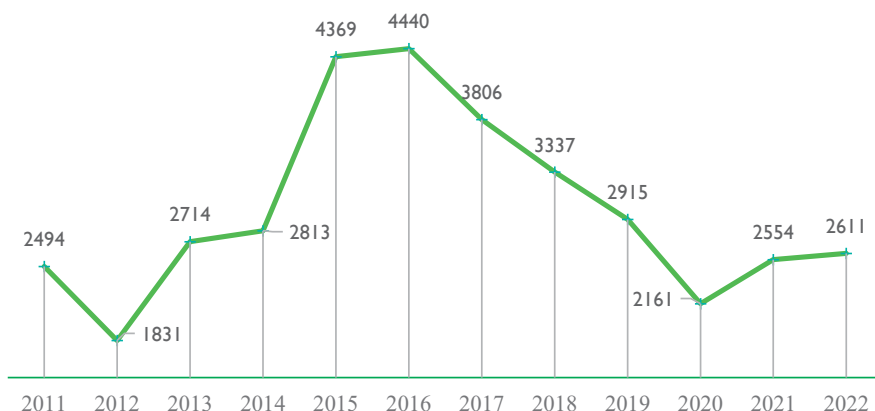
Tab. 75 *Vývoj počtu vzdelávacích aktivít a počtu vzdelávaných*

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Počet vzdelávacích aktivít	84	153	199	127	105	87	89	80
Počet vzdelávaných	4 369	4 440	3 806	3 337	2 915	2 161	2 554	2 611

Prameň: Agroinštitút Nitra, š. p.

V roku 2022 sa opätovne medziročne zvýšil počet účastníkov vzdelávacích aktivít, čo možno hodnotiť pozitívne vzhľadom na kontinuálny výrazný pokles počtu vzdelávaných v období rokov 2015 – 2020. V rokoch 2020 - 2022 Agroinštitút neorganizoval počas výstavy Agrokomplex hromadné diskusné okrúhle stoly, ktorých sa každoročne zúčastňovalo 300 až 500 osôb.

Graf 54 *Vývoj počtu účastníkov vzdelávacích aktivít za obdobie rokov 2011 - 2022*

Prameň: Výročná správa Agroinštitútu Nitra, š. p.

Pri realizácii vzdelávacích aktivít Agroinštitút spolupracoval s rôznymi organizáciami a inštitúciami pôsobiacimi v rámci agrotezortu ale i mimo neho. V spolupráci s Agrárnou komorou Slovenska organizoval odborné vzdelávanie v oblasti aplikácie prípravkov na ochranu rastlín pre vedúcich pracovníkov a aplikátorov, akreditovaný kurz pre ošetrovateľov ošipáných a tiež kurzy pre mladých farmárov.

V spolupráci s MPRV SR, odborom rastlinnej výroby, Agroinštitút organizoval seminár na tému Návrh nariadenia o udržiavateľnom používaní prípravkov na ochranu rastlín – perspektíva slovenského poľnohospodárstva. Podujatia sa celkovo zúčastnilo 61 osôb.

Agroinštitút Nitra v spolupráci s MPRV SR, odborom priamych platieb a správnych činnosti dňa 22.9.2022 zorganizoval odborný seminár Eko-schémy ako nový druh priamych platieb v programovom období 2023-2027. Podujatie bolo organizované kombinovanou formou, prezenčne, aj online, a zúčastnilo sa ho celkom 493 účastníkov, z toho prezenčne prítomných bolo 73 osôb, ostatní boli pripojení online prostredníctvom MS TEAM a niektorí sledovali seminár cez youtube kanál. Následne záznam z celého podujatia prostredníctvom youtube kanálu si pozrelo do konca roku 2022 ďalších 1 370 osôb.

Portfólio ponúkaných vzdelávacích aktivít reflektovalo na požiadavky agrárnej praxe, na aktuálne legislatívne zmeny a na potreby v rámci SP SPP. V roku 2022 Agroinštitút organizoval odborné semináre k nasledovným témam:

- aplikácia zákona o pozemkových spoločnostiach, počet účastníkov 21,
- školenie vodohospodárov, počet účastníkov 32,
- aktuálnosť nástrojov SP SPP pre prípad nepredvídateľných kríz, počet účastníkov 45,
- využitie bioenergie v poľnohospodárstve a odpadovom hospodárstve, počet účastníkov 75.

V priebehu roka 2022 Agroinštitút na základe akreditácie MŠVVaŠ SR podľa § 9 ods. 2 zákona č. 568/2009 Z. z. o celoživotnom vzdelávaní realizoval vzdelávacie aktivity, ktorých sa zúčastnilo celkom 599 osôb. Napriek medziročnému poklesu počtu absolventov akreditovaných vzdelávacích kurzov (817 osôb v roku 2021), pre obdobie posledných rokov je charakteristický rastúci trend. Z uvedeného vyplýva, že záujem o akreditované kurzy, ktorými sa získava odborná spôsobilosť na určité druhy činností alebo odborná spôsobilosť potrebná pre výkon povolania je kontinuálny a Agroinštitút možno považovať za inštitúciu poskytujúcu vzdelávanie na profesionálnej úrovni.

Tab. 76 *Prehľad akreditovaných vzdelávacích kurzov realizovaných v roku 2022*

Názov kurzu	číslo akreditácie	rozsah v hodinách	počet účastníkov
Odborná príprava na overenie odbornej spôsobilosti na prácu s dezinfekčnými prípravkami na profesionálne použitie a na prácu s prípravkami na reguláciu živočíšnych škodcov na profesionálne použitie	2782/2020/6/1	20	9
Aktualizačná odborná príprava na overenie odbornej spôsobilosti na prácu s dezinfekčnými prípravkami na profesionálne použitie a na prácu s prípravkami na reguláciu živočíšnych škodcov na profesionálne použitie	2782/2020/6/1	16	11
Odborná príprava na prevádzkovanie liehovarnického závodu na pestovateľské pálenie ovocia	2782/2019/24/1	80	31
Odborná príprava na overenie odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami	2782/2019/127/2	10	43
Aktualizačná odborná príprava na overenie odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami	2782/2019/127/2	10	25
Pestovanie a spracovanie liečivých rastlín	2782/2021/63/1	20	14
Ošetrovanie ošipáných	2782/2020/95/1	16	45
Základy podnikania a podporné opatrenia v agrosektore	2782/2020/6/2	38	310
Vstupná odborná príprava pôdohospodárskych poradcov	2782/2020/95/2	32	52
Agroenvironmentálno-klimatické opatrenie	2782/2019/127/1	14	59
SPOLU			599

Prameň: Výročná správa Agroinštitútu Nitra, š. p. za rok 2022

Na základe výzvy PPA č. 43/PRV/2019 pre opatrenie 1 - Prenos znalostí a informačné akcie, podopatrenie 1.1 – Podpora na akcie odborného vzdelávania a získavania zručností b) vzdelávacie programy nepresahujúce 18 mesiacov bol Agroinštitút v roku 2022 schválený projekt s názvom Vzdelávanie mladých farmárov prispievajúce ku generačnej výmene v agrosektore. V roku 2022 Agroinštitút v rámci tohto projektu realizoval štyri kurzy, dva vo vlastných priestoroch v Nitre, dva v spolupráci s Agrárnou komorou Slovenska v Dunajskej Strede a v Brzotíne. Kurzy boli realizované čo najbližšie k účastníkom, v regiónoch Slovenska. Projekt bude pokračovať aj v roku 2023.

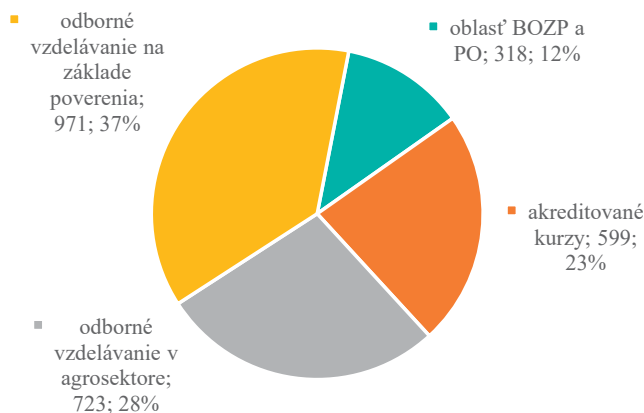
Odbornú spôsobilosť v oblasti prípravkov na ochranu rastlín v zmysle § 32 ods. 6 zákona č. 405/2011 Z. z. o rastlinolekárskej starostlivosti a o zmene zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov na základe poverenia MPRV SR č. 66/2012-100 zo dňa 16.1.2012 v roku 2022 získalo 260 vedúcich pracovníkov, 566 aplikátorov a 145 predajcov, spolu 971 osôb.

V oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci (ďalej len BOZP) a v oblasti požiarnej ochrany (ďalej PO) sa vzdelávacích aktivít zúčastnilo v roku 2022 celkovo 318 osôb. Vzdelávacie aktivity boli zamerané na:

- aktualizáciu odbornú prípravu bezpečnostných technikov a autorizovaných bezpečnostných technikov na základe oprávnenia Národného inšpektorátu práce SR č. VVZ-0229/09-01.2 (112 absolventov);
- základnú odbornú prípravu technikov požiarnej ochrany na základe oprávnenia Prezídia hasičského a záchranného zboru, oprávnenie č. 12/2021 (21 absolventov);

- ďalšiu odbornú prípravu technikov požiarnej ochrany na základe oprávnenia Prezídia hasičského a záchranného zboru, oprávnenie č. 12/2021 (132 absolventov);
- BOZP vedúcich pracovníkov páleníc (53 účastníkov).

Graf 55 *Vzdelávacie aktivity podľa oblastí v závislosti od počtu účastníkov v roku 2022*

Prameň: Agroinštitút Nitra, š. p.

Tab. 77 *Vývoj počtu účastníkov vzdelávacích aktivít podľa jednotlivých druhov vzdelávacích aktivít*

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Informačné semináre k aplikácii GSAA	1 161	604	103	0	0	0
Odborné vzdelávanie na základe poverenia (POR-ky)	625	520	831	1 077	1 126	971
Odborné vzdelávanie v agrosektore	1 178	1 337	1 208	198	281	723
Oblasť BOZP a PO	418	451	345	260	330	318
Akreditované kurzy	355	425	428	596	817	599
Ostatné	69	0	0	30	0	0
Spolu počet účastníkov vzdelávacích aktivít	3 806	3 337	2 915	2 161	2 554	2 611
Počet realizovaných vzdelávacích aktivít	199	127	105	83	89	80
z toho počet seminárov ku GSAA	110	46	16	0	0	0
Počet odučených osobohodín	42 664	39 615	41 911	31 555	41 046	41 206

Prameň: Výročné správy Agroinštitútu Nitra, š. p.

Nárast počtu účastníkov vzdelávacích aktivít v roku 2022 oproti predchádzajúcim rokom bol zaznamenaný v rámci odborného vzdelávania, čo bolo spôsobené predovšetkým obrovským záujmom o kurz Eko-schémy ako nový druh platieb v rámci SP SPP 2023-2027, ktorého sa zúčastnilo celkom 493 osôb, z toho 420 online.

Poradenský systém v pôdohospodárstve

V oblasti pôdohospodárskeho poradenstva Agroinštitút v roku 2022 ukončil realizáciu projektu z PRV SR 2014 – 2022 Opatrenie 2 Poradenské služby, podopatrenie 2.3 - Podpora na odbornú prípravu poradcov. V rámci roku 2022 Agroinštitút certifikoval ďalších 52 poľnohospodárskych poradcov. V Centrálnom registri pôdohospodárskych poradcov SR k 31.12.2022 je celkovo zapísaných 154 poľnohospodárskych poradcov a 38 poradcov pre lesné hospodárstvo. Zoznam certifikovaných poradcov je zverejnený na stránke www.izpi.sk, ako aj na stránke www.agroporadenstvo.sk. Aj v roku 2022 prebiehala komunikácia s poradcami zapísanými v centrálnom registri ohľadom plnenia ich povinností dopĺňania si bodov za vzdelávacie aktivity, ktorých sa zúčastňovali v priebehu roku 2022 alebo za iné činnosti, na ktorých participovali počas roku 2022.

V súvislosti s poradenským systémom v pôdohospodárstve Agroinštitút Nitra v rámci Zmluvy o spolupráci uzatvorenej s MPRV SR plnil v roku 2022 úlohu:

- Prevádzka informačného systému a komunikačného systému na spracovania a šírenie autorizovaných dát v zmysle § 22, ods. 10. 11 a 12 zákona č. 280/2017 Z. z. o poskytovaní podpory a dotácie v pôdohospodárstve a rozvoji vidieka a o zmene zákona č. 292/2014 Z. z. o príspevku poskytovanom z európskych štrukturálnych a investičných fondov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Informačný a komunikačný portál pôdohospodárskeho poradenského systému na šírenie autorizovaných databáz a informácií www.agroporadenstvo.sk je plne funkčný. Za obdobie 1.1.2022 – 31.12.2022 mala stránka 58 623 zobrazení, z toho 79,9 % tvorili noví návštevníci a 20,1 % bolo opätovne sa vracajúcich. Až 86,4 % tvorili návštevníci zo Slovenska. Na stránku bolo v rámci roku 2022 pridaných 325 odborných článkov rôzneho charakteru, rozdelených do jednotlivých tematických oblastí a 61 nových legislatívnych noriem a právnych predpisov.

Tab. 78 *Prehľad o počtoch zverejnených článkov a legislatívnych predpisov na stránke www.agroporadenstvo.sk*

	2019	2020	2021	2022
Počet pridaných odborných článkov	251	292	328	325
Počet pridaných legislatívnych predpisov	49	71	63	61
SPOLU	300	363	391	386

Prameň: Výročné správy Agroinštitútu Nitra, š. p.

V SP SPP 2023-2027 sa kladie veľký dôraz na využívanie poznatkov a inovácií, na nezávislé poradenstvo, na fungujúci systém spolupráce prostredníctvom AKIS. Tento kvalitatívne nový poľnohospodársky znalostný a inovačný systém vznikol reorganizáciou činností dvoch existujúcich štátnych organizácií v pôsobnosti Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR, a to Agroinštitútu Nitra, š. p. a príspevkovej organizácie Agentúra pre rozvoj vidieka, pričom táto príspevková organizácia od 1.1.2023 nesie nový názov Inštitút znalostného pôdohospodárstva a inovácií. Uvedené zmeny sa uskutočnili na základe rozhodnutia ministerstva č. 8570/2022-250 z 31.08.2022 v znení dodatku č. 1. Zároveň sa Agroinštitút zrušil bez likvidácie zlúčením so štátnym podnikom agrokomplex NÁRODNÉ VÝSTAVISKO Nitra (rozhodnutie ministerstva č. 9893/2022-250 z 21.12.2022).

Medzinárodné projekty

V rámci rozvoja medzinárodných vzťahov a spolupráce sa Agroinštitút zapájal predovšetkým do programov ERASMUS+ a HORIZONT 2020. Medzinárodnú spoluprácu realizoval v rámci vedecko-výskumnej činnosti na úrovni spoločných projektov, najmä s krajinami v európskom prostredí, ďalej spolupracoval na e-learningových vzdelávacích projektoch, tiež zabezpečoval obojstranný transfer informácií a vedomostí vždy v kontexte smerovania politiky agrozoznamu, uplatňovania novej legislatívy, nariadení EÚ i potrieb pôdohospodárskej praxe.

V roku 2022 pokračovala realizácia projektu **AgriSmart: Sustainability and digital skills for the agricultural sector** / Udržateľnosť a digitálne zručnosti pre sektor poľnohospodárstva. Išlo o projekt v rámci programu ERASMUS + . Cieľom projektu je prispôsobiť poskytovanie OVP a WBL (vzdelávanie prácou) existujúcim a vznikajúcim pracovným potrebám a posilniť klimaticky inteligentné a digitálne zručnosti poľnohospodárov.

Špecifické ciele sú:

- Navrhnuť študijný program kurzov, zameraný na klimaticky inteligentné a digitálne postupy v oblasti poľnohospodárstva, s ohľadom na súčasné a vznikajúce pracovné potreby;
- Zaviesť rôzne metódy poskytovania vzdelávania a inovatívne pedagogické zdroje s otvoreným prístupom, šité na mieru odvetvovým charakteristikám, s cieľom posilnenia poskytovania OVP a WBL;
- Zvýšiť kapacity a rozšíriť spoluprácu medzi verejnými a sektorovými zainteresovanými stranami, podporiť integráciu rozvoja klimaticky inteligentných a digitálnych zručností do ponúk odbornej prípravy a regionálnych politík.

Partneri projektu:

- Università Degli Studi di Milano (Taliansko)
- Exelia E.E. (Grécko)
- Innovela sprl (Belgicko)
- Stowarzyszenie ARID (Poľsko)
- Deula- Nienburg GmbH (Nemecko)

Trvanie projektu: december 2020 – máj 2023

Webstránka projektu: <https://agri-smart.eu/>

V roku 2022 bol ukončený projekt v rámci programu Horizont 2020 s názvom **PoliRural: Future Oriented Collaborative Policy Development for Rural Areas and People**.

Projekt "PoliRural - na budúcnosť orientovaný kolaboratívny rozvoj politík pre vidiecke oblasti a ľudí" bol trojročný výskumný projekt financovaný Európskou komisiou cez výskumný a inovačný program Horizont 2020. Odštartoval v júni 2019 pod koordináciou Českej zemiedelskej univerzity v Prahe. Spája kľúčové činnosti potrebné pre navrhovanie efektívnych vidieckych politík zameraných na ľudí a na budúcnosť, ktoré zároveň povedú k posilneniu vidieckeho obyvateľstva a k odolnejším vidieckym oblastiam.

Projekt bol realizovaný inkluzívnym spôsobom za účasti vidieckych populácií, výskumníkov, expertov a tvorcov politík, ktorí majú spoločný záujem zjednotiť sa pri riešení bežných problémov.

Na projekte spolupracovalo 37 partnerov z 15 krajín, vrátane Slovenska, ktoré bolo zastúpené Slovenskou poľnohospodárskou univerzitou v Nitre (národný koordinátor), Agroinštitútom Nitra, š. p., Vidieckym parlamentom na Slovensku a mestom Nitra. Kľúčovou zložkou projektu bola práca s aktérmi na regionálnej úrovni v rámci prípravy 12 pilotov projektu. Slovensko bolo jediným z nich, ktoré zahŕňa územie celej krajiny a predstavuje tak pre nás jedinečnú príležitosť.

Hlavným cieľom projektu PoliRural je zatriktívniť európske vidiecke miesta a povolania pre usadené vidiecke obyvateľstvo a pre nových alebo potencionálnych nováčikov.

Webstránka projektu: <http://polirural.eu/>

Národná webstránka: <https://atraktivnyvidiek.sk/>

Trvanie projektu: máj 2019 – november 2022

V roku 2022 pokračovali realizácie nasledovných projektov:

Projekt BeePro: Rational use of plant protection products and fertilizers in terms of the impact on bees in the ecosystem / Racionálne využívanie prípravkov na ochranu rastlín a hnojív z hľadiska vplyvu na včely v ekosystéme. Agroinštitút v rámci projektu je koordinátor.

Hlavným cieľom projektu je aktualizovať a zlepšiť vedomosti a povedomie študentov v OVP, organizácií pôsobiacich v OVP, poľnohospodárov a ľudí pracujúcich v poľnohospodárskej výrobe v oblasti ekologického včelárstva a správneho používania chemických prípravkov na ochranu rastlín a hnojív. Zámerom projektu je vytvorenie učebných osnov a obsahu interaktívneho vzdelávania, zameraného na ekologické včelárstvo a vývoj interaktívnych tréningových materiálov a nástrojov o ekologickom včelárstve a racionálnom používaní prípravkov na ochranu rastlín.

Partneri projektu:

- STOWARZYSZENIE ARID (PL),
- New Edu, n.o. (SK),
- SERVIMA servicios ambientales y recursos educativos SL (ES),
- CPIP-COMUNITATEA PENTRU INVATAREA PERMANENTA (RO),
- STANDO LTD (CY).

Trvanie projektu: november 2021 – november 2023

Projekt CAPTIVATE: CAP Transfer of Information Via Assessment, Training and Extension / Prenos informácií prostredníctvom hodnotenia, školenia a rozšírenia.

Projekt CAPTIVATE má za cieľ poskytnúť inovatívnu, komplexnú a cielenú metodiku pre poľnohospodárskych producentov a poskytovateľov pôdohospodárskych poradenských služieb, zameranú na zlepšenie ich vedomostí v kľúčovej oblasti trvalo udržateľného poľnohospodárstva, ktorá je stredobodom novej SPP a zároveň priťahuje značnú spoločenskú pozornosť zo strany zákazníkov. Cieľom projektu je vyvinúť hodnotiaci a školiaci systém, zameraný na farmárov, aby sa nové požiadavky SP SPP lepšie prepojili s inovatívnymi osvedčenými postupmi ekologického riadenia v prospech lepšej implementácie rôznych opatrení, zvýšeného využívania podpory, zlepšenej efektívnosti výroby a ochrany prírodného prostredia.

Partneri projektu:

- ÖMKI, HU- koordinátor,
- FiBL-AT, AT,

- IPS Konzalting, CR,
- Neumann János University, HU.

Trvanie projektu: november 2021 – november 2024

Projekt **FASTool: Developing Blended Training Program For Specialist Advisors In The EU Farm Advisory System** / Vývoj zmiešaného školiaceho programu pre odborných poradcov v poľnohospodárskom poradenskom systéme EÚ.

Projekt FASTool sa zameriava na „rozvíjanie profesijného profilu špecializovaných poľnohospodárskych poradcov na 6. úrovni EQF“ a „návrh vzdelávacích osnov programov kombinovaného vzdelávania“, pričom má za cieľ poskytnúť požadované kompetencie pre kvalifikovaných pôdohospodárskych poradcov v perspektíve EÚ a poskytnúť flexibilný spôsob vzdelávania. Špecializovaní pôdohospodárski poradcovia sú najdôležitejšou súčasťou systému, ktorý môže zvýšiť celkovú efektivitu. Projekt FASTool poskytne riešenia pre riadenie ľudských zdrojov v systéme poľnohospodárskych poradenských systémov.

Hlavnými príjemcami projektu FASTool sú: Poskytovatelia celoživotného odborného vzdelávania, orgány a subjekty národného a regionálneho pôdohospodárskeho poradenského systému.

Partneri projektu:

- Uluslararası Tarımsal Egitim Merkezi Mudurlugu, TR- koordinátor,
- ONDOKUZ MAYIS UNIVERSITESI, TR,
- Bundesanstalt für Agrarwirtschaft und Bergbauernfragen, AT,
- UNIVERSIDAD POLITECNICA DE MADRID, ES,
- Türkiye Damızlık Sığır Yetiştiricileri Merkez Birliği, TR,
- HOCHSCHULE FÜR AGRAR- UND UMWELTPADAGOGIK, AT.

Trvanie projektu: december 2021 – december 2023

V roku 2022 bol Agroinštitút v rámci programu ERASMUS+ schválený projekt: **Spiritualist: Studies Practice in agRiculTUrAL high Schol sTudents** / Študijná prax v poľnohospodárstve pre stredoškolákov. Projekt je zameraný na vývoj vzdelávacích nástrojov v oblasti hydroponického poľnohospodárstva v rámci odborného vzdelávania a prípravy. Jeho realizácia bude prebiehať od roku 2023.

Dôležitou súčasťou projektových aktivít je aj projekt informačného centra **EUROPE DIRECT**, ktorého host'ujúcou inštitúciou je Agroinštitút. EUROPE DIRECT je celoeurópska informačná sieť, ktorú tvorí viac ako 480 regionálnych informačných stredísk, 400 dokumentačných stredísk, kontaktná on-line a telefónna služba na území Európskej únie. Informačné centrá EUROPE DIRECT poskytujú informácie o EÚ ako základnú službu a nástroj Európskej komisie na poskytovanie informácií obyvateľom na miestnej a regionálnej úrovni a zároveň na poskytovanie spätnej väzby európskym inštitúciám. Hlavnou úlohou a cieľom centra EUROPE DIRECT Nitra (ďalej len ED Nitra), je priblížiť Európsku úniu ľuďom, uľahčiť im účasť na diskusiách o budúcnosti EÚ a poskytnúť im odpovede na otázky týkajúce sa politik, programov a priorít EÚ. Okrem informačných aktivít, poskytuje ED Nitra aj širokú škálu bezplatných komunikačných aktivít na miestnej a regionálnej úrovni. ED Nitra patrí priamo pod gesciu Zastúpenia Európskej komisie na Slovensku a úzko spolupracujeme aj s Kanceláriou Európskeho parlamentu na Slovensku.

Hlavné aktivity pozostávajú z:

- informačné služby: informácie sú poskytované telefonicky, emailom, osobne v návštevnom centre v priestoroch hostiteľskej organizácie, v knižnici,
- propagačné aktivity: informovanie o činnosti a službách ED Nitra prostredníctvom regionálnych médií, napr. RTVS – regionálne vysielanie, vysokoškolské noviny „Poľnohospodár“, Roľnícke noviny, webové portály Turistického informačného centra Nitra a Nitrianskej organizácie cestovného ruchu,
- webová stránka <https://agroinstitut.sk/europedirect/>: tematicky členenými textami alebo odkazmi na portál Európskej komisie, ale taktiež informácie o podujatiach organizovaných informačným centrom ED Nitra,
- sociálne média: sociálne siete v súčasnej dobe získavajú obrovský vplyv na tvorbu mienky ľudí. Využíva sa už existujúci profil na facebookovej stránke, Instagrame a Twitteri, kde pútavou formou príspevkov je oslovovaný čo najväčší okruh ľudí,
- newsletter: mesačne sa vydáva newsletter s novinkami z EÚ a informácie o podujatiach a aktivitách. Newsletter je rozposielaný kontaktom v databáze záujemcov o newsletter, ktorí prejavili záujem o zasielanie newslettera na stránke <https://agroinstitut.sk/europedirect/> a <https://agroinstitut.sk/>.

Komunikačné činnosti informačného centra EUROPE DIRECT Nitra v roku 2022 súviseli nielen s pôsobnosťou hostiteľskej organizácie – Agroinštitút Nitra, š. p. v poľnohospodárskej oblasti, ale záviseli aj od priorit Európskej komisie. V roku 2022 boli zamerané na tieto konkrétne oblasti:

- Európsky rok mládeže,
- mediálna gramotnosť a dezinformácie,
- Európska zelená dohoda,
- digitalizácia,
- nová Spoločná poľnohospodárska politika a stratégia „z Farmy na stôl“,
- Európsky deň jazykov,
- šírenie informácií o možnostiach práce a života v krajinách EÚ a EHS; čo je platforma EUROPASS a jej použitie pri lepšom uplatnení sa na trhu práce.

V období 1.1. 2022 do 31.12.2022 Agroinštitút v rámci ED Nitra vybavil 338 podnetov od občanov (osobne, telefonicky alebo emailom), vydal 12 informačných bulletinov na mesačnej báze a publikoval 5 článkov v regionálnej tlači. Počas roka 2022 zorganizoval päť súťaží pre žiakov druhého stupňa ZŠ a stredoškolských študentov, 2 diskusie s poslancami Európskeho parlamentu, 9 prednášok, 1 odborný seminár a zúčastnil sa troch hromadných podujatí - Agrokomplex, Celoslovenské dni poľa a Nitrianske mestské slávnosti.

Pôsobenie informačného centra ED v rámci hostiteľskej organizácie Agroinštitút Nitra je pre obe strany prospešné, obohacujúce, založené na dlhoročnej spolupráci, poznaní podmienok a potrieb a na vzájomnom dopĺňaní a koordinovaní aktivít.

Webstránka projektu: <https://agroinstitut.sk/europedirect/>

Všetky informácie o vyššie uvedených projektoch sú zverejnené na webstránke Agroinštitútu <http://agroinstitut.sk/aktualne-vzdelavacie-projekty/> a informácie o projektoch medzinárodnej spolupráce realizovaných v predchádzajúcom období na adrese: <http://www.agroinstitut.sk/ukoncene-vzdelavacie-projekty/>.

9.3. CELOŽIVOTNÉ VZDELÁVANIE ZABEZPEČENÉ INŠTITÚTOM VZDELÁVANIA VETERINÁRNYCH LEKÁROV

Inštitút vzdelávania veterinárnych lekárov (ďalej len „IVVL“) ako príspevková organizácia MPRV SR je vzdelávacou inštitúciou, primárne zameranou na rozvoj ľudských zdrojov. Dôraz je kladený na celoživotné vzdelávanie zamestnancov organizácií Štátnej veterinárnej a potravinovej správy SR (ďalej len „ŠVPS SR“) v oblastiach zdravia a ochrany zvierat, zahraničných vzťahov, dovozov a vývozov, kontroly krmív, ekológie, veterinárnej farmácie, hygieny produktov živočíšneho pôvodu, kontroly potravín rastlinného pôvodu, laboratórnej diagnostiky, legislatívy, rýchleho výstražného systému a certifikácie.

IVVL v súlade so zákonom o veterinárnej starostlivosti a v zmysle vyhlášky Ministerstva pôdohospodárstva SR č. 480/2007 Z. z. o postgraduálnom vzdelávaní veterinárnych lekárov a ďalšom vzdelávaní zamestnancov orgánov veterinárnej správy a úradných veterinárnych laboratórií v roku 2022 zrealizoval 52 vzdelávacích aktivít pre 5 519 zamestnancov štruktúry ŠVPS SR. Obsahová náplň školení aktuálne reagovala na nové vedecké poznatky a požiadavky na výkon všetkých odborných činností.

Celoživotné vzdelávanie vo veterinárnej oblasti a v oblasti kontroly potravín sa v sledovanom období opieralo o platnú legislatívu, a to najmä o čl. 5 nariadenia EP a Rady č. 2017/625 o úradných kontrolách a iných úradných činnostiach vykonávaných na zabezpečenie uplatňovania potravinového a krmivového práva a pravidiel pre zdravie zvierat a dobré životné podmienky zvierat, pre zdravie rastlín a pre prípravky na ochranu rastlín, o zmene nariadení Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 999/2001, (ES) č. 396/2005, (ES) č. 1069/2009, (ES) č. 1107/2009, (EÚ) č. 1151/2012, (EÚ) č. 652/2014, (EÚ) 2016/429 a (EÚ) 2016/2031, nariadení Rady (ES) č. 1/2005 a (ES) č. 1099/2009 a smerníc Rady 98/58/ES, 1999/74/ES, 2007/43/ES, 2008/119/ES a 2008/120/ES a o zrušení nariadení Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 854/2004 a (ES) č. 882/2004, smerníc Rady 89/608/EHS, 89/662/EHS, 90/425/EHS, 91/496/EHS, 96/23/ES, 96/93/ES a 97/78/ES a rozhodnutia Rady 92/438/EHS (nariadenie o úradných kontrolách) v platnom znení. Kontinuálne celoživotné vzdelávanie zamestnancov organizácií ŠVPS SR je napĺňaním Stratégie vzdelávania v rezorte pôdohospodárstva SR.

V posudzovanom roku hlavnou činnosťou IVVL v oblasti celoživotného vzdelávania bola realizácia Národného programu vzdelávania (ďalej len „NP“). Okrem NP sa zamestnanci štruktúry ŠVPS SR zúčastňovali aj na ďalšom vzdelávaní, ktoré v roku 2022 zahŕňalo atestačnú prípravu na atestačnú skúšku 1. a 2. stupňa a atestačnú skúšku 1. stupňa. Atestačnú skúšku 1. stupňa absolvovalo v roku 2022 v 4 termínoch spolu 40 frekventantov, z toho v odbore Hygieny produktov živočíšneho pôvodu a bezpečnosť potravín 20 zamestnancov, v odbore Zdravie zvierat a ochrana zvierat 10 zamestnancov, v odbore Kontrola krmív, veterinárna ekológia, VŽP a veterinárna farmácia 10 atestantov. Jeden atestant získal atestáciu v odbore Laboratórna diagnostika.

IVVL realizuje aj vzdelávacie programy pre ostatné cieľové skupiny, kde v rámci 64 vzdelávacích aktivít sa v roku 2022 vyškolilo 1 424 účastníkov školení. Boli to tieto školenia:

- Ochrana zvierat pri preprave, vychádzajúca z nariadenia Rady (ES) č. 1/2005 z 22. decembra 2004 o ochrane zvierat počas prepravy a s ňou súvisiacich činností a o zmene a doplnení smerníc 64/432/EHS a 93/119/ES a nariadenia (ES) č. 1255/97 bola v sledovanom roku realizovaná v 15 termínoch, počas ktorých sa vyškolilo 139 účastníkov.

- Ochrana zvierat počas usmrcovania, v rámci nariadenia na ochranu zvierat počas usmrcovania a vyplývajúcej povinnosti usmrcovať zvieratá len vyškolenou osobou, sa v sledovanom roku uskutočnili školenia v dvoch termínoch, pričom sa vyškoloilo spolu 31 osôb.
- Ochrana zvierat používaných na vedecké účely alebo vzdelávacie účely, vzdelávací program určený najmä pre zamestnancov výskumných a vedeckých inštitúcií, ktorí sa podieľajú na experimentoch, postupoch a používajú zvieratá na vedecké účely alebo vzdelávacie účely. Školenie sa uskutočnilo v jednom termíne a zúčastnilo sa ho 63 osôb, pričom školenie prebehlo online formou.
- Ochrana zvierat používaných na vedecké účely alebo vzdelávacie účely – preškolenie po 4 rokoch v súlade s príslušnou legislatívou a §37b odsek 4 zákona o veterinárnej starostlivosti. V sledovanom roku bolo online formou preškolených 47 osôb v jednom termíne.
- Školenie poľovníkov o hygiene zveriny a ochrane zdravia ľudí, cieľom ktorého je získanie odbornej spôsobilosti na prvotné vyšetrenie voľne žijúcej zveri na mieste podľa zákona o veterinárnej starostlivosti. V sledovanom roku bolo v 10 termínoch vyškolených 257 osôb. V rámci preškoľovania už vyškolených osôb po piatich rokoch sa zrealizovalo 12 preškolení s účasťou 529 osôb.
- Podkúvač - v posledných rokoch bol zaznamenaný rastúci záujem o toto odborné školenie, ktoré sa realizuje každoročne. Absolvent školenia ovláda vykonávanie korektúr a podkúvanie pravidelných, nepravidelných, patologických kopýt, vie vykonať ortopedické podkúvanie. Na záver školenia po absolvovaní teoretickej a praktickej skúšky účastníci získavajú osvedčenie o absolvovaní akreditovaného vzdelávacieho programu ďalšieho vzdelávania. V minulom roku sa vyškoloilo v jednom termíne 4 osoby.
- Súčasťou štruktúry IVVL je aj Špecializované senzorické laboratórium, ktoré bolo poskytnuté UVLF v Košiciach k výučbe 227 študentov v 11 termínoch v rámci predmetov Meat Hygiene and Technology III. – senzorické hodnotenie mäsa a mäsových výrobkov, Senzorickej analýzy potravín a Všeobecnej hygieny a analýzy potravín.

Celkovo bolo inštitútom zrealizovaných 116 vzdelávacích aktivít s počtom účastníkov 6 943. IVVL prostredníctvom vyššie uvedených vzdelávacích aktivít operatívne reagoval na novovzniknuté legislatívne zmeny a potreby uskutočniť vzdelávanie v týchto oblastiach. Realizácia vzdelávacích aktivít sa uskutočnila v požadovanom rozsahu a kvalite najmä vďaka 70 erudovaným lektorom z radov zamestnancov ŠVPS SR a jej podriadených organizácií, ktorí vykonávajú prednáškovú činnosť v rámci NP bez nároku na honorár. V oblasti vzdelávania ostatných cieľových skupín pôsobilo 29 lektorov.

Tab. 79 *Vzdelávacie aktivity organizované IVVL v roku 2022*

Por.	Názov vzdelávacej aktivity	Počet aktivít	Počet
<i>I. Celoživotné vzdelávanie zamestnancov organizácií ŠVPS SR</i>			
<i>A: Národný program vzdelávania podľa odborných činností</i>			
1.	Zdravie a ochrana zvierat	4	383
2.	Zahraničné vzťahy, dovozy a vývozy	2	278
3.	Kontrola krmív, ekológia a veterinárna farmácia	9	955
4.	Hygiena produktov živočíšneho pôvodu	10	1 144
5.	Kontrola potravín rastlinného pôvodu	12	1 067
6.	Legislativa a právo	2	193
7.	Odbor kontroly a auditu	2	789
8.	Odbor laboratórnej diagnostiky, rýchleho výstražného systému	4	590
Spolu Národný program:		45	5 399
<i>B: Ďalšie vzdelávanie</i>			
9.	Atestačná príprava 1. stupňa	V rámci bodu A	44
10.	Atestačná príprava 2. stupňa	V rámci bodu A	36
11.	Atestačné skúšky 1. stupňa	4	40
<i>Spolu Ďalšie vzdelávanie:</i>		7	120
<i>Spolu A + B: Zamestnanci organizácií ŠVPS SR</i>		52	5 519
<i>II. Vzdelávacie aktivity pre ostatné cieľové skupiny</i>			
12.	Ochrana zvierat pri preprave	15	139
13.	Školenie poľovníkov o hygiene zveriny a ochrane zdravia ľudí	10	257
14.	Skúšky poľovníkov	20	251
15.	Preškolenie poľovníkov	12	529
16.	Ochrana zvierat počas usmrcovania	2	31
17.	Ochrana zvierat používaných na vedecké alebo vzdelávacie	1	63
18.	Ochrana zvierat používaných na vedecké alebo vzdelávacie	1	47
19.	Odchyt túlavých zvierat	2	101
20.	Podkúvač	1	4
<i>Spolu Ostatné cieľové skupiny</i>		64	1 424
Spolu počet aktivít a počet účastníkov k 31. 12. 2022		116	6 943

Prameň: IVVL

10. Zoznam právnych predpisov

Zákony

- Zákon č. 211/2022 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 152/1995 Z. z. o potravinách v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 491/2001 Z. z. o organizovaní trhu s vybranými poľnohospodárskymi výrobkami v znení neskorších predpisov
- Zákon č. 242/2022 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 136/2000 Z. z. o hnojivách v znení neskorších predpisov
- Zákon č. 257/2022 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon Slovenskej národnej rady č. 330/1991 Zb. o pozemkových úpravách, usporiadaní pozemkového vlastníctva, pozemkových úradoch, pozemkovom fonde a o pozemkových spoločenstvách v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony
- Zákon č. 411/2022 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 280/2017 Z. z. o poskytovaní podpory a dotácie v pôdohospodárstve a rozvoji vidieka a o zmene zákona č. 292/2014 Z. z. o príspevku poskytovanom z európskych štrukturálnych a investičných fondov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov
- Zákon č. 487/2022 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon Slovenskej národnej rady č. 330/1991 Zb. o pozemkových úpravách, usporiadaní pozemkového vlastníctva, pozemkových úradoch, pozemkovom fonde a o pozemkových spoločenstvách v znení neskorších predpisov

Podzákonné právne predpisy

- Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 30/2022 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 342/2014 Z. z., ktorým sa ustanovujú pravidlá poskytovania podpory v poľnohospodárstve v súvislosti so schémami oddelených priamych platieb v znení neskorších predpisov
- Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 74/2022 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 57/2007 Z. z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na uvádzanie osiva obilnín na trh v znení neskorších predpisov
- Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 75/2022 Z. z., ktorým sa dopĺňa nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 58/2007 Z. z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na uvádzanie osiva zelenín na trh v znení neskorších predpisov
- Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 76/2022 Z. z., ktorým sa dopĺňa nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 51/2007 Z. z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na uvádzanie osiva olejnin a priadnych rastlín na trh v znení neskorších predpisov
- Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 77/2022 Z. z., ktorým sa dopĺňa nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 52/2007 Z. z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na uvádzanie osiva krmovín na trh v znení neskorších predpisov

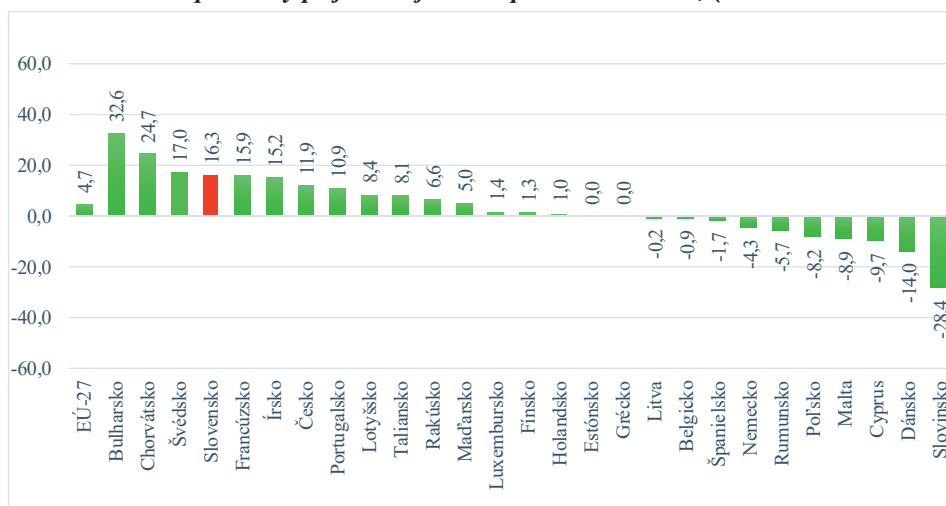
- Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 78/2022 Z. z., ktorým sa dopĺňa nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 53/2007 Z. z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na uvádzanie osiva repy na trh v znení nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 275/2016 Z. z.
- Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 235/2022 Z. z. o poskytnutí podpory na prispôsobenie sa pre výrobcov vo vybraných poľnohospodárskych sektoroch
- Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 236/2022 Z. z. o poskytovaní podpory v rámci spoločnej organizácie poľnohospodárskych trhov na financovanie podporných opatrení na pomoc sektoru vinohradníctva a vinárstva
- Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 297/2022 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 200/2019 Z. z. o poskytovaní pomoci na dodávanie a distribúciu ovocia, zeleniny, mlieka a výrobkov z nich pre deti a žiakov v školách v znení neskorších predpisov
- Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 435/2022 Z. z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na udržiavanie poľnohospodárskej plochy, aktívneho poľnohospodára a kondicionality
- Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 436/2022 Z. z., ktorým sa ustanovujú pravidlá poskytovania podpory v poľnohospodárstve formou priamych platieb
- Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 437/2022 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 152/2013 Z. z. o podmienkach poskytovania podpory v poľnohospodárstve formou prechodných vnútroštátnych platieb v znení neskorších predpisov
- Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 479/2022 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 438/2006 Z. z. o nežiaducich látkach v krmivách a o iných ukazovateľoch bezpečnosti a použiteľnosti krmív v znení neskorších predpisov
- Vyhláška Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky č. 162/2022 Z. z., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška Ministerstva pôdohospodárstva Slovenskej republiky č. 293/2008 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o rozsahu odbornej prípravy, obsahu skúšky, zložení skúšobnej komisie a o osvedčení o získaní oprávnenia na projektovanie pozemkových úprav
- Vyhláška Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky č. 258/2022 Z. z., ktorou sa určuje zoznam poľnohospodárskych a potravinárskych komodít a kritická hodnota ich skladových zásob, ktoré sú nevyhnutné na zabezpečenie potravinovej bezpečnosti štátu a vzory oznámení
- Vyhláška Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky č. 314/2022 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o vyhotovení tlačív veterinárneho lekárskeho predpisu, osobitných tlačív veterinárneho lekárskeho predpisu označených šikmým modrým pruhom, podrobnosti o grafických prvkoch, údajoch týchto tlačív a podrobnosti o evidencii osobitných tlačív veterinárneho lekárskeho predpisu
- Vyhláška Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky č. 491/2022 Z. z., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška Ministerstva pôdohospodárstva Slovenskej republiky č. 18/2001 Z. z. o vykonávaní kontroly úžitkovosti, kontroly dedičnosti a testovania úžitkových vlastností, kontroly zdravia, kontroly dedičnosti a testovania zdravia, hodnotenia zovňajška hospodárskych zvierat, o založení a vedení plemennej knihy, založení a vedení plemenného registra, vedení predpisanej evidencie a o overovaní pôvodu hospodárskych zvierat.

11. Poľnohospodárstvo a potravinárstvo krajín Európskej únie

Poľnohospodársky príjem⁴⁵⁾ v priemere na jedného pracovníka – ročnú pracovnú jednotku (indikátor A) v krajinách EÚ-27 sa v roku 2021 medziročne zvýšil o 4,7 %. Vo väčšine členských štátov EÚ-27 sa indikátor A zvýšil, a to najmä v Bulharsku (+ 32,6 %), Chorvátsku (+ 24,7 %) a Švédsku (+ 17,0 %). Klesol v desiatich členských štátoch EÚ-27, najviac v Slovinsku (- 28,4 %) a na Cypre (- 9,7 %).

Graf 56 *Poľnohospodársky príjem na jedného pracovníka v EÚ, (% zmena 2021/2020*)*

Prameň: Eurostat, online data, jún 2023

Vypracoval: MPRV SR

V roku 2021 bol celkový poľnohospodársky príjem na ročnú pracovnú jednotku za EÚ v porovnaní s rokom 2015 vyšší o 28,1 %. V rámci jednotlivých členských štátov, najvyšší nárast v porovnaní s rokom 2015 bol zaznamenaný v Bulharsku (+ 107,8 %), Dánsku (+ 78,7 %) a na Slovensku (+ 68,6 %). Najvýraznejší pokles v porovnaní s rokom 2015 bol zaznamenaný na Malte (- 30,7 %), v Slovinsku (- 15,1 %), a v Holandsku (- 12,3 %).

⁴⁵⁾ Poľnohospodársky príjem zahŕňa príjmy plynúce z poľnohospodárskej činnosti (rovnako ako neoddeliteľné nepoľnohospodárske a vedľajšie činnosti) za dané účtovné obdobie (t. j. kalendárny rok)

Tab. 80 Zmeny v poľnohospodárskom príjme na pracovníka (v %)

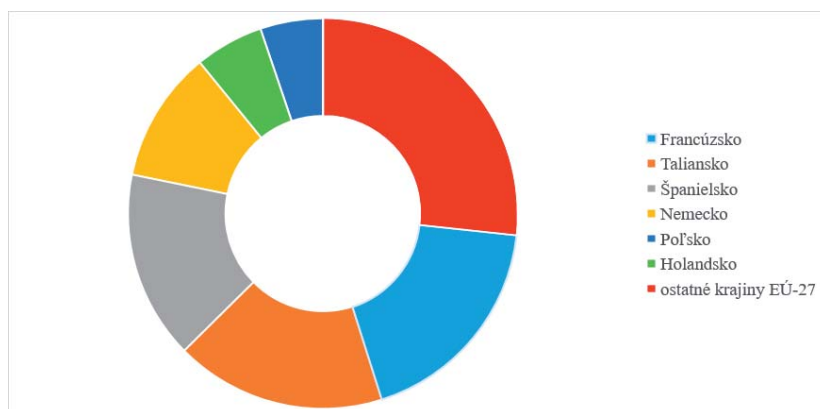
Krajina/ zoskupenie	2020/2015	2021/2020	Krajina/ zoskupenie	2020/2015	2021/2020
EÚ-27	28,1	4,7	Fínsko	28,3	1,3
Bulharsko	107,8	32,6	Holandsko	-12,3	1,0
Chorvátsko	68,1	24,7	Estónsko	17,5	0,04
Švédsko	10,8	17,0	Grécko	38,6	0,01
Slovensko	68,6	16,3	Litva	39,3	-0,2
Francúzsko	20,0	15,9	Belgicko	-2,3	-0,9
Írsko	46,8	15,2	Španielsko	-1,6	-1,7
Česko	32,8	11,9	Nemecko	18,0	-4,3
Portugalsko	36,2	10,9	Rumunsko	14,0	-5,7
Lotyšsko	57,0	8,4	Poľsko	51,5	-8,2
Taliansko	13,8	8,1	Malta	-30,7	-8,9
Rakúsko	17,2	6,6	Cyprus	14,0	-9,7
Maďarsko	33,9	5,0	Dánsko	78,7	-14,0
Luxembursko	17,7	1,4	Slovinsko	-15,1	-28,4

Prameň: Eurostat, 2023

Vypracoval: MPRV SR

Hrubá pridaná hodnota v krajinách EÚ-27 v roku 2021 dosiahla 192,0 mld. €, čo bolo o 11,0 % viac ako v roku 2020. Rozhodujúci podiel jej celkového objemu vytvorili krajiny pôvodnej EÚ-15, najviac Francúzsko (18,3 %), Taliansko (17,5 %), Španielsko (15,6 %) a Nemecko (10,9 %). Podiel SR dosahoval na hrubej pridanej hodnote krajín EÚ-27 0,4 % a predstavoval 377,2 mil. €.

Graf 57 **Hrubá pridaná hodnota pre odvetvie poľnohospodárstva,**
% celkovej hodnoty, v bežných cenách

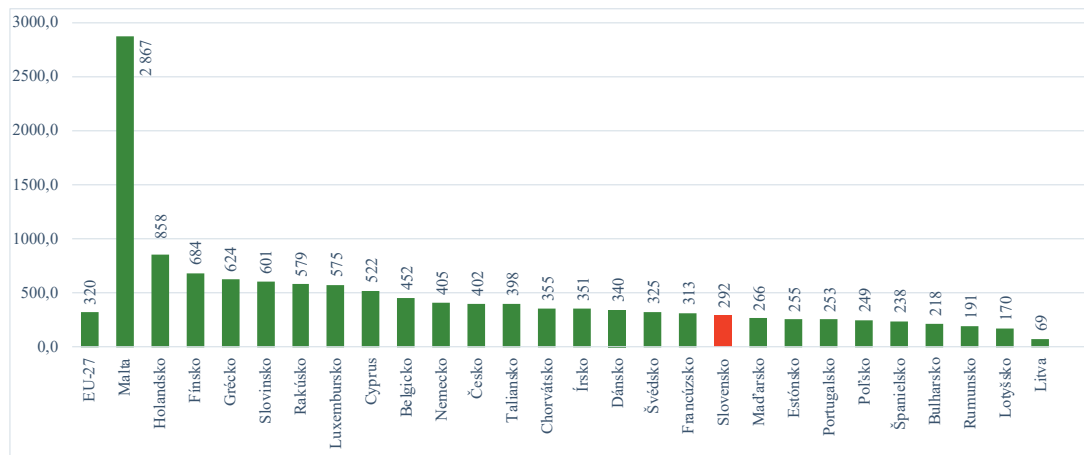

Prameň: Eurostat, 2023, Vypracoval: MPRV SR

Podpory do poľnohospodárstva krajín EÚ-27 dosiahli v roku 2021 celkom 50,4 mld. €, čo bolo o 1,3 % (642 mil. €) viac ako pred rokom. Rozhodujúca časť z celkových podpôr bola

alokovaná do pôvodných členských štátov EÚ. Najviac podpôr z celkovej podpory EÚ-27 bolo alokovaných do produkčne rozhodujúcich krajín, a to Francúzska (17,0 %), Nemecka (13,3 %), Španielska (11,3 %), Talianska (9,9 %) a Poľska (7,3 %). SR bolo poskytnutých 1,1 % z celkových podpôr EÚ-27, čo znamenalo 292,4 € na ha poľnohospodársky využívannej pôdy (p. v. p.). Slovensko úrovňou podpôr nedosiahlo priemer krajín EÚ- 27 (- 9,6 %).

Graf 58 Podpora v € na hektár poľnohospodársky využívannej pôdy v roku 2021

Prameň: Eurostat, online data jún 2023

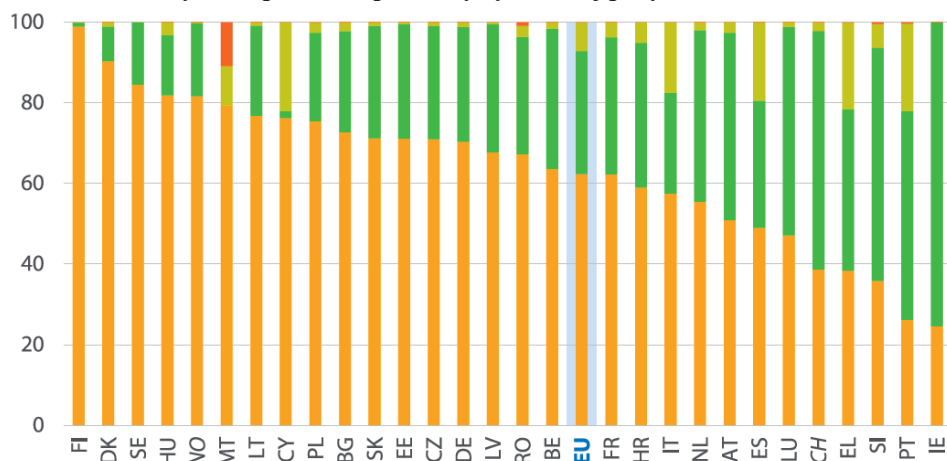
Vypracoval: MPRV SR

Využívaná poľnohospodárska pôda v krajinách EÚ-27 dosiahla 157,4 mil. ha, čo predstavuje 38,2 % z celkovej pôdy EÚ-27. Tieto podiely využívannej poľnohospodárskej plochy v rámci územia daných krajín variovali od menej ako jednej desatiny vo Švédsku a Fínsku po viac ako polovicu v Luxembursku, Maďarsku, Rumunsku a Dánsku až po úroveň 71,7 % v Írsku.

Výmera poľnohospodársky využívannej poľnohospodárskej pôdy sa medziročne znížila najmä v dôsledku zníženia výmery poľnohospodárskej pôdy v Španielsku (- 683,9 tis. ha), Poľsku (- 378,5 tis. ha), Portugalsku (- 322,3 tis. ha), Rumunsku (- 260,3 tis. ha) a Maďarsku (- 251,2 tis. ha). Výmera sa zvýšila najviac Grécku (+ 637,2 tis. ha) a vo Francúzsku (+ 449,5 tis. ha). Rozhodujúci podiel na celkovej poľnohospodársky využívannej pôde krajín EÚ-27 dosahuje Francúzsko (17,4 %), Španielsko (15,2 %) a Nemecko (10,5 %). SR sa podieľala na celkovej poľnohospodársky využívannej pôde 1,2 %.

V roku 2020 viac ako tri pätiny (62,3 %) EÚ využívannej poľnohospodárskej plochy predstavovala orná pôda, na ktorej sa pestovali plodiny na ľudskú a živočíšnu spotrebu. Trvalé trávne porasty predstavovali takmer jednu tretinu (30,5 %) využívannej poľnohospodárskej plochy a využívali sa najmä na zabezpečenie krmovín pre zvieratá. Zvyšný podiel bol využitý hlavne pre trvalé plodiny (7,1 %), ako sú ovocie, olivy a hrozno.

Graf 59 Využitie poľnohospodársky využívannej pôdy* v roku 2020, v %

Prameň: Eurostat, online data jún 2023

Poznámka: * Orná pôda (oranžová farba), TTP (tmavozelená farba), trvané plodiny (bledozelená farba), iné (červená farba)

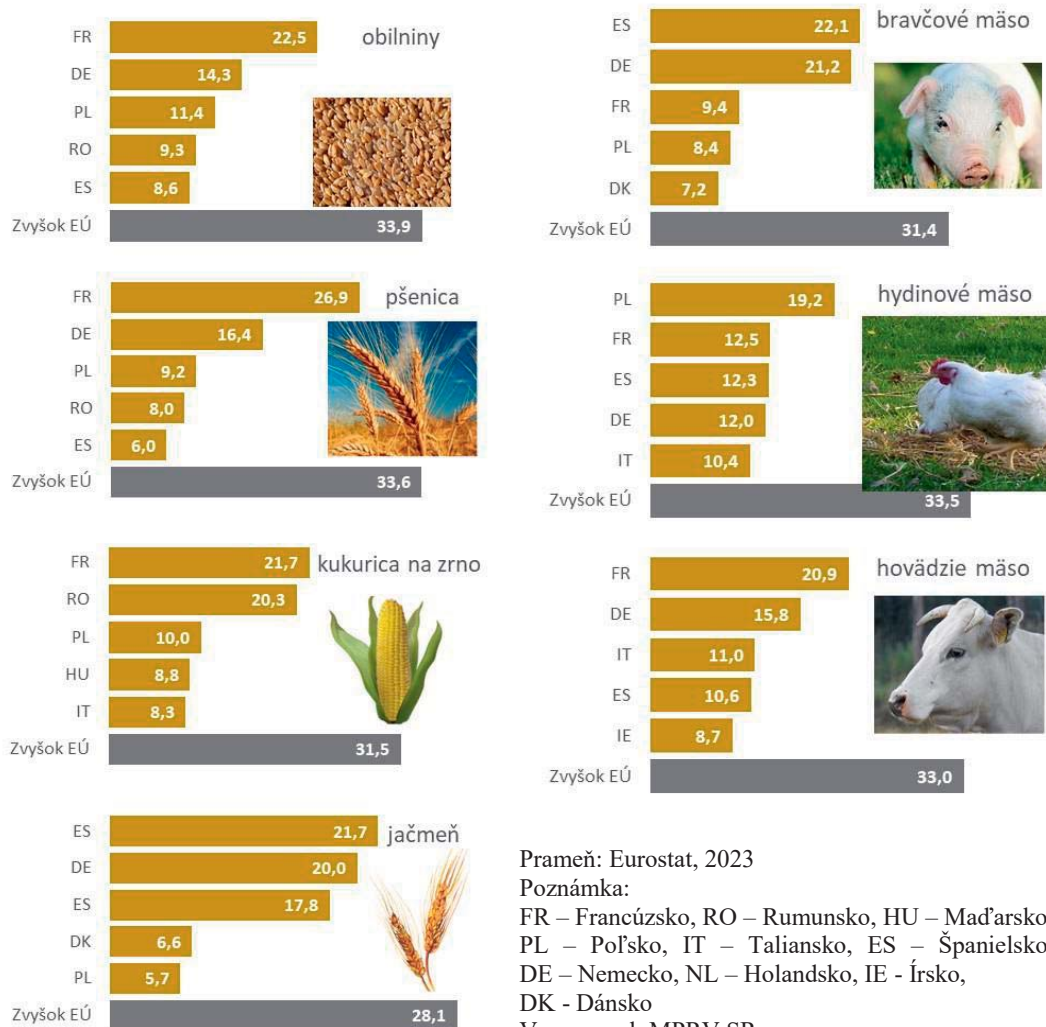
Vypracoval: MPRV SR

Zamestnanosť v poľnohospodárstve má v krajinách EÚ-27 dlhodobu klesajúcu tendenciu. Kým v roku 2012 bolo v poľnohospodárstve krajín EÚ-27 zamestnaných 10,3 mil. osôb, v roku 2021 bolo v EÚ-27 už len 7,8 mil. osôb, čo v priemere v prepočte na 100 ha p.v.p. pripadá 4,8 pracovnej sily. Medziročne klesla zamestnanosť v poľnohospodárstve v krajinách EÚ-27 o 5,5 % t.j. o 496,4 tis. osôb. Na poľnohospodárskej zamestnanosti krajín EÚ-28 sa najviac podieľalo Poľsko (18,4 %), Rumunsko (13,1 %) a Taliansko (13,1 %), čo súviselo s rozsahom poľnohospodárskej výroby a väčším počtom menších individuálnych hospodárstiev v týchto krajinách. SR dosiahla podiel 0,5 %. Podrobnosti uvádza prílohová tabuľka 36.

Poľnohospodárska produkcia v krajinách EÚ-27 dosiahla v roku 2021 hodnotu 428,9 mld. €, čo bolo o 34,9 mld. €, t.j. o 8,8 % viac ako v roku 2020. Najväčšími producentmi, podieľajúcimi sa na produkcii v EÚ-28 boli štyri produkčne rozhodujúce krajiny, a to Francúzsko (18,4 %), Nemecko (13,6 %), Taliansko (13,0 %) a Španielsko (12,9 %). SR sa na produkcii krajín EÚ-27 podieľala 0,5 % s objemom 2 330 mil. €.

V roku 2021 zberová plocha **obilnín** v celej EÚ predstavovala 52,5 hektárov, na ktorých sa vyprodukovalo 297,5 milióna ton plodín. Francúzsko predstavovalo jednu pätinu (22,5 %) z produkcie obilnín v EÚ. Ďalšími rozhodujúcimi krajinami boli Nemecko (14,3 %) a Poľsko (11,4 %). Podiely **pšenice, jačmeňa a kukurice** na zrno sú uvedené v nasledovných grafoch a v prílohe v tabuľke 38.

Graf 60 *Podiely produkcie hlavných producentov vybraných rastlinných a živočíšnych komodít na celkovej produkcii v rámci štátov EÚ-27 v roku 2021 v %*

V roku 2021 sa viac ako jedna pätina (22,1 %, 5,2 mil. ton) **bravčového mäsa** v EÚ vyrábala v Španielsku. Rovnako, viac ako jednu pätinu vyprodukovali v Nemecku (21,2 %).

Najvyššia úroveň produkcie **hydínového mäsa** bola v Poľsku (19,2 % z celkového počtu EÚ, resp. 2,5 mil. ton). Ďalšími rozhodujúcimi krajinami boli Španielsko (12,5 %), Francúzsko (12,5 %).

Viac ako jedna pätina všetkého **hovädzieho mäsa** v EÚ bola vyprodukovaná vo Francúzsku (20,9 %, resp. 1,4 mil. ton), významné podiely produkcie dosiahli aj v Nemecku (15,8 %), Taliansku (11,0 %) a v Španielsku (10,6 %).

Podrobnejšie údaje o poľnohospodárstve krajín EÚ-27 sú uvedené v prílohových tabuľkách 36 - 38.

Potravinársky priemysel EÚ-27⁴⁶ je významným výrobným odvetvím EÚ tak z hľadiska výrobo-ekonomických ukazovateľov, ako aj z hľadiska zamestnanosti.

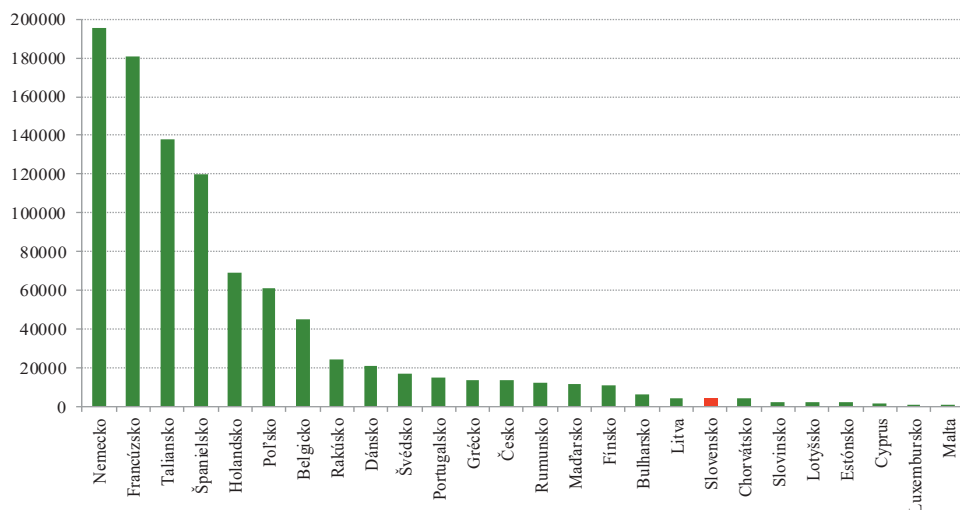
V roku 2020 potravinársky priemysel EÚ-27 tvorilo vyše 291 tisíc podnikov, ktoré z hľadiska obratu dosiahli takmer 1 086⁴⁷ mld. €. V dôsledku toho predstavuje potravinárstvo najväčšie výrobné odvetvie v EÚ, avšak je nielen najväčším európskym výrobcom, ale je aj najväčším vývozcom potravín a nápojov na svete a hlavným dovozcom. Z celkovej sumy obratu pripadlo 87 % len na samotnú výrobu potravín (t. j. bez výroby nápojov).

V roku 2020 potravinársky priemysel EÚ-27 z hľadiska hrubej produkcie dosiahol takmer 842 mld. € a medziročne klesol o 2,9 %. Najväčší objem hrubej potravinárskej produkcie v roku 2020 vytvorilo Nemecko (196 mld. €), Francúzsko (181 mld. €), Taliansko (138 mld. €) a Španielsko (120 mld. €). Najmenej hrubej produkcie vyprodukovala Malta (450 mil. €) a Luxembursko (1 902 mil. €).

V potravinárskom priemysle EÚ⁴⁸ bolo v roku 2020 zamestnaných⁴⁹ približne 4,6 mil. osôb. Najviac osôb v pracovalo v Nemecku (960 tis. osôb), vo Francúzsku (714 tis. osôb), v Taliansku (466 tis. osôb), v Poľsku (450 tis. osôb) a v Španielsku (460 tis. osôb).

Výška hrubých investícií do hmotného majetku v potravinárskom priemysle EÚ-27 zodpovedá rozsahu produkcie aj zamestnanosti. V roku 2020 do majetku najviac investovalo Francúzsko (8,0 mld. €), Nemecko (6,7 mld. €), Španielsko (4,9 mld. €) a Taliansko (6,6 mld. €). Najmenej investovali Malta (28,6 mil. €), Luxembursko (39,8 mil. €) a Cyprus (62,1 mil. €).

Graf 61 *Hrubá produkcia za odvetvie výroba potravín a nápojov v EÚ-27 v roku 2020, (v mil. €)*

Prameň: Eurostat 2023

Vypracoval: MPRV SR

⁴⁶ výroba potravín a nápojov

⁴⁷ Za rok 2018 (nakoľko za rok 2019 údaje za nápojové odvetvie nedostupné)

⁴⁸ vrátane tabakových výrobkov.

⁴⁹ metodika ESA 2010

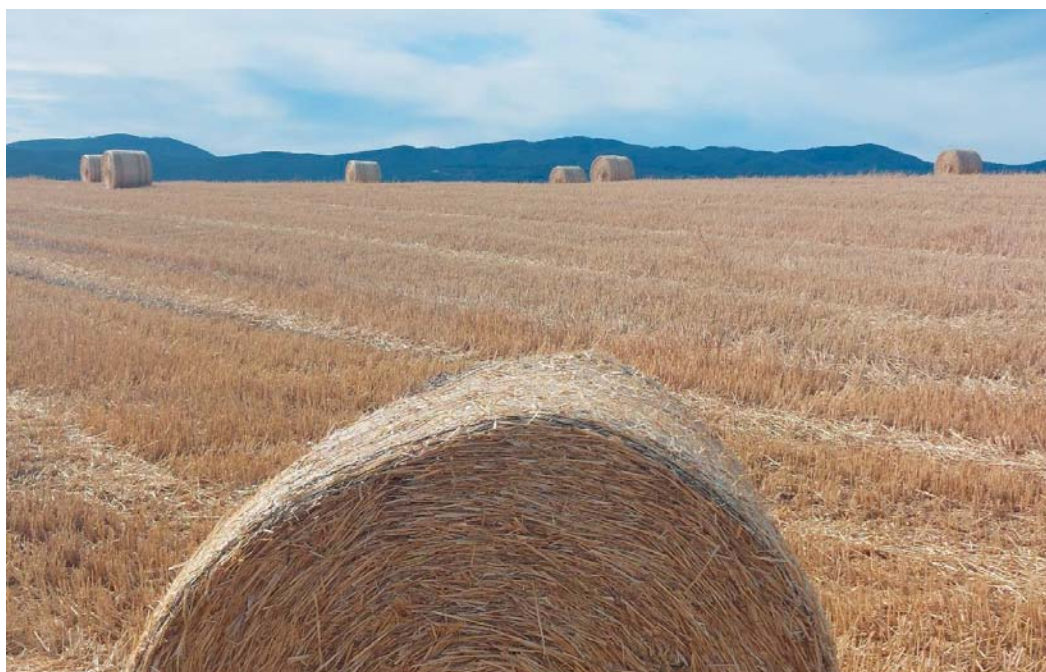
V roku 2020 najvyššia pridaná hodnota na zamestnanca v prípade výroby potravín bola zaznamenaná v Holandsku (118,1 tis. €), Belgicku (107,4 tis. €) a Dánsku (105,2 tis. €). Naopak najnižšia pridaná hodnota na zamestnanca bola v Rumunsku (11,5 tis. €), Bulharsku (15,8 tis. €) a Chorvátsku (22,3 tis. €). Vo výrobe nápojov bola najvyššia pridaná hodnota na zamestnanca zaznamenaná v Rakúsku (251,0 tis. €), Belgicku (231,8 tis. €) a Švédsku (163,6 tis. €). Naopak najnižšia pridaná hodnota na zamestnanca bola v Litve (23,1 tis. €), Bulharsku (25,6 tis. €) a na Slovensku (35,8 tis. €).

Vybrané ekonomické ukazovatele potravinárskeho priemyslu v štátoch EÚ-27 sú uvedené v prílohových tabuľkách 39-40.

12. Závěry a odporúčania

Plnenie odporúčaní zo Správy o poľnohospodárstve a potravinárstve SR za rok 2021 bolo zamerané najmä na financovanie slovenského poľnohospodárstva, potravinárstva a rozvoja vidieka v programovom období 2014 - 2022, schémy priamych platieb, podporu špecializovaných plodín rastlinnej výroby a podporu živočíšnej výroby, riešenie otázok zamestnanosti najmä v Koncepcii podpory malých, mladých a rodinných farmárov, ako aj ďalšie odporúčania, ktorých realizácia je časovo dlhodobá a presahuje obdobie jedného roka. Z tohto hľadiska boli niektoré odporúčania znovu zaradené do odporúčaní Správy o poľnohospodárstve a potravinárstve SR za rok 2022.

12.1. ZÁVERY

- Podiel pôdohospodárstva a potravinárstva na makroekonomických ukazovateľoch hospodárstva SR bol rozdielny. V pôdohospodárstve sa jeho podiel v bežných cenách zvýšil pri ukazovateľoch: HPH, hrubej produkcii, medzis potrebe, priemernej mzde a zamestnanosti. V potravinárstve sa zvýšil pri THFK a klesol pri priemernej mzde a HPH.
- Ekonomická výkonnosť poľnohospodárstva výrazne vzrástla, zvýšila sa hrubá rastlinná aj živočíšna produkcia. V štruktúre hrubej poľnohospodárskej produkcie sa mierne zvýšil podiel živočíšnej produkcie.
- Zvýšila sa hrubá poľnohospodárska produkcia v dôsledku nárastu cien rastlinných i živočíšnych komodít a to aj napriek poklesu hektárových úrod rozhodujúcich komodít

rastlinnej výroby (pšenice, cukrovej repy, olejnín) a stagnácii produkcie jatočného hovädzieho dobytká a jatočných ošípaných, ale pri náraste produkcie jatočnej hydiny.

- Výrazne rástli tržby z predaja vlastných výrobkov najmä v dôsledku extrémne vysokých cien väčšiny poľnohospodárskych komodít, najmä obilnín, olejnín, mlieka a slepačích vajec.
- Tržby z predaja vlastných výrobkov a z predaja služieb v potravinárskom priemysle sa zvýšili vo všetkých odboroch výroby a dosiahli 4 641,4 mil. €, čo predstavovalo ich medziročné zvýšenie o 28,7 %.
- Aj napriek výraznému zvýšeniu cien dodávok do poľnohospodárstva (39,8 %) sa medziročne znížila nákladovosť výnosov a zvýšila sa rentabilita nákladov poľnohospodárskych podnikov.
- Podobne ako v minulých rokoch, aj v roku 2022 tvorili významný podiel na výnosoch podnikov celkové podpory (17,5 %) z európskych a národných zdrojov, ich podiel sa medziročne znížil o 5,3 p. b.⁵⁰, napriek tomu pozitívne ovplyvnili výnosy a tým výsledok hospodárenia podnikov.
- V roku 2022 sa medziročne opätovne zvýšil podiel ziskových podnikov právnických osôb, naopak, v prípade fyzických osôb (SHR) sa podiel ziskových podnikov medziročne znížil, s výnimkou podnikov hospodáriacich na pôde s výmerou nad 500 ha.
- Zvýšili sa investície do tvorby hrubého fixného kapitálu v poľnohospodárstve i v potravinárstve.
- Zvýšila sa zamestnanosť v obidvoch agropotravinárskych odvetviach, ale rýchlejším tempom v potravinárstve ako v poľnohospodárstve. Naďalej pretrvávalo vyššie zastúpenie pracovníkov vyšších vekových skupín. V obidvoch odvetviach bola mzda v porovnaní s priemerom ekonomiky SR nižšia, výraznejšie v poľnohospodárstve.
- Výsledok hospodárenia bol podľa predbežných údajov kladný v obidvoch odvetviach. V poľnohospodárstve sa zvýšil na 346,5 mil. €, v potravinárstve vzrástol na 294,3 mil. €. Výsledok hospodárenia v rámci potravinárskeho priemyslu medziročne⁵¹ zvýšili odbory: výroba mlynárskych výrobkov a škrobových výrobkov (+40,4 mil. €), výroba ostatných potravinárskych výrobkov (+ 23,2 mil. €), spracovanie a konzervovanie rýb, kôrovcov a mäkkýšov vrátane výroby rastlinných a živočíšnych olejov a tukov (+ 10,2 mil. €), výroba a príprava krmív pre zvieratá (+ 5,3 mil. €), výroba nápojov (+ 3,2 mil. €).
- Tempo rastu výnosov prevýšilo dynamický rast nákladov poľnohospodárskych podnikov s následným rekordne vysokým ziskom.
- Ceny vstupov do poľnohospodárstva rástli rýchlejším tempom ako ceny poľnohospodárskych výrobkov. Zvýšila sa aj miera inflácie.
- Ceny vstupov do potravinárskej výroby rástli rýchlejším tempom ako odbytové ceny potravinárskych výrobkov. Zvýšila sa aj miera inflácie.
- Rizikovosť poľnohospodárskej výroby v SR je v súčasnosti riešená poistením úrody, zvierat a majetku v komerčných poisťovniach, podporou poistenia u vybraných špeciálnych plodín - vinohradov, ad hoc opatreniami vlády z prostriedkov štátneho rozpočtu v prípade škôd katastrofického rozsahu nekrytých komerčným poistením.

⁵⁰ Vyplácanie priamych podpôr za kalendárny rok 2022 bolo v decembri 2022 ovplyvnené hroziacim rozpočtovým provizóriom a s tým súvisiacimi nevyhnutnými opatreniami, v dôsledku čoho bolo vyplácanie posunuté do prvých mesiacov roku 2023.

⁵¹ Porovnanie predbežných údajov roku 2022 s predbežnými údajmi roku 2021; po určení definitívnych údajov roku 2022 je možné porovnanie s definitívnymi údajmi roku 2021

- Celkové výdavky do poľnohospodárstva a potravinárstva z európskych a národných zdrojov dosiahli objem 736,9 mil. € a medziročne klesli o 7,5 %. Rozhodujúci podiel z ich objemu tvorili prostriedky z rozpočtu EÚ. Najväčší podiel na celkových výdavkoch tvorili priame platby (37,6 %). Na PRV SR 2014 – 2022 pripadlo 24,3 % a tretí najväčší objem výdavkov (18,43 %) smeroval do všeobecných služieb. Výdavky do potravinárstva predstavovali 3 % z celkových výdavkov vynaložených v roku 2022 do poľnohospodárstva a potravinárstva.
- Konkurenčné prostredie na jednotnom trhu EÚ bolo ovplyvnené rozdielnou úrovňou podpôr. Celková úroveň priamych platieb v prepočte na ha p. p. v SR nedosiahla priemer EÚ-27.
- Vo všetkých odvetviach agropotravinárskeho sektora sa zvýšil počet obchodných spoločností, ktoré mali dominantné zastúpenie v štruktúre právnických osôb. Počet fyzických osôb, ktoré mali najvyššie zastúpenie v podnikateľskej štruktúre agrosektora vzrástol iba v poľnohospodárskych službách a v potravinárstve.
- Výmera využitej poľnohospodárskej pôdy, ako aj ornej pôdy sa mierne znížila. Pretrvávajú nedoriešené vlastnícke vzťahy k pôde.
- V štruktúre osevu nenastali výrazné zmeny, zvýšil sa podiel obilnín, najmä pšenice, olejnín (najmä repky olejnej) a jedlých strukovín. Klesol podiel objemových krmovín a cukrovej repy.
- Zvýšili sa zberové plochy olejnín, krmných okopanín, strukovín, konzumnej zeleniny a muštového hrozna. Naopak klesli zberové plochy cukrovej repy, zemiakov a kukurice na zrno.
- Úroda obilnín klesla v priemere o viac ako 20 %, najviac bola zasiahnutá úroda kukurice na zrno, kde sa hektárová úrodnosť pohybovala len na úrovni 55 % z roka 2021. Nižší hektárový výnos v kombinácii s nižšou zberovou plochou spôsobil, že celková produkcia kukurice na zrno predstavovala 0,68 mil. t, čo je historické minimum za posledných 15 rokov.
- Klesli stavy všetkých druhov hospodárskych zvierat okrem oviec a kôz, ktorých počet sa zvýšil. Početne najviac klesol počet ošípaných. U hovädzieho dobytku sa zlepšili niektoré reprodukčné vlastnosti. Zvýšil sa priemerný denný prírastok dobytku vo výkrme a zvýšila sa aj mlieková úžitkovosť na dojniciu. Na druhej strane počet dojníc klesol.
- Obrat agropotravinárskeho zahraničného obchodu sa nachádza v pokračujúcom rastúcom trende. Import poľnohospodárskych a potravinárskych výrobkov vzrástol medziročne o 1 624,3 mil. € (30,4 %), export vzrástol až o 1 231,9 mil. € (33,9 %).
- Naďalej pokračovalo prehlbovanie záporného salda zahraničného obchodu s agropotravinárskymi výrobkami na úroveň - 2 108 mil. €.
- Podiel výdavkov obyvateľstva na potraviny, nápoje a tabak na celkových spotrebných výdavkoch predstavoval 26,7 %, čo je v porovnaní s priemerom štátov EÚ-27 vysoký podiel najmä vzhľadom na príjmovú situáciu obyvateľstva SR.
- Medziročne klesla spotreba mäsa v hodnote na kosti na osobu a rok. Spotreba hovädzieho mäsa sa medziročne znížila a je i naďalej dlhodobo nízka pod hodnotou odporúčaných dávok potravín. Znížila sa aj spotreba mlieka a mliečnych výrobkov, obilnín v hodnote múky, bravčového mäsa, zeleniny aj ovocia. Zvýšila sa spotreba zemiakov, cukru a hydiny.
- Závlahové systémy nespĺňajú dostatočne technický a technologický štandard. Klesla výmera zavlažiteľných výmer oproti roku 2014, t. j. počas obdobia uplatňovania Koncepcie revitalizácie hydromelioračných sústav v SR. Najvyšší odber závlahovej vody bol zaznamenaný na Dolnom Považí a Podunajsku. Závlahy využívajú najmä pestovatelia

intenzívnych plodín, ktorí v trhových cenách plodín zahŕňajú aj náklady na závlahovú vodu a prenájom závlahových zariadení.

- Elektrina a teplo vyrobené z vybraných obnoviteľných zdrojov vzrástli. Z celkovej oševnej plochy boli energetické plodiny vysiate na 0,45 %, z toho najväčšiu výmeru zaberala kukurica a jej miešanky na siláž. Jej výmera predstavovala až 87,2 % z výmery plodín pestovaných výlučne na energetické účely.
- Poľnohospodársky sektor sa podieľa na celkovom objeme emisií skleníkových plynov vyprodukovaných v SR približne 7,3 %. Z vyprodukovaného objemu emisií tvorí polovicu oxid dusný emitovaný do ovzdušia hlavne z obhospodarovanej poľnohospodárskej pôdy a v menšom rozsahu ako dôsledok chovu hospodárskych zvierat (odbúravanie živočíšnych exkrementov) v SR.

12.2. ODPORÚČANIA

V ďalšom období pri navrhovaní opatrení, resp. hľadani nástrojov pre zabezpečenie výkonnosti poľnohospodárstva a potravinárstva, jeho konkurencieschopnosti na jednotnom trhu EÚ, bude potrebné realizovať odporúčania presahujúce rámec jedného roka.

Rozhodujúcou bude implementácia „Vízie spoločných postupov pri budovaní moderného pôdohospodárstva v horizonte roku 2035“ a implementácia Strategického plánu SPP 2023-2027 do praxe, vrátane finančných nástrojov so zreteľom na strategické dokumenty EÚ, Green Deal (Zelená dohoda), Stratégia z farmy na stôl, Stratégia biodiverzity, Nástroj obnovy a odolnosti 2021-2024 - Next Generation EU, Stratégia zvyšovania potravinovej sebestačnosti, Zelenšie Slovensko – Stratégia environmentálnej politiky Slovenskej republiky do roku 2030, Koncepcia vodnej politiky Slovenskej republiky do roku 2030 a ďalšie a vytvoriť z nich komplexný systém nástrojov a podpory:

- pripraviť a zaviesť podporné nástroje s cieľom podpory budovania vertikálnych štruktúr tak, aby komodity rastlinného a živočíšneho pôvodu doma vyprodukované boli aj doma spracované na potraviny a generovala sa tak zvýšená pridaná hodnota,
- presadzovať rovnaké podmienky a nástroje SPP pre všetky členské krajiny EÚ, najmä riešenie zrovnoprávnenia úrovne poskytovania priamych platieb v rámci EÚ,
- naďalej podporovať pozemkové úpravy ako základný systémový nástroj na racionálne usporiadanie vlastníckych a užívateľských vzťahov k poľnohospodárskej pôde a na revitalizáciu poľnohospodárskej krajiny,
- zvýšiť podiel zastúpenia slovenských výrobkov na domácom trhu prostredníctvom programov podpory MPRV SR pre malé, stredné a veľké potravinárske podniky pôsobiace na území SR,
- stabilizovať, resp. rozšíriť poľnohospodársku a potravinársku výrobu, a tým podporu zamestnanosti rozširovaním lokálneho, resp. regionálneho odbytu výrobkov, miestnych a regionálnych trhov s pozitívnym dopadom na zvýšený predaj domácej produkcie a kvalitu vidieckeho života,
- skúmať, vzhľadom na význam potravinárskeho priemyslu, vplyv akýchkoľvek pripravovaných opatrení ovplyvňujúcich podnikateľské prostredie potravinárskeho priemyslu v SR z pohľadu jeho konkurencieschopnosti a udržateľnosti,

- riešiť právne predpisy, ktoré vedú k ďalšiemu navyšovaniu nákladov v potravinárskom sektore a tým k zvyšovaniu cien potravín v spolupráci so samosprávou v oblasti potravinárstva a sociálnymi partnermi,
- zvýšiť objem podpôr do živočíšnej výroby, vytvárať lepšie podmienky na stabilizáciu stavov hospodárskych zvierat a znížiť administratívnu záťaž pre chovateľov pri identifikácii a registrácii hospodárskych zvierat,
- zintenzívniť podporu pre pestovanie a spracovanie v sektore ovocia a zeleniny s cieľom rozširovania domácej produkcie a spracovania za účelom zvýšenia zamestnanosti, spotreby a zníženia dovozu,
- realizovať systém podpory potravinárskeho priemyslu na kompenzáciu zvýšených cien plynu a elektriny v porovnaní s rokom 2020, ktoré výrazne ovplyvňujú rast inflácie potravín na základe schémy ŠP pripravenej v intenciách roka 2022, ktorá je momentálne na notifikácii v EK,
- vypracovať a realizovať notifikácie schém štátnej pomoci na podporu potravinárskeho priemyslu, čím sa vytvorí právny rámec pre stabilný systém štátnej podpory slovenského potravinárstva v porovnateľnej výške s okolitými krajinami,
- prehodnotiť účasť potravinárskeho priemyslu v plnení strategických cieľov budúcej SPP vo vyššej miere, vyčlenením dostatočnej finančnej podpory v Programe rozvoja vidieka do opatrení, v ktorých sú potravinári oprávnenými žiadateľmi,
- naďalej vytvárať systémové opatrenia a úverové rámce pre poskytovanie dlhodobých úverov z komerčných bánk na nákup poľnohospodárskej pôdy,
- vytvoriť systémové opatrenia a úverové rámce pre poskytovanie úverov z bánk na technologickú obnovu a inovácie v potravinárskom priemysle,
- riešiť systémovo rizikovosť poľnohospodárskej výroby, najmä dosahy nepoistiteľných rizík, ktoré nie sú predmetom poistenia všetkých plodín komerčných poisťovní,
- podporiť finančné nástroje (bonifikácia úrokov, záruky úverov, odpustenie časti istiny) za vopred stanovených podmienok pri úveroch z komerčných bánk alebo poisťovní,
- zaviesť systém mikropôžičiek pre malých, mladých, rodinných a začínajúcich poľnohospodárov,
- naďalej rozširovať pestovanie zeleniny s využitím netradičných zdrojov energie (napr. využitie geotermálnej energie),
- pokračovať v podporovaní spotreby slovenských poľnohospodárskych produktov a potravín v rámci Národného programu podpory poľnohospodárskych produktov a potravín Značka kvality a Politika kvality EÚ pod záštitou MPRV SR,
- podporiť vytváranie odbytových združení pre poľnohospodárov a potravinárov,
- vytvoriť mechanizmus podpory na úrovni slovenských spracovateľov pri spracovávaní poľnohospodárskej výroby od slovenských prvovýrobcov,
- nastaviť v rámci pravidiel EÚ korektné vzťahy v jednotlivých článkoch potravinovej vertikály, hlavne posilniť trhovú vyjednávaciu silu prvovýrobcov a výrobcov potravín v potravinovej vertikále,
- podporiť presadzovanie tradičných regionálnych špecialít, ich prezentáciu na medzinárodných podujatiach,

- podporiť investície do závlahového systému a revitalizovať hydromelioračné sústavy,
- podporovať ekologické poľnohospodárstvo,
- pokračovať vo vytváraní podmienok (vývoj a zavádzanie nových technológií, finančné zabezpečenie) pre rozšírenie výroby obnoviteľných zdrojov energie,
- uplatňovať zásady správnej poľnohospodárskej praxe zabezpečujúce minimalizáciu emisií skleníkových plynov a amoniaku,
- podporiť investície do potravinárstva za účelom prednostného spracovania domácich poľnohospodárskych surovín na potraviny,
- zvýšiť podiel slovenských potravín na pultoch predajní,
- zjednodušiť podmienky predaja z dvora tak, aby nebola dotknutá bezpečnosť potravín,
- vytvárať systémové opatrenia pre zníženie zaťaženia potravinárskeho priemyslu rozšírenou zodpovednosťou výrobcov v intenciách zákona č. 223/2001 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov,
- vytvárať priaznivé podmienky pre rozvoj poľnohospodárskeho a potravinárskeho výskumu a jeho prepojenie s výrobnou praxou,
- vypracovať hodnotenie plnenia Vízie spoločných postupov pri budovaní moderného pôdohospodárstva v horizonte roku 2035.

MPRV SR s cieľom zvýšenia potravinovej bezpečnosti SR permanentne nabáda potravinárskych prvovýrobcov, aby budovali vertikálne štruktúry tak, aby doma vyprodukované suroviny boli aj doma spracované na potraviny a generovala sa tak zvýšená pridaná hodnota. V snahe zvýšiť zastúpenie slovenských výrobkov na pultoch maloobchodných prevádzok, MPRV SR spustilo program podpory malých regionálnych výrobcov potravín. Naďalej je nevyhnutné vykonať ešte mnoho aktivít, predovšetkým v oblasti osvedy tak, aby slovenskí výrobcovia regionálnych potravín vedeli tovar nielen kvalitne vyrobiť, ale aj zabaliť, označiť a včas dodať na pulty maloobchodných prevádzok.

13. Zoznam použitých skratiek

.sk	internetová doména
a. s.	akciová spoločnosť
AGRIS	Medzinárodný informačný systém pre poľnohospodárske vedy a technológie
AT	Rakúsko
b. c.	bežné ceny
BG	Bulharsko
BOZP	bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci
CD	Centrálna databáza
CEHZ	Centrálna evidencia hospodárskych zvierat
COICOP-HBS	medzinárodná klasifikácia individuálnej spotreby podľa účelu použitia Eurostatom odporúčaná pre využitie v rodinných účtoch
CPP	celková poľnohospodárska produkcia
CZ	Czech republic (Česká republika)
ČPH	čistá pridaná hodnota
ČPP (ČDSČ)	čistý prevádzkový prebytok (čistý dôchodok zo samostatnej činnosti)
ČS	čerpacia stanica
ČZP	čistý zisk z podnikania
DJ	dobytčia jednotka
EFSA	Európsky úrad pre bezpečnosť potravín (European Food Safety Authority)
EP	Európsky parlament
EPFRV	Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka
EPÚ	Ekonomický poľnohospodársky účet SR
EPV	ekologická poľnohospodárska výroba
EPZF	Európsky poľnohospodársky záručný fond
ES	Španielsko
ESA 2010	Európsky systém národných účtov z roku 2010
EÚ	Európska únia
EUR, euro; (€)	peňažná mena Európskej menovej únie
EUROSTAT	Štatistický úrad EÚ
FAO OSN	Organizácia Spojených národov pre výživu a poľnohospodárstvo (Food and Agriculture Organization of the United Nations)
FOB	hodnota zahŕňa transakčnú hodnotu tovaru a hodnotu služieb (napr. doprava, poistenie, prekládka, skladovanie tovaru a pod.) spojených s dodaním tovaru na hranicu vyvážajúcej krajiny
futures	výnos z budúceho trhu v kontexte s úrodou
Gg CO₂	vyjadrenie emisií v CO ₂ agregovaných ekvivalentoch
GJ	gigajoule
GMO	geneticky modifikované organizmy (Genetically Modified Organisms)
GSAA	geopriestorová žiadosť o podporu

GWh	gigawathodina
ha	hektár
HACCP	Analýza nebezpečenstiev a kritické kontrolné body (Hazard analysis and critical control points)
HD	hovädzí dobytok
HDP	hrubý domáci produkt
Hedžing	nástroj na minimalizáciu rizika
hl	hektoliter
HPH	hrubá pridaná hodnota
HPP	hrubá poľnohospodárska produkcia
HU	Maďarsko
HZ	hospodárske zvieratá
CHOP (PDO)	Chránené označenie pôvodu (Protected designation of origin)
CHZO (PGI)	Chránené zemepisné označenie (Protected geographical indication)
IACS	Integrovaný administratívny a kontrolný systém
IL MPRV SR	Informačné listy MPRV SR
IS	Informačný systém
ISPÚ	Informačná sieť poľnohospodárskeho účtovníctva Európskej únie
IT	informačné technológie
IVVL	Inštitút vzdelávania veterinárnych lekárov
jat.	jatočný
jat. hm.	jatočná hmotnosť
KD	krmný deň
kg	kilogram
KKZ	kompletné krmné zmesi
km	kilometer
koef.	koeficient
ks	kus
kW	kilowatt
l	liter
LEADER	európska iniciatíva na spájanie aktivít, ktoré podporujú hospodársky rozvoj vidieka (Liaison Entre Actions de Développement de l'Économie Rurale)
LIAH (MPRV SR) 1-12	mesačný výkaz o liahnutí, násadových vajciach a jednoduchovej hydine
LPIS	Register pôdnych produkčných blokov (Land Parcel Information System)
m.j.; mer.j.; mer.jedn.,	merná jednotka
MJ	
m²	meter štvorcový
m³	meter kubický
Mäso (MPRV SR) 1-12	mesačný výkaz o zabití jatočných zvierat, hodnote ich nákupu podľa tried kvality, o bilancii mäsa na kosti a výrobkov z mäsa a výrobkov z mäsa
MERO	metylester repkového oleja
MH SR	Ministerstvo hospodárstva SR
mil.	milión

mld.	miliarda
ML (MPRV SR) 6-12	mesačný výkaz o nákupe mlieka a smotany a výrobe mliečnych výrobkov
MO	maloobchod
MPRV SR	Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky
MŠVVaŠ SR	Ministerstvo školstva vedy výskumu a športu Slovenskej republiky
MW	megawat
MWh	megawatthodina
NaCl	chlorid sodný
NATURALIS SK, s.r.o.	inšpekčné organizácie oprávnené na výkon kontroly a certifikácie
(SK-BIO-002) Biokont	v oblasti ekologickej poľnohospodárskej výroby v SR
CZ, s.r.o.(SK-BIO-003)	
NBS	Národná banka Slovenska
NLC	Národné lesnícke centrum
NNVČ	neoddeliteľné nepoľnohospodárske vedľajšie činnosti
NPK	anorganické hnojivá – dusík, fosfor, draslík
NPPC-VÚP	Národné poľnohospodárske a potravinárske centrum - Výskumný ústav potravinársky
NPPC-VÚPOP	Národné poľnohospodárske a potravinárske centrum - Výskumný ústav pôdoznanectva o ochrany pôdy
NPPC-VÚRV	Národné poľnohospodárske a potravinárske centrum - Výskumný ústav rastlinnej výroby
NR SR	Národná rada SR
ODP	odporúčaná dávka potravín
o. p.	orná pôda
OP	Operačný program
OP RH	Operačný program Rybné hospodárstvo
OSN	Organizácia Spojených národov (Organization of the United Nations)
OZ	ovocie a zelenina
OZE	obnoviteľné zdroje energie
OZK	Odbor zahraničnej koordinácie MPRV SR
p. b.	percentuálny bod
p. p.	poľnohospodárska pôda
p. v. p.	poľnohospodársky využívaná pôda
PD	poľnohospodárske družstvo
PL	Poľsko
PNK	práca na kontrakt
PO	požiarna ochrana
POR	prípravky na ochranu rastlín
poľn., poľnoh.	poľnohospodárska, poľnohospodársky
PP	priemyselná produkcia
PPA	Pôdohospodárska platobná agentúra
PRV SR 2007-2013	Program rozvoja vidieka SR 2007-2013
PRV SR 2014-2022	Program rozvoja vidieka SR 2014-2022
RO	Romania (Rumunsko)

RÚVZ	Regionálny úrad verejného zdravotníctva
RV	rastlinná výroba
s. c.	stále ceny
s. r. o.; spol. s r. o.	spoločnosť s ručením obmedzeným
SFK	spotreba fixného kapitálu
SHMÚ	Slovenský hydrometeorologický ústav
SHR	samostatne hospodáriaci roľník
SI	Slovinsko
SR	Slovenská republika
SK NACE Rev.2	Štatistická klasifikácia ekonomických aktivít v Európskom spoločenstve
SO	Sprostredkovateľský orgán
SP	subvencie na produkty
SPP	Spoločná poľnohospodárska politika
SPPK	Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora
SOT	Spoločná organizácia trhu (Common Market Organization)
š. p.	štátny podnik
ŠR	štátny rozpočet
ŠÚ SR	Štatistický úrad Slovenskej republiky
ŠVPS SR	Štátna veterinárna a potravinová správa SR
t jat. hm.	tona jatočnej hmotnosti
t ž. hm.	tona živej hmotnosti
THFK	tvorba hrubého fixného kapitálu
tis.	tisíc
TJ	terajoul
t.j.	to je
TOV	trhovo orientované výdavky
ZĽS (TSG)	zaručene tradičná špecialita (Traditional speciality guaranteed)
TTP	trvalé trávne porasty
UK	United Kingdom (Spojené kráľovstvo; Veľká Británia)
ÚKSÚP	Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky
ÚPSVAR	Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny
ÚVZ SR	Úrad verejného zdravotníctva SR
VOH (MPRV SR) 7-12	mesačný výkaz o výrobe, odbyte a súhrnnej ponuke jatočnej hydiny a konzumných vajec
VOS	vnútroodvetvová spotreba
VÚVH	Výskumný ústav vodného hospodárstva
VZPS	výberové zisťovanie pracovných síl
www.	World Wide Web
Zb., Z. z.	Zbierka zákonov
ž. hm.	živá hmotnosť
ŽP	životné prostredie
ŽV	živočíšna výroba

14. Prílohové tabuľky

Tabuľka 1

VYBRANÉ EKONOMICKÉ UKAZOVATELE ZA POĽNOHOSPODÁRSKU PRVÝVÝROBU

v € . ha⁻¹ p.p. (póda podľa LPIS)

Ukazovateľ	Poľnohospodárska prvovýroba spolu			Poľnohosp. družstvá			Obchodné spoločnosti		
	2021	2022	Index 2022/2021	2021	2022	Index 2022/2021	2021	2022	Index 2022/2021
Výnosy spolu	2 326,49	2 821,63	121,28	1 818,99	2 220,55	122,08	2 758,67	3 300,59	119,64
-tržby z predaja tovaru	300,01	368,10	122,70	62,23	83,87	134,77	507,43	613,38	120,88
- tržby z predaja vlast. výrobkov a služieb	1 247,32	1 796,63	144,04	1 114,88	1 500,75	134,67	1 357,75	2 017,22	148,57
Pridaná hodnota	395,11	511,47	129,45	365,74	477,91	130,67	417,23	528,90	126,77
Čistý obrat	2 003,75	2 110,86	105,35	1 957,01	1 551,70	79,29	2 039,52	2 559,12	125,48
Tržby z predaja dlhodob. majet. a materiálu	129,50	109,89	84,86	83,03	95,19	114,63	170,07	123,47	72,60
Ostatné výnosy z hosp. činnosti	408,79	423,00	103,48	390,96	396,72	101,47	420,73	440,21	104,63
z toho : priznané dotácie	300,31	290,45	96,72	310,30	283,98	91,52	288,84	295,80	102,41
Tržby z predaja cenn. papierov a podielov	13,09	20,21	154,47	0,28	3,60	1 284,07	24,25	34,93	144,04
Výnosy z finančného majetku	2,59	4,37	168,92	1,02	1,14	111,75	3,96	7,24	183,07
Výnosové úroky	5,48	4,49	81,94	2,09	2,00	95,66	8,44	6,69	79,24
Kurzové zisky	0,21	0,26	127,70	0,01	0,01	85,06	0,38	0,49	128,31
Náklady spolu	2 192,66	2 582,49	117,78	1 725,71	2 029,86	117,62	2 589,62	3 016,61	116,49
Náklady na obstaranie predaného tovaru	263,43	319,61	121,33	56,43	72,69	128,82	444,00	534,37	120,35
Spotreba materiálu a energie	715,76	975,60	136,30	626,65	835,40	133,31	792,28	1 092,91	137,95
Osobné náklady	379,16	407,21	107,40	418,14	446,97	106,89	339,35	359,40	105,91
- mzdové náklady	269,88	288,85	107,03	298,02	318,01	106,71	241,30	254,89	105,63
Dane a poplatky	28,85	29,38	101,85	28,23	28,64	101,46	29,26	29,74	101,65
Odpisy dlhodob. hmot. a nehmot. majetku	208,22	208,64	100,20	185,87	188,89	101,63	226,85	221,87	97,80
Predané cenné papiere a podiely	1,87	10,61	566,51	0,15	3,67	2 492,66	3,38	16,80	497,58
Nákladové úroky	25,43	24,95	98,14	14,62	15,15	103,61	34,89	33,28	95,38
Kurzové straty	0,28	0,50	178,31	0,05	0,11	226,44	0,49	0,85	174,85
Podpory spolu	335,80	290,45	86,50	336,72	283,98	84,34	331,34	295,80	89,27
Podpory neinvestičného charakteru	331,44	286,32	86,39	334,65	281,30	84,06	324,96	290,38	89,36
Podpory investičného charakteru	4,37	4,14	94,74	2,07	2,68	129,60	6,38	5,42	84,86
Počet podnikov spolu	1 251	1 130	90,33	449	407	90,65	799	697	87,23
Podiel ziskových podnikov	80,58	85,66	106,31	76,17	85,75	112,58	82,98	86,37	104,09
Výmera LPIS	1 299 754,28	1 167 245,82	89,81	602 868,06	531 848,62	88,22	694 406,79	620 621,05	89,37

Prameň: IL MPRV SR - podvojné účtovníctvo za rok 2021 a 2022, ČD MPRV SR

Poznámka: súbor podnikov zahŕňa štátne majetky a špecializované štátne majetky, poľnohospodárske družstvá a obchodné spoločnosti (a.s., s.r.o., atď.)

Vypracoval: MPRV SR

SPRÁVA O POĽNOHOSPODÁRSTVE A POTRAVINÁRSTVE V SLOVENSKEJ REPUBLIKE ZA ROK 2022

VYBRANÉ EKONOMICKÉ UKAZOVATELE ZA POĽNOHOSPODÁRSKU PRVOVÝROBU podľa okresov

v € na ha p.p. (podľa LPIS), resp. pracovníka

Tabuľka 2

Okres, kraj	Výsledok hospodárenia (€ na ha p.p.)		Tržby z predaja vlastných výrobkov (€ na ha p.p.)		Neinvestičné podpory (€ na ha p.p.)		Produktivita práce z výnosov na pracovníka (€)		Neinvestičné podpory na pracovníka (€)	
	2021	2022	2021	2022	2021	2022	2021	2022	2021	2022
Bratislava I	-105	256	1 388	1 794	450	314	109 079	148 847	20 628	15 798
Bratislava II	168	156	4 006	2 919	375	198	138 276	258 743	8 350	13 373
Bratislava III	189	195	3 643	7 398	504	388	101 807	113 977	10 349	4 644
Bratislava IV	-148	383	776	1 343	304	336	194 210	277 099	35 646	45 393
Bratislava V	371	770	1 583	1 730	237	249	394 414	169 698	11 749	12 327
Malacky	95	221	1 768	1 709	363	261	167 252	195 928	20 091	18 305
Pezinok	132	420	1 888	4 445	339	405	88 811	118 401	10 300	7 631
Senec	542	319	3 366	2 779	299	156	173 431	196 941	9 589	5 815
Bratislavský kraj	220	307	2 421	2 548	345	256	157 664	169 028	12 628	10 574
Dunajská Streda	271	546	2 281	2 842	306	303	173 631	206 108	14 036	13 242
Galanta	240	272	1 505	1 918	270	192	110 708	120 068	13 912	9 623
Hlohovec	53	-5	1 851	2 134	288	394	86 304	85 297	9 132	9 838
Piešťany	201	264	2 034	2 822	341	339	112 499	74 987	11 919	5 647
Senica	132	312	1 309	1 723	375	309	107 922	113 239	21 883	15 006
Skalica	91	125	1 320	1 868	265	333	101 693	113 008	12 310	10 769
Trnava	189	338	2 099	2 375	323	251	147 092	159 804	16 690	12 429
Trnavský kraj	197	356	1 859	2 349	314	284	132 614	138 909	14 790	11 126
Bánovce nad Bebravou	109	285	1 279	1 915	359	257	69 516	78 247	11 634	7 292
Ilava	71	160	1 026	1 346	370	409	81 623	86 761	17 867	16 914
Myjava	33	68	631	510	380	195	81 291	71 080	22 925	11 179
Nové Mesto nad Váhom	167	305	1 205	1 735	342	345	89 743	86 431	15 179	11 589
Partizánske	17	517	2 143	2 655	447	531	78 177	108 171	10 800	13 831
Považská Bystrica	110	1	1 665	1	651	1	109 488	1	25 737	1
Prievidza	94	339	1 267	2 173	386	338	91 113	130 687	18 338	12 055
Púchov	-7	1	867	1	413	1	41 562	1	8 037	1
Trenčín	23	154	1 115	1 507	344	416	74 875	85 530	13 646	15 671
Trenčiansky kraj	78	264	1 254	1 853	378	366	77 512	94 301	14 110	11 480
Komárno	210	218	1 566	1 815	241	224	203 578	188 255	8 857	7 698
Levice	248	212	1 423	1 589	258	214	183 872	141 587	18 608	12 976
Nitra	240	533	2 045	2 914	272	231	131 913	163 138	12 297	9 059
Nové Zámky	233	338	1 673	1 966	262	283	138 982	149 670	13 499	13 631
Šaľa	288	460	1 300	1 962	212	105	150 736	214 156	15 786	8 099
Topoľčany	154	474	1 715	2 572	289	215	109 129	132 100	13 286	8 305
Zlaté Moravce	216	437	1 462	1 507	353	178	109 814	125 752	18 290	9 319
Nitriansky kraj	229	351	1 630	2 036	264	224	155 825	159 541	13 405	10 235
Bytča	36	1	1 839	1	407	1	78 372	1	9 269	1
Čadca	39	-8	309	242	479	440	38 944	28 878	20 299	12 458
Dolný Kubín	34	1	640	777	472	394	60 024	57 276	20 911	15 070
Kysucké Nové Mesto	-6	1	706	1	582	1	39 929	1	18 733	1
Liptovský Mikuláš	-58	-13	672	994	359	455	60 390	63 380	16 878	16 292
Martin	151	154	1 302	1 417	397	260	113 080	115 215	17 824	10 653
Námestovo	-11	23	638	833	445	371	54 331	61 083	17 272	12 995
Ružomberok	-25	86	727	1 145	405	311	56 247	57 081	15 510	9 156
Turčianske Teplice	-149	285	1 440	4 187	396	468	88 969	117 157	14 602	8 741
Tvrdošín	-35	118	702	973	426	348	52 261	71 321	15 573	13 511
Žilina	41	-2	697	1 058	382	507	72 232	82 272	15 055	23 535
Žilinský kraj	3	52	828	1 090	407	385	68 956	73 731	16 814	13 897
Banská Bystrica	-51	-61	865	590	404	441	58 243	51 189	14 742	17 988
Banská Štiavnica	-4	1	398	1	471	1	50 418	1	20 118	1
Brezno	68	94	549	667	514	294	80 051	57 402	31 545	11 356
Detva	41	29	987	1 310	418	323	80 287	87 429	14 832	10 230
Krupina	13	49	721	538	356	322	94 274	110 176	15 593	14 677
Lučenec	129	182	1 127	1 479	323	316	159 260	150 913	21 445	15 814
Poltár	2	29	420	640	391	134	54 022	62 933	26 008	7 235
Revúca	51	7	597	882	300	326	53 070	58 359	15 424	13 076
Rimavská Sobota	71	223	819	892	328	313	107 204	124 835	20 519	19 227
Veľký Krtíš	62	348	858	1 677	330	289	124 257	158 157	25 386	13 828
Zvolen	28	132	961	2 497	368	210	81 421	102 888	17 335	5 986
Žarnovica	162	341	661	1 248	457	377	48 599	130 111	13 409	16 839
Žiar nad Hronom	86	44	335	229	435	192	88 033	202 322	34 920	39 814
Banskobystrický kraj	54	146	819	1 150	363	304	94 187	107 749	19 426	13 757

pokračovanie tabuľky 2

Okres, kraj	Výsledok hospodárenia (€ na ha p.p.)		Tržby z predaja vlastných výrobkov (€ na ha p.p.)		Neinvestičné podpory (€ na ha p.p.)		Produktivita práce z výnosov na pracovníka (€)		Neinvestičné podpory na pracovníka (€)	
	2021	2022	2021	2022	2021	2022	2021	2022	2021	2022
Bardejov	-11	30	329	485	351	384	38 510	55 770	16 565	19 471
Humenné	42	51	225	349	370	580	83 450	56 532	30 755	43 833
Kežmarok	-3	68	796	863	413	258	63 024	62 470	16 101	9 711
Levoča	10	24	467	405	425	244	52 418	46 511	22 807	11 786
Medzilaborce	51	1	60	1	428	1	33 106	1	23 224	1
Poprad	-13	68	597	977	439	470	62 231	81 261	22 244	22 368
Prešov	3	58	640	898	324	382	67 364	77 772	19 439	19 930
Sabinov	25	81	638	1 000	394	329	50 476	59 906	18 424	12 782
Snina	104	1	1 849	1	622	1	43 902	1	10 004	1
Stará Ľubovňa	-43	45	465	582	447	433	60 239	62 396	20 478	19 499
Stropkov	14	15	328	450	405	261	58 816	59 851	23 117	12 551
Svidník	20	46	155	264	274	386	64 112	67 738	33 118	30 070
Vranov nad Topľou	29	89	729	863	321	342	70 677	75 012	17 095	18 003
Prešovský kraj	6	51	509	716	380	363	57 483	65 339	19 563	17 154
Gelnica	-66	-54	179	137	420	444	36 301	48 680	19 990	23 421
Košice I	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Košice II	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Košice III	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Košice IV	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Košice - okolie	105	135	905	947	293	208	121 657	117 979	21 478	14 315
Michalovce	237	426	981	1 331	272	207	124 781	146 438	19 510	12 145
Rožňava	422	218	523	639	367	272	149 966	145 280	14 486	9 773
Sobrance	84	150	959	1 177	266	300	82 390	91 388	12 391	14 766
Špišská Nová Ves	-1	84	535	799	440	388	54 483	54 340	16 750	13 002
Trebišov	136	218	845	1 135	275	188	131 240	130 201	21 025	11 813
Košický kraj	182	220	842	1 024	305	238	116 146	120 527	17 678	12 483
SR spolu	134	239	1 247	1 610	331	286	111 926	121 443	15 945	12 323

Poznámka: údaje sú priemernými hodnotami za celý súbor podnikov v databáze Informačných listov MPRV SR - podvojné účtovníctvo

I - Ochrana individuálnych údajov

Prameň: IL MPRV SR za rok 2021 a 2022, CD MPRV SR

Vypracoval: MPRV SR

FINANČNÉ UKAZOVATELE ZA POĽNOHOSPODÁRSKU PRVÝVÝROBU

v €, ha⁻¹ p. p. (póda podľa LPIS)

Tabuľka 3

Ukazovateľ	Poľnohospodárska prvovýroba			Poľnohospodárske družstvá			Obchodné spoločnosti		
	2021	2022	Index 2022/2021	2021	2022	Index 2022/2021	2021	2022	Index 2022/2021
Majetok celkom (Aktíva)	3 477,8	3 819,9	109,8	2 687,4	2 971,3	110,6	4 122,0	4 355,0	105,7
Neobežný majetok	2 027,2	2 118,5	104,5	1 513,2	1 570,9	103,8	2 434,8	2 418,1	99,3
- dlhodobý nehmotný majetok	2,8	15,8	564,0	1,7	1,5	84,3	3,7	26,4	717,2
- dlhodobý hmotný majetok	1 804,3	1 865,5	103,4	1 439,4	1 484,4	103,1	2 081,5	2 020,0	97,0
- dlhodobý finančný majetok	220,2	237,3	107,8	72,0	85,0	118,0	349,6	371,6	106,3
Obežný majetok	1 429,3	1 675,5	117,2	1 161,3	1 383,0	119,1	1 658,7	1 903,4	114,8
- zásoby	578,9	710,7	122,8	536,7	670,2	124,9	614,2	745,6	121,4
- pohľadávky	662,4	769,1	116,1	429,8	527,9	122,8	864,2	968,1	112,0
- - dlhodobé pohľadávky	48,9	43,1	88,1	15,7	19,5	123,8	77,8	64,3	82,6
- - krátkodobé pohľadávky	613,5	726,0	118,3	414,1	508,5	122,8	786,4	903,8	114,9
Finančné účty	179,5	186,5	103,9	184,0	173,4	94,2	173,8	182,2	104,8
Vlastné imanie a záväzky (Pasíva)	3 477,8	3 819,9	109,8	2 687,4	2 971,3	110,6	4 122,0	4 355,0	105,7
Vlastné imanie	1 581,9	1 810,3	114,4	1 440,3	1 643,0	114,1	1 665,7	1 806,7	108,5
- základné imanie	503,4	555,7	110,4	413,4	435,0	105,2	541,4	497,8	91,9
- kapitálové fondy	546,1	506,1	92,7	674,7	678,2	100,5	436,4	366,1	83,9
- zákonné rezervné fondy	159,7	175,5	109,9	287,3	321,3	111,8	48,8	53,0	108,6
- ostatné fondy zo zisku	70,8	77,9	110,1	97,8	111,1	113,6	44,7	45,9	102,6
- výsledok hospodárenia minulých rokov	183,3	275,8	150,5	-103,3	-54,3	190,1	433,8	564,7	130,2
- výsledok hospodárenia za účt. obdobie	103,2	193,5	187,6	73,5	154,8	210,8	129,0	229,8	178,2
Záväzky	1 686,5	1 828,2	108,4	1 112,9	1 213,6	109,1	2 185,3	2 340,4	107,1
- dlhodobé záväzky	293,6	303,4	103,3	225,9	221,3	98,0	353,3	369,2	104,5
- dlhodobé rezervy	3,0	3,9	127,1	2,8	2,2	77,7	3,2	2,5	76,4
- krátkodobé záväzky	669,1	799,8	119,5	468,2	542,6	115,9	844,1	1 012,8	120,0
- krátkodobé rezervy	25,5	27,8	109,2	28,3	31,8	112,4	22,6	21,1	93,5
- bežné bankové úvery	273,6	322,1	117,7	173,8	227,7	131,1	360,0	403,4	112,1

Prameň: IL MPRV SR - podvojné účtovníctvo za rok 2021 a 2022, ČD MPRV SR

Poznámka: súbor podnikov zahŕňa štátne majetky a špecializované štátne majetky, poľnohospodárske družstvá a obchodné spoločnosti (a.s., s.r.o., atď.).

Vypracoval: MPRV SR

VÝKAZ O PRÍJMOCH A VÝDAVKOCH ZA SAMOSTATNE HOSPODÁRIACICH ROEŇÍKOV

v €, ha⁻¹ p. p. (póda podľa LPIS)

Tabuľka 4

Ukazovateľ	do 50 ha **			nad 50 do 100 ha			nad 100 do 500 ha			nad 500 ha			Spolu	
	2021	2022	Index 2021/2021	2021	2022	Index 2022/2021	2021	2022	Index 2022/2021	2021	2022	Index 2022/2021	2021	Index 2022/2021
Predaj tovaru	632,3	733,4	116,0	122,4	77,7	63,5	148,1	117,9	79,6	125,9	112,7	89,5	174,1	158,5
Predaj výrobkov a služieb	1 320,2	2 086,1	158,0	575,2	929,4	161,6	881,6	1 196,4	135,7	1 214,8	1 640,0	135,0	925,5	1 301,2
Ostatné príjmy	744,6	670,6	90,1	417,5	307,5	73,6	332,3	302,4	91,0	324,9	343,4	105,7	370,4	338,0
Príjmy spolu	2 697,0	3 490,1	129,4	1 115,2	1 314,7	117,9	1 362,1	1 616,7	118,7	1 665,6	2 096,1	125,8	1 470,0	1 797,6
Zásoby	1 135,4	1 611,1	141,9	376,1	485,7	129,2	596,5	673,7	112,9	675,4	882,0	130,6	617,2	753,9
Služby	479,2	627,0	130,8	241,5	281,0	116,3	286,1	326,4	114,1	407,0	460,9	113,3	313,1	365,4
Mzdy	195,6	178,5	91,3	45,2	43,6	96,6	73,3	74,0	101,0	126,0	168,8	133,9	86,5	93,5
Platby poisťovní a príspevkov	163,7	170,4	104,1	53,0	56,7	107,0	51,2	50,1	98,0	78,4	90,0	114,8	63,5	66,9
Tvorba sociálneho fondu	1,07	1,61	150,8	0,59	0,73	124,7	0,36	0,59	164,9	0,47	0,59	124,8	0,46	0,69
Ostatné výdavky	605,2	762,9	126,1	329,0	422,4	128,4	291,1	419,6	144,1	293,9	353,9	120,4	317,9	435,2
Výdavky spolu	2 580,2	3 351,5	129,9	1 045,4	1 290,1	123,4	1 298,6	1 544,4	118,9	1 581,2	1 956,3	123,7	1 398,6	1 715,6
Príjmy - výdavky	116,9	138,6	118,6	69,8	24,5	35,1	63,5	72,3	113,8	84,5	139,8	165,5	71,3	82,0
Podiel podnikov ziskových	77,5	71,2	92,0	83,4	73,5	88,1	88,2	86,2	97,7	84,0	95,8	114,1	83,0	77,7
Podiel podnikov stratových	22,5	28,8	127,6	16,6	26,5	160,0	11,8	13,8	117,3	16,0	4,2	26,0	17,0	22,3
Osobný dôchodok podnikateľ*	506,8	491,8	97,0	151,9	165,2	108,8	53,5	56,5	105,5	14,1	14,6	103,0	90,9	97,7
P - V - osobný dôchodok	-389,9	-353,2	110,4	-82,0	-140,6	58,3	10,0	15,8	158,5	70,3	125,2	178,0	-19,5	-15,7
Výdavky/príjmy	95,7	96,0	100,4	93,7	98,1	104,7	95,3	95,5	100,2	94,9	93,3	98,3	95,1	100,3
Počet SHR celkom	377	372	98,7	217	226	104,1	373	347	93,0	25	24	96,0	992	969

Poznámka: * Po započítaní ročného osobného dôchodku vo výške 11 148 € v roku 2021 a 11 868 € v roku 2022, ** Vrátane podnikov bez pôdy

Prameň: Informačné listy MPRV SR, rok 2021 a rok 2022, CD MPRV SR

Vypracoval: MPRV SR

VÝKAZ O MAJETKU A ZÁVÄZKÁCH ZA SAMOSTATNE HOSPODÁRIACICH ROĽNÍKOV (pôda podľa LPIS)

v €, ha⁻¹ p. p.

Tabuľka 5

Ukazovateľ	do 50 ha *			nad 50 do 100 ha			nad 100 do 500 ha			nad 500 ha			Spolu	
	2021	2022	Index 2022/2021	2021	2022	Index 2022/2021	2021	2022	Index 2022/2021	2021	2022	Index 2022/2021	2021	Index 2022/2021
Dlhodobý nehmotný majetok	56,6	26,6	47,0	46,7	21,5	46,0	52,8	5,6	10,7	0,1	2,8	4 327,4	43,7	20,5
Dlhodobý hmotný majetok	3 255,6	2 206,9	67,8	673,5	879,9	130,6	925,0	1 169,3	126,4	1 184,5	1 406,0	118,7	1 093,1	114,2
Dlhodobý finančný majetok	18,4	1,7	9,1	0,0	0,5	-	0,7	3,0	427,4	5,6	5,7	100,8	2,6	115,6
Zásoby celkom	625,5	582,3	93,1	230,8	251,8	109,1	275,5	367,3	133,3	513,8	696,8	135,6	332,1	127,2
Material	72,9	75,6	103,7	28,4	41,0	144,5	38,3	56,5	147,5	81,3	107,7	132,5	46,3	138,9
Tovar	228,3	217,4	95,2	21,0	24,2	115,3	14,8	44,2	298,4	12,6	13,4	106,0	29,8	166,1
Nedokončená výroba	324,3	289,3	89,2	181,4	186,6	102,8	222,3	266,5	119,9	419,9	575,8	137,1	256,0	120,6
Pohľadávky	582,0	589,3	101,3	182,3	240,6	132,0	267,2	272,8	102,1	742,7	783,8	105,5	354,7	106,4
Krátkodobý finančný majetok	755,6	818,0	108,3	323,8	365,0	112,7	232,2	225,7	97,2	117,7	119,6	101,6	261,3	104,3
Peniaze a cenniny	169,3	187,0	110,5	54,7	65,8	120,4	58,1	61,0	105,0	14,0	33,3	237,8	58,1	114,8
Ústý v bankách	574,2	628,1	109,4	265,9	297,9	112,0	172,9	161,5	93,4	103,6	85,8	82,9	201,2	101,1
Ostatný krátkodobý finančný majetok	12,1	2,9	24,2	3,1	1,2	37,5	1,2	3,2	269,9	0,1	0,4	425,0	2,0	121,9
Priebežné položky (+/-)	3,5	13,0	368,5	1,4	2,3	162,2	1,8	1,7	98,0	0,0	0,0	-	1,6	153,3
Opravná položka k nadobud. majetku	-0,8	2,4	421,0	0,29	0,0	0,0	0,0	0,7	-	2,2	0,0	0,0	0,3	177,4
Majetok celkom	5 296,4	4 240,3	80,1	1 438,9	1 761,6	120,8	1 755,2	2 046,1	116,6	2 566,5	3 014,6	117,5	2 089,4	111,8
Rezervy	0,6	1,2	214,4	0,4	0,0	0,0	0,0	0,4	-	0,0	0,0	-	0,1	328,2
Záväzky	587,0	506,4	86,3	94,0	241,1	256,6	263,3	422,4	160,4	436,7	573,7	131,4	291,3	147,2
Úvery	443,6	391,1	88,2	176,5	193,4	109,6	213,1	302,2	141,8	474,8	418,5	88,1	266,5	117,6
Opravná položka k nadobud. majetku	0,4	2,4	666,3	5,2	0,0	0,0	0,0	0,0	-	0,0	0,0	-	0,7	25,4
Záväzky celkom	1 031,6	901,1	87,3	276,1	434,5	157,4	476,5	724,9	152,1	911,5	992,2	108,8	558,6	133,0

Prameň: Informácie listy MPRV SR za rok 2021 a 2022, CD MPRV SR

Poznámka: * vrátane podnikov bez pôdy

Vypracoval: MPRV SR

ZÁKLADNÉ EKONOMICKO-FINANČNÉ UKAZOVATELE

za výrobu potravín a nápojov SR*

v mil. €

Tabuľka 6

Ukazovateľ	2020	2021	2022	Index 2022/21
Výnosy spolu	4 638	4 739	6 151	129,8
Náklady spolu	4 387	4 501	5 857	130,1
Spotreba materiálu, energie a ostatných neskladovateľných dodávok	2 281	2 327	3 260	140,1
Spotreba nakupovaných služieb	536	543	656	120,8
Náklady na predaný tovar	587	607	758	124,8
Odpisy	175	174	195	112,0
Výsledok hospodárenia pred zdanením	251	238	294	123,5
Pridaná hodnota	1 035	1 027	1 113	108,4
Zásoby materiálu	216	251	345	137,8
Zásoby nedok. výroby a polotovarov	69	82	94	114,6
Zásoby výrobkov**	154	156	216	139,0
Finančný majetok	205	186	169	90,8
-Peniaze	22	26	21	79,7
-Bankové účty	182	159	143	90,2
Pohľadávky	720	752	1 017	135,2
Záväzky	964	1 016	1 295	127,4

Prameň: Prod 3-04, ŠÚ SR; prepočty MPRV SR

Poznámka: *Výberové zisťovanie (predbežné výsledky) súboru podnikov s 20 a viac zamestnancami vrátane dopočtov so zohľadnením váh, resp. podniky zapísané v obchodnom registri, príspevkové organizácie, ktoré sú trhovými výrobcami, s počtom zamestnancov 20 a viac a organizácie s počtom zamestnancov 0 až 19 s ročnými tržbami za vlastné výkony a tovar 5 miliónov € a viac (a nezahŕňa organizácie s počtom zamestnancov 0 až 19 s ročnými tržbami za vlastné výkony a tovar do 5 miliónov €); zahrnuté výrobné potravinárske podniky, okrem podnikov s výrobou tabakových výrobkov. ** Pre rok 2022

Zásoby výrobkov a zvierat

Vypracoval: MPRV SR

VÝSLEDOK HOSPODÁRENIA, VÝNOSY, NÁKLADY
za výrobu potravín a nápojov SR podľa odborov* v mil. €

Tabuľka 7

Výrobný odbor**	Výsledok hospodárenia			Výnosy			Podiel na výnosoch v % 2022	Náklady			Podiel na nákladoch v % 2022	Nákladovosť výnosov v €		Rentabilita výnosov v %		Výnosy/ Aktíva	
	2021	2022	Rozdiel 2022-21	2021	2022	Index 2022/21		2021	2022	Index 2022/21		2021	2022	2021	2022	2021	2022
Spracovanie a konzervovanie mäsa a mäsového produktov	34,9	31,6	-3,4	899,2	1 080,1	120,1	17,6%	864,2	1 048,5	121,3	17,9%	96,1	97,1	3,9	2,9	2,3	2,4
	34,7	44,9	10,2	306,9	393,2	128,1	6,4%	272,2	348,3	128,0	5,9%	88,7	88,6	11,3	11,4	2,3	1,8
Spracovanie a konzervovanie rýb, kôrovcov a malkýšov vrátane výroby rastlinných a živočíšnych olejov a tukov	4,0	2,8	-1,1	230,7	250,2	108,5	4,1%	226,7	247,4	109,1	4,2%	98,3	98,9	1,7	1,1	1,5	1,5
Výroba mliečnych výrobkov	14,9	12,9	-2,0	750,1	966,1	128,8	15,7%	735,2	953,2	129,6	16,3%	98,0	98,7	2,0	1,3	1,7	1,9
Výroba mlynárskych výrobkov a škrobových výrobkov	-13,9	26,5	40,4	266,7	395,7	148,4	6,4%	280,6	369,2	131,6	6,3%	105,2	93,3	-5,2	6,7	1,2	1,5
Výroba pečiva a múčnych výrobkov	35,7	16,0	-19,7	642,6	781,5	121,6	12,7%	606,9	765,4	126,1	13,1%	94,4	98,0	5,6	2,0	1,1	1,2
Výroba ostatných potravinárskych výrobkov	76,0	99,2	23,2	765,9	1 088,7	142,2	17,7%	689,9	989,6	143,4	16,9%	90,1	90,9	9,9	9,1	1,3	1,3
Výroba a príprava krmív pre zvieratá	2,8	8,1	5,3	160,8	288,4	179,4	4,7%	157,9	280,4	177,5	4,8%	98,2	97,2	1,8	2,8	1,4	1,8
Výroba nápojov	49,0	52,2	3,2	716,1	907,4	126,7	14,8%	667,1	855,1	128,2	14,6%	93,2	94,2	6,8	5,8	1,0	1,1
Výroba potravín a nápojov spolu	238,2	294,3	56,1	4 739,0	6 151,4	129,8	100,0%	4 500,8	5 857,1	130,1	100,0%	95,0	95,2	5,0	4,8	1,4	1,5

Prameň: Prod 3-04, ŠÚ SR; prepočty MPRV SR

Poznámka: *Výberové zisťovanie (predbežné výsledky) súboru podnikov s 20 a viac zamestnancami vrátane dopočtov so zohľadnením váh, resp. podniky zapísané v obchodnom registri, príspevkové organizácie, ktoré sú trhovými výrobcami, s počtom zamestnancov 20 a viac a organizácie s počtom zamestnancov 0 až 19 s ročnými tržbami za vlastné výkony a tovar 5 miliónov € a viac (a nezahrňujú organizácie s počtom zamestnancov 0 až 19 s ročnými tržbami za vlastné výkony a tovar do 5 miliónov €); zahrnuté výrobné potravinárske podniky, okrem podnikov s výrobou tabakových výrobkov; **podľa klasifikácie SK NACE

Vypracoval: MPRV SR

VLASTNÝ KAPITÁL A ODPISY

za výrobu potravín a nápojov SR podľa odborov* v mil. €

Tabuľka 8

Výrobný odbor**	Vlastné imanie (VI)			Podiel na VI 2022	Rentabilita vlast. imania v %		Vlast. imanie / majetok v %		Odpisy		
	2021	2022	Index 2022/21		2021	2022	2021	2022	2021	2022	Index 2022/21
Spracovanie a konzervovanie mäsa a mäsových produktov	150,7	171,0	113,5	10,2%	23,2	18,5	38,6	39,1	21,5	22,6	105,0
Spracovanie a konzervovanie rýb, kôrovcov a mäkkýšov vrátane výroby rastlinných a živočíšnych olejov a tukov	58,8	61,4	104,6	3,7%	59,0	73,1	43,8	62,8	5,2	6,1	118,3
Spracovanie a konzervovanie ovocia a zeleniny	54,1	52,2	96,6	3,1%	7,4	5,4	34,7	48,6	5,9	4,9	82,5
Výroba mliečnych výrobkov	184,7	198,8	107,6	11,9%	8,1	6,5	42,4	33,0	27,5	32,6	118,6
Výroba mlynárskych výrobkov a škrobových výrobkov	95,5	118,2	123,8	7,1%	-14,5	22,4	44,0	33,8	13,5	12,7	94,0
Výroba pečiva a múčnych výrobkov	178,8	243,6	136,2	14,6%	20,0	6,6	31,9	36,5	34,1	38,3	112,3
Výroba ostatných potravinárskych výrobkov	280,6	424,6	151,3	25,4%	27,1	23,4	46,5	58,8	26,4	35,9	136,0
Výroba a príprava krmív pre zvieratá	30,8	60,8	197,4	3,6%	9,2	13,3	26,6	54,3	4,6	5,2	113,9
Výroba nápojov	321,3	341,1	106,2	20,4%	15,3	15,3	43,4	37,1	35,5	36,8	103,4
Výroba potravín a nápojov spolu	1 355,3	1 671,8	123,4	100,0%	17,6	17,6	40,4	41,6	174,2	195,0	112,0

Prameň: Prod 3-04, ŠÚ SR; prepočty MPRV SR

Poznámka: *Výberové zisťovanie (predbežné výsledky) súboru podnikov s 20 a viac zamestnancami vrátane dopočetov so zohľadnením váh, resp. podniky zapísané v obchodnom registri, príspevkové organizácie, ktoré sú trhovými výrobcami, s počtom zamestnancov 20 a viac a organizácie s počtom zamestnancov 0 až 19 s ročnými tržbami za vlastné výkony a tovar 5 miliónov € a viac (a nezáhŕňa organizácie s počtom zamestnancov 0 až 19 s ročnými tržbami za vlastné výkony a tovar do 5 miliónov €); zahrnuté výrobné potravinárske podniky, okrem podnikov s výrobou tabakových výrobkov; **podľa klasifikácie SK NACE

Vypracoval: MPRV SR

PRIDANÁ HODNOTA, TRŽBY, NÁKLADY NA PREDANÝ TOVAR
za výrobu potravín a nápojov SR podľa odborov* v mil. €

Tabuľka 9

Výrobný odbor**	Tržby za vL.výrobky a služby			Podiel na vL. tržbách 2022	Náklady na predaný tovar			Pridaná hodnota (PH)			Podiel na PH 2022
	2021	2022	Index 2022/21		2021	2022	Index 2022/21	2021	2022	Index 2022/21	
Spracovanie a konzervovanie mäsa a mäsových produktov	725,5	864,8	119,2	18,6%	102,9	122,4	119,0	176,5	200,3	113,5	18,0%
Spracovanie a konzervovanie rýb, kôrovcov a mäkkýšov vrátane výroby rastlinných a živočíšnych olejov a tukov	269,0	360,4	133,9	7,8%	10,5	2,3	21,5	52,6	61,0	115,9	5,5%
Spracovanie a konzervovanie ovocia a zeleniny	145,4	162,9	112,0	3,5%	56,5	55,4	98,1	24,7	22,8	92,1	2,0%
Výroba mliečnych výrobkov	619,5	803,2	129,7	17,3%	82,2	94,2	114,5	111,6	119,9	107,4	10,8%
Výroba mlynárskych výrobkov a škrobových výrobkov	219,4	322,7	147,1	7,0%	32,4	41,8	129,0	42,8	69,1	161,5	6,2%
Výroba pečiva a múčnych výrobkov	542,2	616,6	113,7	13,3%	59,2	98,3	166,1	233,2	230,2	98,7	20,7%
Výroba ostatných potravinárskych výrobkov	496,7	728,3	146,6	15,7%	132,3	166,5	125,9	208,8	226,8	108,6	20,4%
Výroba a príprava krmív pre zvieratá	81,1	156,3	192,6	3,4%	41,2	68,2	165,7	16,7	14,3	85,6	1,3%
Výroba nápojov	506,4	626,4	123,7	13,5%	90,0	108,8	120,8	160,3	169,1	105,5	15,2%
Výroba potravín a nápojov spolu	3 605,3	4 641,4	128,7	100,0%	607,1	757,9	124,8	1 027,2	1 113,5	108,4	100,0%

Prameň: Prod 3-04, ŠÚ SR; prepočty MPRV SR

Poznámka: *Výberové zisťovanie (predbežné výsledky) súboru podnikov s 20 a viac zamestnancami vrátane dopočtov so zohľadnením váh, resp. podniky zapísané v obchodnom registri, príspevkové organizácie, ktoré sú trhovými výrobcami, s počtom zamestnancov 20 a viac a organizácie s počtom zamestnancov 0 až 19 s ročnými tržbami za vlastné výkony a tovar 5 miliónov € a viac (a nezačítajú organizácie s počtom zamestnancov 0 až 19 s ročnými tržbami za vlastné výkony a tovar do 5 miliónov €); zahrnuté výrobné potravinárske podniky, okrem podnikov s výrobou tabakových výrobkov; **podľa klasifikácie SK NACE

Výpracoval: MPRV SR

ZAMESTNANOSŤ, PRODUKTIVITA PRÁCE, MZDA A POČET PODNIKOV
za výrobu potravín a nápojov SR podľa odborov*

Tabuľka 10

Výrobný odbor**	Počet zamestnancov*** (osoby)			Podiel na zamestnanosti 2022	Produktivita práce z PH v tis. €			Produktivita práce z výnosov			Priemerná mesačná mzda v €		Povinné príspevky na zákonné poistenie v mil. €		Počet podnikov****		Podiel na počte podnikov 2022
	2021	2022	Index 2022/21		2021	2022	Index 2022/21	2021	2022	Index 2022/21	2021	2022	2021	2022	2021	2022	
Spracovanie a konzervovanie mäsa a mäsových produktov	6 244,2	7 048,2	112,9	28,3	28,4	100,5	144,0	153,2	106,4	1 141,8	1 170,1		29,1	34,1	52	48	15,2%
Spracovanie a konzervovanie rýb, kôrovcov a mäkkýšov vrátane výroby rastlinných a živočíšnych olejov a tukov	628,6	484,3	77,0	83,7	126,0	150,5	488,2	812,0	166,3	1 151,1	1 357,0		3,0	2,8	7	6	1,9%
Spracovanie a konzervovanie ovocia a zeleniny	1 059,1	917,3	86,6	23,4	24,8	106,4	217,9	272,8	125,2	1 090,5	1 167,3		4,8	4,4	14	13	4,1%
Výroba mliečnych výrobkov	3 417,8	3 386,7	99,1	32,7	35,4	108,4	219,5	285,3	130,0	1 290,2	1 364,4		18,1	19,1	26	26	8,3%
Výroba mlynárskych výrobkov a škrobových výrobkov	874,1	955,4	109,3	49,0	72,4	147,7	305,2	414,2	135,7	1 447,1	1 587,0		5,4	6,2	10	11	3,5%
Výroba pečiva a múčnych výrobkov	8 973,1	9 025,1	100,6	26,0	25,5	98,1	71,6	86,6	120,9	1 064,5	1 087,6		39,7	40,6	113	113	35,7%
Výroba ostatných potravinárskych výrobkov	4 698,9	5 489,4	116,8	44,4	41,3	93,0	163,0	198,3	121,7	1 311,4	1 402,1		25,9	32,2	43	49	15,3%
Výroba a príprava krmív pre zvieratá	366,8	400,7	109,2	45,5	35,6	78,3	438,3	719,8	164,2	1 389,9	1 517,6		2,1	2,4	10	11	3,6%
Výroba nápojov	3 403,2	3 476,3	102,1	47,1	48,7	103,3	210,4	261,0	124,0	1 398,3	1 527,6		19,8	21,8	38	40	12,5%
Výroba potravín a nápojov spolu	29 665,8	31 183,5	105,1	34,6	35,7	103,1	159,7	197,3	123,5	1 202,3	1 268,1		147,9	163,5	312	316	100,0%

Prameň: Prod 3-04, ŠÚ SR; prepočty MPRV SR

Poznámka: *Výberové zisťovanie (predbežné výsledky) súboru podnikov s 20 a viac zamestnancami vrátane dopočítov so zohľadnením váh, resp. podniky zapísané v obchodnom registri, príspevkové organizácie, ktoré sú trhovými výrobcami, s počtom zamestnancov 20 a viac a organizácie s počtom zamestnancov 0 až 19 s ročnými výkonnosťami a tovar 5 miliónov € a viac (a nezahrňujú organizácie s počtom zamestnancov 0 až 19 s ročnými výkonnosťami a tovar do 5 miliónov €); zahrnuté výrobné potravinárske podniky, okrem podnikov s výrobou tabakových výrobkov; **podľa klasifikácie SK NACE; ***priemerný evidovaný počet zamestnancov prepočítaný; ****počet podnikov vyjadruje priemerný počet respondentov v jednotlivých štvrtrokoch.

HRUBÁ POĽNOHOSPODÁRSKA PRODUKCIA V BEŽNÝCH CENÁCH

v mil €

Tabuľka 11

	Priemer 2021	2017 ¹	2021	2022*	Index 2022/2021	Index 2022/02017- 2021
Hrubá rastlinná produkcia spolu	1327,3	1327,3	1522,8	1827,6	120,0	137,7
z toho: obilniny	631,5	631,5	803,3	1000,2	124,5	158,4
obchodné plodiny	320,5	320,5	401,3	517,5	129,0	161,5
krmivá	159,3	159,3	110,0	95,2	86,6	59,8
zelenina	112,6	112,6	113,2	106,4	94,0	94,5
zemiaky	47,9	47,9	41,7	48,1	115,2	100,5
ovocie	21,4	21,4	23,6	28,8	122,1	134,8
hrozno	23,8	23,8	23,3	23,1	99,2	96,8
ostatná rastlinná výroba	10,4	10,4	6,4	8,2	129,2	79,3
Hrubá živočíšna produkcia celkom	781,1	781,1	720,1	905,7	125,8	116,0
z toho: HD	105,2	105,2	109,9	129,8	118,1	123,4
ošípané	136,8	136,8	111,4	130,8	117,4	95,6
ovce a kozy	7,2	7,2	6,9	10,2	146,8	142,2
hydina	107,1	107,1	96,7	129,3	133,7	120,7
mlieko surové	308,1	308,1	297,8	383,3	128,7	124,4
vajcia	90,4	90,4	67,9	83,4	122,9	92,3
ostatná živočíšna výroba	26,3	26,3	29,5	39,0	132,2	148,2
Hrubá poľnohospodárska produkcia	2108,4	2108,4	2242,9	2733,3	121,9	129,6

* pozn.: 2. odhad 2022

Výpracoval: MPRV SR

VÝVOJ ZBEROVÝCH PLÔCH, HEKTÁROVÝCH ÚROD A PRODUKCIE VYBRANÝCH PLODÍN V SR

Tabuľka 12

Ukazovateľ								Index
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2022/21
Zberové plochy v tis. ha								
Obilniny spolu	753,8	717,5	743,2	769,1	747,3	717,7	711,5	99,1
z toho: pšenica spolu	416,6	373,7	403,4	406,8	387,1	357,0	411,7	115,3
jačmeň spolu	115,0	120,3	124,2	126,4	130,9	117,2	109,1	93,1
raž spolu	11,7	10,0	12,2	13,9	12,5	10,2	9,0	88,0
ovos	13,6	14,8	12,9	12,1	12,3	16,3	10,2	62,3
kukurica na zrno	184,8	187,8	179,0	197,2	191,5	203,2	158,7	78,1
Cukrová repa technická	21,5	22,4	21,9	21,7	21,1	21,8	19,5	89,4
Zemiaky spolu	8,3	7,4	7,8	8,2	7,0	6,1	5,7	94,4
Olejniny spolu	253,2	291,2	280,9	257,1	265,5	289,8	293,1	101,1
z toho: repka olejná spolu	124,5	150,1	154,2	147,0	146,6	136,0	141,4	104,0
slnečnica	83,8	87,3	68,8	48,5	53,5	73,4	73,1	99,7
sója	34,9	43,9	45,3	47,6	51,1	64,1	66,7	103,9
Vinohrady rodiače	8,7	8,5	8,0	7,9	7,7	7,8	7,8	100,5
Hektárové úrody v t/ha								
Obilniny spolu	6,4	4,9	5,4	5,3	6,1	6,0	4,8	79,2
z toho: pšenica spolu	5,8	4,7	4,8	4,8	5,5	5,6	5,0	88,6
jačmeň spolu	5,1	4,5	3,9	4,7	5,2	5,1	5,1	100,8
raž spolu	3,5	3,3	3,4	3,5	3,9	3,5	3,6	100,3
ovos	2,6	2,4	2,3	2,6	2,7	2,2	2,4	106,3
kukurica na zrno	9,3	5,7	8,5	7,3	8,6	7,9	4,3	54,8
Cukrová repa technická	70,2	55,0	59,9	57,6	60,4	62,6	56,3	90,0
Zemiaky spolu	21,5	20,1	21,9	22,3	23,8	24,9	22,8	91,5
Olejniny spolu	3,1	2,7	2,8	2,6	2,7	2,7	2,5	90,3
z toho: repka olejná spolu	3,5	3,0	3,1	2,8	3,0	3,1	3,1	101,0
slnečnica	2,9	2,5	2,9	2,6	2,5	2,7	2,3	87,6
sója	2,7	2,3	2,3	2,5	2,5	2,5	1,5	57,6
Mušťové hrozno a hybridy	4,4	5,5	6,6	5,5	6,2	5,8	5,8	99,6
Produkcia v tis.t								
Obilniny spolu	4 847,8	3 484,1	4 037,8	4 104,1	4 580,9	4 308,0	3 382,8	78,5
z toho: pšenica spolu	2 434,2	1 770,7	1 927,9	1 939,1	2 133,3	2 002,2	2 048,2	102,3
jačmeň spolu	584,6	545,3	486,9	599,6	679,4	592,7	556,5	93,9
raž spolu	41,1	32,5	41,0	48,7	48,6	36,1	31,8	88,3
ovos	35,6	34,9	29,8	31,9	33,0	36,6	24,2	66,1
kukurica na zrno	1 710,2	1 066,2	1 515,8	1 444,8	1 642,7	1 597,7	683,7	42,8
Cukrová repa technická	1 506,9	1 230,8	1 312,0	1 251,7	1 273,0	1 364,4	1 096,7	80,4
Zemiaky spolu	177,1	149,7	170,0	182,4	166,2	151,1	130,6	86,5
Olejniny spolu	777,9	775,9	794,7	671,3	716,1	786,3	716,9	91,2
z toho: repka olejná spolu	430,5	448,7	480,0	417,6	440,9	420,1	441,7	105,2
slnečnica	246,5	218,8	201,6	128,3	135,7	195,2	170,7	87,5
sója	92,5	102,4	104,5	116,9	129,2	161,4	96,5	59,8
Mušťové hrozno a hybridy	37,4	45,1	51,0	42,7	46,3	43,7	44,6	102,0
Ovocie*	24,8	38,1	51,7	41,8	34,1	35,7	38,0	106,5
Zelenina**	115,8	96,2	105,6	125,8	123,3	147,8	133,6	90,4

Prameň: Definitívne údaje o úrode poľnohospodárskych plodín, ovocia a zeleniny v SR, ŠÚ SR

Vypracoval: MPRV SR

* údaje za ovocné sady - Prameň: ÚKSUP (register ovocných sádov a chmeľníc)

** produkcia zeleniny na ornej pôde, zelenina konzumná spolu

Poznámka: rozdiely v údajoch vyplývajú zo zaokrúhlenia čísiel

ZBEROVÉ PLOCHY A ÚRODY KRMOVÍN V SR

Tabuľka 13

Druh krmovín	2020				2021				2022				Index 2022/2021			
	zber.plocha		úroda v t		zber.plocha		úroda v t		zber.plocha		úroda v t		zber.plocha		úroda v t	
	v ha	na 1 ha	spolu	na 1 ha	v ha	na 1 ha	spolu	na 1 ha	v ha	na 1 ha	spolu	na 1 ha	v ha	na 1 ha	spolu	na 1 ha
Kŕmne okopaniny	110,1	20,0	2 205,1	20,0	37,4	23,0	860,7	23,0	98,1	29,9	2 934,3	29,9	262,1	340,9	130,1	130,1
z toho: kŕmna repa	100,1	21,8	2 181,4	21,8	29,9	24,7	737,9	24,7	38,3	40,0	1 533,9	40,0	128,3	207,9	162,0	162,0
Jednoročné krmoviny	79 292,6	31,8	2 522 693,3	31,8	76 949,7	26,0	2 002 959,1	26,0	83 688,4	21,3	1 785 867,4	21,3	108,8	89,2	82,0	82,0
z toho: kukurica a mieš. na zeleno	67 575,6	34,3	2 317 980,9	34,3	65 853,2	27,9	1 835 342,9	27,9	70 799,9	22,3	1 581 144,7	22,3	107,5	86,1	80,1	80,1
strukovinoobil. miešanky	3 819,8	19,9	75 929,2	19,9	3 615,6	14,7	53 172,2	14,7	4 361,2	12,8	55 725,2	12,8	120,6	104,8	86,9	86,9
ost. jednoročné krmoviny	7 897,2	16,3	128 783,2	16,3	7 480,9	15,3	114 444,0	15,3	8 527,3	17,5	148 997,5	17,5	114,0	130,2	114,2	114,2
Viacročné krmoviny na o. p.	125 926,8	4,4	552 359,9	4,4	124 078,3	4,2	525 803,3	4,2	116 153,3	3,5	405 756,9	3,5	93,6	77,2	82,4	82,4
z toho: d'atčina lucna	9 021,7	4,3	38 349,7	4,3	11 786,2	4,1	48 294,3	4,1	11 977,1	3,5	41 478,3	3,5	101,6	85,9	84,4	84,4
lucerna	52 580,6	6,0	313 864,2	6,0	51 922,3	5,4	279 026,7	5,4	48 334,7	4,6	223 912,7	4,6	93,1	80,2	86,2	86,2
ostatné d'atelinoviny	12 578,8	4,1	51 521,4	4,1	11 753,6	3,8	45 115,8	3,8	12 127,7	3,3	40 008,4	3,3	103,2	88,7	86,0	86,0
viacročné porasty tráv	51 717,2	2,9	148 566,1	2,9	48 335,2	3,2	152 652,8	3,2	43 535,9	2,3	99 890,8	2,3	90,1	65,4	72,5	72,5
ostatné viacroč. krmoviny	28,6	2,1	58,5	2,1	281,0	2,5	713,6	2,5	178,0	2,6	466,7	2,6	63,3	65,4	103,2	103,2

Prameň: Definitívne údaje o úrode poľnohospodárskych plodín a zeleniny v SR, ŠÚ SR

Vypracoval: MPRV SR

Poznámka: rozdiely v údajoch vyplývajú zo zaokrúhlenia čísiel

POČET HOSPODÁRSKÝCH ZVIERAT A PRODUKCIA ŽIVOČIŠNÝCH VÝROBKOV V SR

Tabuľka 14

	Merná jednotka	Rozdiel					Index 2022/2021
		k 31. 12. 2018	k 31. 12. 2019	k 31. 12. 2020	k 31. 12. 2021	k 31. 12. 2022	
Počet hospodárskych zvierat ^{*)}							
Hovädzí dobytok	tis. ks	438,9	432,3	424,8	418,2	415,8	-2,4
z toho: kravy	tis. ks	194,7	191,9	184,0	184,4	182,4	-2,0
z kráv: dojné	tis. ks	127,9	125,8	117,2	115,7	112,1	-3,7
ostatné	tis. ks	66,8	66,0	66,8	68,7	70,3	1,7
Ošipané spolu	tis. ks	627,0	589,2	521,7	432,8	363,5	-69,3
z toho: prasnice	tis. ks	39,3	37,7	32,8	27,2	24,0	-3,1
Ovce spolu	tis. ks	351,1	320,6	271,0	269,4	275,5	6,1
z toho: bahnice	tis. ks	234,3	219,8	188,1	184,4	185,4	1,1
Kozy	tis. ks	36,9	35,6	10,6	10,4	11,0	0,6
Hydina spolu	tis. ks	14 056,9	13 131,9	10 603,6	10 364,5	9 340,7	-1 023,8
z toho: sliepky	tis. ks	6 142,0	5 537,2	3 251,8	3 096,1	3 257,4	161,3
Kone spolu	tis. ks	7,1	7,0	6,1	6,7	7,0	0,3
Produkcia k 31. decembru							
Jatočný HD spolu ^{**)}	t.jat. hm.	24 336	22 716	22 011	24 145	22 302	-1 842,5
Jatočné ošipané ^{**)}	t.jat. hm.	76 518	83 716	80 882	86 723	71 122	-15 600,3
Jatočné ovce ^{**)}	t.jat. hm.	1 150	1 150	1 022	1 042	901	-141,0
Jatočné kozy ^{**)}	t.jat. hm.	331	332	333	301	272	-28,8
Jatočná hydina ^{**)}	t.jat. hm.	92 167	91 766	92 669	95 856	102 844	6 987,4
Mlieko kravské	t	932 592	932 237	944 793	929 815	938 380	8 564,7
Vajcia slepačie ^{*)}	tis. ks	1 248 055	1 191 752	824 352	822 258	764 737	-57 521,0
Ovčie mlieko	t	13 524	12 448	12 795	12 787	13 074	287,0
Vlna ovčia	t	609	568	511	480	479	-1,2

*) Od roku 2020 údaj o počte hospodárskych zvierat neobsahuje údaje za obyvateľstvo (domácnosti-drobnochovateľov), ktorí chovajú zvieratá na účely samozásobenia

**) Hrubá domáca produkcia = zabitia na bitúnkoch + odhad samozásobenia +/- zahraničný obchod

Prameň: Súpis hospodárskych zvierat ŠÚ SR,

Živočišná výroba, predaj výrobkov z prvovýroby a bilancia plodín ŠÚ SR

MPRV SR rezortný výkaz Mäso (MPRV SR) 1-12, Odhad samozásobenia, ŠÚ SR

Vypracoval: MPRV SR

VYBRANÉ UKAZOVATELE ÚŽITKOVOSTI A REPRODUKČNÝCH VLASTNOSTÍ

Tabuľka 15

Ukazovateľ	merná jednotka	Skutočnosť					Index 2022/2021
		k 31.12. 2018	k 31.12. 2019	k 31.12. 2020	k 31.12. 2021	k 31.12. 2022	
Narodené teľatá	ks/100 kráv	85,5	86,0	88,5	89,0	89,1	100,2
Odchov teliat	ks/100 kráv	81,5	82,1	84,4	84,6	85,0	100,4
Ročná dojnosť	kg/dojnicu	7 267,9	7 372,7	7 762,9	7 781,9	8 016,2	103,0
Prírastky vo výkrme HD	kg/KD	0,753	0,763	0,785	0,765	0,771	100,8
Počet vrhov na prasniciu	x	2,264	2,263	2,487	2,188	2,148	98,2
Narodenie prasiat na 1 vrh	ks	13,50	14,16	13,22	14,76	15,00	101,6
Narodenie prasiat	ks/prasnicu	30,57	32,05	32,88	32,29	32,22	99,8
Odchov prasiat	ks/prasnicu	27,83	28,89	29,68	29,09	28,31	97,3
Prír. v predvýkrme a výk. ošíp.	kg/KD	0,649	0,633	0,633	0,625	0,636	101,8
Narodenie jahniat	ks/100 bahnicu	70,2	69,5	72,3	74,3	79,9	107,5
Odchov jahniat	ks/100 bahnicu	65,8	64,5	67,2	68,1	74,6	109,5
Priemerná striž vlny	kg/ovcu k 1.1.	1,27	1,24	1,31	1,31	1,34	102,6
Výroba ovčieho mlieka	kg/bahnicu k 1.1.	51,3	49,4	59,2	63,4	67,7	106,7
Znáška vajec	ks/sliepku	203,8	200,7	253,6	253,4	260,0	102,6

Pozn.: Od roku 2020 tabuľka neobsahuje údaje za obyvateľstvo (domácnosti-drobnochovateľov), ktorí chovajú zvieratá na účely samozásobenia

Prameň: Živočišna výroba a predaj výrobkov z prvovýroby, ŠÚ SR

Vypracoval: MPR V SR

**VÝVOJ CENOVÝCH INDEXOV ROZHODUJÚCICH VSTUPOV
DO POĽNOHOSPODÁRSTVA V SR**

rovnaké obdobie minulého roka = 100

Tabuľka 16

	rovnaké obdobie minul. roka = 100		
	2020	2021	2022
Osivá a sadba	103,6	104,8	118,0
Energie a mazivá	83,9	124,9	179,5
z toho: pohonné hmoty (motorové palivá)	73,6	139,4	176,9
mazivá	77,7	155,1	139,0
elektrina	108,2	106,9	198,6
Hnojivá a zlepšovadlá pôdy	90,8	125,0	239,7
z toho: dusíkaté hnojivá	90,7	128,7	249,2
fosforečné hnojivá	102,9	117,7	199,2
draselné hnojivá	97,3	101,9	198,4
kombinované hnojivá (NPK)	92,3	113,7	210,0
ostatné hnojivá a pôdne zlepšovadlá	97,4	106,2	124,7
Prípravky na ochranu rastlín	97,4	98,7	118,8
z toho: fungicídy	96,8	97,7	112,5
insekticídy	94,0	99,7	110,7
herbicídy	98,6	98,2	110,7
Veterinárne služby	103,8	102,0	106,8
Materiál a drobné nástroje	103,0	104,6	126,3
Krmivá pre zvieratá	94,3	114,7	143,6
z toho: obilniny a sekundárne mlynárenské produkty	90,5	121,5	150,9
Traktory	105,3	103,1	108,1
Index cien vstupov do poľnohospodárstva celkom	96,4	108,5	139,8

Prameň: ŠÚ SR

Vypracoval: MPRV SR

VÝVOJ CIEN VYBRANÝCH RASTLINNÝCH VÝROBKOV V SR

Tabuľka 17

	Ceny v € za tonu			Indexy cien	
	2020	2021	2022	rovnaké obdobie minulého roka = 100	2022
pšenica potravinárska	152,26	192,69	307,76	126,60	159,70
pšenica priemyselná	137,30	167,53	277,06	121,90	165,40
jačmeň sladovnícky	168,42	185,79	324,17	110,50	174,90
jačmeň potravinársky	139,15	166,80	268,93	119,70	161,20
raž potravinárska	142,01	148,99	276,75	104,90	185,70
kukurica na zrno	134,49	192,37	281,90	141,20	147,00
hrach jedlý	236,04	265,20	338,52	112,90	127,80
semeno repky olejnej	366,81	441,40	686,59	120,30	155,70
semeno slnečnice	334,01	428,38	587,26	128,10	137,30
sója	326,53	476,60	573,78	146,00	120,30
cukrová repa	25,24	24,71	25,65	97,80	104,10
zemiaky skoré	356,91	345,08	462,86	97,00	134,50
zemiaky neskoré konzumné	331,90	297,98	370,93	89,10	122,60

Prameň: ŠÚ SR

Výpracoval: MPR V SR

VÝVOJ CIEN VYBRANÝCH ŽIVOČÍŠNYCH VÝROBKOV V SR

Tabuľka 18

	Ceny v € za tonu (mlieko v € za 1000 l / vajcia v € za 1000 ks)		Indexy cien rovnaké obdobie minulého roka = 100	
	2020	2021	2022	2022
býky jatočné tr. mäsitosti U	3 088,38	3 110,19	3 597,31	100,70
jalovice jatočné tr. mäsitosti U	2 203,04	2 248,26	2 539,32	102,00
kravy jatočné tr. mäsitosti U	2 337,03	2 365,71	2 872,77	101,20
teľatá jatočné mliečne výkr. v mäse tr. I	3 121,51	3 128,25	3 498,24	100,30
ošúpané jatočné obchodná tr. U	1 511,53	1 470,99	1 602,54	97,30
jahnatá jatočné výkrm v mäse L	3 175,91	3 055,17	3 334,15	96,20
ovce, barany, škopy jat. v mäse S	1 644,09	1 614,58	1 971,40	98,20
mlieko kravské tr. Q	334,62	334,68	425,96	100,10
mlieko kravské tr. I	296,50	299,68	363,13	101,10
kurčatá jatočné tr. I	813,31	854,75	1 166,04	105,10
vajcia slepačie konzumné triedené sk. L	86,92	89,96	114,86	103,40
vlna ovčia surová v pote	247,34	180,88	177,56	73,00
				98,10

Prameň: ŠÚ SR

Vypracoval: MPRV SR

**VÝVOJ ODBYTOVÝCH CIEN VYBRANÝCH VÝROBKOV POTRAVINÁRSKÝCH
VÝROBCOV V SR, v €/kg (bez DPH)**

Tabuľka 19

Výrobky	2020	2021	2022
Mlieko konz. plnotučné trvanlivé, 1 liter. krabica	0,52	0,53	0,68
polotučné trvanlivé, 1 liter. krabica	0,40	0,41	0,56
Smotana (nad 29 % t. v. s.)	2,66	2,60	3,27
Tvaroh mäkký	2,42	2,42	2,74
Eidamská tehla 45 % t. v. s.	4,48	4,63	5,70
Bryndza (ovčia)	5,24	4,85	6,22
Sušené mlieko odtučnené s obs. tuku do 1,5 %, vrátane	2,34	2,49	3,47
Maslo čerstvé (spotrebiteľské balenie 100 -250 g)	4,74	5,07	7,32
Hovädzie predné bez kosti nožina	5,81	6	7,30
Hovädzie zadné zo stehna bez kosti	6,98	7,09	8,32
Hovädzia sviečková kuchynská úprava	20,52	20,77	24,40
Bravčové karé s kosťou	3,32	2,75	3,31
Bravčová krkovička s kosťou	3,4	2,91	3,30
Bravčový bôčik s kosťou	3,35	3	3,52
Bravčové stehno bez kosti	3,84	3,37	3,79
Bravčové plece bez kosti	3,63	3,21	3,64

Prameň: Rezortná štatistika MPRV SR, PPA - ATIS

Mlieko: Výkaz ML (MPRV SR) 6 - 12

Mäso: PPA - ATIS

Vypracoval: MPRV SR

VÝVOJ SPOTREBITEĽSKÝCH CIEN VYBRANÝCH DRUHOV POTRAVÍN

v €

Tabuľka 20

	2019	2020	2021	2022
Ryža lúpaná, kg	1,45	1,51	1,57	1,91
Pšeničná múka polohrubá výber, kg	0,48	0,50	0,50	0,78
Chlieb tmavý, kg	1,44	1,49	1,53	1,89
Rožok biely obyčajný, ks (40 g)	0,07	0,07	0,07	0,10
Cestoviny vaječné, 500 g	1,27	1,29	1,31	1,63
Hovädzie mäso predné s kosťou, kg	4,94	5,32	5,59	7,25
Hovädzie mäso predné bez kosti, kg	6,71	7,03	7,27	8,97
Hovädzie mäso zadné bez kosti, kg	8,49	8,88	9,09	11,01
Bravčové karé bez kosti, kg	5,08	5,34	4,85	5,58
Bravčová krkovička bez kosti, kg	4,92	5,31	4,83	5,59
Bravčový bôčik, kg	4,23	4,80	4,47	5,04
Bravčové stehno bez kosti, kg	4,53	4,98	4,51	5,14
Bravčové pliecko bez kosti, kg	4,08	4,58	4,06	4,71
Kurča pitvané, kg	2,41	2,46	2,48	3,23
Jemné párky, kg	5,28	6,15	6,38	7,34
Šunková saláma, kg	5,33	6,02	6,22	7,15
Trvanlivá saláma, kg	7,89	8,89	9,03	10,43
Pasterizované polotučné mlieko, l	0,77	0,77	0,80	0,97
Mlieko kyslé, 500 g/ml	0,79	0,73	0,75	0,88
Syr Eidamská tehla, kg	6,71	6,96	7,16	9,22
Oštiepok údený, kg	11,29	11,43	11,62	13,53
Tvaroh, 250 g	1,17	1,20	1,18	1,30
Vajcia slepačie čerstvé, ks	0,14	0,15	0,16	0,21
Čerstvé maslo, 125 g	1,26	1,16	1,25	1,70
Jedlý olej, l	1,67	1,75	1,97	3,16
Masť škvarená bravčová, kg	2,76	2,94	2,92	3,78
Jablká, kg	1,10	1,40	1,26	1,25
Zemiaky konzumné, kg	0,91	0,72	0,72	0,91
Cukor kryštálový, kg	0,69	0,73	0,74	0,99

Prameň: ŠÚ SR

Vypracoval: MPRV SR

VÝVOJ VÝROBY POTRAVINÁRSKEHO PRIEMYSLU SR

Tabuľka 21

Druh výroby ²⁾	Merná jednotka	2018	2019	2020	2021	2022	Index 2022/2021
Výrobky z mäsa ¹⁾	tis. t	105,4	103,0	96,5	93,3	94,2	101,0
Konzumné mlieko ³⁾	tis. t	243,8	229,1	256,4	245,4	231,3	94,3
Syry spolu ^{3) 3a)} *	tis. t	51,6	52,3	52,5	54,0	53,1	98,3
Maslo ³⁾ **	tis. t	13,5	13,8	14,5	14,2	14,6	103,0
Pšeničná múka ⁴⁾	tis. t	318,1	329,4	320,9	294,5	305,0	103,6
Chlieb a čerstvé pečivo ⁵⁾	tis. t	134,2	122,7	111,3	104,1	136,0	130,6
Cestoviny ⁵⁾	tis. t	14,0	13,4	14,1	14,1	13,7	97,4
Zabitá hydina ^{6) ***}	tis. t	92,2	91,8	92,7	94,4	95,9	101,6
Konzumné vajcia ^{6) ***}	mil. ks	1 115,3	745,3	717,5	698,3	643,7	92,2
Slad ⁴⁾	tis. t	292,7	295,6	267,1	283,3	291,6	102,9
Ovocné výrobky ⁵⁾	tis. t	9,0	6,2	6,4	7,6	9,5	124,2
Zeleninové výrobky ⁵⁾	tis. t	36,3	38,1	40,4	36,6	35,7	97,4
Víno hroznové ⁵⁾	mil. l	65,2	41,8	49,9	47,5	43,1	90,8

Prameň:

¹⁾ RM (MPRV SR) 2-12; od r. 2018=Mäso (MPRV SR) 1-12²⁾ rafinovaný cukor: dôverné údaje; údaj "FCMIZ (MPRV SR) 3 - 12" dostupný len do roku 2013; "FCMIZ (MPRV SR) 1 - 12"³⁾ ML (MPRV SR) 6-12 a ŠÚ SR (Zdroje a využitie mlieka za SR za organizácie zapísané v registri fariem) a prepočty MPRV SR;^{3a)} v roku 2017 boli tavené syry v súčte započítané len za obdobie január-september 2017, pretože za posledný štvrtrok 2017 boli údaje nedostupné⁴⁾ múka, slad: "OB (MPRV SR) 9-12"⁵⁾ Potrav (MPRV SR);⁶⁾ hydina a vajcia: Komoditná situácia a výhľadová správa "Hydina a vajcia"; ide o hrubú domácu produkciu hydinového mäsa

* všetky prírodné a tavené syry

** vrátane ostatných výrobkov z mliečneho tuku

*** rok 2021 predbežný údaj

Vypracoval: MPRV SR

TRŽBY ZA VLASTNÉ VÝROBKÝ A Z PREDAJA SLUŽIEB

za potravinársky priemysel podľa odborov*

v mil. €

Tabuľka 22

Odbor**	2021	2022	Index 2022/2021
Spracovanie a konzervovanie mäsa a mäsových produktov	725,5	864,8	119,2
Spracovanie a konzervovanie rýb kôrovcov a mäkkýšov vrátane výroby rastlinných a živočíšnych olejov a tukov	269,0	360,4	133,9
Spracovanie a konzervovanie ovocia a zeleniny	145,4	162,9	112,0
Výroba mliečnych výrobkov	619,5	803,2	129,7
Výroba mlynárskych výrobkov a škrobových výrobkov	219,4	322,7	147,1
Výroba pečiva a múčnych výrobkov	542,2	616,6	113,7
Výroba ostatných potravinárskych výrobkov	496,7	728,3	146,6
Výroba a príprava krmív pre zvieratá	81,1	156,3	192,6
Výroba nápojov	506,4	626,4	123,7
Výroba potravín a nápojov spolu	3 605	4 641	128,7

Prameň: Prod 3-04, ŠÚ SR

*Výberové zisťovanie súboru podnikov s 20 a viac zamestnancami vrátane doložitov so zohľadnením váh, resp. podniky zapísané v obchodnom registri, príspevkové organizácie, ktoré sú trhovými výrobcami, s počtom zamestnancov 20 a viac a organizácie s počtom zamestnancov 0 až 19 s ročnými tržbami za vlastné výkony a tovar 5 miliónov € a viac (a nezahŕňa organizácie s počtom zamestnancov 0 až 19 s ročnými tržbami za vlastné výkony a tovar do 5 miliónov €); zahrnuté výrobné potravinárske podniky, okrem podnikov s výrobou tabakových výrobkov.

**členenie podľa SK NACE

Vypracoval: MPRV SR

SPOTREBA VYBRANÝCH DRUHOV POTRAVIN NA OBYVATEĽA V SR

(v kg za rok)

Tabuľka 23

Druh potravín	2000	2005	2010	2015	2020	2021	2022 odhad	Rozdiel SR 2021-20	ODP ⁵⁾	Pripustný interval
Mäso v hodnote na kosti	60,9	61,6	55,8	50,6	69,9	71,1	70,4	-0,7	57,3	51,6-63,0
- hovädzie, teľacie	9,3	6,2	4,3	4,3	5,3	6,0	5,9	-0,1	17,4	
- bravčové	33,1	32,9	30,8	30,9	37,5	39,8	38,9	-0,9	22,2	
- hydina	17,1	21,1	19,0	14,1	25,6	23,8	24,2	0,4	15,0	
- ostatné ¹⁾	1,4 (0,3)	1,4 (0,2)	1,7 (0,2)	1,3	1,5	1,5	1,4	-0,1	2,7	
Ryby	4,3	4,4	5,1	5,3	5,9	5,9	5,7	-0,2	6,0	
Mlieko a ml. výrobky	160,2	154,6	162,8	169,2	180,1	189,0	187,7	-1,3	220,0	206,0-240,0
- konz. mlieko	71,5	55,7	54,5	48,1	48,6	45,6	43,3	-2,3	91,0	
- syry, tvarohy	7,9	9,1	9,9	12,2	14,7	16,4	15,7	-0,7	10,1	
Vajcia (ks)	210,0	199,0	208,0	203,0	229,0	226,0	211,0	-15,0	201,0	
Tuky spolu	23,9	23,8	23,1	21,1	21,9	21,2	21,7	0,5	22,0	19,8-23,1
- maslo	2,7	2,0	2,6	3,6	4,0	4,3	4,4	0,1	2,8	
- bravč. masť	3,3	3,3	3,0	3,7	3,0	2,8	2,7	-0,1	3,0	
- JRTO ²⁾	17,8	18,4	17,4	13,7	14,7	13,8	14,4	0,6	16,2	
Cukor	31,5	34,0	34,3	30,5	32,1	29,6	31,9	2,3	30,9	
Obilniny v hodn. múky	98,5	91,0	80,3	81,2	77,9	74,1	71,9	-2,2	98,5	94,0-103,0
Zemiaky	68,1	60,3	47,6	48,9	54,2	51,8	54,4	2,6	80,6	76,3-84,9
Strukoviny	1,9	1,6	1,6	1,5	1,5	1,6	1,7	0,1	2,6	2,1-3,2
Zelenina ³⁾	94,2	86,7	94,6	100,9	107,0	104,5	100,9	-3,6	127,9	116,9-138,9
Ovocie ⁴⁾	56,8	52,6	53,6	65,7	69,6	71,1	70,9	-0,2	96,7	86,7-106,7
Hroznové víno (litre)	10,8	10,2	13,2	14,8	12,9	13,2	13,0	-0,2		

Prameň: Spotreba potravín, ŠÚ SR,

¹⁾ v zátvorke- baranie, kozie, konské; zvyšok tvorí zverina, králiky a ostatné drobné zvieratá²⁾ jedlé rastlinné tuky a oleje³⁾ zelenina a zeleninové výrobky v hodnote čerstvej⁴⁾ ovocie a ovocné výrobky spolu v hodnote čerstvej sú bez spotreby orechov⁵⁾ ODP = odporúč. dávka potravín; ODP a Pripustný interval racionalnej spotreby

Výpracoval: MPRV SR

ZAHRAŇIČNÝ OBCHOD CELKOM A Z TOHO EÚ

Komodity HS 01 - 24 v tis. €

Tabuľka 24

Komodity	Vývoz				Dovoz			
	2021		2022 ¹⁾		2021		2022 ¹⁾	
	celkom	z toho EÚ-27	celkom	z toho EÚ-27	celkom	z toho EÚ-27	celkom	z toho EÚ-27
01 živé zvieratá	160 764	149 354	181 445	167 852	73 185	71 959	78 982	78 456
02 mäso a požívateľné droby	98 542	96 678	143 263	141 094	552 114	539 904	719 235	689 402
03 ryby a mäkkyše	8 581	8 561	9 375	9 343	69 324	47 273	78 073	52 201
04 mlieko, vajcia, med a výrobky	313 194	275 215	424 466	376 538	468 436	459 562	813 217	804 702
05 výrobky živočíšneho pôvodu	20 051	17 029	37 960	33 779	26 402	19 321	27 325	20 084
06 živé rastliny a kvetinárske výrobky	22 531	21 553	23 618	22 291	100 390	95 373	123 085	119 821
07 zelenina, korene a hľuzy požívateľné	50 255	48 014	59 089	55 726	287 801	264 947	346 823	310 535
08 jedlé ovocie a orechy	86 154	83 906	88 962	84 550	390 612	241 256	411 384	220 600
09 káva, čaj a korenie	120 817	120 183	167 868	166 035	190 798	170 269	297 192	271 032
10 obilie	477 240	465 613	767 946	751 945	103 028	95 841	270 760	161 248
11 mlynské výrobky, slad, škroby	150 079	146 802	227 896	223 438	54 890	52 723	76 406	73 165
12 olej, semená a plody, slama, krmoviny	284 028	281 495	425 472	423 670	108 461	92 766	163 303	78 878
13 šelak, gumy, živice	2 568	2 004	3 744	2 354	18 128	11 648	25 260	16 574
14 rastlinné pletacie materiály	172	144	401	383	1 187	891	1 112	644
15 živočíšne a rastlinné tuky	163 805	162 542	219 354	217 358	218 223	191 135	396 009	363 504
16 prípravky z mäsa, rýb	113 792	112 476	140 253	138 191	275 642	263 594	306 335	289 223
17 cukor a cukrovinky	229 243	210 013	306 294	279 727	104 316	97 757	131 603	123 471
18 kakao a kakaové prípravky	246 831	208 304	322 961	282 957	328 500	298 377	375 098	337 931
19 prípravky z obilnín, z mlieka	182 498	171 658	262 323	250 359	389 837	378 929	481 454	467 734
20 prípravky zo zeleniny, ovocia, rastlín	60 749	58 917	66 715	64 557	197 732	170 202	235 092	205 201
21 rôzne potravinové prípravky	449 394	415 849	441 156	394 450	470 669	421 646	509 551	456 146
22 nápoje, liehoviny a ocot	275 019	257 214	356 499	338 206	404 306	358 888	501 046	442 655
23 zvyšky a odpady, krmivo	109 438	105 057	176 719	174 434	247 056	221 072	305 458	263 384
24 tabak, náhrady	9 623	8 781	13 551	12 769	269 585	265 052	301 099	292 396
Celkom	3 635 368	3 427 363	4 867 329	4 612 006	5 350 624	4 830 386	6 974 901	6 138 985

¹⁾ Predbežné údaje za rok 2022 platné k júnu 2023

Prameň: Štatistický úrad SR

Výpracoval: MPRV SR

**ZAHraničný OBCHOD SR S POĽNOHOSPODÁRSKYMÍ
A POTRAVINÁRSKYMÍ VÝROBKAMI**

(v €)

Tabuľka 25

	2021	2022 ¹⁾
POĽNOHOSPODÁRSKE VÝROBKY²⁾		
DOVOZ		
Celkom	1 084 188 689	1 458 668 604
z toho: nahraditeľné	765 544 785	1 097 110 228
nenahraditeľné	318 643 904	361 558 376
VÝVOZ		
Celkom	1 132 310 187	1 627 470 407
z toho: nahraditeľné	1 022 567 744	1 499 994 082
nenahraditeľné	109 742 443	127 476 325
SALDO		
Celkom	48 121 498	168 801 803
z toho: nahraditeľné	257 022 959	402 883 854
nenahraditeľné	-208 901 461	-234 082 051
POTRAVINÁRSKE VÝROBKY		
DOVOZ		
Celkom	4 266 435 648	5 516 232 079
z toho: nahraditeľné	3 273 551 775	4 359 426 194
nenahraditeľné	992 883 873	1 156 805 885
VÝVOZ		
Celkom	2 503 057 478	3 239 858 561
z toho: nahraditeľné	2 194 870 215	2 776 875 334
nenahraditeľné	308 187 263	462 983 227
SALDO		
Celkom	-1 763 378 170	-2 276 373 518
z toho: nahraditeľné	-1 078 681 560	-1 582 550 860
nenahraditeľné	-684 696 610	-693 822 658

¹⁾ Predbežné údaje za rok 2022 platné k júnu 2023²⁾ Poľnohospodárske výrobky: kapitola HS 0101-0106,0301,0401,0601-0604,0701-0709,0713,0801-0810, 1001-1008,1201-1207, 1209-1214, 1401-1404, 1801, 2401

Prameň: Štatistický úrad SR, vlastné výpočty

Vypracoval: MPRV SR

PODIEL OBCHODNÝCH ZOSKUPENÍ

na celkovom agropotravinárskom zahraničnom obchode Slovenska

Tabuľka 26

	Krajina zoskupenie	Dovoz		Vývoz		Saldo	
		mil. €	%	mil. €	%	mil. €	%
2 0 2 1	EÚ-27	4 830	90,28	3 427	94,28	-1 403	81,80
	z toho:						
	Česká republika	1 189	22,22	862	23,72	-326	19,03
	Poľsko	662	12,37	492	13,55	-169	9,87
	Maďarsko	381	7,11	656	18,05	276	-16,07
	Nemecko	632	11,82	302	8,31	-330	19,25
	Rakúsko	215	4,01	373	10,26	158	-9,23
	Tretie krajiny	520	9,72	208	5,72	-312	18,20
	z toho:						
	SNŠ	51	0,95	65	1,79	14	-0,83
	ACP	91	1,71	5,6	0,15	-86	5,00
	Stredomor. krajiny	56	1,04	10	0,27	-46	2,70
	spolu	5 351	100,00	3 635	100,00	-1 715	100,00
2 0 2 2	EÚ-27 ¹⁾	6 139	88,02	4 612	94,75	-1 527	72,45
	z toho:						
	Česká republika	1 246	17,86	1 037	21,30	-209	9,90
	Poľsko	746	10,70	573	11,78	-173	8,22
	Maďarsko	434	6,22	953	19,57	519	-24,61
	Nemecko	656	9,40	508	10,45	-147	6,99
	Rakúsko	230	3,29	517	10,63	288	-13,65
	Tretie krajiny ¹⁾	836	11,98	255	5,25	-581	27,55
	z toho:						
	SNŠ	236	3,39	79	1,62	-157	7,47
	ACP	134	1,92	6,51	0,13	-127	6,05
	Stredomor. krajiny	72	1,03	12	0,25	-59	2,84
	spolu¹⁾	6 975	100,00	4 867	100,00	-2 108	100,00

¹⁾ Predbežné údaje za rok 2022 platné k júnu 2023

Prameň: ŠÚ SR

Poznámka:

EÚ-27

Belgicko, Dánsko, Francúzsko, Grécko, Holandsko, Írsko, Luxembursko, Nemecko, Portugalsko, Taliansko, Španielsko, Rakúsko, Švédsko, Fínsko, Slovensko, Česko, Poľsko, Maďarsko, Slovinsko, Lotyšsko, Litva, Estónsko, Malta, Cyprus, Bulharsko, Rumunsko, Chorvátsko

STREDOMOR. KRAJINY

Alžírsko, Egypt, Palestína, Izrael, Jordánsko, Libanon, Maroko, Tunisko, Turecko, Sýria

ACP

Skupina krajín Afriky, Karibiku a Pacifiku

SNŠ

Arménsko, Azerbajdžan, Bielorusko, Gruzínsko, Kazachstan, Kirgizsko, Moldavsko,

Ruská federácia, Tadžikistan, Turkménsko, Ukrajina, Uzbekistan

Vypracoval: MPRV SR

KOMODITNÁ ŠTRUKTÚRA AGROPOTRAVINÁRSKEHO DOVOZU SR
v roku 2021 a 2022 (zoraďené podľa podielu v roku 2022)

Tabuľka 27

Kód CS	Názov komodity ¹⁾	2021		2022	
		€	Podiel (%)	€	Podiel (%)
0406	Syry a tvaroh	224 689 721	4,20	482 014 133	6,91
0203	Mäso zo sviň, čerstvé, chladené alebo mrazené	308 395 140	5,76	374 427 890	5,37
2106	Potravinové prípravky inde nešpecifikované ani nezahnuté	324 698 560	6,07	335 106 440	4,80
1905	Chlieb, sladké pečivo, koláče, sušienky a ostatné pekárske výrobky	263 820 011	4,93	329 616 453	4,73
1806	Čokoláda a ostatné potravinové prípravky obsahujúce kakao	287 039 028	5,36	320 777 588	4,60
0901	Káva, tiež pražená alebo dekošovaná; kávové plevy a šupky	172 760 984	3,23	275 485 723	3,95
0207	Mäso a jedlé droby, z hydiny položky 0105, čerstvé, chladené alebo mrazené	126 138 977	2,36	205 993 475	2,95
2309	Prípravky druhov používaných ako krmivo pre zvieratá	167 246 128	3,13	203 983 837	2,92
2402	Cigary, cigary s odrezanými koncami, cigarky a cigarety, z tabaku alebo náhradie	174 752 873	3,27	196 320 170	2,81
2202	Vody, vrátane minerálnych vôd a sýtených vôd, obsahujúce pridaný cukor	147 480 273	2,76	190 916 128	2,74
1005	Kukurica	58 401 314	1,09	188 743 817	2,71
1601	Párky, salámy a podobné výrobky, z mäsa, mäsových drobov alebo krvi	109 379 721	2,04	123 355 818	1,77
1602	Ostatné pripravené alebo konzervované mäso, mäsové droby alebo krv	101 953 420	1,91	116 885 856	1,68
2208	Etylalkohol nedenaturovaný s objemovým alkoholometrickým titrom menej ako 80 % vol	90 680 009	1,69	116 041 217	1,66
0401	Mlieko a smotana, nezahustené ani neobsahujúce pridaný cukor ani ostatné sladidlá	71 882 313	1,34	109 154 617	1,56
0405	Maslo a ostatné tuky a oleje pochádzajúce z mlieka; mliečne nátierky	62 112 502	1,16	87 381 385	1,25
1516	Živočišne alebo rastlinné tuky a oleje a ich frakcie	12 357 460	0,23	86 724 211	1,24
1512	Slnečnicový olej, požitkový olej alebo bavlníkový olej a ich frakcie	55 484 948	1,04	79 153 913	1,13
0805	Citrusové ovocie, čerstvé alebo sušené	76 063 255	1,42	78 330 827	1,12
0709	Ostatná zelenina, čerstvá alebo chladená	70 919 988	1,33	76 369 304	1,09
1901	Sladový výťažok; potravinové prípravky z múky, krúpow, krupice, škrobu	63 111 686	1,18	72 981 098	1,05
0803	Banány, vrátane plantajnov, čerstvé alebo sušené	67 872 530	1,27	72 751 020	1,04
2203	Pivo vyrobené zo sladu	60 454 263	1,13	69 262 681	0,99
2008	Ovocie, orechy a ostatné jedlé časti rastlín, inak upravené alebo konzervované	51 404 816	0,96	66 371 799	0,95
0201	Mäso z hovädzích zvierat, čerstvé alebo chladené	55 131 740	1,03	64 301 933	0,92
1604	Pripravené alebo konzervované ryby; kaviár a náhrady kaviáru z rybaciach ikier	62 563 076	1,17	64 172 412	0,92
1514	Ólej z repky, repky olejnej alebo horčicový olej a ich frakcie, tiež rafinované	36 438 279	0,68	63 603 893	0,91
2204	Víno z čerstvého hrozna, vrátane vína obohateného alkoholom	71 439 679	1,34	63 196 466	0,91
2103	Omáčky a prípravky na omáčky; nakladacie a korenacie zmesi; horčicová múka	48 752 682	0,91	60 365 450	0,87
0602	Ostatné živé rastliny (vrátane ich koreňov), odrezky a vrúbky	58 642 221	1,10	59 605 501	0,85

Prameň: ŠÚ SR

Vypracoval: MPRV SR

¹⁾ tabuľka obsahuje nových 30 komodít s naiväčším podielom

KOMODITNÁ ŠTRUKTÚRA AGRIPOTRAVINÁRSKEHO VÝVOZU SR
v roku 2021 a 2022 (zoraďené podielu v roku 2022)

Tabuľka 28

Kód CS	Názov komodity ¹⁾	2021		2022	
		€	Podiel (%)	€	Podiel (%)
1001	Pšenica a súraž	279 934 335	7,70	385 980 584	7,93
1005	Kukurica	157 119 473	4,32	344 779 506	7,08
1806	Čokoláda a ostatné potravinové prípravky obsahujúce kakao	224 231 592	6,17	297 961 306	6,12
2106	Potravinové prípravky inde nešpecifikované ani nezahrnuté	304 769 665	8,38	268 077 919	5,51
1205	Semená repky alebo semená repky olejnej, tiež drevné	125 945 751	3,46	209 240 364	4,30
0406	Syry a tvaroh	148 565 016	4,09	201 761 052	4,15
1905	Chlieb, sladké pečivo, koláče, sušienky a ostatné pekárske výrobky	121 542 790	3,34	186 712 609	3,84
0901	Káva, tiež pražená alebo dekoфеinovaná; kávové plevy a šupky	115 384 856	3,17	161 330 201	3,31
2202	Vody, vrátane minerálnych vôd a sytených vôd, obsahujúce pridaný cukor	114 844 983	3,16	126 411 726	2,60
1206	Slečnicové semená, tiež drevné	85 122 700	2,34	124 027 263	2,55
2207	Etylalkohol nedenaturovaný s objemovým alkoholometrickým titrom 80 % vol	59 007 267	1,62	123 691 495	2,54
1704	Cukrovinky (vrátane bielej čokolády), neobsahujúce kakao	96 418 616	2,65	123 105 412	2,53
1107	Slad, tiež pražený	94 257 645	2,59	119 477 809	2,45
2104	Polievky a bujony a prípravky na ne; homogenizované zložené potravinové prípravky	98 867 346	2,72	116 843 465	2,40
1702	Ostatné cukry, vrátane chemicky čistej laktózy, maltózy a fruktózy	85 678 502	2,36	114 374 648	2,35
0401	Mlieko a smotana, nezahustené ani neobsahujúce pridaný cukor ani ostatné sladidlá	75 076 151	2,07	104 090 541	2,14
0207	Mäso a jedlé droby, z hydiny položky 0105, čerstvé, chladené alebo mrazené	46 985 564	1,29	90 525 242	1,86
1601	Párky, salámy a podobné výrobky, z mäsa, mäsových drobov alebo krvi	72 577 915	2,00	84 216 523	1,73
1507	Sójový olej a jeho frakcie, tiež rafinované, ale chemicky nemodifikované	42 334 215	1,16	73 224 876	1,50
1101	Múka z pšenice alebo zo súraže	33 475 149	0,92	64 735 792	1,33
0102	Živé hovädzie zvieratá	57 293 411	1,58	62 332 899	1,28
1701	Trstinový alebo repný cukor a chemicky čistá sacharóza	42 351 454	1,16	59 872 311	1,23
1201	Sójové bôby, tiež drevné	44 748 153	1,23	58 929 968	1,21
0103	Živé svine	54 593 473	1,50	55 787 574	1,15
1901	Sladový výťažok; potravinové prípravky z múky, krúpov, krupice	40 424 412	1,11	54 704 760	1,12
2303	Zvyšky z výroby škrobu a podobné zvyšky, repné rezky, bagasa	40 417 358	1,11	53 481 221	1,10
2103	Omačky a prípravky na omačky; nakladacie a korenacie zmesi; horčicová múka	38 699 823	1,06	50 023 508	1,03
1602	Ostatné pripravené alebo konzervované mäso, masové droby alebo krv	32 566 636	0,90	47 934 865	0,98
0105	Živá hydina, t. j. hydina druhu Gallus domesticus, kačice, husi, moriaky, morky	31 523 869	0,87	46 184 126	0,95
0407	Vtáčie vajcia, v skupinách, čerstvé, konzervované alebo varené	33 453 303	0,92	43 426 745	0,89

Prameň: ŠÚ SR

Vypracoval: MPRV SR

¹⁾ tabuľka obsahuje názov 30 komodít s najväčším podielom

VÝVOJ MAJETKU v poľnohospodárstve v tis. €

Tabuľka 29

Ukazovateľ	2017	2018	2019	2020 ¹⁾	2021 ¹⁾	2022 ²⁾	Index 2022/2021
THFK	570 980	562 057	667 177	573 763	690 427	813 876	117,9
z toho - budovy a stavby, vr. budov na býv.	145 914	118 899	146 304	138 652	134 814	130 235	96,6
z toho budovy na bývanie	41	1 494	1 616	229	253	-1 273	.
- stroje a zariadenia	198 673	198 141	179 099	153 138	186 483	206 080	110,5
z toho ostat.stroje a zariadenia	195 500	196 977	178 120	151 339	183 137	202 519	110,6
- dopravné zariadenia	158 584	164 363	220 858	195 598	202 154	261 098	129,2
- kultivované biologické zdroje	65 120	76 655	117 591	80 146	160 466	210 748	131,3
- produkty duševného vlastníctva	2 689	3 999	3 325	6 229	6 510	5 715	87,8

Prameň: ŠÚ SR

1) Predbežné údaje

2) Údaje zo štvrtročných predbežných podkladov

Vypracoval: MPRV SR

VÝVOJ MAJETKU v odvetví výroba potravín, nápojov a tabakových výrobkov v tis. €

Ukazovateľ	2017	2018	2019	2020 ¹⁾	2021 ¹⁾	2022 ²⁾	Index 2022/2021
THFK	255 502	308 214	298 339	361 453	326 422	390 272	119,6
z toho - budovy a stavby, vr. budov na býv.	64 527	76 805	32 271	100 638	85 157	91 558	107,5
z toho budovy na bývanie	43	355	7	139	108	1 524	.
- stroje a zariadenia	147 567	188 458	207 051	217 061	177 120	219 184	123,7
z toho ostat.stroje a zariadenia	131 706	185 475	204 842	214 854	173 610	214 687	123,7
- dopravné zariadenia	28 604	32 751	33 730	25 121	23 531	50 357	214,0
- kultivované biologické zdroje	8169	2749	15478	11650	11044	16140	146,1
- produkty duševného vlastníctva	6 635	7 451	9 809	6 983	29 570	13 033	44,1

Prameň: ŠÚ SR

1) Predbežné údaje

2) Údaje zo štvrtročných predbežných podkladov

Vypracoval: MPRV SR

SPOTREBA NPK A ORGANICKÝCH HNOJÍV V SR

Tabuľka 30

Ukazovateľ	Merná jednotka	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Na poľnohospodárskej pôde - výmera*	ha p.p.	1 488 136	1 555 043	1 557 192	1 598 377	1 638 091	1 646 765	1 605 767	1 701 743	1 694 717	1 689 923	1 770 814
Spotreba NPK spolu (N+P ₂ O ₅ +K ₂ O)	t	118 408	133 469	148 865	153 454	152 538	169 401	163 426	174 299	174 262	174 726	178 339
z toho :												
N z dusíkatých hnojív	t	92 969	101 004	113 581	115 568	114 773	126 236	122 541	128 977	128 533	127 677	127 495
P z fosforečných hnojív (vo forme P ₂ O ₅)	t	15 136	19 167	20 519	21 830	21 588	24 297	23 208	25 672	26 091	27 412	29 857
K z draselných hnojív (vo forme K ₂ O)	t	10 304	13 297	14 764	16 056	16 177	18 869	17 677	19 650	19 638	19 638	20 987
Spotreba NPK spolu (N+P ₂ O ₅ +K ₂ O)	kg/ha p. p.	79,6	85,8	95,6	96,0	93,1	102,9	101,8	102,4	102,8	103,4	100,7
z toho :												
N z dusíkatých hnojív	kg/ha p. p.	62,5	65,0	72,9	72,3	70,1	76,9	76,3	75,8	75,8	75,6	72,0
P z fosforečných hnojív (vo forme P ₂ O ₅)	kg/ha p. p.	10,2	12,3	13,2	13,7	13,2	14,8	14,5	15,1	15,4	16,2	16,9
K z draselných hnojív (vo forme K ₂ O)	kg/ha p. p.	3,9	8,6	9,5	10,0	10,0	11,2	11,1	11,6	11,6	11,6	11,9
Spotreba organických hnojív	t/ha p. p.	2,3	3,3	3,4	3,1	3,0	2,5	2,8	2,6	2,7	2,6	2,5
Na ornjej pôde - výmera*	ha o.p.	1 064 938	1 134 257	1 143 767	1 174 796	1 145 075	1 214 981	1 182 695	1 256 511	1 196 360	1 256 213	1 243 967
Spotreba NPK spolu (N+P ₂ O ₅ +K ₂ O)	kg/ha o. p.	78,2	115,3	127,3	127,6	130,2	133,6	135,5	135,2	142,7	136,8	140,9
z toho :												
N z dusíkatých hnojív	kg/ha o. p.	61,9	87,1	96,8	95,8	97,7	99,3	101,4	99,7	105,0	99,7	100,6
P z fosforečných hnojív (vo forme P ₂ O ₅)	kg/ha o. p.	9,9	16,7	17,8	18,4	18,6	19,5	19,5	20,1	21,5	21,6	23,8
K z draselných hnojív (vo forme K ₂ O)	kg/ha o. p.	6,3	11,5	12,7	13,5	13,9	14,8	14,7	15,4	16,2	15,5	16,6

Prameň: ÚKSUP

od roku 2010 spotrebu hnojív ŠÚ SR nesleduje

* ide o výmeru, z ktorej boli zbierané údaje ÚKSUP-om

Poznámky: p.p. - poľnohospodárska pôda, o.p. - orná pôda

Výpracoval: MPRV SR

BILANCIA ČISTÝCH ŽIVÍN NPK
u vybraných plodín (kg/ha)

Tabuľka 31

Plodina	Živina	Prepočet z oxidov na prvky (kg/ha)									
		2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2020	2021	2021
Ozimná pšenica	N	26,7	9,2	59,5	68,4	70,3	61,5	59,3	61,5	59,3	59,3
	P2O5	-23,5	-25,1	-10,7	-7,1	-5,1	-8,9	-6,5	-3,1	-2,2	-2,8
	K2O	-31,5	-40,5	-22,2	-17,8	-11,7	-15,2	-13,5	-14,8	-9,7	-11,2
Jarný jačmeň	N	-8,2	22,4	16,8	38,1	27,1	23,7	29,4	27,1	23,7	29,4
	P2O5	-17,5	-11,6	-13,5	-3,5	-6,9	-9,2	-6,9	-1,5	-3,0	-3,0
	K2O	-25,3	-32,4	-31,7	-15,4	-13,4	-16,6	-16,9	-12,8	-11,1	-14,0
Kukurica na zrno	N	47,5	39,5	21,1	-88,6	9,5	52,9	56,4	-88,6	9,5	56,4
	P2O5	-12,6	-20,2	-29,5	-80,3	-34,3	-8,9	-6,7	-35,0	-15,0	-2,9
	K2O	-21,4	-9,3	-20,2	-117,4	-47,4	-23,2	-22,4	-97,5	-39,3	-18,6
Cukrová repa	N	-22,6	14,8	24,1	22,5	54,1	50,7	36,6	22,5	54,1	50,7
	P2O5	1,7	16,9	20	16,2	28,6	30,9	33,1	7,1	12,5	13,5
	K2O	-93,2	-96,8	-75	-115	-50,6	-39,8	-48,6	-95,5	-42,0	-40,4
Zemiaky	N	26,6	108,9	51,9	94,8	54	67,2	46,7	94,8	54,0	67,2
	P2O5	22,3	92,2	46,5	57,3	51,6	74,2	49,9	25,0	22,5	32,4
	K2O	-22,2	45,7	-7,4	46,8	14,1	22,5	13,5	38,8	11,7	18,7
Repka olejná	N	67,5	29,1	79,6	99,9	98,3	94,3	98,7	99,9	98,3	98,7
	P2O5	-17,9	-36,5	-16,1	-13,3	-5,2	-8,4	-1,2	-5,8	-2,2	-3,7
	K2O	-29,1	-49,2	-26,7	-64,8	-16,9	-19,5	-16,6	-53,8	-14,0	-13,8
Slnčnica	N	14,2	32,7	32	38,3	18,3	22,6	19,8	38,3	18,3	22,6
	P2O5	-20,4	-9,9	-9,7	-14,2	-11,6	-8,4	-14,7	-6,2	-5,1	-3,7
	K2O	-99,1	-58,2	-52,6	-32,6	-83,8	-81,8	-86,6	-27,1	-69,6	-71,8
Priemer SR	N	15,1	7,5	18,4	6,3	13,5	22,7	43,4	6,3	13,5	22,7
	P2O5	-14,1	-20,9	-16,7	-39,2	-15,3	-9,7	-2,4	-17,1	-6,7	-4,2
	K2O	-34,8	-46,1	-40,5	-95,5	-42,5	-33,8	-16,1	-79,2	-35,2	-28,1

Prameň: UKSÚP

Vypracoval: MPRV SR

VÝROBNÉ KAPACITY POTRAVINÁRSKEHO PRIEMYSLU V ROKU 2022

Tabuľka 32

Komodita	Merná jednotka	Kapacita	Výroba	% využitia	Medziroč. zmena využitia kapacít v p.b.
Alkoholické pivo bez miešaných nápojov	hl	4 133 100	2 438 789	59,0	-26,2
Cestoviny	tona	22 173	13 742	62,0	-1,0
Cukrovinky čokoládové	tona	30 320	28 396	93,7	0,0
Hydinové výrobky	tona	59 765	44 407	74,3	-10,6
Chlieb čerstvý	tona	164 762	71 080	43,1	2,5
Konzumné mlieko	tona	903 734	390 900	43,3	-3,8
Kyslomliečne výrobky vrátane jogurtov	tona	135 651	34 735	25,6	-0,9
Liehoviny	l a.	38 996 265	17 298 616	44,4	3,6
Maslo (od 80 % do 90 % tuku, najviac 16 %	tona	19 405	8 546	44,0	-2,6
Mäsové výrobky	tona	93 684	67 614	72,2	-5,5
Nealkoholické nápoje sytené sladené	hl	6 207 730	2 824 362	45,5	-17,7
Pečivo čerstvé	tona	94 080	64 908	69,0	21,9
Porážky hovädzieho dobytku	t/ž. hm.	28 067	10 813	38,5	-0,3
Porážky jatočnej hydiny	t/ž. hm.	90 070	73 712	81,8	0,1
Porážky ošúpaných	t/ž. hm.	166 872	83 919	50,3	-7,6
Slad	tona	288 465	280 820	97,3	-0,2
Sterilizovaná zelenina okrem uhoriek	tona	16 792	10 968	65,3	-6,7
Sterilizované uhorky	tona	7 500	3 671	48,9	-11,2
Syry celkom, bez tavených syrov	tona	64 652	42 770	66,2	-2,4
Trvanlivé pečivo	tona	51 485	43 002	83,5	2,2
Výroba hroznového vína celkom	hl	661 053	431 285	65,2	-1,3
Zomelok pšenice	tona	543 970	380 051	69,9	12,8
Zomelok raže	tona	82 010	14 483	17,7	-2,4

Prameň: výkaz Potrav (MPRV SR) a prepočty MPRV SR

¹⁾ od 80 % do 90 % tuku, najviac 16 % vody

Vypracoval: MPRV SR

USPORADÚVANIE POZEMKOVÉHO VLASTNÍCTVA V ROKU 2022

Tabuľka 33

	2003	2010	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	rozdiel 2022-21
OBNOVA EVIDENCIE POZEMKOV												
Celkový počet katastrálnych území	3 525	3 537	3 559	3 559	3 559	3 559	3 559	3 559	3 559	3 559	3 559	0
z toho usporadúva štátna správa na úseku pozemkových úprav	1 195	1 214	1 214	1 214	1 214	1 214	1 214	1 214	1 214	1 218	1 218	0
<i>podľa zákona SNR č. 330/1991 Zb. v znení neskorších predpisov</i>	759											
<i>podľa zákona č. 180/1995 Z.z. v znení neskorších predpisov</i>												
- vypracovávajú sa ROEP	554											
- dopĺňajú sa o registre v zastavanom území obcí, kde boli v predchádzajúcom období v extrahované vypracované zjednodušené registre pôvodného stavu, v zmysle zákona SNR č. 330/1991 Zb.	641											
Schválených registrov celkom	1 251											
Zapísaných registrov celkom (MP SR a UGKK SR)	1 162	2 617	3 409	3 503	3 519	3 522	3 526	3 535	3 536	3 536	3 536	0
Zapísaných registrov v intraviláne	356											
ÚPRAVA VLASTNÍCKYCH VZŤAHOV												
V reštitučných konaniach podľa zákona č. 229/1991 Zb. v znení												
- počet vydaných rozhodnutí	36 780	42 776	44 176	44 906	45 027	45 195	45 429	45 579	46 886	47 421	48 065	644
- priznané vlastníctvo k pozemkom o výmere ha	204 121	207 516	209 302	210 558	210 582	210 604	210 624	210 655	210 675	210 860	210 997	137
- pre zákonné prekážky sa nevydali pozemky za ktoré patrí oprávneným osobám náhrada (finančná, alebo v pozemkoch ktoré sú vo vlastníctve štátu) o výmere ha	30 084	31 364	31 652	32 438	32 642	32 935	32 971	33 000	33 053	33 099	33 125	26
V rámci pozemkových spoločností počet vydaných rozhodnutí	10 740	11 688	11 990	12 225	12 291	12 365	12 385	12 409	12 461	12 470	12 481	11
- priznané vlastníctvo k pozemkom o výmere ha	116 370	123 108	123 612	124 275	124 301	124 312	124 318	124 320	124 323	124 327	124 330	3
- pre zákonné prekážky sa nevydali pozemky (riešené formou náhrad) o výmere ha	15 890	17 101	17 172	17 334	17 348	17 355	17 359	17 441	17 599	20 158	20 158	0
V reštitučných konaniach podľa zákona č. 503/2003 Z.z. v znení												
- počet vydaných rozhodnutí		24 032	29 867	32 050	33 060	33 724	34 376	34 891	35 613	36 111	36 599	488
- navrátené vlastníctvo k pozemkom o výmere ha		11 078	13 419	13 861	14 094	14 209	14 282	14 351	14 353	14 365	14 395	30
- priznaná náhrada za pozemky o výmere ha		9 007	9 782	10 269	10 455	13 732	13 848	13 937	14 022	14 051	14 441	390
V rámci pozemkových spoločností počet vydaných rozhodnutí		4 582	6 229	6 491	6 869	7 086	7 456	7 683	8 003	8 226	8 498	272
- navrátené vlastníctvo k pozemkom o výmere ha		7 771	9 598	9 719	9 805	9 860	9 895	9 964	10 066	10 150	10 180	30
- priznaný nárok na náhradu za pozemky o výmere ha		1 939	2 051	2 058	2 094	2 518	2 809	2 823	2 855	2 856	2 894	38

pokračovanie tabuľky 33

POZEMKOVÉ ÚPRAVY	2003	2010	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	rozdiel 2022-21
Projekty pozemkových úprav hradené zo štátneho rozpočtu												
z toho: z dôvodov riešenia ekologicky narušenej krajiny												
v Žiarskej kotline	28	20	14	9	5	3	0	0	0	0	0	0
v oblasti Vysokých Tatier a Spišskej Magury	56	52	36	33	27	20	13	8	7	5	5	0
ostatné	10	4	0	0	0	0	0	0	3	3	3	0
Tokajská oblasť									8	8	8	0
Zapísané do katastra nehnuteľností po vykonaní projektu pozemkových	12	30	56	64	74	83	93	98	99	100	100	0
projektov pozemkových úprav zo štátneho rozpočtu celkom	106	106	106	106	106	106	106	106	117	117	117	0
Projekty pozemkových úprav hradené z fondov EÚ												
- program SAPARD	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- program SOP	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
program PRV SR 2007-2013		245	80	19	9	4	1	1	0	0	0	0
program PRV SR 2014-2020									130	130	130	0
projekty pozemkových úprav hradené z fondov EÚ zapísané do KN		67	232	293	303	308	311	311	312	312	312	0
projekty pozemkových úprav hradené z fondov EÚ celkom		312	312	312	312	312	312	312	442	442	442	0
projekty pozemkových úprav rozpracované celkom	94	321	130	61	41	27	14	8	148	147	147	0
projekty pozemkových úprav zapísané v KN celkom	12	97	288	357	377	391	404	409	411	412	412	0
projekty pozemkových úprav celkom	106	418	418	418	418	418	418	418	559	559	559	0
Poľnohospodárska pôda vyčlenená do užívania vlastníkom v rámci	283	132	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
z toho: pôvodných pozemkov	41	864										
do náhradného užívania	241	268										

Prameň: MPSR, vyžiadané údaje

Vypracoval: MPRV SR

VÝVOJ PRIEMERNÉHO EVIDENČNÉHO POČTU ZAMESTNANCOV

v poľnohospodárstve a vo vybraných odvetviach ekonomickej činnosti (fyzické osoby)

v organizáciách s 20 a viac zamestnancami

Tabuľka 34

Odvetvie	Priemerné evidované počty zamestnancov (fyzické osoby)						Index 2022/21
	1989 ¹	2010	2015	2020	2021	2022	
Poľnohospodárstvo (RV a ŽV)	350 956	32 750	28 377	22 355	18 625	17 615	94,6
Výroba potravín a nápojov	65 049	30 595	28 398	30 825	30 349	31 607	104,1
z toho: výroba potravín	:	:	24 571	27 157	26 887	28 097	104,5
Lesníctvo a ťažba dreva	40 696	5 020	4 870	4 674	4 485	4 285	95,5
Stavebníctvo	221 798	47 336	34 477	33 544	30 872	31 670	102,6
Priemysel spolu	727 293	365 598	393 685	366 336	402 824	402 435	99,9
Doprava a skladovanie	158 047	90 763	101 124	104 004	99 011	99 386	100,4
Finančné a poisť. činnosti	9 484	31 553	32 154	31 422	30 542	29 732	97,3
Výroba textilu	47 801	4 022	4 753	4 244	3 602	3 738	103,8
SPOLU odvetvia ekon. činnosti	2 504 079	1 250 925	1 338 903	1 402 686	1 382 487	1 396 659	101

Prameň : Zamestnanci a priemerné mesačné mzdy, ŠÚSR

1) Vybrané ekonomické ukazovatele a zamestnanci v poľnohospodárstve, ŠÚSR

Vypracoval: MPRV SR

VÝVOJ PRIEMERNÝCH MESAČNÝCH MIEZD

v poľnohospodárstve a vo vybraných odvetviach ekonomickej činnosti (fyzické osoby)
v organizáciách s 20 a viac zamestnancami

Tabuľka 35

Odvetvie	Priem. mesač. mzda v Sk 1989 ¹	Mzdová parita	Priem. mesač. mzda v € 2010	Mzdová parita	Priem. mesač. mzda v € 2015	Mzdová parita	Priem. mesač. mzda v € 2020	Mzdová parita	Priem. mesač. mzda v € 2021	Mzdová parita	Priem. mesač. mzda v € 2022	Mzdová parita
Poľnohospodárstvo (RV a ŽV)	3 410	106,8	601	71,5	747	75,2	1 075	80,7	1 109	78	1 213	79,6
Výroba potravín a nápojov	3 024	94,7	732	87,1	841	84,7	1 233	92,5	1 262	89	1 366	89,7
z toho: výroba potravín	:	:	:	:	794	80,0	1 110	83,3	1 150	81	1 219	80
Lesníctvo a ťažba dreva	3 117	97,6	875	104,2	1 046	105,3	1 128	84,7	1 389	98	1 716	112,7
Stavebníctvo	3 408	106,7	839	99,9	1 024	103,1	1 213	91,1	1 327	93	1 372	90,1
Priemysel spolu	3 199	100,2	848	101,0	1 042	104,9	1 302	97,7	1 422	100	1 530	100,5
Doprava a skladovanie	3 126	97,2	762	90,7	857	86,3	1 156	86,8	1 212	85	1 353	88,8
Finančné a poisť. činnosti	3 117	97,6	1 485	176,8	1 723	173,5	2 013	151,1	2 107	148	2 303	151,2
Výroba textilu	2 730	85,5	581	69,2	742	74,7	1 014	76,1	1 107	78	1 202	78,9
SPOLU odvetvia ekon. činnosti	3 194	100,0	840	100,0	993	100,0	1 332	100,0	1 424	100	1 523	100

Prameň: Zamestnanci a priemerné mesačné mzdy, ŠÚ SR

¹⁾ Vybrané ekonomické ukazovatele a zamestnanci v poľnohospodárstve, ŠÚ SR

Výpracoval: MPRV SR

VYBRANÉ UKAZOVATELE POĽNOHOSPODÁRSTVA EÚ-27 V ROKU 2021

Tabuľka 36

Krajina	Poľnohospodársky využívaná pôda			Hrubá pridaná hodnota v producentských cenách			Pracovná sila v poľnohospodárstve*				Poľnohosp. príjem - indikátor A
	v 1000 ha	% z EU - 27	% podiel na celkovej ploche danej krajiny	mil. €	HPH v € na ha p.v.p.	% z EU - 27	v 1000 AWU	AWU na 100 ha p.v.p.	% z EU - 27	% na celkovej zamestnanosti danej krajiny	
EU-27	157 414,2	100,0	38,2	192 045,7	1 220,0	100,0	7 752,9	4,9	100,0	4,0	128,1
Belgicko	1 368,1	0,9	44,6	2 571,0	1 879,2	1,3	52,3	3,8	0,7	1,1	97,7
Bulharsko	4 564,2	2,9	41,1	2 640,1	578,4	1,4	152,7	3,3	2,0	5,1	207,8
Česko	3 492,6	2,2	44,3	2 314,8	662,8	1,2	94,8	2,7	1,2	1,9	132,8
Dánsko	2 629,9	1,7	61,3	3 214,0	1 222,1	1,7	48,6	1,8	0,6	1,7	178,7
Nemecko	16 595,0	10,5	46,4	20 956,7	1 262,8	10,9	465,0	2,8	6,0	1,2	118,0
Estónsko	975,3	0,6	21,5	271,7	278,6	0,1	16,5	1,7	0,2	2,7	117,5
Írsko	4 920,3	3,1	70,3	3 980,5	809,0	2,1	156,9	3,2	2,0	6,9	146,8
Grécko	3 916,6	2,5	29,7	6 309,7	1 611,0	3,3	328,8	8,4	4,2	8,6	138,6
Španielsko	23 913,7	15,2	48,0	29 969,4	1 253,2	15,6	850,3	3,6	11,0	4,4	98,4
Francúzsko	27 364,6	17,4	49,8	35 221,1	1 287,1	18,3	697,2	2,5	9,0	2,6	120,0
Chorvátsko	1 505,4	1,0	26,6	1 458,4	968,8	0,8	172,1	11,4	2,2	10,4	168,1
Taliansko	12 523,5	8,0	41,5	33 578,3	2 681,2	17,5	1 019,0	8,1	13,1	4,7	113,8
Cyprus	134,1	0,1	14,5	331,9	2 474,2	0,2	18,9	14,1	0,2	4,5	114,0
Loyyšsko	1 969,0	1,3	30,5	622,9	316,3	0,3	62,6	3,2	0,8	7,6	157,0
Litva	2 914,6	1,9	44,6	1 544,0	529,8	0,8	120,4	4,1	1,6	9,2	139,3
Luxembursko	132,1	0,1	50,9	134,4	1 017,3	0,1	3,5	2,7	0,0	1,2	117,7
Maďarsko	4 921,7	3,1	52,9	3 859,0	784,1	2,0	311,7	6,3	4,0	6,9	133,9
Malta	9,8	0,0	31,0	48,9	4 992,9	0,0	5,4	55,1	0,1	2,1	69,3
Holandsko	1 817,9	1,2	48,6	10 983,5	6 041,9	5,7	156,7	8,6	2,0	1,7	87,7
Rakúsko	2 602,7	1,7	31,0	3 640,9	1 398,9	1,9	121,4	4,7	1,6	2,9	117,2
Poľsko	14 784,1	9,4	47,4	9 916,6	670,8	5,2	1 427,7	9,7	18,4	8,8	151,5
Portugalsko	3 963,9	2,5	44,5	3 558,0	897,6	1,9	223,1	5,6	2,9	4,8	136,2
Rumunsko	12 762,8	8,1	53,5	10 140,7	794,6	5,3	1 015,0	8,0	13,1	13,2	114,0
Slovensko	483,4	0,3	23,8	423,6	876,2	0,2	72,9	15,1	0,9	7,6	84,9
Slovensko	1 862,7	1,2	38,0	702,6	377,2	0,4	38,6	2,1	0,5	1,5	168,6
Fínsko	2 281,7	1,4	6,7	1 510,3	661,9	0,8	63,9	2,8	0,8	2,6	128,3
Svédsko	3 005,8	1,9	6,7	2 142,7	712,9	1,1	57,0	1,9	0,7	1,2	110,8

Prameň: Eurostat, online data - jún 2023

* AWU - ročná pracovná jednotka (počet osôb, ktoré pracujú na plný úväzok počas celého posudzovaného roku),

p.v.p. poľnohospodársky využívaná pôda

Vypracoval: MPRV SR

POĽNOHOSPODÁRSKA PRODUKCIA A PODPORA V KRAJINÁCH EÚ-27 V ROKU 2021

Tabuľka 37

Krajina	Produkcia			Podpora		
	mil. €	% EU - 27	€/ha	mil. €	% EU - 27	€/ha
EU-27	428 861	100,0	2 503,0	50 424	100,0	320,3
Belgicko	10 105	2,4	6 468,1	618	1,2	451,7
Bulharsko	5 279	1,2	828,2	997	2,0	218,5
Česko	6 208	1,4	1 533,6	1 405	2,8	402,2
Dánsko	11 607	2,7	4 350,0	894	1,8	340,0
Nemecko	58 452	13,6	3 412,0	6 715	13,3	404,6
Estónsko	1 074	0,3	979,3	249	0,5	254,8
Írsko	10 069	2,3	1 791,3	1 728	3,4	351,2
Grécko	11 140	2,6	2 706,6	2 444	4,8	624,1
Španielsko	55 395	12,9	2 106,8	5 703	11,3	238,5
Francúzsko	78 801	18,4	2 658,4	8 575	17,0	313,3
Chorvátsko	2 583	0,6	1 497,3	534	1,1	354,9
Taliansko	55 718	13,0	4 162,3	4 980	9,9	397,6
Cyprus	744	0,2	5 472,9	70	0,1	521,8
Lotyšsko	1 613	0,4	751,1	335	0,7	170,1
Litva	2 960	0,7	956,4	201	0,4	69,1
Luxembursko	465	0,1	3 059,0	76	0,2	574,8
Maďarsko	9 102	2,1	1 608,6	1 307	2,6	265,5
Malta	115	0,0	11 616,3	28	0,1	2 867,3
Holandsko	29 550	6,9	15 061,3	1 560	3,1	858,0
Rakúsko	8 069	1,9	2 772,6	1 506	3,0	578,5
Poľsko	27 148	6,3	1 743,1	3 686	7,3	249,3
Portugalsko	9 165	2,1	1 982,0	1 004	2,0	253,3
Rumunsko	19 658	4,6	1 202,0	2 436	4,8	190,9
Slovinsko	1 319	0,3	2 805,6	291	0,6	601,0
Slovensko	2 330	0,5	1 174,0	545	1,1	292,4
Fínsko	3 548	0,8	1 594,4	1 560	3,1	683,7
Švédsko	6 644	1,5	1 962,3	978	1,9	325,5

Prameň: Eurostat, Economic accounts for agriculture - values at current prices [aact_eaa01]

online data jún 2023

Vypracoval: MPRV SR

HLAVNÉ KOMODITY RASTLINNEJ A ŽIVOČÍŠNEJ PRODUKČIE V KRAJINÁCH EÚ-27 V ROKU 2021
v tis. t

Tabuľka 38

Krajina	cereálie vrátane ryže	pšenica	jačmeň	kukurica na zrno	zemiaky	olejniný	hovädzí dobytok	ošpané	hydina
EU-27	294 799	138 079	52 092	72 988	50 444	:	6 802	23 394	:
Belgicko	2 453	1 629	300	450	3 871	28	247	1 140	455
Bulharsko	11 581	7 343	704	3 427	196	2 386	7	79	116
Česko	8 227	4 961	1 749	988	672	1 173	73	217	177
Dánsko	8 640	4 047	3 462	45	2 375	651	122	1 724	163
Nemecko	42 398	21 459	10 411	4 462	11 312	3 739	1 072	4 965	1 588
Estónsko	1 286	736	396	0	66	218	9	44	:
Írsko	2 364	628	1 506	0	408	51	595	335	176
Grécko	2 851	1 058	332	1 323	382	1 129	33	70	239
Španielsko	24 893	8 565	9 276	4 598	2 081	1 114	718	5 180	1 629
Francúzsko	66 785	36 559	11 321	15 358	8 987	5 747	1 424	2 204	1 646
Chorvátsko	3 671	987	310	2 242	128	417	43	87	71
Taliansko	15 142	7 295	1 092	6 080	1 362	:	748	1 335	1 376
Cyprus	51	26	26	0	89	0	6	44	27
Lotyšsko	2 995	2 408	216	0	115	429	16	35	35
Litva	5 341	4 249	500	105	200	919	44	74	87
Luxembursko	147	76	29	0	16	5	11	12	0
Maďarsko	13 960	5 290	1 712	6 425	240	2 658	29	463	550
Malta	0	0	0	0	7	0	1	5	4
Holandsko	1 336	947	197	171	6 676	:	430	1 719	:
Rakúsko	5 318	1 548	743	2 435	770	422	214	502	:
Poľsko	33 996	11 894	2 962	7 322	7 081	3 146	555	1 976	2 540
Portugalsko	950	69	50	752	413	9	103	359	361
Rumunsko	27 776	10 434	1 981	14 821	1 398	4 574	36	311	465
Slovinsko	701	154	119	389	64	16	38	23	72
Slovensko	4 308	2 002	593	1 579	151	795	9	61	77
Fínsko	2 649	687	1 046	0	559	42	86	176	147
Švédsko	4 980	3 028	1 060	15	826	349	136	253	189

Prameň: Eurostat - online data, jún 2023 Poznámka: nedostupný údaj

Vypracoval: MPRV SR

HRUBÁ PRODUKČIA, OBRAT A HRUBÁ PRIDANÁ HODNOTA

za výrobu potravín, nápojov a tabak, výrobkov členských krajín EÚ; v mil. €, b.c.

Tabuľka 39

Krajina	Hrubá produkcia				Obrat				Hrubá pridaná hodnota na zamestnanca			
	2019	2020	Index 2020/2019	% z EÚ 27	2019	2020	Index 2020/2019	% z EÚ 27	2019	2020	Index 2020/2019	
EÚ-27	1 029 334	974 717	94,7	100	1 116 873	1 085 613	97,2	100	:	:	:	
Belgicko	44 840	45 034	100,4	4,6	49 437	49 492	100,1	4,6	225	232		103,3
Bulharsko	5 909	5 835	98,7	0,6	6 553	6 628	101,1	0,6	26	26		98,8
Česká republika	14 470	13 265	91,7	1,4	15 554	15 126	97,3	1,4	70	62		88,5
Dánsko	20 784	20 685	99,5	2,1	27 352	28 062	102,6	2,6	122	126		103,3
Nemecko	197 033	195 542	99,2	20,1	221 040	220 690	99,8	20,3	99	92		92,6
Estónsko	1 854	1 886	101,7	0,2	2 115	2 137	101,1	0,2	56	53		94,6
Írsko	25 623	:	:	:	20 250	:	:	:	:	:		:
Grécko	16 006	13 369	83,5	1,4	16 014	15 485	96,7	1,4	61	51		83,5
Španielsko	125 447	119 947	95,6	12,3	130 796	126 354	96,6	11,6	92	83		90,2
Francúzsko	164 359	180 924	110,1	18,6	212 715	210 919	99,2	19,4	153	138		90,3
Chorvátsko	4 759	3 970	83,4	0,4	5 302	4 689	88,4	0,4	50	40		80
Taliansko	143 526	138 258	96,3	14,2	144 647	142 287	98,4	13,1	137	130		95
Cyprus	1 425	1 479	103,8	0,2	1 776	1 686	94,9	0,2	47	36		77,6
Lotyšsko	2 156	1 968	91,2	0,2	2 041	2 131	104,4	0,2	34	23		68,5
Litva	4 790	4 437	92,6	0,5	4 506	4 636	102,9	0,4	44	47		106,6
Luxembursko	:	902	:	0,1	982	946	96	0,1	111	84		76
Maďarsko	11 810	11 664	98,8	1,2	13 285	12 891	97	1,2	42	37		88,8
Malta	486	450	92,6	0	476	444	93,4	0	54	48		89,9
Holandsko	74 077	69 193	93,4	7,1	75 748	77 631	102,5	7,2	166	146		87,5
Rakúsko	23 513	24 408	103,8	2,5	26 782	26 613	99,4	2,5	224	251		112,2
Poľsko	66 574	61 357	92,2	6,3	71 266	68 819	96,6	6,3	66	71		107,4
Portugalsko	18 026	14 736	81,7	1,5	17 560	16 542	94,2	1,5	57	52		91,5
Rumunsko	23 103	11 925	51,6	1,2	13 796	13 597	98,6	1,3	43	39		90,4
Slovinsko	2 199	2 087	94,9	0,2	2 245	2 402	107	0,2	:	:		:
Slovensko	4 433	4 102	92,5	0,4	4 838	4 910	101,5	0,5	37	36		95,7
Fínsko	11 295	10 717	94,9	1,1	11 071	11 105	100,3	1	140	145		103,3
Švédsko	17 081	16 580	97,1	1,7	18 731	19 392	103,5	1,8	155	164		105,9

Prameň: Eurostat, jún 2023

: nedostupný údaj

Výpracoval: MPRV SR

ZAMESTNANOSŤ A INVEŠTÍCIE

za výrobu potravín, nápojov a tabakových výrobkov členských krajín EÚ

Tabuľka 40

Krajina	Zamestnanosť v tis. osobách (metodika ESA 2010)				Tvorba hrubých investícií do hmotného majetku v mil.€ b.c.			
	2019	2020	Index 2020/2019	% z EÚ-27	2019	2020	Index 2020/2019	% z EÚ-27
EÚ27 (od r.2020)	4 616	4 558	98,7	100	:	:	:	:
Belgicko	107	107	99,7	2,3	2 555	2 501	97,9	6,5
Bulharsko	94	89	95,5	2	383	398	104,2	1
Česká republika	117	116	99,4	2,6	833	788	94,6	2
Dánsko	57	59	102,3	1,3	855	773	90,4	2
Nemecko	1002	960	95,8	21,1	7 291	6 746	92,5	17,5
Estónsko	15	15	100,2	0,3	109	96	88,8	0,3
Írsko	:	:	:	:	:	:	:	:
Grécko	134	131	97,8	2,9	408	473	115,9	1,2
Španielsko	456	460	100,8	10,1	4 971	4 963	99,8	12,9
Francúzsko	684	714	104,3	15,7	8 182	8 052	98,4	20,9
Chorvátsko	60	59	98,2	1,3	199	185	93,2	0,5
Taliani	468	466	99,7	10,2	5 619	4 620	82,2	12
Cyprus	14	14	99,3	0,3	79	62	78,4	0,2
Lotyšsko	23	23	100,4	0,5	160	136	85	0,4
Litva	41	41	98,8	0,9	259	169	65,3	0,4
Luxembursko	6	5	96,2	0,1	56	40	71,5	0,1
Maďarsko	109	110	100,3	2,4	854	842	98,5	2,2
Malta	4	4	99,6	0,1	27	29	106,3	0,1
Holandsko	142	140	98,7	3,1	:	:	:	:
Rakúsko	91	91	99,4	2	1 054	1 112	105,5	2,9
Poľsko	465	450	96,7	9,9	3 062	3 127	102,1	8,1
Portugalsko	119	109	91,6	2,4	968	812	83,9	2,1
Rumunsko	184	179	97,3	3,9	1 294	1 006	77,8	2,6
Slovensko	44	43	96,6	0,9	278	379	136,6	1
Fínsko	:	:	:	:	420	432	103	1,1
Švédsko	64	61	95,1	1,3	584	608	104,1	1,6

Prameň: Eurostat, jún 2023

: nedostupný údaj

Vypracoval: MPRV SR

ISBN 978-80-89738-36-6

